

TAMPERE

TALOUSARVIO 2022

taloussuunnitelma 2022-2025

PORMESTARIN EHDOTUS 25.10.2021

Tampereen kaupunki
Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022–2025

Julkaisija:
Tampereen kaupunki, Konsernihallinto
PL 487, 33101 Tampere
www.tampere.fi/talousarvio

Kannen suunnittelu: Tampereen kaupunki, Veli-Matti Lahdenniemi
Kannen kuva: Laura Vanzo, Visit Tampere Oy

Paino: PunaMusta Oy

ROHKEASTI KOHTI UUDENLAISTA TULEVAISUUTTA

Tulevaisuus yllättää aina. Viime vuosina se on yllättänyt meidät tavalla, jonka harva osasi ennustaa: maailmanlaajuisella pandemialla.

Korona on muuttanut maailmaa ja tamperelaisiakin pysyvästi. Korona-aika on koetellut meitä kaikkia tavalla tai toisella, mutta toivottavasti siitä jää jotain hyvääkin: tiedämme, että meillä on henkistä notkeutta, kestävyyttä, rohkeutta ja kekseliäisyyttä.

Nyt on tärkeää uskoa itseemme, tulevaisuuteen ja kehittää kasvavaa kaupunkiamme edelleen rohkeasti eteenpäin. Samalla meidän pitää huolehtia koronapandemian haitoista ja sen varjossa pahentuneista ongelmista. Siksi kiinnitämme talousarvioehdotuksessa erityistä huomiota esimerkiksi nuorten mielenterveysongelmien hoitoon, oppimisen ja osaamisen tukeen, päihderiippuvaisten apuun, yksinäisyyden hälventämiseen ja yritysten ja ihmisten mahdollisuuksiin tarttua kasvuun, innovaatioihin ja kehitykseen.

Kohti uudenlaista roolia

Tampere on muiden kaupunkien tapaan historiallisessa murroksessa, kun sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirretään kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Muutoksen myötä kaupunkimme perustehtävät muuttuvat uudenlaisiksi ja elinvoiman, työllisyyden, osaamisen, sivistyksen ja kaupungin viihtyisyyden edistämisestä tulee aiempaakin tärkeämpää.

Muutoksessa Tampereen tulee huolehtia ihmisten palveluiden turvaamisesta saumattomasti. Vaikka uudistus on tulossa, ensi vuoden talousarviossa näkyy vastuumme ihmisten sote-palveluiden järjestäjänä. Uudistusten ja siirtymien keskellä on tärkeää pitää huolta myös henkilöstön hyvinvoinnista, edistää hyvää johtamista ja varmistaa, että Tampere on mukava ja houkutteleva työnantaja.

Vuonna 2024 edessä on myös hallituksen linjauksen mukaiseen TE-palveluiden siirto kunnille. Siihen valmistaudutaan jatkamalla Pirkanmaan työllisyyden edistämisen kuntakokouksella.

Samaan aikaan meidän pitää etsiä koko ajan uudenlaisia tapoja luoda hyvinvointia ihmisille ja yrityksille. Vuonna 2022 käynnistämme Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelman, joka hyödyntää dataa ja tekoälyä paremman kaupungin kehittämiseksi ja uudenlaisen liiketoiminnan synnyttämiseksi.

Talous tasapainoon

Valtiovarainministeriön arvion mukaan kuntatalouden vuodesta 2022 on tulossa vaikea, ja valtion toimenpiteet heikentävät kuntataloutta ensi vuonna noin miljardilla eurolla. Sote-uudistuksen taloudelliset vaikutukset ovat vielä arvoitus, mikä tekee myös vuoden 2023 talouden suunnittelusta hankalaa.

Vuoden 2022 talousarviossa vuosikate on 83,6 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos painuu 26,6 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Kaupungin riipeä kasvu näkyy edelleen suurena tarpeena investoida, ja talousarviossa investoinnit ovat 235 miljoonaa euroa. Investointien vuoksi lainamäärä kasvaa vielä vuonna 2022 merkittävästi, mutta vuodesta 2023 lähtien velkaantumista hillitään.

Tavoitteena on, että sote-uudistuksen jälkeen talous on tasapainossa. Sen saavuttamiseksi vuonna 2022 laaditaan talouden tasapainotus- ja tuottavuusohjelma. Samalla kuitenkin huolehdimme, että kaupunkiin jäävien palveluiden ja tärkeiden kaupungin elinvoimaa kasvattavien kehityshankkeiden toteutus turvataan.

Palveluita saatava ajoissa

Hyvinvoinnin perustan muodostavat toimivat palvelut, joita on helppo löytää ja saada silloin kun niille on tarvetta. Kaupungin tulevaisuuden roolin mukaisesti

palvelujen kehittämisessä korostuvatkin ennaltaehkäisy, varhainen tuki ja palveluiden yksilöllisyys.

Ikääntyvän väestön toimintakyvyn ylläpitäminen ja kotona asumisen tukeminen on tärkeää. Ikäihmisten kotihoidossa ja ennaltaehkäisevissä palveluissa tavoitteena on lisätä sairaanhoito-, kuntoutus-, mielenterveys- ja päihdeosaamista. Varaudumme myös vastaamaan erilaisten palvelutarpeiden kasvuun ja lainsäädännön uusiin velvoitteisiin.

Lasten ja nuorten mielenterveyden edistämiseen kohdistetaan paljon voimia, sillä koronapandemia on vaikuttanut heidän elämäänsä suuresti. Ensi vuonna ryhdymme myös luomaan Tampereen mallia nuorten terapia-kuulle.

Kaupungin huumeongelman ratkaisua pitää lähestyä monesta suunnasta. Siksi tarkoituksena on lisätä sekä ennaltaehkäisevää päihdetyötä että huumeriippuvaisten mahdollisuuksia saada hoitoa.

Digitaaliset asiointimahdollisuudet helpottavat erilaisen avun hakemista ja saamista. Onkin tärkeää, että viime vuosien hyvää digikehitystä jatketaan myös tällä valtuustokaudella kaikissa kaupungin palveluissa.

Osaamisesta voimaa

Oppiminen ja osaaminen ovat vahvan kaupungin perusta. Ensi vuonna perusopetuksessa reagoidaan koronan vuoksi kasvaneisiin oppimisen ja hyvinvoinnin tuen tarpeisiin vahvistamalla yhteisöllistä oppilashuoltoa ja kouluvalmentajamallia sekä lisäämällä resurssiopettajia ja tukiopetusta.

Oppivelvollisuuden laajentuminen ja maksuttomuus kasvattavat toisen asteen koulutuksen menoja. Ensi vuonna lukiokoulutuksen aloituspaikkoja lisätään. Lisäksi selvitämme, miten turvaamme tamperelaisten nuorten pääsyn lukioon myös tulevaisuudessa.

Tampere on mahdollisuuksien kaupunki, joka avaa ovia kasvulle, yrittämiselle ja työpaikkojen synnylle. Monilla aloilla on pulaa osaavista työntekijöistä, mutta toisaalta työttömyys on edelleen korkealla tasolla. Yritysten tarpeet ja työntekijöiden osaaminen eivät aina kohtaa. Tähän on tärkeää pyrkiä vastaamaan ennakoimalla työvoimatarpeita ja tarjoamalla joustavia jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palveluita. Lisää kansainvälisiä osaajia ja opiskelijoita houkutellessaan Tampereelle esimerkiksi International House -toimintaa vahvistamalla. Yrittäjyyden alkutaivalta helpotamme kehittämällä aloittavan yrittäjän neuvontapalveluita.

Hybridimaailma on epäilemättä tullut jäädäkseen sekä oppimisessa että työelämässä. Monipaikkaisen elämän lisääntyminen on hyvien kulkuyhteyksien ja palveluiden Tampereelle erinomainen mahdollisuus houkutellessa osaajia. Siihen pitää tarttua.

Lisää elämyksiä ja kansainvälisyyttä

Luovuudesta syntyy elinvoimaa. Siksi sijoitamme nyt elämystalouden kasvuun. Vuonna 2022 alkavan elämystalouden kehitysohjelman tavoitteena on tuoda yhteen kaupungin kulttuuri- ja elinkeinopolitiikkaa ja rakentaa Tampereesta kansainvälinen luovien alojen keskittymä sekä kaupunki, joka ihastuttaa sekä asukkaita että matkailijoita. Tätä varten tuomme yhteisiin pöytiin oppi- ja kulttuurilaitoksia, tapahtumapaikkoja ja elämystalouden yrityksiä.

Elinvoiman kasvattaminen vaatii myös hyviä kansainvälisiä yhteyksiä ja suhteita, joten meidän tulee olla aktiivisia oman maakuntamme ja maamme rajojen ulkopuolella.

Yhdessä vastuullisia

Ilmastonmuutos ja luontokato koskettavat meitä kaikkia, ja sen ratkomiseksi tarvitaan sekä suuria että pieniä tekoja myös Tampereella. Ne näkyvät monin eri tavoin eri toimialoilla ja arkisissa ratkaisuissa.

Esimerkiksi kaupungin uuden asuntotuotannon kaavoittaminen pääasias-
sa vilkkaiden joukkoliikenneväylien varrelle on yksi keino hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä. Ratikan kakkosvaiheen rakentaminen on täydessä vauhdissa, ja ensi vuonna jatkamme ratikan seudullista kehittämistä yhteistyössä naapuriemme kanssa. Näin ratikan piiriin voidaan saada yhä enemmän ihmisiä ja sen vaikuttavuus kasvaa. Samaan aikaan pidämme kuitenkin mielessä, että ihmisten asumistavoitteet ovat erilaisia ja kaupungissa tulee olla hyvä liikkua eri kulkuvälineillä.

Tampereen tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Ensi vuonna käynnistämme myös uuden, hiilineutraaleihin tekoihin liittyvän kehitysohjelman ilmastotavoitteiden vauhdittamiseksi ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Kaupunki organisaationa ei tähän yksin pysty, ja siksi kutsummekin mukaan työhön kaikki kaupungin asukkaat ja yritykset.

Tapahtumia ja arkea

Kaupunki on heräämässä taas eloon rajoitusten jäljiltä. Kevät ja kesä 2022 ovat Tampereella elämysten ja etenkin jääkiekkohulinan aikaa, kun uudella Areenalla pelataan miesten jääkiekon MM-kisat. Ne tarjoavat oivan mahdollisuuden tehdä Tamperetta tunnetuksi myös maailmalla.

Kaupunki parantaa osaltaan erikäisten mahdollisuuksia harrastaa ja viettää mukavaa arkea. Monipuolista tapahtuma- ja kulttuuritarjontaa edistetään, lasten ja nuorten harrastustoiminnan olosuhdemaksuja ei koroteta, Hakametsän Sport Campuksen suunnittelu jatkuu ja Särkänniemen alueesta luodaan täysin uudenlaista vapaa-ajanviettopaikkaa.

Tekemisen kaupunki

Syksyn 2021 aikana on valmisteltu *Ihmisten Tampere – mahdollisuuksien kaupunki* -pormestariohjelman pohjalta kaupungin uutta strategiaa, jonka visio on Tekemisen kaupunki. Strategia ohjaa kaupungin toimintaa ja kehittämistä vuoteen 2030.

Tampere on ihmisten kaupunki, joka käy rohkeasti kohti tulevaisuutta ja sen yllätyksiä.

Pormestari
Anna-Kaisa Ikonen

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE.....	3
YLEISPERUSTELUT	7
Talous- ja strategiaprosessi.....	9
Tampereen kaupungin organisaatio.....	9
Taloudelliset lähtökohdat.....	11
Talouden kehitysnäkymät.....	11
Kuntatalous.....	12
Kaupungin talous.....	13
Toimintaympäristö.....	14
Väestö.....	14
Työ.....	16
Asuminen.....	18
Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta.....	19
Talousarvion osat.....	19
Talousarvion sitovuus.....	19
Tilivelvollisen valvontavastuu.....	22
Henkilöstö.....	23
Tampereen strategia 2030.....	25
Vuoden 2022 toiminnan tavoitteet.....	25
Strategiset painopisteet ja vuositavoitteet.....	26
Tuottavuuden tila.....	29
Tampereen kaupungin kehitysohjelmat.....	31
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma.....	32
Hiedanranta-kehitysohjelma.....	33
Tampere Junior -kehitysohjelma.....	34
Uudet kehitysohjelmat.....	35
Elämystalouden kehitysohjelma.....	35
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma.....	36
Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma.....	36
Kehittämistoiminta Tampereen kaupungilla.....	37
Ilmastobudjetti.....	38
Riskienhallinta ja turvallisuus.....	40
Hankinnat.....	42
KÄYTTÖTALOUSOSA JA INVESTOINNIT YKSIKÖITTÄIN.....	44
Sivistyspalvelujen palvelualue	44
Sivistys- ja kulttuurilautakunta.....	45
Varhaiskasvatus ja esiopetus.....	48
Perusopetus.....	48
Kulttuuri.....	49
Liikunta ja nuorisotoiminta.....	49
Sosiaali- ja terveystalouden palvelualue.....	50
Sosiaali- ja terveyslautakunta.....	50
Ikäihmisten palvelut.....	53
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut.....	53
Vastaanottopalvelut.....	54
Psykososiaalisen tuen palvelut.....	54
Sairaalapalvelut.....	54

Elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualue.....	55
Elinvoima- ja osaamislautakunta.....	55
Ammatillinen koulutus.....	58
Lukiokoulutus.....	58
Työllisyys- ja kasvupalvelut.....	59
Vetovoima ja edunvalvonta.....	59
Elinkeinopalvelut.....	60
Kehitysohjelmat.....	60
Asunto- ja kiinteistölahtakunta.....	61
Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka.....	64
Talorakennushankkeet.....	65
Kaupunkiympäristön palvelualue.....	76
Yhdyskuntalahtakunta.....	76
Kaupunkiympäristön suunnittelu.....	79
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito.....	79
Kestävä kaupunki.....	80
Joukkoliikennelahtakunta.....	81
Joukkoliikenne.....	83
Konsernihallinto.....	84
Konsernihallinto.....	84
Yhteiset erät.....	86
Taseyksiköt.....	87
Pirkanmaan pelastuslaitos.....	87
Vahinkorahasto.....	90
Liikelaitokset.....	91
Tampereen Vesi Liikelaitos.....	92
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos.....	94
LASKELMAT.....	97
Tuloslaskelma.....	98
Verotulot.....	101
Valtionosuudet.....	104
Korkotulot ja -menot.....	105
Muut rahoitustulot ja -menot.....	106
Investoinnit.....	107
Rahoituslaskelma.....	110
Antolainauksen muutokset.....	112
Korollisten velkojen muutokset.....	113
LIITTEET.....	114
Konsernin toiminta ja talous.....	115
Investoinnit kohteittain 2022-2031.....	126
Täydentäviä tietoja.....	134

YLEISPERUSTELUT

Talous- ja strategiaprosessi

Tampereen kaupungin organisaatio

Taloudelliset lähtökohdat

- Talouden kehitysnäkymät
- Kuntatalous
- Kaupungin talous

Toimintaympäristö

- Väestö
- Työ
- Asuminen

Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

- Talousarvion osat
- Talousarvion sitovuus
- Tilivelvollisen valvontavastuu

Henkilöstö

Tampereen strategia 2030

- Strategiset painopisteet ja vuositavoitteet
- Tuottavuuden tila
- Kehitysohjelmat

Kehittämistoiminta Tampereen kaupungilla

Ilmastobudjetti

Riskienhallinta ja turvallisuus

Hankinnat

TALOUS- JA STRATEGIAPROSESSI

Kaupunginhallitus hyväksyi 1.2.2021 vuoden 2022 talous- ja strategia-prosessin aikataulun ja toteutuksen. Koronapandemian aiheuttaman epävarmuuden vuoksi kevään 2021 kuntavaalit siirtyivät eduskunnan päätöksellä alkuperäisestä vaalilain mukaisesta ajankohdasta 18.4.2021 kesäkuulle 13.6.2021, aiheuttaen tarpeen myöhentää talous- ja strategia-prosessin aikataulua helmikuussa hyväksytystä. Kaupunginhallitus hyväksyi 6.4.2021 päivitetyn aikataulun. Vuoden 2022 suunnittelua taustoitti vuoden 2021 alusta käynnistynyt Tampereen uuden strategian laadinta sekä talouden tasapainottamistyön jatkaminen. Strategiaa on valmisteltu rinnan talousarvion laadinnan kanssa.

Strategiavalmistelu käynnistyi kaupungin ylimmän virka- ja luottamus-henkilöjohdon kokoontuessa 10.3.2021 uuden strategian valmistelua suuntaavaan valtuuston strategiawebinaariin. Webinaarissa käsiteltiin Tampere – Sinulle paras -strategian ja strategiakauden tavoitteiden toteutumista, tunnistettiin keskeisiä toimintaympäristön muutoksia ja tulevaisuuden muutostekijöitä sekä luotiin yhteistä kaupunkitaisoista tulkintaa uuden strategiakauden ja strategian valmistelua suuntaavista keskeisistä viesteistä. Kaupunginhallituksen kehittämiskokous kävi 29.3.2021 lähetekeskustelun vuosien 2022–2025 investointitasosta sekä uuden strategian perustasta.

Tampereen uusi strategia valmistettiin laajassa osallistavassa prosessissa. Kevään 2021 aikana toteutettiin

kuntalaisille, henkilöstölle, kaupungin keskeisille sidosryhmille, järjestöille sekä yhtiöille ja liikelaitoksille suunnatut tulevaisuuskyselyt, joiden tarkoituksena oli kerätä syötteitä uuden kaupunkistrategian valmisteluun. Lisäksi tamperelaisten ajatuksia kartoitettiin vaikuttamistoimielimien ja erityisryhmien keskusteluissa sekä taiteen keinoin. Myös tamperelaiset lapset ja nuoret pääsivät jakamaan ajatuksiaan kaupungin tulevaisuudesta 4.- ja 8.-luokkalaisten sekä Tredun Vaikuta! -päivillä. Perus- ja toisen asteen syötteiden pohjalta lähdettiin hahmottelemaan lasten ja nuorten strategian varjovisiota.

Kaupunginhallitus käsitteli kokouksessaan 26.4.2021 vuoden 2022 toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtia. Kaupunginvaltuusto kävi lähetekeskustelun talousarvion laadinnan perusteista iltakoulussa 17.5.2021. Strategian valmistelu-aikataulun vuoksi kehyksessä esitettiin vuoden 2022 suunnittelua ohjaavat painotukset, joiden pohjalta jatkettiin vuoden 2022 talousarvion toiminnan tavoitteiden valmistelua osana uuden strategian laadintaa. Kaupunginhallituksen kehittämiskokous linjasi painotukset osana toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohdat -aineistoa 26.4.2021.

Kaupungin toimintayksiköiden kanssa käytiin kehysneuvottelut toukokuussa. Kaupungin laajennettu johtoryhmä kävi keskustelua omassa talous- ja strategiaseminaarissaan 8.6.2021. Vuoden 2022 talousarviokehys hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 21.6.2021.

Kaupungin ylin virka- ja luottamus-henkilöjohto kokoontui 23.6.2021 valtuuston strategiawebinaariin, jossa esiteltiin kevään 2021 aikana koostettua strategiavalmistelun tietopohjaa. Uusi kaupunginvaltuusto kokoontui 12.8.2021 keskustelemaan strategian visio- ja painopisteaiheista, joiden työstöä jatkettiin vielä valtuuston strategiawebinaarissa 25.8.2021. Samassa tilaisuudessa esiteltiin lasten ja nuorten varjovisio.

Kaupunginhallitus linjasi kaupungin investointitasosta talous- ja investointiseminaarissaan 30.8.2021. Lautakunnat käsittelivät talousarvioehdotuksensa 17.9.2021 mennessä. Vuoden 2022 talousarvion laadinnan tilannekatsaus esiteltiin kaupunginhallituksessa 27.9.2021. Pormestarin talousarvioehdotus esiteltiin valtuustolle ja tiedotusvälineille 25.10.2021.

Tampereen uusi strategia hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.11.2021. Strategiaa ja talousarviota toimeenpanevat lautakuntien ja konsernihallinnon palvelusuunnitelmat ja vuosisuunnitelmat hyväksyttiin kuntavaalien siirrosta aiheutuneen myöhäistetyn aikataulun vuoksi poikkeuksellisesti vasta vuoden 2022 helmikuun loppuun mennessä. Johtokuntien palvelu- ja vuosisuunnitelmat hyväksyttiin vuoden loppuun mennessä. Myös sosiaali- ja terveystaloutta käsittelevä vuosisuunnitelman sa joulukuun kokouksessaan.

TAMPEREEN KAUPUNGIN ORGANISAATIO

Sosiaali- ja terveystalouten sekä pelastustoimen järjestämistä vastuu ja niiden kustannukset siirretään kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Kyseessä on erittäin suuri uudistus ja muutos kuntien toimintaan. Uudistuksen valmistelua varten on kaupungissa perustettu projekti, joka koordinoi

sosiaali- ja terveystalouten ja pelastustoimen sujuvan luovutuksen hyvinvointialueelle ja huolehtii toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta kaupungin kokonaisedun mukaisesti.

Kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävissä toimivat yhteensä noin 5900 henkilöä

siirtyvät Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tukipalvelutehtävistä ja eräistä opiskelijahuollon tehtävistä siirtyy henkilöstöä hyvinvointialueelle. Sosiaali- ja terveystalouten sekä pelastustoimen käytössä oleva irtain omaisuus sekä so-

pimukset ja vastuut siirtyvät hyvinvointialueelle.

Kaupungin hankintatoimen organisoitumisen osalta valmistaudutaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tuomiin muutoksiin.

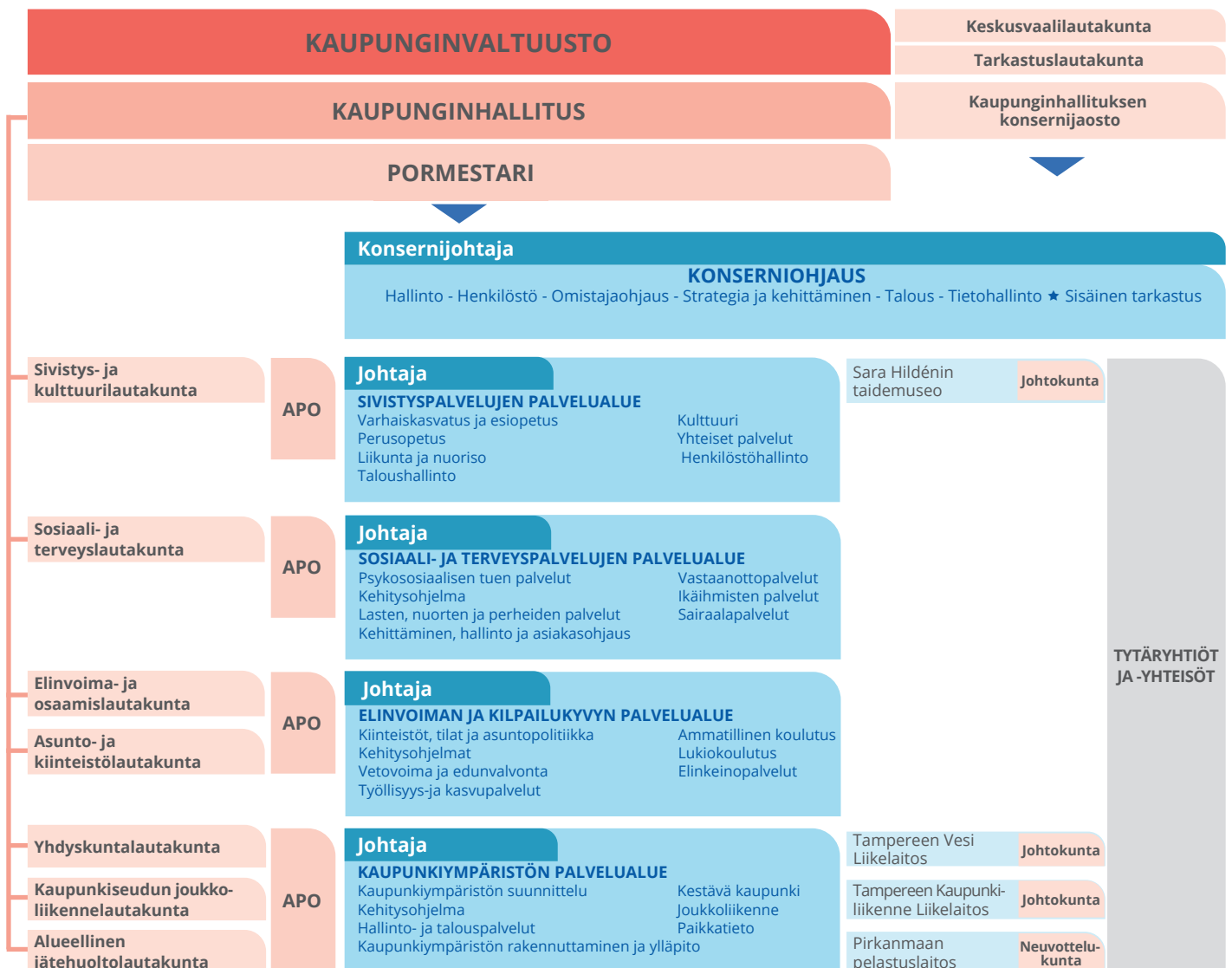
Tampere valmistautuu yhdessä Pirkanmaan kuntien kanssa TE-palvelut 2024-uudistukseen, jossa perinteisesti valtion hoitamat työllisyys- ja yrityspalvelut siirretään kuntien järjestämisvastuulle vuonna 2024. Järjestämisvastuu edellyttää vähintään 20 000 työvoimapohjaa. TE-henkilöstö siirtyy kuntiin liikkeenluovutuksella. Kannustava rahoitusmalli selviää syksyn 2021 aikana. Lisäksi uudistukseen liittyy ohjausjär-

jestelmän uudistaminen. Tietojärjestelmiin liittyvä kokonaisarkkitehtuuriratkaisu selviää valmistelun edetessä. Uudistus muuttaa merkittävästi palvelutuotantoa, vahvistaa kuntayhteistyötä ja lisää kuntien yhteisiä hankintoja. Toimintaa ohjaava lainsäädäntö uudistuu vuosien 2022–2024 aikana. Uudistukseen edetään Pirkanmaan työllisyyden edistämisen kuntakoikeilun kautta, joka jatkuu vuoden 2024 loppuun. Uudistuksella on hyvinvointialueen kanssa laajoja asiakaspalveluun liittyviä laajatekoisia yhdyspintoja, jotka tulee jo kuntakoikeilun aikana valmistella kuntayhteistyössä työllisyyspalvelujen ja kotoutumispalvelujen osalta.

Sivistyspalvelujen palvelualue organisoitui vuoden 2021 aikana uusiin palveluryhmiin, jotka ovat Varhaiskasvatus ja esiopetus, Perusopetus, Kulttuuri, Liikunta ja nuoriso sekä Yhteiset palvelut ja palvelualueen henkilöstö- ja taloushallinto. Yhteisiin palveluihin siirtyi myös strategia- ja kehittämissyksiköstä kaupungin osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokonaiskoordinaatio.

Konsernihallinnossa aiemmin omana yksikkönään toiminut Viestintäyksikkö siirtyi osaksi konsernihallinnon Strategia- ja kehittämissyksikköä vuoden 2021 aikana.

Tampereen kaupungin organisaatio 1.1.2022

TALOUELLISET LÄHTÖKOHDAT

Talouden kehitysnäkymät

Talous on toipunut koronapandemias- ta hyvin nopeasti niin Suomessa kuin myös maailmantaloudessa. Erityisesti työllisyys on kohentunut ripeästi. Koronapandemian negatiiviset vaikutukset globaaliin talouteen ovat jäämässä arvioitua lyhyemmäksi kehittyneissä maissa.

Eri ennustelaitosten tuoreimmissa arvioissa Suomen bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 3,0–3,5 prosenttia vuonna 2021. Valtiovarainministeriö arvioi syyskuun 2021 Taloudellisessa katsauksessa bruttokansantuotteen kasvavan 3,3 prosenttia kuluvana vuonna. Julkisen talouden alijäämän arvioidaan

pienenenevän tänä ja ensi vuonna voimakkaasti, kun talouden toipuminen ja nopea työllisyyden kasvu lisäävät verotuloja pienentävät työttömyysmenoja.

Valtiovarainministeriö arvioi talouden kasvavan ensi vuonna 2,9 prosentin vauhtia ja kasvu jatkuu viennin tukemana. Vuonna 2023 kasvu on hidastumassa 1,4 prosenttiin, jonka jälkeen kasvu olisi noin prosentin luokkaa. Vaikka kasvu hidastuu, niin kasvu on kuitenkin keskipitkän aikavälin kasvua nopeampaa.

Huolimatta talouden elpymisestä julkisen talouden rakenteellista epätasapainoa ei saada poistetuksi parin seuraavan vuoden aikana. Valtiovarain-

ministeriön arvion mukaan julkinen talous jää 3 mrd. euroa alijäämäiseksi 2020-luvun puoliväliä lähestyttäessä. Valtionhallinto on seuraavat vuodet alijäämäinen ja myös kuntatalouden arvioidaan pysyvän alijäämäisenä poikkeuksellisen vuoden 2020 jälkeen.

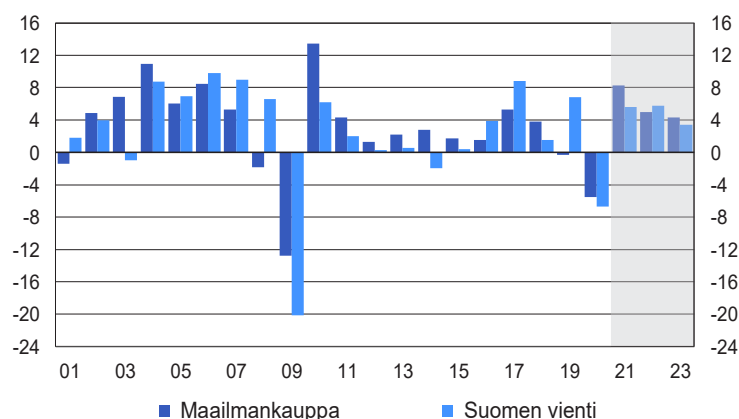
Julkisen talouden velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kasvoi vuonna 2020 voimakkaasti nousten lähes 70 prosenttiin. Lähivuosina julkisen talouden velkaantuminen hidastuu huomattavasti ja velkasuhteen arvioidaan tasaantuvan noin 73 prosenttiin, jos korkotaso pysyy edelleen poikkeuksellisen matalana.

Keskeisiä ennustelukuja	2019	2020	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
BKT markkinahintaan, määrän muutos, %	1,3	-2,9	3,3	2,9	1,4	1,1	1,0
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	1,0	0,3	1,8	1,6	1,7	1,8	1,9
Työttömyysaste, %	6,7	7,7	7,8	6,8	6,4	6,3	6,2
Työllisyysaste, %	71,6	70,7	72,4	73,6	74,1	74,3	74,5
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-0,9	-5,4	-3,9	-2,4	-1,5	-1,3	-1,2
Valtio	-1,1	-5,5	-4,2	-2,8	-1,7	-1,6	-1,5
Paikallishallinto	-1,2	0,0	-0,4	-0,7	-0,7	-0,6	-0,6
Hyvinvointialueet					-0,3	-0,2	-0,2
Sosiaaliturvarahastot	1,4	0,1	0,7	1,0	1,2	1,2	1,2
Rakenteellinen jäämä, suhteessa BKT:een, %	-1,2	-3,2	-2,8	-2,3	-1,5	-1,3	-1,2
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een, %	59,5	69,5	71,2	71,3	72,2	72,9	73,4

** Ennuste

Lähde: Valtiovarainministeriö. Taloudellinen katsaus, syyskuu 2021

MAAILMANKAUPPA, MÄÄRÄN MUUTOS, %

Lähde: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, Tilastokeskus, VM

Kuntatalous

2020

Kuntatalous vahvistui selvästi vuonna 2020, vaikka kuntien toimintakate heikkeni 2,7 prosenttia. Verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) kasvoi 10,4 prosenttia ja suuri kasvu aiheutui erityisesti valtion maksamista suurista koronakorvauksista ja kuntaryhmän yhteisövero-osuuden määräaikaisesta korotuksesta. Kuntien verotulot kasvoivat 4,0 prosenttia. Vuosikate parani kaikissa kuntakokoryhmissä, mutta eniten pienissä alle 2 000 asukkaan kunnissa. Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli vain 2. Kuntien lainakanta kasvoi 1,5 mrd. euroa yhteensä noin 23,4 mrd. euroon.

2021

Valtiovarainministeriö arvioi kuntatalouden pysyvän vuonna 2021 lähes vuoden 2020 tasolla, mutta kuntien omat arviot ovat pessimistisemmät. Koronapandemia aiheuttaa kuitenkin vielä epävarmuutta kuntatalouteen. Kuntien verotulot kehittyvät suotuisasti. Yhteisöveron tuotto kasvaa erityisen

paljon, mutta kasvusta suurin osa tulee kuntaryhmän jako-osuuden tilapäisestä korotuksesta. Kuntien kunnallisverotilitykset ovat kasvaneet tammi-syyskuun aikana 5,1 prosenttia. Tampereen kunnallisverotilitykset ovat kasvaneet vastaavana aikana 5,8 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

2022-2025

Valtion tukitoimenpiteiden vuoksi kuntatalouden tilanne näyttyy todellista tilannetta parempana. Vuodesta 2022 on taas tulossa kuntataloudessa hyvin vaikea. Valtiovarainministeriö arvioi optimistisesti kuntien toimintamenojen hidastuvan 3,0 prosenttiin vuonna 2022, kun suurin osa koronapandemian aiheuttamista lisäkustannuksista vähenee rokotekattavuuden parantumisella. Kuntien toimintakatteen arvioidaan kuitenkin heikkenevän voimakkaasti, sillä toimintatulojen arvioidaan laskevan noin 5,5 prosenttia.

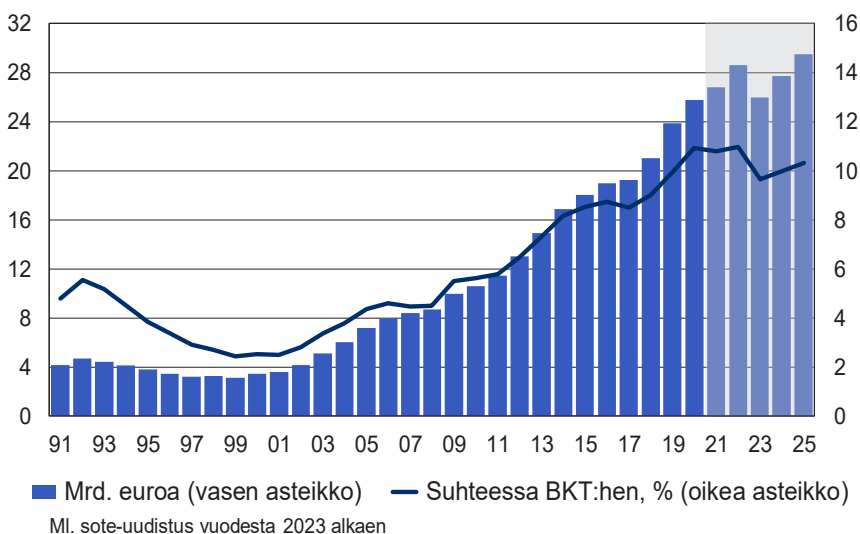
Koronapandemian erilaiset vaikutukset kuitenkin heikentävät kuntataloutta myös vuosina 2022 ja 2023, vaikka syntyneen hoito- ja palveluvelan määrää ja vaikutuksia ei pystytä vielä arvioimaan.

Vuosi 2023 on kuntataloudessa erittäin poikkeuksellinen, kun sote-uudistuksen myötä kuntien menoista ja tuloista siirtyy huomattava osa hyvinvointialueille. Sote-uudistuksen vaikutuksia kuntien talouteen ei vielä tiedetä, mutta periaatteessa uudistuksen ei pitäisi heikentää tai parantaa yhdenkään kunnan taloutta enempää kuin 60 euroa/asukas.

Kuntien investoinnit pysyvät edelleen historiallisen korkealla tasolla vuoteen 2025 ulottuvassa tarkastelujaksossa. Suuri investointipaine yhdistettynä heikkenevään tulorahoituksen tasoon uhkaa kiihdyttää kuntatalouden velkaantumista. Valtiovarainministeriö arvioi kuitenkin, että kuntatalouden lainakannan kasvu hidastuu selkeästi aiemmasta.

Ennakkotiedot suurten kaupunkien vuoden 2021 talousarviovalmistelusta tukevat valtiovarainministeriön arvioita. Kaupunkien taloudesta on tulossa vuonna 2022 jälleen kireä ja sellaisenaan arvioidaan pysyvänkin, joskin sote-uudistuksen myötä talouden hallinnan arvioidaan paranevan.

PAIKALLISHALLINNON VELKA

Lähde: Tilastokeskus, VM (Taloudellinen katsaus, syksy 2021)

Kaupungin talous

2020

Vuonna 2020 kaupungin nettomenot kasvoivat 6,1 prosenttia ja asukas-kohtaiset nettomenot 4,7 prosenttia. Koronapandemialla oli suuri vaikutus nettomenojen kasvuun. Vuosikate parani 79,1 milj. euroa edellisvuodesta ja tilikauden tulos 65,8 milj. euroa ylijäämäinen. Verotuloja kertyi 60,7 milj. euroa edellistä vuotta enemmän ja verotulot kasvoivat 6,2 prosenttia. Nettoinvestoinnit olivat 222,6 milj. euroa. Lainakanta kasvoi 120 milj. eurolla ja asukaskohtainen lainamäärä nousi 3 789 euroon.

2021

Vuonna 2021 toimintakate on elokuun toiminnan ja talouden katsauksen mukaan kasvamassa 5,4 prosenttia ja kasvussa näkyy erityisesti koronapandemian vaikutus. Verotulot ovat kasvamassa 6,3 prosenttia, mutta valtionosuudet ovat vähenemässä koronatukien vähenemisen vuoksi 35,1 prosenttia. Verorahoitus on kasvamassa 2,1 prosenttia. Tilikauden tuloksesta on tulossa huomattavasti alkuperäistä talousarviota parempi. Tulosennuste on elokuun toiminnan ja talouden katsauksessa 13,2 milj. euroa. Nettoinvestointeja arvioidaan toteutuvan noin 257 milj. euroa,

mutta hyvin mahdollisesti investointien taso jää ennustettua pienemmäksi. Lainamäärä on nousemassa vuoden lopussa noin 963 milj. euroon, jolloin asukaskohtainen lainamäärä olisi 3 949 euroa.

2022

Talousarviossa kaupungin nettomenot kasvavat vuoden 2021 tilinpäätöksenennusteeseen verrattuna 4,5 prosenttia eli noin 60,6 milj. euroa. Kasvu on huomattavan korkea verrattuna 1,5 prosentin (22 milj. euron) verorahoituksen kasvuun. Vuoden 2022 talousarviossa vuosikate on 83,6 milj. euroa ja tilikausi päättyy 26,6 milj. euroa alijäämäväliseen tulokseen.

Kaupungin ja liikelaitosten yhteensasketut ulkoiset nettoinvestointimenot ovat 234,6 milj. euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta on 136,0 milj. euroa negatiivinen. Investointien tulorahoitusprosentti on talousarviossa 36. Suurimmat investointimenot ovat Asunto- ja kiinteistölautakunnan 97 milj. euron talonrakennusinvestoinnit ja Yhdyskuntalautakunnan 60 milj. euron perusinvestoinnit.

Lainamäärän kasvuksi arvioidaan noin 115 milj. euroa. Asukaskohtainen lainamäärä nousee noin 4 360 euroon. Taloussuunnitelmakaudella kaupungin lainamäärän kasvua kyetään hidastamaan, mutta korkean investointitason vuoksi lainamäärä on nousemassa noin

5 800 euroon. Lainamäärän kasvua on saatava hidastetuksi merkittävästi nyt suunnitelmassa olevaa enemmän. Kaupungin toimintamenot ja verorahoitus vähenevät huomattavasti vuonna 2023 sote-uudistuksen myötä ja toimintamenojen kasvun arvioidaan uudistuksen jälkeen hidastuvan. Toimintamenojen kasvu on pidettävä verorahoituksen kasvua pienempänä ja investointien rahoittamisessa on onnistuttava myymään strategisesti vähemmän tärkeää omaisuutta. Vuonna 2022 käynnistetään talouden tasapainotus- ja toiminnan tuottavuusohjelma. Kaupunkitasoiset talouden tasapainotamistoimenpiteet edellyttävät aina kaupunkitasoista yhteistoimintamenetelyä ja päätöksentekoa henkilöstövaikutusten osalta.

TILIKAUDEN TULOS

-26,6 milj. €

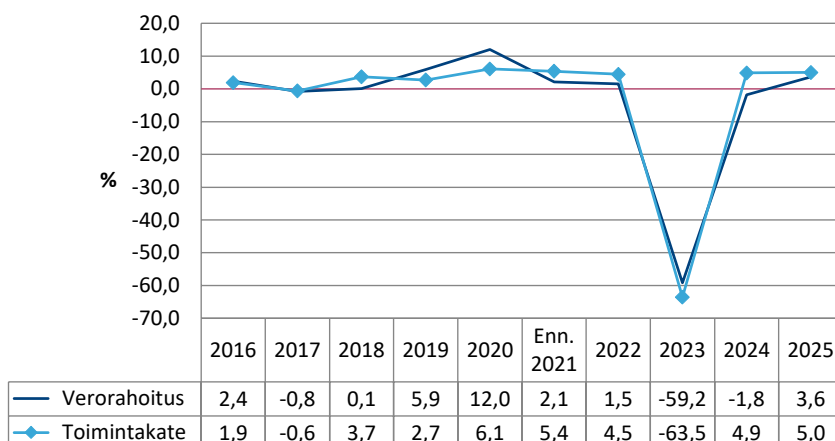
TA 2022

NETTOINVESTOINNIT

234,6 milj. €

TA 2022

TAMPEREEN KAUPUNGIN TOIMINTAKATTEEN JA VERORAHOITUKSEN MUUTOS

INVESTOINTIEN TULORAHOITUS

36 %

TA 2022

LAINAMÄÄRÄ/AS.

4363 €

ENN. 31.12.2022

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Väestö

Tampereen väkiluku oli vuoden 2020 lopussa 241 009 asukasta. Viime vuonna väestö kasvoi 2 869 asukkaalla (1,2 %). Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Tampereen väkiluku ylitti elokuun 2021 lopussa 243 000 asukkaan rajan. Koronapandemiolla ei ole ollut toistaiseksi merkittävää vaikutusta Tampereen nettomuuttoon ja Tampereen kaupunkistrategiassa tavoiteltu 3 000 asukkaan vuosittainen väestönkasvu on mahdollista saavuttaa myös kuluvana vuonna. Tampereen kaupunkiseudun väkiluku oli vuoden 2020 lopussa 398 057 asukasta, mikä oli 4 207 asukasta enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Vuoden 2020 lopussa lähes joka viides tamperelainen oli yli 65-vuotias. Vuoteen 2035 mennessä määrän odotetaan kasvavan noin viidenneksellä tämänhetkisestä. Päivähoito- ja koulukäisiä Tampereen väestöstä oli noin 14 prosenttia. Tampereella oli sataa työkäistä kohti 48,2 alle 15-vuotiasta ja 65 vuotta täyttänyttä. Väestöllinen huoltosuhde säilyi Helsingin (46,5) jälkeen

maan toiseksi parhaana. Koko maan väestöllinen huoltosuhde oli 61,9.

Ulkomaankansalaisten sekä vieraskielisten määrä kasvaa vuosittain. Vuonna 2020 vieraskielisten osuus väestöstä oli 8,1 prosenttia ja ulkomaan kansalaisten 4,9 prosenttia.

Väestönkasvu tarvitsee tuekseen muuttoliikettä

Tampereen väestönkasvusta valtaosa perustuu kuntien väliseen muuttovoittoon. Vuonna 2020 kuntien välistä muuttovoittoa oli yli 70 prosenttia, maahanmuuttovoittoa on noin 24 prosenttia ja luonnollista väestönlisäystä noin 4 prosenttia väestönkasvusta.

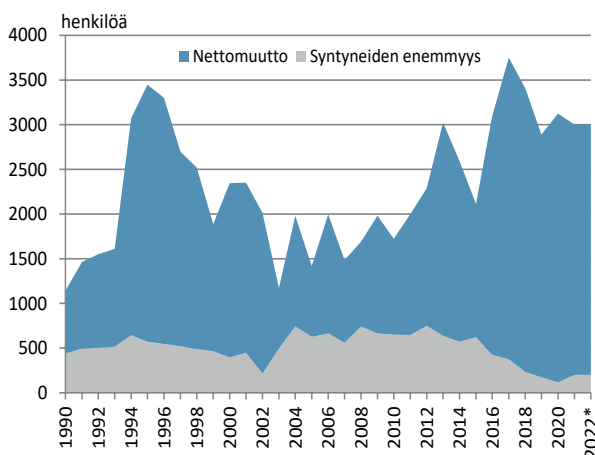
Syntyneiden määrä kääntyi pitkästä ajasta kasvuun vuonna 2020, kun uusia tamperelaisia syntyi 2 166. Luonnollisen väestönlisäyksen määrä laskee kuitenkin ennätyksellisen alas, 117 asukkaaseen. Määrä ei ole ollut näin alhainen kertaakaan viimeisen 30 vuoden aikana. Tilastokeskuksen syyskuussa 2021 julkaistusta väestöennusteesta käy ilmi syntyvyyden laskun kauaskantoiset

ENNAKKOVÄKILUKU
247 000
(31.12.2022)

MUUTOS
+3 000

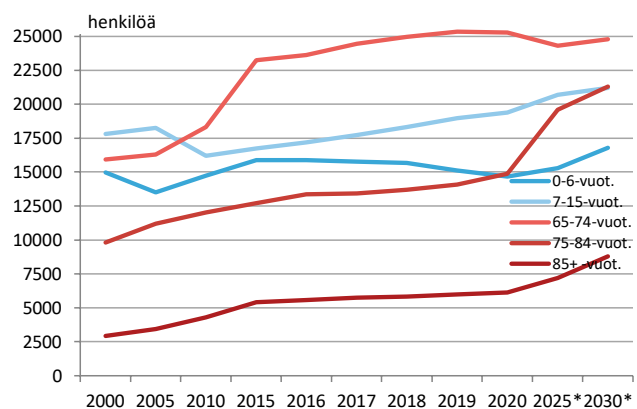
vaikutukset koko maassa, jotka heijastuvat myös Tampereelle. Tampereen vahvasti kuntien väliseen muuttovoittoon perustuva väestönkasvu tarvitsee tulevaisuudessa tuekseen yhä enenevässä määrin maahanmuuttovoittoa säilyäkseen tavoitetasolla.

Väestön muutokset

Lähde: Tilastokeskus, *arvio

Lasten ja ikäihmisten ikäryhmät 2000–2030

Lähde: Tilastokeskus, *kaupungin oma väestösuunnite

Pienituloisten asutokuntien määrä edelleen kasvusuuntainen

Tampereella oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 133 600 asutokuntaa, joista yhden henkilön asutokuntia oli yli puolet. Asutokuntien keskikoko oli 1,76 henkilöä. Koko maan osalta keskikoko oli 1,96 henkilöä.

Pienituloisten asutokuntien määrä on ollut noususuuntainen usean vuoden ajan. Vuonna 2019 kaikista asutokunnista 21,9 prosenttia oli pienituloisia. Vastaava osuus yhden henkilön asutokunnista oli 32,5 prosenttia. Tätä selittää osittain opiskelijoiden suuri määrä. Käytettävissä oleva rahatulo ku-

lutusyksikköä kohden jatkoi maltillista kasvua vuonna 2019 ja oli 22 878 euroa (mediaani).

Vuonna 2019 asutoväestöön kuuluvista alle 18-vuotiaista 14,8 prosenttia oli pienituloisia, osuus on edellisvuosia hieman korkeampi. Pitkittyneesti pienituloisia eli henkilöitä, jotka ovat kuuluneet pienituloisiin kotitalouksiin tilastovuoden lisäksi kahtena vuotena kolmen edellisvuoden aikana, oli 9,4 prosenttia asutoväestöstä. Vuodesta 2011 asti jatkunut pitkittyneesti pienituloisten määrän lasku kääntyi vuonna 2018 ja kasvu jatkui edelleen vuonna 2019. Pitkittyneesti pienituloisten määrä on kaksinkertaistunut 2000-luvun alkuun verrattuna.

ULKOMAAN KANSALAISIA

11 795

(31.12.2020)

VIERASTA KIELTÄ PUHUVIA

19 576

(31.12.2020)

Työ

Vuosi 2021 on ollut koronasta toipumisen aikaa työllisyyden ja työttömyyden osalta. Työllisyystilanne on kehittynyt myönteisesti työttömien työnhakijoiden määrän vähentyessä ja avointen työpaikkojen voimakkaasti lisääntyessä Tampereella. Toisaalta haasteeksi on noussut etenkin pitkäaikaistyöttömyyden kasvu. Työttömyysaste on lähentynyt koronaa edeltänyttä tilannetta, mutta ei vielä aivan saavuttanut sitä.

Elokuussa 2021 Tampereella oli 14 691 työtöntä työnhakijaa, työttömyysasteen ollessa 12,3 prosenttia. Nuoria alle 25-vuotiaita työttömiä oli 2000, yli 50-vuotiaita 4158 ja ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita 1278 henkilöä. Vuodenvaihteen tilanteeseen suhteutettuna työttömyys on vähentynyt kaikissa mainituissa ryhmissä, selvimmin nuorten työnhakijoiden keskuudessa (-24 %). Ulkomaalaisten työttömyys on supistunut 14 % ja yli 50-vuotiaiden 13 % tänä vuonna. Kaikkiaan työttömien määrä on vähentynyt 3400 henkilöllä (-19 %) ja työttömyysaste laskenut kolme prosenttiyksikköä joulukuun 2020 lopusta elokuun 2021 loppuun.

Työttömyysaste on säilynyt Tampereella koko maan keskiarvoa korkeampana kuten useimmissa muissakin kuutoskaupungeissa. Koko maassa työttömänä oli 10,7 % työvoimasta elo-

kuussa 2021. Kuutoskaupungeista ainoastaan Espoossa työttömyysaste vastaa valtakunnallista keskitasoa, muissa se vaihtelee Tampereen ja Oulun 12,3 % - Vantaan 13,9 %. Vuodenvaihteen tilanteeseen verrattuna työttömien määrä on vähentynyt Tampereella kuutoskaupungeista suhteellisesti vauhdikkaimmin. Eri työttömyysryhmistä Tampereella korostuu hieman nuorten alle 25-vuotiaiden osuus työttömistä, ja yli 50-vuotiaiden, pitkäaikaistyöttömien ja ulkomaalaisten työttömien osuus puolestaan on keskimääräistä hieman vähäisempi. Tilanne heijastelee alueen yleisiä väestörakenteen painotuksia.

Lomautukset lisääntyivät koronan seurauksena räjähdysmäisesti vuonna 2020, mutta lomautettujen määrä kääntyi myös nopeasti laskuun shokkitilanteen jälkeen jo samana kesänä. Vuodenvaihteessa 2021 tamperelaisia kokoaikaisesti lomautettuja oli 3237 ja lyhennetyllä työviikolla 965 henkilöä. Yhteenlaskettu määrä oli tällöin vielä yli nelinkertainen edeltäneeseen vuodenvaihteeseen verrattuna. Tammi-helmikuussa 2021 lomautukset vähentyivät, maaliskuussa hieman kasvoivat, mutta tämän jälkeen määrä on laskenut rivaakasti lähes koronaa edeltävälle tasolle. Elokuussa kokoaikaisesti lomautettuja oli enää 930 (-71 % vuoden alusta) ja

TYÖTTÖMYYSASTE

12,30 %

(8/2021)

TYÖTTÖMIEN MÄÄRÄ

14 691

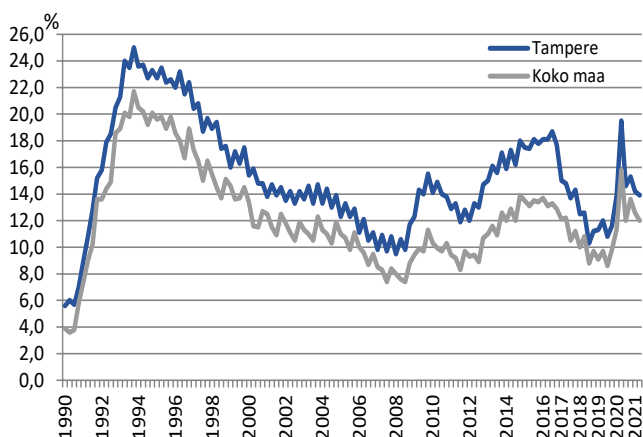
(8/2021)

UUDET AVOIMET
TYÖPAIKAT

8 345

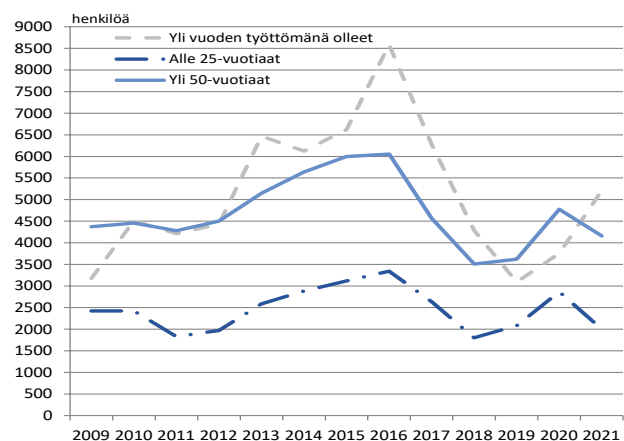
(8/2021)

Tampereen ja koko maan työttömyysaste 1990–2021, neljännesvuosittain

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö (työnvälitystilasto)

Työttömyyden rakenne Tampereella 2009–2021, elokuu

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö (työnvälitystilasto)

lyhennetyllä työviikolla 627 (-35 %) henkilöä. Lomautukset kohdistuvat yleisimmin ravintola-alalle.

Koronapandemian käynnistyttyä työttömyys lisääntyi erityisesti rajoituksista riippuvaisilla ammattialoilla matkailussa, ravintola-alalla, kuljetuksessa, myynnissä ja ihmisten kohtaamisiin liittyvissä palveluissa. Useimmissa ammattiryhmissä työttömien määrä oli elokuussa 2021 jo laskenut vuodentakaisesta matalammaksi. Vuodentakaisista enemmän työttömiä oli vielä muun muassa avustavien keittiö- ja rakennustyöntekijöiden, toimistosivoojien, rahti- ja varasto-, lastenhoito- sekä satunnaistöiden työntekijöiden keskuudessa. Kolmasosassa ammattiryhmiä työttömyys oli vähäisempää kuin ennen koronaa.

Vastavuoroisesti myös avoimeksi ilmoitettuja työpaikkoja on ollut poikkeuksellisen paljon kuluvana vuonna. Eniten työtilaisuuksia on ilmoitettu tarjolle puhtaanapidossa, terveyden- ja sairaanhoidossa, myynnissä ja rakennusalalla. Viitteitä työvoimapulasta on annettu muun muassa teollisuudessa

ja rakentamisessa, ja etenkin erikoistuneista osaajista on vajetta monilla eri aloilla. Kysynnän ja tarjonnan suhdetta ovat mutkistaneet myös pandemian aikainen vierastyövoiman vähentyminen ja sulkutoimista kärsineiden alojen työntekijöiden alanvaihdot.

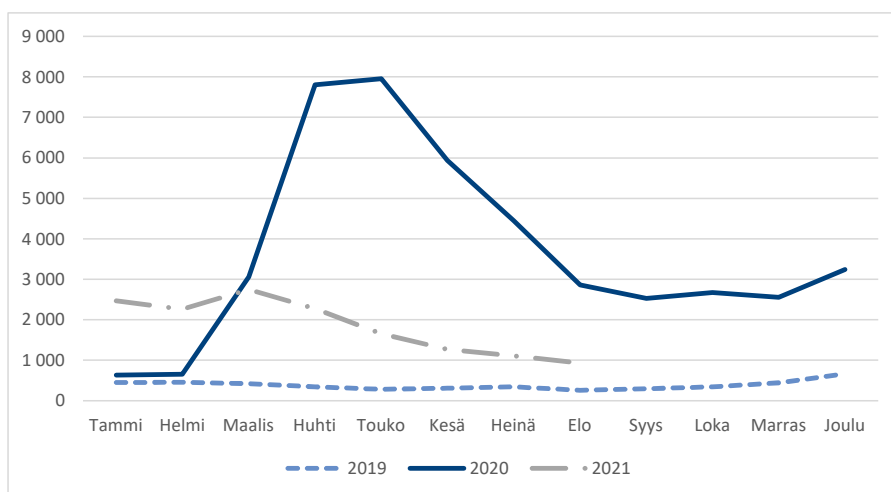
Mikäli Tampereen vientialoille heijastuva maailmantalouden kasvu etenee ja koronapandemiatilanne säilyy hallittuna, on odotettavissa, että talouden ja työllisyyden kehitys jatkuu suotuisana loppuvuonna. Terveysturvallisuusrajoituksia ollaan vähentämässä niin Suomessa kuin kansainvälisesti, minkä voi odottaa piristävän erityisesti matkailun ja tapahtumatalouden aloja. Valtiovarainministeriön ennusteen (27.9.2021) mukaan tuotanto kasvaa maassa tänä vuonna sekä palveluissa (3,5 %) että teollisuudessa (4,4 %), ja kasvu jatkuu myös vuonna 2022 (2,7 % ja 3,3 %). Talouden elpyminen lisää työllisten määrää, jonka ennustetaan lisääntyvän vuonna 2022 puolitoista prosenttia.

Tampereen yrityskentällä uusien yritysten perustaminen on jatkunut vilkkaana kuluvana vuonna. Uusia yri-

tyksiä on perustettu tammi-syyskuussa 1585, mikä on 19 % enemmän kuin vuonna 2020 ja 32 % enemmän kuin 2019 vastaavaan aikaan (PRH kaupparekisteri). Aloitaneista yrityksistä 56 % on osakeyhtiöitä ja 43 % yksityisiä elinkeinoharjoittajia. Toimialakohtaisesti uusiutumismuutos on ollut suurinta ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa, luokassa muut palvelut sekä informaation ja viestinnän toimialalla. Pelättyä konkurssiaaltoa ei ole ainakaan toistaiseksi vyörynyt esiin, vaan toiminta on päättynyt aikaisempaa harvemmassa yrityksessä (lopettaneita 682 yritystä; 39 % vähemmän kuin 2020 ja 28 % vähemmän kuin 2019).

Luottamus talouteen on palautumassa niin elinkeinoelämän kuin kuluttajien tasolla. 61 % yrityksistä uskoo liikevaihdon kasvuun kuluvana vuonna (Pirkanmaan yritysbarometri syyskuu 2021, Tampereen kauppakamari), ja valtakunnallinen kuluttajaluottamus talouteen on miltei vahvinta koskaan (syyskuun 2021 mittaus, Tilastokeskus).

LOMAUTETTUIJEN MÄÄRÄ TAMPEREELLA 2019-2021

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö (työnvälitystilasto)

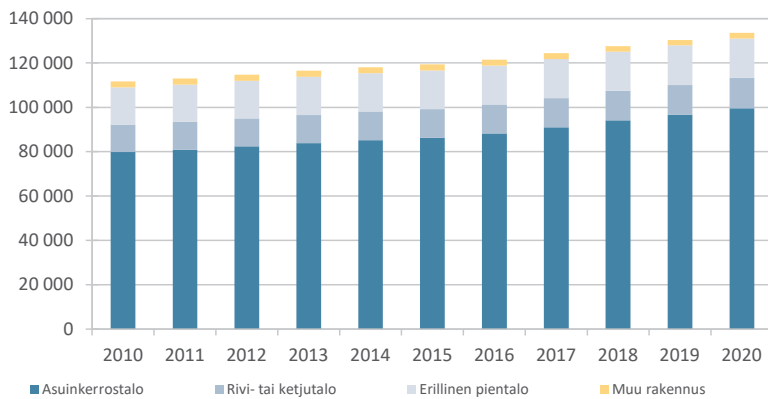
Asuminen

Tampereen asuntotuotanto on jatkunut edelleen vilkkaana. Vuonna 2020 asuntoja valmistui 3 783 kpl. Tuotannon odotetaan pysyvän vuonna 2021 noin 3 700 asunnossa ja nousevan vuonna 2022 n. 4 000 asuntoon. Rakennuslupia on myönnetty vuonna 2020 n. 4 150 asunnolle, mikä vastaa lähes vuoden 2018 ennätyskellisen korkeaa tasoa. Vuoden 2021 alkupuolella rakennuslupia on myönnetty suunnilleen saman verran kuin vuoden 2018 alkupuoliskolla. Asuntotuotanto on vuodesta 2017 asti ollut poikkeuksellisen suurta, tähänastisen huippuvuoden ollessa 2019. Rakennuslupien ja asuntoaloitusten määrät eivät toistaiseksi ennakoivat asuntotuotannon hiipumista. Suuren asuntotuotannon vaikuttamina on ollut mm. Tampereen

väestönkasvun painottuminen nuoriin, opiskelijoihin ja pienituloisiin, sekä sen myötä Tampereen kiinnostavuus sijoittajien näkökulmasta, mikä on näkynyt asuntotuotannon painottumisena pieniin kerrostaloasuntoihin. On kuitenkin huomionarvoista, että alkuvuonna 2021 asuntojen keskipinta-ala on kääntynyt nousuun ensimmäistä kertaa vuoden 2012 jälkeen, mikä viittaa siihen, että pienasuntojen osuus on lähitulevaisuudessa hiljalleen vähenemässä. Tähän on myös ohjattu mm. kaupungin tontinluovutuksessa tasapainoisenasuntojakaumanvarmistamiseksi. Suuri osa asunnoista, hallintamuodosta riippumatta, valmistuu kerrostaloihin. Valtaosa asunnoista on pieniä. Vuonna 2020 valmistuneista asunnoista noin 85

prosenttia sijaitsi kerrostaloissa ja noin 47 prosenttia oli yksiöitä. Kerrostaloasuntojen osuus on hieman vähentynyt jayksiöiden osuus hieman kasvanut edellisvuodesta. Vapaarahoitteisia, pieniä vuokra-asuntoja on syntynyt runsaasti uuteen asuntokantaan. Kohtuuhintaisen vuokra- ja asumisoikeusasuntojen aloitukset ovat lisääntyneet ja niiden arvioidaan kasvavan edelleen lähivuosina. Vuoden 2020 aikana vanhoista osakeasunnoista tehtiin 5 032 kauppa. Asuntojen keskimääräiset neliöhinnat ovat nousseet viiden vuoden aikana noin 11 prosenttia. Vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen neliövuokra oli vuonna 2020 keskimäärin 15,27 euroa kuukaudessa. Vuodessa vuokrat nousivat noin 3 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Talotyypit asuntokunnan mukaan

Lähde: Tilastokeskus

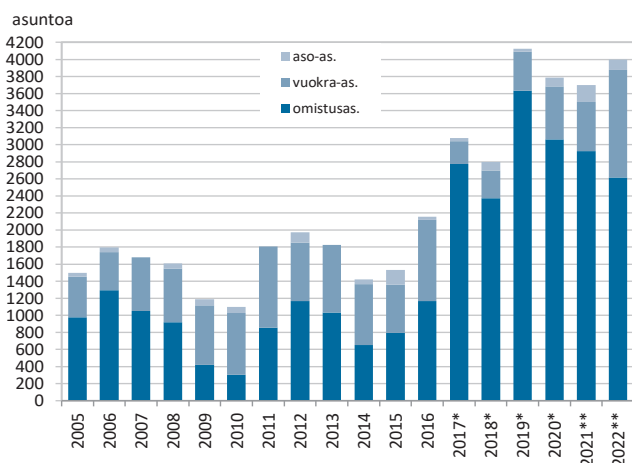
ARVIO VUONNA 2022 VALMISTUVIEN ASUNTOJEN MÄÄRÄSTÄ

4 000

ASUNTOJEN KESKIVUOKRA VUONNA 2020

15,27 €/m²

Valmistuneet asunnot hallintamuodon mukaan

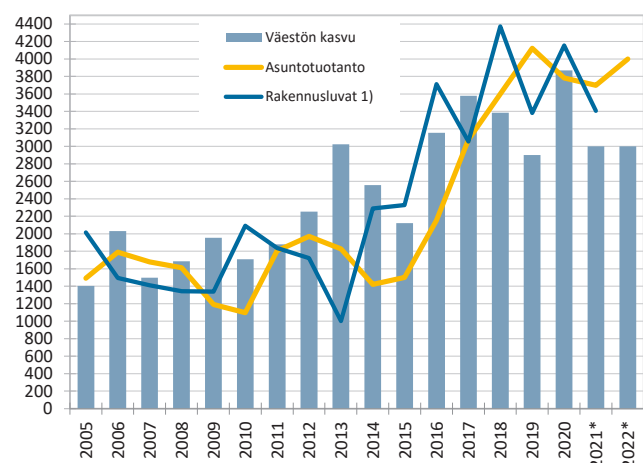

*Vuodesta 2017 alkaen vuokra-asunnot sisältävät vain kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon ja omistusasunnot sisältävät omistusasuntotuotannon sekä muun kuin kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon.

**Arvio

Lähde: Kiinteistöt, tilat ja asuntopoliitikka

Väestön kasvu ja asuntotuotanto 2000-luvulla

1) Asuntotuotantoon myönnetty, v. 2021 vain 31.8.asti
*arvio

Lähde: Tilastokeskus, Rakennusvalvonta ja Kiinteistöt, tilat ja asuntopoliitikka

TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA

Talousarvion osat

Kunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta, niiden rakenteesta, sisällöstä ja laadinnasta on säännökset kuntalaissa. Tämän lisäksi talousarviosta ja -suunnitelmasta antaa ohjeita ja suosituksia Suomen Kuntaliitto. Kunnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaissa on säädetty. Tältä osin sitovia ohjeita ja lausuntoja kunnille antaa työ- ja elinkeinoministeriön alainen kirjanpitolautakunnan kuntajaosto. Talousarvion sisältö on laadittu ottaen huomioon soveltuvin osin mainitut säännökset ja ohjeet.

Talousarviossa on seuraavat osat: yleisperustelut, käyttötalousosa ja investoinnit yksiköittäin, tuloslaskelmaosa, investointiosa, rahoitusosa sekä liitteet.

Yleisperustelut

Osassa esitetään talousarvion taloudelliset lähtökohdat ja toimintaympäristö, talousarvion rakenne ja sitovuus, henkilöstö sekä strategian toteuttaminen. Lisäksi yleisperustelut sisältää muun muassa kaupunkiorganisaation sitovat toiminnan tavoitteet ja strategiset kehitysohjelmat. Yleisperusteluihin sisältyy myös tietoja hankinnoista ja kehittämistoiminnasta, Tuottavuuden tila-osio sekä ilmastobudjetti.

Käyttötalousosa ja investoinnit yksiköittäin

Osassa esitetään toimintayksiköiden toiminnan kuvaukset ja toimintaympäristön muutokset sekä sitovat toiminnan tavoitteet. Osaan kuuluvat palvelualueet, konsernihallinto sekä liikelaitokset ja muut taseyksiköt. Yksiköiden talouden kokonaiskuvan saamiseksi esitetään käyttötalouden lisäksi myös yksiköiden investoinnit.

Tuloslaskelmaosa

Osassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmalla osoitetaan kuinka kunnan tilikauden tulorahoitus riittää palvelutoiminnan jaksotettuihin menoihin, rahoitusmenoihin ja omaisuuden kulumista kuvaaviin suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmaosassa esitetään koko kaupungin yhdistetty tuloslaskelma. Osassa esitetään myös verotulot, valtionosuudet ja rahoituserät.

Investointiosa

Osassa esitetään investointien kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot. Investointilaskelma sisältää investointisuunnitelmat talousarvio- ja suunnitelmavuosille.

Rahoitusosa

Osassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoituslaskelmassa esitetään käyttötalousosan sekä investointien tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoituslaskelmaan merkitään antolainauksen, lainakannan ja oman pääoman muutokset sekä arvioidaan muut maksuvalmiuden muutokset (rahoituksen rahavirta). Rahoituslaskelman lopussa esitetään näiden rahavirtojen yhteenlaskettu muutos, joka kuvaa talousarvion vaikutusta kunnan maksuvalmiuteen vuoden aikana.

Talousarvion liitetiedoissa

asetetaan kaupunkikonsernin tytäryhtiöille ja -yhteisöille tavoitteet, jotka tuovat esiin pääomistajan tahdon. Lisäksi liitetiedoissa esitetään investointihankelista vuosille 2022-2031 sekä tunnuslukuja useammalta vuodelta taulukossa Täydentäviä tietoja.

Talousarvion sitovuus

Kaupunginvaltuusto määrää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupunginhallitusta ja muita kaupungin viranomaisia.

Organisaatiomuutoksiin liittyviä toimintoja ja niihin liittyviä määrärahoja voidaan siirtää talousarvion hyväksymisen jälkeen konsernijohtajan päätöksellä.

Yleisperustelut

ovat kaupunkitasoisia sitovia toiminnan tavoitteita ja talousarvion sitovuusmäärittelyjä lukuun ottamatta informaatiota, jota ei ole tarkoitettu sitovaksi talousarvion osaksi.

Käyttötalous ja investoinnit yksiköittäin

osaan sisältyvät kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät on esitetty oheisessa taulukossa. Lisäksi sitovia ovat toiminnan tavoitteet.

Laskelmaosassa

esitetään talousarviovuoden ja talous-suunnitelmavuosien koko kaupungin tuloslaskelmat, investoinnit ja rahoituslaskelmat.

Valtuustoon nähden sitovia eräiä ovat korkotulojen ja -menojen netto. Rahoituslaitoksista nostettavien pitkäaikaisten lainojen lisäys ei saa olla budjetoitua suurempi.

Konsernijohtajalla tai hänen määräämällään konsernihallinnon viranhaltijalla on oikeus ottaa vuoden 2022 talousarvioon ja mahdollisiin muutettuihin talousarvioihin sisältyvä lainamäärä, oikeus ottaa vuoden 2022 aikana lyhytaikaisia lainoja 60 milj. euron määrään saakka maksuvalmiuden turvaamiseksi, myöntää uusia konsernitililuottoja 30 milj. euroon asti sekä oikeus konvertoida ja maksaa ennaikaisesti takaisin kaupungin taseeseen sisältyviä ottolainoja.

Muilta osin laskelmaosa on informaatiota koko kaupungin yhteenlasketusta taloudesta ja se ei ole sitova talousarvion osa. Olennaisista poikkeamista on raportoitava valtuustolle.

TALOUSARVION SITOVUUSTASOT

KÄYTTÖTALOUSOSA JA INVESTOINNIT YKSIKÖITTÄIN (1.000 €)

KÄYTTÖTALOUS		TA 2022
Sivistyspalvelujen palvelualue		
Sivistys- ja kulttuurilautakunta		
Sivistys- ja kulttuurilautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	-419 476
Hiedanranta-kehitysohjelma	Toimintakate	-75
Sosiaali- ja terveystalouden palvelualue		
Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta		
Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	-875 389
Tampere Junior -kehitysohjelma	Toimintakate	-668
Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue		
Elinvoima- ja osaamislautakunta		
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	-95 279
Ammatillinen koulutus	Tilikauden tulos	0
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	Toimintakate	-4 608
Hiedanranta-kehitysohjelma	Toimintakate	-429
Elämystalouden kehitysohjelma	Toimintakate	-790
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma	Toimintakate	-1 279
Asunto- ja kiinteistölautekunta		
Asunto- ja kiinteistölautekunta (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	164 246
Hiedanranta-kehitysohjelma	Toimintakate	-300
Kaupunkiympäristön palvelualue		
Yhdyskuntalautakunta		
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	-40 232
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	Toimintakate	-330
Hiedanranta-kehitysohjelma	Toimintakate	-400
Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma	Toimintakate	-385
Joukkoliikennelautekunta	Toimintakate	-24 230
Konsernihallinto		
ICT-kehittäminen	Toimintakate+nettoinvestoinnit	-11 500
Tarkastuslautekunta	Toimintakate	-447
Keskusvaalilautekunta	Toimintakate	-592
Konsernihallinto	Toimintakate	-26 300
Yhteiset erät	Toimintakate	-129 714
Taseyksiköt		
Pirkanmaan pelastuslaitos	Liikelyläämä	-1
Liikelaitokset		
Tampereen Vesi Liikelaitos	Korvaus peruspääomasta	-14 700
Tampereen Vesi Liikelaitos	Liikelyläämä	27 421
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	Liikelyläämä	100

INVESTOINNIT		TA 2022
Sivistyspalvelujen palvelualue		
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	Nettoinvestoinnit	-9 100
Sosiaali- ja terveystalouden palvelualue		
Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta	Nettoinvestoinnit	-1 535
Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue		
Elinvoima- ja osaamislautakunta		
Ammatillinen koulutus	Nettoinvestoinnit	-3 700
Asunto- ja kiinteistölautakunta		
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Nettoinvestoinnit	-12 310
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)	Nettoinvestoinnit	-96 863
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	Nettoinvestoinnit	-2 200
Hiedanranta-kehitysohjelma	Nettoinvestoinnit	-7 000
Kaupunkiympäristön palvelualue		
Yhdyskuntalautakunta		
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Nettoinvestoinnit	-60 000
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	Nettoinvestoinnit	-8 200
Joukkoliikennelautakunta	Nettoinvestoinnit	-500
Konsernihallinto		
Konsernihallinto	Nettoinvestoinnit	-93
Yhteiset erät	Nettoinvestoinnit	-3 700
Taseyksiköt		
Pirkanmaan pelastuslaitos	Investointien rahavirta	-1 888
Liikelaitokset		
Tampereen Vesi Liikelaitos	Nettoinvestoinnit	-21 000
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	Nettoinvestoinnit	-500
LASKELMAOSA		TA 2022
Korkotuotot ja -kulut		-11 402
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		140 000

Tilivelvollisen valvontavastuu

Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat muun muassa kaupunginhallituksen jäsenet, lautakuntien jäsenet, johtokuntien jäsenet, toimikuntien jäsenet, kunnan muiden toimielinten jäsenet, pormestari, apulaispormestarit, konsernijohtaja, konserniyksiköiden johtajat, palvelualueiden johtajat, palvelujohtajat, liikelaitosten johtajat, sekä johtosäännöissä määrätyt toimielinten esittelijät. Kuntalain mukaan tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, häneen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä.

Kaupunginvaltuusto vastaa kuntalain mukaisesti kaupungin toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tulee kuntalain mukaan päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Valtuuston hyväksymän Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -päättöksen mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukainen järjestäminen koskee kaikkia Tampereen kaupungin ja kaupunkikonserniin kuuluvia toimielimiä ja tilivelvollista johtoa sekä esimiehiä. Kuntalain mukaan kaupunginhallitus on velvollinen huolehtimaan kaupungin toiminnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjes-

tämisestä. Konsernijohto vastaa kuntalain mukaisesti konsernivalvonnan järjestämisestä.

Tilivelvollisella on vastuu johtamansa toiminnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä niiden jatkuvasta ylläpidosta ja tuloksellisuudesta. Sisäinen valvonta tarkoittaa ohjaus- ja toimintaprosesseihin sisältyviä menettelyitä, organisaatoratkaisuja ja toimintatapoja, joiden avulla voidaan saada kohtuullinen varmuus toiminnan lainmukaisuudesta, varojen turvaamisesta, toiminnan tuloksellisuudesta sekä taloutta ja tuloksellisuutta koskevien oikeiden ja riittävien tietojen tuottamisesta. Riskienhallinnalla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kattavat kaupungin toiminnan, hallinnon ja talouden järjestämisen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan säännönmukaisesti talousarviovuoden aikana. Kuntalain mukaan kaupungin tilinpäätökseen kuuluvan toimintakertomuksen tulee sisältää tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä keskeisistä johtopäätöksistä. Kaupunginhallitus hyväksyy kaupungin toimintakertomukseen tulevan

sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan selonteon sekä arvion kaupungin ja kaupunkikonsernin merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä ja niiden hallinnasta. Lauta- ja johtokunnat sekä kaupungin tytäryhteisöjen hallitukset hyväksyvät omilta vastuualueiltaan vastaavan selonteon sekä tiedot riskien hallinnasta.

Tilintarkastajan on kuntalain mukaan tarkastettava, onko kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen) myöntää vastuuvapaus.

Ylimmällä tilivelvollisella johdolla on erityinen vastuu ja velvoite toimia hyvän hallinto- ja johtamistavan sekä eettisten periaatteiden mukaisesti sekä puuttua toiminnassa ilmeneviin epäkohtiin. Johdolla on aktiivinen selonttovelvollisuus vastuullaan olevasta toiminnasta ja sen sisäisen valvonnan järjestämisen asianmukaisuudesta. Tilivelvollisuusaseman puuttuminen ei vapauta esimiestä alaistensa toiminnan valvontavastuusta.

HENKILÖSTÖ

Henkilöstömenot ja palkalliset henkilötövuodet

Vuoden 2022 talousarviossa henkilöstömenot ovat 696,5 milj. euroa. Vuoden 2021 vuosisuunnitelmaan nähden henkilöstömenot kasvavat 32,4 milj. euroa (4,9 %). Kunnalliset virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 28.2.2022 saakka. Vuoden 2022 palkkaratkaisun kustannusarvio perustuu kaupungin omaan arvioon, koska työmarkkina-keskusjärjestöjen neuvottelut uusista sopimuksista ja palkkaratkaisuista ovat käynnistymässä vasta alkuvuonna.

Henkilötövuosien määrä vuonna 2021 on vuosisuunnitelman mukaan 13 134 henkilötövuotta. Vuonna 2022 suunniteltu henkilöstön määrä nousee 13 599 henkilötövuoteen. Suunnitelma sisältää vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön. Palkkatuetun henkilöstön osuus on 277 henkilötövuotta, missä on laskua 22 henkilötövuotta vuoden 2021 vuosisuunnitelmaan nähden.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelutarpeen kasvu erityisesti ikäihmisten palveluissa, oppivelvollisuuden laajeneminen toisella asteella, perusopetuksen oppilasmäärän kasvu sekä muutuvat henkilöstömitoitukset sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä varhaiskasvatuksessa selittävät henkilötövuosien ja henkilöstömenojen kasvua koronapandemian vaikutusten ohella.

Pormestari Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelmassa on erääksi keskeiseksi tavoitteeksi asetettu talouden tasapainottamisen jatkaminen tulevalle valtuustokaudella. Taloussuunni-

telmakauden yhtenä tavoitteena on mitoittaa toimintamenojen kasvu verorahoituksen kasvua pienemmäksi. Taloudellisiin syihin perustuvat palkattomat vapaat sekä lomarahavapaat ovat aiempien vuosien tapaan käytettävissä työnantajan aloitteesta tapahtuvissa vapaajärjestelyissä.

Pirkanmaan hyvinvointialue aloittaa toimintansa suunnitelman mukaan 1.1.2023, jolloin voimaanpanolain mukaiset tehtävät ja henkilöstö siirtyvät pois kaupungin toimintapiiristä. Toimintaympäristön muuttuminen tuo muutoksia tulevaisuuden kunnan rooliin ja tehtäviin ja edellyttää organisaatiolta sisäistä varautumista. Tulevaisuus haastaa uudistumaan ja vaatii uudistumiskykyisyyttä, jolloin tärkeimpiä toimintatapoja ovat tiedolla johtaminen, digitalisaation hyödyntäminen ja mahdollistava johtajuus.

Eläkeikänsä saavuttaa vuosittain noin 250 henkilöä, mikä muun vaihtuvuuden lisäksi antaa osin mahdollisuuksia toiminnan uudelleenarviointiin ja tehtäväjärjestelyihin.

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö rakentaa tulevaisuuden Tampereen

Tulevaisuuden kaupunki rakentuu osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön avulla. Kaupungin strategisena tavoitteena on parantaa henkilöstön työhyvinvointia ja työkykyä sekä vähentää sairauspoissaoloja. Työn, osaamisen ja johtamisen kokonaisvaltainen kehittäminen työpaikan arjessa lisää hyvin-

vointia. Hyvä työkyky on työhyvinvoinnin perusta, jota voidaan vahvistaa sekä työnantajan toimin että työntekijän henkilökohtaisilla vapaa-ajan valinnoilla. Henkilöstön hyvinvointi näkyy hyvänä työntekijäkokemuksena, joka heijastuu suoraan asiakaskokemukseen ja työn tuottavuuteen. Se vaikuttaa positiivisesti myös työnantajamielikuvaan ja rekrytointiin.

Hyvinvoinnin kehittämisessä on olennaista selvittää työyhteisön nykytila sekä tunnistaa tekijät ja odotukset, jotka lisäävät hyvinvointia työpaikalla. Työhyvinvoinnin tietopohjan muodostavat raportointiedot sekä säännöllisesti toteutettavat kyselyt ja tutkimukset. Työntekijäkokemusta mitataan kolmannesvuosittain ja siitä saatava tieto on perusta kehittämistoimenpiteiden suunnittelulle. Kehittämistyö edellyttää pitkäjänteisyyttä, jossa työyhteisön yhdessä valitsemat toimenpiteet kytetään osaksi arkea ja samalla seurataan niiden vaikuttavuutta.

Muuttuva työelämä vaatii osaamisen jatkuvaa päivytystä ja edellyttää organisaatiolta tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakointia. Strategisella ja ennakoivalla henkilöstösuunnittelulla tehdään tulevaisuuden osaamistarpeet näkyviksi, huolehditaan suorituksen johtamisen keinoin työnteon edellytyksistä ja varmistetaan tavoitteiden toteutuminen. Monipuolinen oppilaitosyhteistyö, onnistunut hakijakokemus ja henkilöstöä arvostava johtamispuhe vahvistavat houkuttelevaa työnantajamielikuvaa. Vastuullisuus näkyy teoissa.

HENKILÖSTÖMENOT JA HENKILÖTYÖVUODET 2020–2022

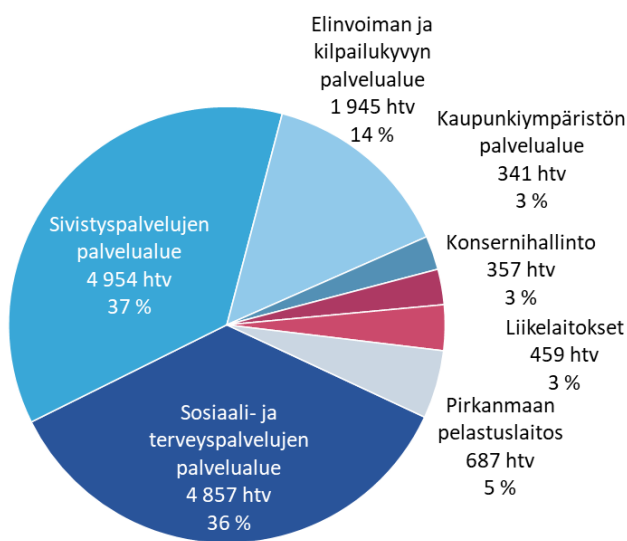
	TP 2020	Muutettu TA 2021	Enn 2021	TA 2022
Henkilötövuodet	12 606	13 134	13 098	13 599
Henkilöstömenot, M€	629,0	663,6	664,1	696,5

HENKILÖSTÖMENOT JA HENKILÖTYÖVUODET 2021–2022

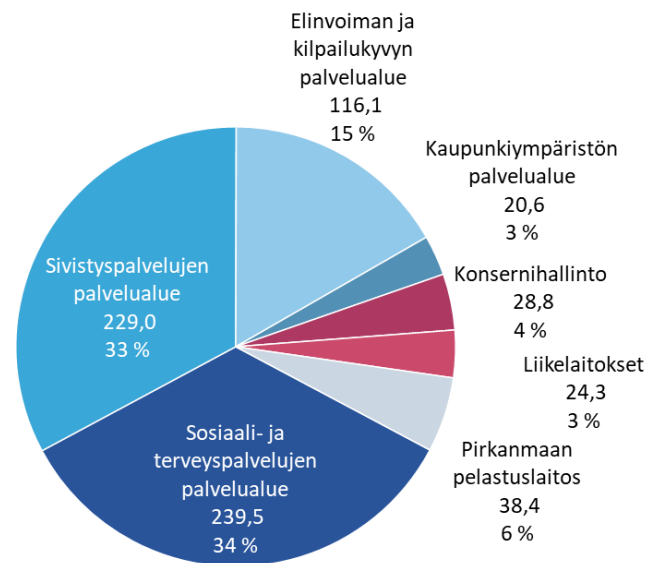
Henkilöstömenot ja palkalliset henkilötyövuodet (1 000 euroa ja htv)	Muutettu TA 2021		TA 2022	
	1 000 EUR	HTV	1 000 EUR	HTV
Sosiaali- ja terveystalvelujen palvelualue	228 180	4 670	239 456	4 857
Sivistystalvelujen palvelualue yhteensä	217 928	4 748	229 025	4 954
josta Varhaiskasvatus ja esiopetus	71 572	1 821	75 487	1 908
Perusopetus	105 895	1 940	110 895	2 028
Kulttuuri	25 309	650	26 167	662
Liikunta ja nuoriso	13 017	292	13 608	303
Elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualue yhteensä	108 222	1 900	116 072	1 945
josta Ammatillinen koulutus	62 386	1 031	65 167	1 053
Lukiokoulutus	20 588	300	22 894	317
Työllisyys- ja kasvupalvelut *)	18 361	483	20 856	483
Kaupunkiympäristön palvelualue	19 945	335	20 575	341
Konsernihallinto	26 722	342	28 753	357
Liikelaikokset yhteensä	24 792	469	24 261	459
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	15 531	310	14 831	300
Tampereen Vesi Liikelaitos	9 261	159	9 430	159
Pirkanmaan pelastuslaitos	37 775	670	38 386	687
Yhteensä	663 582	13 134	696 528	13 599

*) Sisältää palkkatukityöllistettyjä 277 htv vuonna 2022

HENKILÖTYÖVUODET VUONNA 2022

HENKILÖSTÖMENOT VUONNA 2022

TAMPEREEN STRATEGIA 2030

Tampereen uusi strategia tulee kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 15.11.2021. Strategiaa on valmisteltu Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelman 2021–2025 pohjalta. Tampereen uuden strategian luonnos ulottuu vuo-

teen 2030 asti. Se perustuu tunnistettuihin tulevaisuuden muutostekijöihin ja sisältää kaupungin kehittämisen pitkän aikavälin tavoitteet. Talousarvion sisältämät strategiaa koskevat tekstit päivitetään sen jälkeen, kun kaupun-

ginvaltuusto on hyväksynyt strategian. Vuoden 2022 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat strategialuonnokseen.

Vuoden 2022 toiminnan tavoitteet

Talousarviossa asetetaan Kuntalain tarkoittamat, valtuustoon nähden sitovat toiminnan tavoitteet, jotka pohjautuvat Tampereen strategiaan. Tavoitteita asetetaan ensisijaisesti toiminnan vaikuttavuudelle ja tuloksille.

Terveydenhuoltolain mukaan kunnan on seurattava asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä raportoidaan valtuustolle vuosittain.

Kaupunkiorganisaatiolle kohdistuvat, strategialuonnoksen pohjalta valmistellut alustavat toiminnan tavoitteet esitetään yhtenä kokonaisuutena seuraavassa luvussa. Kunkin tavoitteen kohdalle on merkitty tavoitteen toteuttamisesta ensisijaisesti vastaavat tahot.

Myös liikelaitoksille, Pirkanmaan pelastuslaitokselle sekä kaupungin tytäryhteisöille asetetut toiminnan tavoitteet toteuttavat kaupungin strategiaa. Liikelaitoksille ja Pirkanmaan pelastuslaitokselle asetetut toiminnan ta-

voitteet esitetään käyttötalousosassa. Liiteosassa esitetään toiminnan tavoitteet kaupunkikonsernin tytäryhtiöille ja -yhteisöille.

Toiminnan tavoitteista raportoidaan kaupunginvaltuustolle kolme kertaa vuodessa.

STRATEGISET PAINOPISTEET JA VUOSITAVOITTEET

Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelman 2021-2025 pohjalta valmisteltu Tampereen uuden strategian luonnos Tekemisen kaupunki sisältää neljä painopistettä: Yhdenvertaiset yksilöt, Tekevät yhteisöt, Hiilineutraaleja tekoja ja Tulevaisuuden edelläkävijyyttä. Lisäksi luonnos sisältää painopisteiden toteuttamista tukevan, Uudistuva kaupunki -painopisteen.

Seuraavien sivujen taulukoissa esitetään painopisteittäin alustavat toiminnan tavoitteet vuodelle 2022. Tavoitteet hyväksytään lopullisessa muodossaan osana talousarviota 15.11.2021.

ALUSTAVAT VUOSITAVOITTEET

Nro	Talousarvion toiminnan tavoite 2022	Vastuutaho
1	Vähintään 70 % 3. ja 7. -luokkalaisista lapsista kokee olonsa hyväksi koulussa	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
2	Kaupungin Lupa harrastaa -harrastusryhmien 1.-9. -luokkalaisten lasten määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
3	Oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden, negatiiviset eroamiset ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta
4	Pienten lasten alueellisen tuen saatavuus on parantunut vuoteen 2020 verrattuna	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
5	Ikäihmisistä noin 92 % asuu kotona, vähintään 6,0 % tehostetussa palveluasumisessa ja enintään 2,0 % pitkäaikaisessa laitoshoidossa	Sosiaali- ja terveyslautakunta
6	Kotihoidon asiakkaiden sairaalavuorokausien määrä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna	Sosiaali- ja terveyslautakunta
7	0-17-vuotiaiden lastensuojelun asiakkaiden osuus väestöstä on enintään 5,7 %	Sosiaali- ja terveyslautakunta
8	Asunnottomuus kokonaisuutena on vähentynyt ja pitkäaikaisasunnottomuus on kääntynyt laskuun edelliseen vuoteen verrattuna	Sosiaali- ja terveyslautakunta
9	Päihdepalvelujen laitostuntoutus, lääkkeetön laitostuntoutus ja korvaushoito vastaavat paremmin asiakkaiden palvelutarpeisiin edelliseen vuoteen verrattuna	Sosiaali- ja terveyslautakunta
10	Nuorisovastaanoton ja perheneuvolan lastenpsykiatrian avohoidon jonotusaika on lyhentynyt edelliseen vuoteen verrattuna	Sosiaali- ja terveyslautakunta
11	Sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen luovutus hyvinvointialueelle on hallittu ja palvelujen jatkuvuus on turvattu	Kaupunginhallitus, Sosiaali- ja terveyslautakunta
12	Laajan työttömyysasteen kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla	Elinvoima- ja osaamislautakunta
13	Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työmarkkinatukea saa Tampereella keskimäärin vähintään 4900 henkilöä kuukaudessa ¹	Elinvoima- ja osaamislautakunta
14	MAL4-sopimuksen mukainen asuntotuotantotavoite 573 asuntoa/vuosi toteutuu ja kaupungin asuntopoliittiseksi tavoitteeksi on asetettu keskimäärin 716 kohtuuhintaista asuntoa vuosittain	Asunto- ja kiinteistölahtakunta
15	Yhtiömuotoiseen asumiseen on asetettu haettavaksi avoimessa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä tontteja 100.000 kem ²	Asunto- ja kiinteistölahtakunta
16	Tavoite pientalotonteista valmistelussa ²	Asunto- ja kiinteistölahtakunta
17	Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelma ja siihen liittyvä mittaristo on valmistunut	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
18	Kävijämäärät keskeisissä kohteissa ovat palautuneet vuoden 2019 tasolle	Elinvoima- ja osaamislautakunta, Sivistys- ja kulttuurilautakunta
19	Suurtapahtumien ja kongressien määrä on palautunut vuoden 2019 tasolle	Elinvoima- ja osaamislautakunta, Sivistys- ja kulttuurilautakunta
20	Mielikuva kulttuuritarjonnan monipuolisuudesta on parantunut vuoteen 2020 verrattuna	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
21	Alueen startup-yritysten määrä on kasvanut 5 % edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta
22	Mielikuva Tampereen onnistumisesta innovaatioiden tukemisessa on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta
23	80 % asemakaavoitetusta asuinkerrosalasta sijoittuu joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin	Yhdyskuntalautakunta
24	Joukkoliikenteen matkustajamäärä on palautunut vuoden 2019 tasolle	Joukkoliikennelautakunta
25	Liikkuminen kestävillä kulkutavoilla on lisääntynyt x % ³ edelliseen vuoteen verrattuna	Yhdyskuntalautakunta
26	Raitiotien osan 2 rakentaminen on edennyt tavoitellun aikataulun mukaisesti	Yhdyskuntalautakunta
27	Luonnon monimuotoisuusohjelman toimeenpano on käynnistynyt	Yhdyskuntalautakunta

28	Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta
29	Työllisyyskokeilun aikana työllistyneiden kokonaismäärä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta
30	Ammatillisista perustutkinnoista on valmistunut vähintään 2700 opiskelijaa	Elinvoima- ja osaamislautakunta
31	Tavoite keskustan saavutettavuudesta kaikilla kulkumuodoilla on valmistelussa ⁴	Yhdyskuntalautakunta
32	Kansainvälisten opiskelijoiden hakijamäärä Tampereen korkeakoulu yhteisön tutkinto-ohjelmiin on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta
33	Tampere on Suomen suosituin opiskelukaupunki	Elinvoima- ja osaamislautakunta
34	2. ja 7. -luokkalaisten oppimistulokset ovat parantuneet edelliseen vuoteen verrattuna	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
35	Tavoite nivelvaiheeseen ja lukioihin pääsyyn liittyen valmistelussa ⁵	Elinvoima- ja osaamislautakunta
36	Tilikauden tulos on enintään 26,6 milj. euroa alijäämäinen	Kaupunginhallitus
37	Investointien tulorahoitusprosentti on 36	Kaupunginhallitus
38	Talouden tasapainotus- ja tuottavuusohjelma on laadittu ja toteutus on käynnistetty	Kaupunginhallitus
39	Esimiesarvioinnin kaupunkitasoinen keskiarvo on vähintään 3	Kaupunginhallitus
40	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupunginhallitus
41	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupunginhallitus, kaikki lautakunnat
42	Tampereen houkuttelevuus työntajana on vahvistunut	Kaupunginhallitus
43	Asiakaskokemus on parantunut kaupungin valituissa palveluissa edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta, Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta, Sivistys- ja kulttuurilautakunta, Sosiaali- ja terveyslautakunta, Yhdyskuntalautakunta
44	Asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 30 prosentissa kaupungin palveluja	Kaupunginhallitus
45	Hankintojen innovaatio- ja yhteistyökyky on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupunginhallitus

¹ Työmarkkinatukea voi saada työttömyyden tai työllistymistä edistävän palvelun (mm. työnhaun tuki, osaamisen kehittäminen ja kuntoutus) perusteella. Kunta ei maksa työmarkkinatuen kuntaosuutta siltä ajalta, jolloin työmarkkinatukea saava henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

² Tavoite valmistuu talousarvion hyväksymiskäsittelyyn 15.11.2021.

³ Tavoitteen tavoitetaso valmistuu talousarvion hyväksymiskäsittelyyn 15.11.2021.

⁴ Tavoite valmistuu talousarvion hyväksymiskäsittelyyn 15.11.2021.

⁵ Tavoite valmistuu talousarvion hyväksymiskäsittelyyn 15.11.2021.

TUOTTAVUUDEN TILA

Kaupungin tuottavuutta seurataan tuottavuusmittareiden avulla. Mittareille asetetaan talousarviossa tavoitearvot, joita seurataan kolmannesvuosittain. Tuottavuuden laskentaa, mittaamista ja seurantaa kehitetään edelleen osana kaupungin talouden, tuottavuuden ja tuloksellisuuden vahvistamista. Vuoden 2019 alussa käynnistetyn kehittämistyön keskiössä on palvelujen tuottavuuden mittaaminen ja raportointi sekä palvelualueiden tuottavuustyön tukeminen. Tuottavuuden parantaminen on

osa talouden tasapainotusta.

Tuottavuutta tarkastellaan ja mitataan tehokkuuden ja vaikuttavuuden yhdistelmänä tuottavuuden päämittareilla sekä tuottavuutta täydentävillä ja selittävillä mittareilla. Alla olevassa kaupunkitason tuottavuusmittaritaulukossa on mittarit, joille on saatavissa tiedot kaupunkitasoisesti. Osa mittareista on talousarvion sitovien tavoitteiden mittareita. Tuottavuuden täydentävät mittarit kuvaavat palvelujen vaikuttavuutta asiakkaan näkökulmasta, mittarina käy-

tetään tuottavuusmittaristossa asiakaskokemusta ja asiakastyytyvyyttä. Täydentäviä mittareita käytetään lähempänä asiakasrajapintaa, esimerkiksi palveluryhmissä ja mahdollisesti lautakunnissa. Tuottavuuden mittaristoa täydennetään strategisten painotusten pohjalta sekä mittareiden ja tietopohjan kehittymisen myötä.

Tuottavuudesta raportoidaan kaupunginhallitukselle osana toiminnan ja talouden raportointia kolmannesvuosittain.

Tuottavuusmittarit	TP 2019	TP 2020	TA 2021	Enn 2021	TA 2022
Päämittarit					
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-7 518	-7 640	-7 963	-8 122	-8 215
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-2 633	-2 622	-2 716	-2 726	-2 822
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-3 375	-3 508	-3 712	-3 847	-3 835
Nettomenot, euroa/asukas	-5 089	-5 336	-5 447	-5 554	-5 732
Selittävät mittarit					
Sairauspoissaolot, %	4,37%	4,48%	4,15%	4,37%	4,27%
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	-	58,1	60,0	59,4	60,0
Tilatehokkuus, htm2/asukas	3,57	3,48	3,51	3,48	3,52
Digitaaliset asiointikanavat, %	-	25%	-	27%	30%
Asukasmäärä	238 140	241 009	244 500	244 000	247 000

TA 2021 on muutettu talousarvio

Enn. 2021 on 31.8.2021 katsauksen tilinpäätösennuste

Tuottavuusmittaristo otettiin käyttöön vuoden 2021 alusta myös lautakunnissa. Kaikille lautakunnille yhteisiä mittareita ovat käyttökustannukset, työvoimakustannukset, palveluhankinnat ja tilatehokkuus asukasta kohden. Muita mittareita lautakunta on voinut valita harkintansa mukaan. Lautakunta on asettanut tuottavuusmittareille tavoitearvot vuodelle 2022.

Tuottavuusmittareiden kuvaus

Käyttökustannukset (toimintamenot ja sumu-poistot) kertovat kaupungin tai muun laskentakohteen toimintaan-

sa tarvitsemien tuotannon tekijöiden kokonaiskustannukset. Käyttökustannukset kuvaavat kaupunkitason tuottavuuden analysoinnissa panosten kokonaisuutena, joka suhteutetaan asukasmäärään. Asukasmäärä kuvaa kaupunkitason tuottavuuslaskennassa tuotosta ja sen muutos kertoo palvelujen kysynnän volyymin muutoksesta.

Työvoimakustannukset-mittari kuvaa kaupungin henkilöstöpanostuksen määrää asukasta kohden. Mittari suhteuttaa henkilöstö- ja työvoimavuokrauksen kustannukset asukasmäärään. Työvoimakustannukset edustavat toiseksi suurinta resurssipanosta tuotta-

vuuden näkökulmasta.

Palveluhankinnat-mittariin laskeaan ulkoiset palvelujen hankinnat pois lukien työvoiman vuokrauskustannukset. Mittari suhteuttaa palveluhankintojen kustannukset asukasmäärään, mikä kuvaa ulkoa hankittavien panostusten määrää asukasta kohden.

Nettomenot eli toimintakate kertoo toimintatulojen ja -menojen erotuksena paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Mittari suhteuttaa nettomenot asukasmäärään.

Sairauspoissaolot-mittari kuvaa sairauspoissaolojen osuutta työajasta.

Työaikatiedon ja poissaolojen osuuden seuranta tukee henkilöstöressurssien oikeaa mitoitusta ja kohdentamista. Mittari laskee sairauspoissaolojen prosenttiosuuden säännöllisestä teoreettisesta työajasta.

Työntekijäkokemusta mitataan työntekijäkokemuskyselyllä, jonka tuloksista muodostuu QWL-indeksi (Quality of Working Life). Hyvä työntekijäkokemus parantaa palvelun laatua ja työn tehokkuutta. Kysely sisältää väittämiä kolmesta teemasta: päämäärät ja luovuus, yhteenkuuluvuus ja identiteetti sekä fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus. Mitä suurempi QWL-indeksi on, sitä suurempi vaikutus hyvällä työntekijäkokemuksella on henkilöstön suorituskykyyn ja tuottavuuteen.

Tilatehokkuus-mittarissa kaupungin palvelutoiminnassa olevien toimitilojen huoneistoneliöt suhteutetaan asukasmäärään. Toimitiloihin on laskettu kaupungin omistamat ja vuokraamat tilat pois lukien Tampereen kaupunkiliikenne Liikelaitoksen, Tampereen Vesi Liikelaitoksen ja Pirkanmaan pe-

lastuslaitoksen tilat. Mittarin kuvaaman suhdeluvun avulla on mahdollista vertailla kuntien palvelutuotannon käytössä olevan toimitilan määrää suhteessa palvelujen kysyntään. Mittarimäärittystä tarkennetaan vuoden 2022 aikana.

Digitaaliset asiointikanavat -mittari kuvaa digitaalisten asiointikanavien määrää suhteessa kaikkiin palveluihin. Asiointikanava on väline tai tietyssä sijainnissa oleva paikka, jolla asiakas voi ottaa käyttöönsä asiointikanavassa tarjotun palvelun. Lähteenä on kansallinen palvelutietovaranto (PTV), jossa verkkoasiointikanava -merkinnällä olevat palvelut lasketaan mukaan ja tulos verrataan PTV:n kaikkien palvelujen määrään (Tampere).

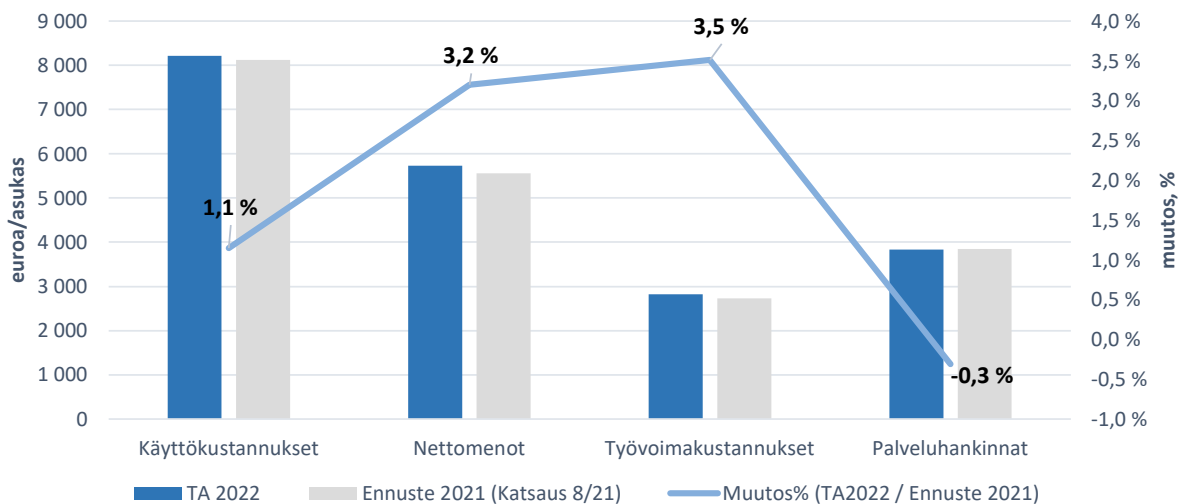
Tuottavuuden päämittarit

Tampere on valinnut tuottavuuskehityksen arviointiin kasvavan kaupungin näkökulman. Asukasmäärän kasvaessa tuottavuutta voidaan parantaa vähentämällä kustannuksia, pitämällä kustannukset nykytasolla tai hillitsemällä kustannusten kasvua niin, että se jää

asukasmäärän kasvua alhaisemmaksi. Tuottavuuskehitystä arvioidaan asukasmäärä/käyttökustannukset -mittarilla. Vuosien välisessä tuottavuusmuutoksen vertailussa kustannukset deflatoidaan. Vuonna 2019 tuottavuus oli vuoden 2018 tasolla, vuonna 2020 tuottavuus heikkeni. Vuoden 2021 osalta tuottavuuskehityksen ennakoidaan jäävän heikoksi sillä koronapandemia lisäsi merkittävästi käyttökustannuksia edellisvuodesta. Tuottavuuskehityksen tulkintaan sisältyy pandemian vuoksi epävarmuutta. Vuoden 2022 talousarvio sisältää lakimuutosten edellyttämiä lisäyksiä ikäihmisten asumispalveluihin, varhaiskasvatukseen ja lastensuojelun sosiaalityöhön, jotka heikentävät tuottavuutta, mutta parantavat palvelutasoa. Myös raitiotien vastikkeen nousu vaikuttaa osaltaan kustannuskehitykseen.

Valtuustokauden tuottavuustavoitteita tullaan täsmentämään vuonna 2022 laadittavassa talouden tasapainottamis- ja tuottavuusohjelmassa.

Päämittarit TA 2022 ja ennuste 2021

TAMPEREEN KAUPUNGIN KEHITYSOHJELMAT

Kehitysohjelmat ovat keskeinen väline kaupungin merkittävien strategisten muutosten toteuttamiseen. Ne ovat laajoja, pääsääntöisesti kahta tai kolmea palvelualueetta yhdistäviä kokonaisuuksia, joihin liittyy merkittäviä taloudellisia panostuksia ja laajaa yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Kehitysohjelmat ovat ajallisesti rajattuja kokonaisuuksia, jotka koostuvat useista projekteista ja usein myös perustyönä toteutettavista tehtävistä, jotka yhdessä tavoittelevat ohjelman visiota ja laajempaa päämäärää. Kehitysohjelmia toteutetaan kaupungin ohjelmajohtamisen mallin mukaisesti.

Kehitysohjelmien hyväksymisestä ja niiden toteutuksen ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus. Kaupunginvaltuusto päättää kehitysohjelmien resurssin talousarvion hyväksymisen

yhteydessä. Talousarviossa esitetään kehitysohjelmien kuvaus, toiminnan painotukset kyseiselle vuodelle, sekä ohjelmien talous. Kaupunginhallitukselle esitellään kerran vuodessa kehitysohjelmien tilannekatsaukset, joiden yhteydessä hyväksytään ohjelmien toiminnan painotukset seuraavalle vuodelle.

Vuoden 2021 aikana toteutuksessa on ollut kuuden kehitysohjelman kokonaisuus. Strategiakauden vaihtuessa myös kehitysohjelmakokonaisuus uudistuu. Kaupunginhallitus päätti 21.6.2021, että nykyisistä kehitysohjelmista jatkavat vuonna 2022 Viiden tähden keskusta, Hiedanranta, sekä Tampere Junior, ja lisäksi talousarviovalmistelussa varaudutaan uusien ohjelmien käynnistämiseen. Tarve jatkavien ohjelmien tavoitteiden päivittämiseksi arvioidaan uuden

kaupunkistrategian pohjalta ja tuodaan kaupunginhallitukselle linjattavaksi helmikuun 2022 loppuun mennessä.

Viiden tähden keskusta ja Hiedanranta -kehitysohjelmat ovat elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualueen johtajan vastuulla, Tampere Junior puolestaan sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelualueen johtajan vastuulla. Kehitysohjelmilla on kaikilla omat tavoitteensa, mutta niitä tarkastellaan myös toisiaan täydentävinä ja näin laajoja hyötyjä edistävinä kokonaisuuksina. Kehitysohjelmat vahvistavat kaupungin elinvoimaa, lisäävät vetovoimaa ja kilpailukykyä sekä edistävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja kaupungin kestävä kehitystä. Lisäksi ohjelmat tukevat yhdessä kaupungin kasvua ja vahvistavat alueen myönteistä imagoa.

Kehitysohjelmat vuonna 2022

Viiden tähden
keskusta

Hiedanranta

Tampere Junior

Elämystalous

Hiilineutraaleja
tekoja

Älykaupunki
kaupunkilaisille

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelmalla edistetään avoimuutta, kansainvälistä kilpailukykyä, vetovoimaa ja elinvoimaa koskevien tavoitteiden toteutumista sekä kaupungin hallittua kasvua. Keskustan kehittämisellä tähdätään siihen, että Tampere on kiinnostavin toimintaympäristö yrityksille, pohjoismaiden vetovoimaisin elämyskaupunki, 300 000 asukkaan viihtyisä ja elävä kaupunki sekä älykkään ja kestävän liikenteen ja kaupunkikehityksen edelläkävijä. Kehitysohjelma luo uusia asumisen vaihtoehtoja asukkaille ja liiketoiminnan mahdollisuuksia yrittäjille sekä investoreille. Keskustan kehittämisellä vastataan Tampereen kasvuun ja lisätään elinvoimaa ja kilpailukykyä kasvukeskusten välisessä kilpailussa, ja se on yksi keskeisistä kaupunkimarkkinoinnin kärjistä. Ohjelman tavoitteena on, että keskusta on elinvoimainen kaupan ja työpaikkojen keskittymä, elämyksien edellytykset ovat keskustassa parantuneet, keskusta kasvaa hallitusti ja on saavutettavissa kaikilla liikenne- ja muodoilla.

Toiminnan painotukset vuonna 2022

Kehittämällä julkisia yhteisiä tilojamme, keskustan puistoja ja aukioita sekä parantamalla Tampereen ainutlaatuista suhdetta ympäröiviin vesialueisiin varmistamme, että Tampereen keskusta on yksi parhaista paikoista asua ja viettää aikaa. Ihmisten kaupungin näkökulman tuominen mukaan keskustan kehittämiseen on tulevaisuudessa keskeinen strateginen näkökulma. Suuret hankkeet ja investoinnit kaupunkikehitykseen lisäävät vetovoimaa ja ihmisläheinen kehittäminen pitovoimaa. Keskustan määrätietoisella kehittämisellä on saavutettu merkittäviä tuloksia viimeisen 10 vuoden aikana. Vuoden 2022 aikana onkin aika suunnata katse siihen, minkälaista keskustaa tavoitellaan vuonna 2040.

Kannen alue on Tampereen keskustan merkittävin hankekokonaisuus. Sen myötä Tampereen ydinkeskustaan syntyy runsaasti uutta elinvoimaa, kun nykyinen keskustan ratapiha kokee muodonmuutoksen ihmisten ja elämän

alueeksi. Alueen kehittäminen vaikuttaa voimakkaasti kaupungin kilpailukykyyn, saavutettavuuteen, työpaikkojen ja asuntojen määrän kasvattamiseen sekä uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja viihtyisän sekä turvallisen kaupunkitilan luomiseen. Monitoimialueen valmistuminen vuoden 2021 lopussa tuo merkittävän täydennyksen keskustan elämystarjontaan ja antaa yhdessä raitiotien kanssa piristysruiskeen keskustan kävijämäärään.

Keskustan etelän suunnan kasvua edistävät Viinikanlahden alueen hankekehitys ja asemakaavoitus sekä Kannen alueen eteläpäässä Sorin alueen hankekehityksen käynnistyminen. Kehitysohjelman merkittävimmät investoinnit kohdistuvat vuonna 2022 Asemakeskukseen, Näsin maisemasiltaan ja Ranta-Tampellan yleisten alueiden viimeistelyyn. Merkittävimmät suunnittelukohteet ovat Viinikanlahden alue, Asemakeskus, Särkänniemen elämyskokonaisuus ja läntinen keskusta kokonaisuutena.

Käyttötalous / toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-4 293	-4 608	-4 593	-4 593	-4 593
Yhdyskuntalautakunta	-330	-330	-330	-330	-330
Kehitysohjelma yhteensä	-4 623	-4 938	-4 923	-4 923	-4 923

Nettoinvestoinnit (1 000 euroa)	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-5 335	-2 200	-4 800	-4 500	-6 000
Yhdyskuntalautakunta	-13 670	-8 200	-11 200	-19 500	-18 000
Kehitysohjelma yhteensä	-19 005	-10 400	-16 000	-24 000	-24 000

Hiedanranta-kehitysohjelma

Hiedanrannan kehitysohjelman tehtävänä on johtaa ja koordinoita uuden kaupunginosan kokonaisvaltaista kehitystyötä sekä tuottaa uudenlaisia ratkaisuja älykkäälle ja resurssitehokkaalle kaupunkikehitykselle. Kehitysohjelman tavoitteena on mahdollistaa alueelle 25 000 asukasta sekä 10 000 työpaikkaa. Kaupunginosan yleissuunnitelma hyväksyttiin 8.6.2020.

Hiedanrannan maaomaisuuden kehittämisen yhtiöittämisestä päätettiin kaupunginvaltuustossa 19.10.2020. Yhtiöittämisen tavoitteena on keventää peruskaupungin käyttötalousmenoja ja investointipanostuksia sekä samalla nopeuttaa alueen rakentumista. Kaupungin 100-prosenttisesti omistama Hiedanrannan Kehitys Oy on Hiedanrannan keskeisten maa-alueiden omistaja ja kehittäjä. Kaupunki vastaa edelleen kehitysohjelman tavoitteiden edistämisestä kaupungin tehtävien, alueella säilyvien omistusten ja vastuiden näkökulmasta. Kaupunki vastaa myös kaikkien maanomistajien kehittämisen yhteensovittamisesta yleissuunnitelman mukaisesti koko ohjelma-alueella. Hiedanrannan kehitys Oy puolestaan vastaa omistamansa alueen kokonaisvaltaisesta kiinteistökehittämisestä yleissuunnitelman mukaisesti ja toteuttaa alueen yhdyskuntarakentamisen kaupungin ja yhtiön välisen yhteistyö-

sopimuksen mukaisesti. Kaupungin puolesta kehitysohjelman ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus. Yhtiön ohjaus tapahtuu omistajaohjauksen periaatteiden mukaisesti omistajan asettamien tavoittein.

Toiminnan painotukset vuonna 2022

Alueella on vuoden 2021 aikana käynnistynyt ensimmäisten korttelialueiden asemakaavoitus. Korttelit ovat myös avaus älykkään ja kestävästä kaupunkiympäristön tavoitteiden asettamiseksi asuinkortteleille. Kaupunki edistää omien tehtäviensä puitteissa ja yhteistyösopimuksen mukaisesti kaava-alueisiin sekä laajemmin aluekehittämiseen liittyviä tehtäviä. Näitä ovat Hiedanrannan aluekehittämisessä käytettävien aluetasoisien toimintamallien valmistelu mm. keskitetyn pysäköinnin, katusuunnan liike- ja palveluinfrastruktuurin, yhteiskäyttötilojen, alueellisten palveluyhtiötarpeiden sekä tehtaan vetoimatekijöiden kehittämisen osalta. Kehitysohjelman tehtävänä on puolestaan luoda toimintamallit, joilla voidaan tehokkaasti edistää Hiedanrannan kestävä ja älykkään kaupunkiympäristön tavoitteiden toteutumista käytännössä.

Kaupungin painotuksina alueella on aloitettu Näsisaaren louhetäyttöjen esityöt jo vuonna 2020 ja varsinainen

vesistöäyttö jatkuu 2022 lupien tultua lainvoimaisiksi. Vesistöäytöllä luodaan perusta Hiedanrannan yleissuunnitelman mukaisen järvi- ja järvikaupungin eli Näsisaaren toteuttamiselle. Vesistöäyttö mahdollistaa raitiotien rakentamisen Näsisaaren ja Hiedanrannan keskustan kautta edelleen Lentävänniemen suuntaan. Vaitinaron eritasoliittymän tiesuunnitelman ja toteutussuunnitelman edistäminen vuodesta 2022 alkaen mahdollistaa Hiedanrannan kehittämisen hyväksytyin yleissuunnitelman mukaisesti ja on Hiedanrannan keskustan laajuuden sekä alueelle tarvittavien palveluiden toteuttamisen kannalta kriittinen edellytys. Vuonna 2022 nollakuidun tilannetta tarkkaillaan lupapäätösten mukaisesti. Nollakuidun vaihtoehtoisten toimenpiteiden vaikutukset kaupunginosaan arvioidaan. Keskeisiä tehtäviä on myös edistää Raitiotien 2-vaiheen ja Hiedanrannan aluekehittämisen yhteensovittamista. Vaitinaron eritasoliittymän toteutus ja aikataulu ovat kriittisiä Hiedanrannan toteutuksen aikataululle mm. raitiotien liityntäliikenteen, kaupunginosan liikenneyhteyksien, melusuojauksen sekä yleisen liikenneverkon toimivuuden kannalta. Hiedanrannan kehitysohjelma osaltaan tuottaa päätöksentekoa tukevaa tietoa ja tukee liikennejärjestelmän suunnittelun etenemistä.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-429	-429	-429	-429	-429
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-830	-300	-300	-300	-300
Yhdyskuntalautakunta	-150	-400	-400	-400	-400
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	-75	-75	-75	-75	-75
Kehitysohjelma yhteensä	-1 484	-1 204	-1 204	-1 204	-1 204
Nettoinvestoinnit (1 000 euroa)	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-20 260	-7 000	-2 000	-3 500	-200
Yhdyskuntalautakunta	0	0	-500	-200	-1 200
Kehitysohjelma yhteensä	-20 260	-7 000	-2 500	-3 700	-1 400

Tampere Junior -kehitysohjelma

Tampere Junior -kehitysohjelman ohjelmasuunnitelma on hyväksytty vuosille 2020 - 2023. Ohjelman visiona on Tampere - paras kaupunki kasvaa. Kehitysohjelman toiminnan painopisteitä ovat ihmiskeskeinen tietojohdaminen, lasten ja nuorten hyvinvointierojen kaventaminen ja lapsiystävällisyys.

Toiminnan painotukset 2022

Tampere Junior -kehitysohjelmasa rakennetaan lapsiperhetietoa tuottava työväline, joka kokoaa eri järjestelmistä lasten, nuorten ja lapsiperheiden hajallaan olevan tiedon yhteen. Työväline on tarkoitettu palveluis-

ta vastaavan johdon, lähiesimiesten ja asiakastyötä tekevien ammattilaisten käyttöön. Lapsiperhetiedolla johtaminen mahdollistaa strategisen johtamisen kaupunkitasoisesti sekä aluelähtöisesti, millä tähdätään asuinalueiden segregaaation vähentämiseen ja ennaltaehkäisevän työn kehittämiseen.

Ohjelmaan sisältyvillä projekteilla ja toimenpiteillä konkretisoidaan toiminnan muutosta ja yli toimintasektoreiden toteutettavaa yhteistä tekemistä. Vuoden 2022 projekteihin ja toimenpiteisiin sisältyvät lapsiystävällinen kunta - kehittämistyö, lasten ja nuorten yhdenvertainen harrastaminen, itsenäi-

sesti asuvien 16 -18-vuotiaiden nuorten mielenterveyden edistäminen, hoivaavien nuorten arjen tukeminen, koillisen alueen lapsiperheiden ammatillinen ja asiantuntijoiden oppimisverkosto sekä lastensuojelun sijaishuollosta aikuistuvien nuorten koulutuksen ja työllistymisen edistäminen vaikuttavuusinvestoimisen (Social Impact Bond, SIB-malli) avulla.

Käyttötalous / toimintakate (1 000 euroa)	TA 2022

Sosiaali- ja terveyslautakunta	-668

UUDET KEHITYSOHJELMAT

Kaupunginhallitus linjasi talousarviokehityksen yhteydessä 21.6.2021, että vuosien 2022-2025 kehitysohjelma-kokonaisuuden valmistelu tapahtuu osana uuden kaupunkistrategian valmisteluprosessia, ja että talousarviovalmistelussa varaudutaan myös uusien ohjelmien käynnistämiseen. Kaupunkistrategian luonnoksen sekä pormestariohjelman pohjalta on syksyn 2021

aikana tunnistettu strategisesti merkittäviä teemoja ja muutostarpeita, joihin vastaamiseksi on tarpeen perustaa uusia kehitysohjelmia.

Kaupunginhallitus päätti 27.9.2021 määrittelyvaiheen käynnistämistä kolmen uuden kehitysohjelma-aihion osalta: Älykaupunki kaupunkilaisille, Elämystalouden kehitysohjelma sekä Hiilineutraaleja tekoja. Uudet kehitys-

ohjelmat huomioidaan talousarvion jatkovalmistelussa ja kaupunginvaltuusto päättää niiden resursoinnista talousarvion yhteydessä. Uusien ohjelmien tavoitteet ja ohjelmasuunnitelmat tuodaan kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi kevään 2022 aikana ja kaupunginhallitus päättää ohjelmien toteutusvaiheen käynnistämistä niiden pohjalta.

Elämystalouden kehitysohjelma

Elämystalouden kehitysohjelma laajentaa ja syventää edellisen valtuustokauden vetovoimainen elämiskaupunki-kehitysohjelman sisältöjä. Ydintavoitteena on tuoda yhteen kaupungin kulttuuri- ja elinkeinopolitiikkaa ja rakentaa Tampereesta kansainvälinen luovien alojen osaamiskeskittymä ja elämyksellinen kaupunki asukkaille ja matkailijoille. Kehitysohjelma konkretisoi kaupunkistrategiaa, pormestariohjelmaa sekä muita ohjaavia asiakirjoja, kuten kulttuuristrategiaa, esittävien taiteiden visiota, tapahtumatoiminnan suuntaviivoja, matkailustrategiaa, elinkeinopoliittisia suuntaviivoja, seudun elinkeinostrategiaa, maakunnallista kulttuurihyvinvointisuunnitelmaa sekä Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekarttaa.

Ohjelma luo myös synergiaa käynnissä ja käynnistymässä olevien kehitysprojektien ja eri toimijoiden välille. Ohjelman tunnistaa ja tuo yhteen kaupungin omat kehystoimenpiteet, kulttuurilaitosten, oppilaitosten ja tapahtumapaikkojen kehystarpeet, elämystalouden alan yritysten liiketoimintamahdollisuuksien kasvupotentiaalin ja taiteen vapaan kentän kehitys- ja kasvutarpeet sekä tulevan rakennerrahastokauden EU:n rahoitusinstrumenttien täysimääräisen hyödyntämisen. Kehitysohjelmaan integroituu vahvasti itsenäisenä hankkeena myös kulttuuripääkaupunkihaun pohjalta muodostunut jatkohanke Operaatio Pirkanmaa, joka toteutetaan yhdessä Pirkanmaan muiden kuntien ja eri kulttuuritoimijoi-

den kanssa.

Ohjelma jakautuu valmisteluvaiheessa kolmeen osa-alueeseen, joiden keskiössä on elämystaloutteen ja luoviin aloihin pohjautuvan osaamisen turvaaminen, elämystalouden liiketoimintakehitys ja vetovoimaisen kaupunkitalon kehittäminen. Näitä painopisteitä konkretisoivat useat työpaketit, joilla mahdollisesta ohjelman käytännön tekeminen ja tulosten seuranta. Kehitysohjelmaa laaditaan yhteistyössä sivistyspalveluiden palvelualueen kanssa sekä osallistaen kaupungin eri yksiköitä, kumppaneita ja seudun elinkeinoyhtiö Business Tamperetta ja Visit Tampere Oy:tä.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-790	-790	-790	-790
Kehitysohjelma yhteensä	-790	-790	-790	-790

Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma

Älykaupunki kaupunkilaisille on uusi kehitysohjelma, jonka valmistelu on alkanut syksyllä 2021. Ohjelman tarkoituksena on datan ja tekoälyn avulla tuottaa ratkaisuja, joilla autetaan saavuttamaan hyvään asukaskokemukseen ja kaupungin tavoitteiden toteutumiseen johtava kirkas asukasyymmärrys.

Valmisteluvaiheessa ohjelma jakautuu eri osa-alueisiin, jotka keskittyvät

mm. kaupungin toimintatapojen uudistamiseen sekä ennakoivien ja mahdollisimman autonomisten palvelujen kehittämiseen. Älykäs kaupunkiympäristö ja ekosysteemiosiot puolestaan keskittyvät datan käsittelyyn tekoälyn avulla sekä yritysekosysteemien edistämiseen. Tuotekehitys- ja innovaatio toiminnan ekosysteemiä laajennetaan ja osa-alueen avulla TKI-toimintaa edistetään yhdessä korkeakoulujen,

tutkimuslaitosten ja yritysten kanssa.

Ohjelman tuloksena syntyy tieto- ja teknologiapoliittinen tiekartta, jonka avulla kyetään paremmin priorisoimaan ja seuraamaan teknologiatuotteita ja niiden vaikuttavuutta. Ohjelmasuunnitelma laaditaan yhteistyössä kaupunkiympäristön palvelualueen ja tietohallinnon kanssa osallistaen myös muita palvelualueita ja konsernihallintoa.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-1 279	-1 279	-1 279	-1 279
Kehitysohjelma yhteensä	-1 279	-1 279	-1 279	-1 279

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma edistää Tampereen asukkaiden ja yritysten oikeudenmukaista siirtymää kohti hiilineutraalia ja ilmastokestävää yhteiskuntaa. Kaupungin asukas- ja yritysyritysten vaikuttavuutta on tarpeen vahvistaa ilmasto- ja ympäristötavoitteiden sekä reilun siirtymän tavoitteiden saavuttamiseksi erityisesti liikkumis- ja kulutustottumusten, kiertotalouden ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen osalta.

Ohjelmaan sisältyy kolme kokonaisuutta, joista asukkaiden kulutus- ja liikumistottumusten muutos ja yritysten

kiertotalousliiketoiminnan edistäminen ovat vaikuttavimpia edistettäessä Tampereen kehittymistä hiilineutraaliksi kaupungiksi. Ohjelman kolmas kokonaisuus päivittää ja seuraa kaupungin hiilineutraalisuustiekartan sekä Luonnon monimuotoisuus -ohjelman etenemistä ja varmistaa niiden konsernitason toteutumista. Kehitysohjelma toteutetaan laajassa yhteistyössä sidosryhmien ja ulkoisten sidosryhmien kanssa.

Tavoitteena on, että ohjelman päätyttyä kuntalaisten tietoisuus, kiinnostus, osaaminen ja motivaatio kestävä-

mistä elämäntavoista on vahvistunut ja vastuullisten valintojen kysyntä, käyttö ja tarjonta on lisääntynyt. Yritykset ovat muuttaneet toimintaansa entistä kestävämpään suuntaan ja ovat kyenneet luomaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia kiertotaloudesta. Kaupungin omien kestävien toimien ja investointien suunnittelu ja toiminta ovat jatkossa nykyistä asukaslähtöisempiä. Kaupungilla on yhtenäinen ilmastovaikuttamisen toimintamalli ja kaupungin toimien tunnettuus ilmasto-, ympäristö- ja kiertotalousasioissa on lisääntynyt myös kansainvälisesti.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Yhdyskuntalautakunta	-385	-385	-385	
Kehitysohjelma yhteensä	-385	-385	-385	0

KEHITTÄMISTOIMINTA TAMPEREEN KAUPUNGILLA

Kehittämistoiminnan vuodelle 2022 arvioidut tulot ovat 14,4 milj. euroa, menot 30,9 milj. euroa ja netto, eli kaupungin rahoittama osuus 16,5 milj. euroa. Kaupungin keskitetty ICT-kehittämisrahoitus, 11,5 milj. euroa vuodelle 2022, on budjetoitu konsernihallintoon. Rahoituksesta 53 % kohdistetaan palvelualueiden ja 34 % konsernihallinnon projektien toteutukseen, ja 13 % on varattu tietohallinnolle kehittämisen tuen resursointiin.

Konsernihallintoon kuuluu kaupunkikonsernin ohjaukseen, johtamiseen ja konsernipalveluihin liittyvä kehittäminen sekä organisaatiomuutokset. Vuonna 2022 keskiössä on sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen sujuva siirtyminen hyvinvointialueelle. Kehittämistoimenpiteet kohdistuvat myös tiedonhallintalain toimeenpanon turvaamiseen sekä asiointiin, arkistointiin, hankintoihin, henkilöstön ja tiedolla johtamiseen painottuvien palveluiden digitalisointiin. Myös perustietojärjestelmien jatkuvuuden turvaaminen korostuu kehittämistoiminnassa. Rahoitus koostuu lähes kokonaan kaupungin ICT-rahoituksesta.

Palvelualueilla toteutetaan strategian painopisteitä sekä lautakuntien palvelujen ja toiminnan painopisteitä toteuttavia kehittämistoimenpiteitä.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelualueella kehittäminen toteutetaan pitkälti sote-uudistuksen PirSOTE- ja Pirkanmaan hyvinvointialueen rakentamiseen ja sosiaali- ja terveyspalvelujen siirtymiseen

liittyvillä projekteilla. Palvelualueen muita merkittäviä kehittämisteemoja vuonna 2022 ovat ikäihmisten kotona asumisen teknologiat, Pirkanmaan työkykyhanke, digitaaliset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä Tampere Junior -kehitysohjelma. Ulkoinen rahoitus tulee pääosin sosiaali- ja terveysministeriöltä. Paino on myös koronan aiheuttaman hoitovelan purkamisessa, mm. mielenterveyden vahvistamisessa.

Sivistyspalvelujen palvelualueella yhteiset kehittämisen kohteet ovat prosessien digitalisointi sekä väestön hyvinvoinnin ja harrastamisen edistäminen. Kulttuurissa korostuu toimijakentän tukeminen ja nuorisopalveluissa uudet nuorisotyön muodot ja jalkautuva nuorisotyö. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kehittämisteemoja ovat tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, lähipalvelun ja tuen tasalaatuisuuden parantaminen sekä yhteisöllisen toimintakulttuurin edistäminen ja tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen vahvistaminen. Perusopetuksessa kehittämisen teemoja ovat oppimisen tuen kehittäminen omalla koulupolulla lasten ja nuorten vahvuuksia tukien, yhteisöllisen toimintakulttuurin vahvistaminen ja turvallisuuden edistäminen sekä digitaalisen oppimisen ja asioinnin kehittäminen. Ulkoista rahoitusta saadaan pääasiassa opetus- ja kulttuuriministeriöltä, Opetushallitukselta ja Aluehallintovirastolta.

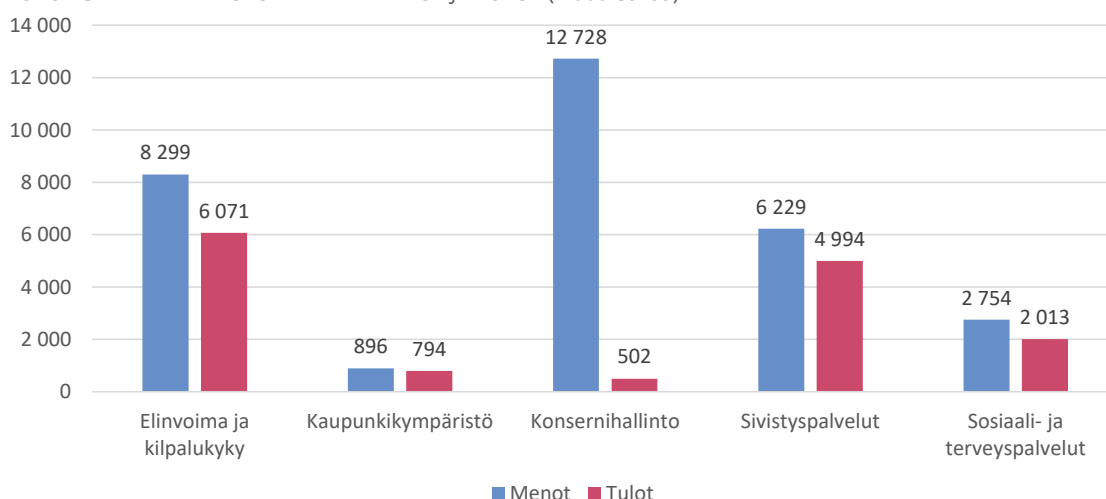
Elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualueella merkittävä painopiste on ekosysteemisopimus pohjainen kehittä-

mistyö. Oppivelvollisuuden laajentumiseen liittyvä kehittäminen jatkuu. Tredussa kehittämistä toteutetaan strategisten kehittämisohjelmien kautta, joita ovat teknologisesti älykkäämpää tulevaisuutta Tredusta, kestävä elämäntapa Tredusta ja tulevaisuuden yrittäjyyttä Tredusta. Lukiokoulutuksessa pääpaino on koronan aiheuttaman oppimisvajeen paikkaamisessa ja kansainvälisten liikkuvuuksien uudelleen käynnistämiseksi. Työllisyys- ja kasvupalveluissa kehitetään mm. kansainvälisen osaamisen palveluita, asiakaslähtöisiä palveluohjelmia ja asiakkaiden työllistymisvalmiuksia. Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmässä toteutetaan kaupunkitasoista Peltolampi-Multisilta -lähiöohjelmaa. Palvelualueen keskeisiä ulkoisia rahoituslähteitä ovat ESR-rahoitus, työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus.

Kaupunkiympäristön palvelualueella kehittämisen painopisteitä ovat ilmastomuutoksen hillitseminen, älykäs ja kestävä liikkuminen sekä maankäytön digitalisaatio ja prosessien kehittäminen. Keskeiset ulkoiset rahoituslähteet palvelualueella ovat EU:n tutkimus- ja kehitys ohjelmat sekä Traficom.

Merkittävimpiä projekteja ovat EU-rahoitteiset Stardust, UNaLab ja Cane-mure-projektit sekä joukkoliikenteen maksujärjestelmän uudistaminen, Infra-hankkeiden kustannuslaskennan kehittäminen ja Maankäytön prosessien kehittäminen ja toiminnanohjaus -projekti.

KAUPUNGIN KEHITTÄMISTOIMINNAN MENOT JA TULOT (1 000 euroa)

ILMASTOBUDJETTI

Tampere tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartassa on määritelty kaupunkiorganisaation toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi. Lisäksi kaupunkikonsernin tytäryhteisöillä on omat ilmastosuunnitelmansa. Kuntaorganisaatio voi vaikuttaa toimillaan suoraan vain osaan kaupungin kasvihuonekaasupäästöistä, mutta esimerkiksi, kannustuksen ja yhteistyön avulla välillisesti kaikkiin sektoreihin.

Tampere kokoaa ilmastobudjetin nyt jo kolmatta kertaa. Tavoitteena on tuoda näkyväksi ilmastotoimet kaupungin toiminnassa, seurata tavoitteen etenemistä ja toimenpiteiden riittävyttä sekä mahdollistaa avoin keskustelu. Ilmastobudjetti koostuu päästöbudjetista, joka esittää hiilineutraaliustavoitteen mukaisen kaupunkitasoisen

päästöjen enimmäismäärän, sekä ilmastotoimien taloussuunnitelmasta, joka sisältää kaupunkiorganisaation ja tytäryhteisöjen ilmastotoimet. Ilmastobudjetin toteuma raportoidaan vuosittain tilinpäätöksessä.

Päästöbudjetti

Päästöbudjetissa huomioidaan kaupungin rajojen sisällä tapahtuva sähkön, lämmön ja polttoaineiden kulutus sekä metaanipäästöt maatalouden ja jätteiden käsittelyn toiminnoista. Ruuan ja muiden hyödykkeiden tuotannon muualla aiheuttamat päästöt eivät ole mukana, mutta ilmastotyössä nekin otetaan huomioon.

Ilmastopäästöt ovat parhaiten budjetin mukaisella kehitysuralla eri sektoreiden sähkönkulutuksessa (Taulukko 1). Kaukolämpö on jäänyt jälkeen ta-

voitteesta, koska Naistenlahti 3 -voimalaitosinvestointi toteutui aiottua myöhemmin. Muutos näkyy päästöissä merkittävästi viimeistään vuonna 2023. Liikenteen päästöt laskevat hitaasti. Mitä pidempään tämä jatkuu, sitä rajumpi muutos tarvitaan tavoitteeseen pääsemiseksi. Vuoteen 2019 verraten päästöjen pitäisi laskea noin 11 000 tCO₂e vuodessa. Myös erillislämmityksen päästöt ovat laskeneet hitaasti, mutta merkkejä muutoksen kiihtymisestä on näkyvissä. Tavoitteiden saavuttamiseksi on syytä ohjata kasvavaa väestöä kestävien liikkumismuotojen käyttöön ja edistää vaihtoehtoisia käyttövoimia liikenteessä. Öljyn käytöstä erillislämmityksessä on pyrittävä eroon. Jätehuollon päästöt eivät ole laskeneet ennusteiden mukaan, mikä vaatii lisäselvityksiä.

Taulukko 1. Päästöbudjetti vuodelle 2022 sekä budjettiarviot vuosille 2023, 2025 ja 2030 hiilidioksidiekvivalenttitonneina (tCO₂e). Lisäksi Tampereen toteutuneet kasvihuonekaasupäästöt vuodelta 2019 sekä arvio vuosittaisesta päästövähennystarpeesta sektoreittain. Asiantuntija-arvio päästöbudjetissa pysymisestä sektoreittain perustuu muutostarpeeseen, Kestävä Tampere 2030 -tiekartan päästöennusteeseen ja tiedossa oleviin toimenpiteisiin. Päästöt noudattavat CO₂-raportin laskentaa sillä erotuksella, että "Kuluttajien sähkönkulutus" on muutettu muotoon "Muu sähkön kulutus" ja "Lämmityssähkö" sisältää "Maalämmön".

	2019	Vuosittainen muutostarve	Pysyy budjetissa	2022	2023	2025	2030
Kaukolämpö	265 000	-21 500	✓	190 000	150 000	105 000	28 000
Erillislämmitys	63 300	-5 400	!	53 000	46 000	33 000	4 000
Lämmityssähkö	23 300	-1 500	✓	19 000	17 000	14 000	7 000
Muu sähkön kulutus	110 500	-6 400	✓	93 000	86 000	73 000	40 000
Teollisuuden sähkönkulutus	25 700	-1 700	✓	20 000	18 000	13 000	7 000
Teollisuus ja työkoneet	104 000	-5 900	!	92 000	86 000	75 000	39 000
Maatalous	6 500	-200	✓	6 000	6 000	5 000	4 000
Liikenne	238 200	-11 200	✗	184 000	177 000	158 000	115 000
Jätteet ja jätevedet	76 900	-5 500	✗	64 000	62 000	50 000	16 000
Yhteensä	913 400	-59 400		721 000	648 000	526 000	260 000
Päästövähennys vuoteen 1990 verrattuna	-30%			-45%	-50%	-60%	-80%

Ilmastotoimien taloussuunnitelma

Ilmastotoimien taloussuunnitelma pitää sisällään kaupunkiorganisaation (sis. liikelaitokset) ilmastonmuutoksen hillintään, sopeutumiseen sekä kestävä liikunnan edistämiseen liittyvien toimenpiteiden toimintamenot ja investoinnit. Kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen osalta huomioidaan ainoastaan yli 60 000 euron investointirajan ylittävät investoinnit. Toimenpiteille on laskettu päästövähennysarvio vuoden 2022 osalta aina kun mahdollista. Pelkkä toimien kustannusten tarkastelu ei kuitenkaan kerro ilmastotoimien muista odotettavissa olevista hyödyistä, kuten mahdollisista tulevista kustannussäästöistä tai terveysvaikutuksista.

Kaupunkiorganisaation ilmastotoimien toimintamenot ovat vuoden 2022

talousarviossa 8,6 milj. euroa (0,4 % kaupungin toimintamenoista), ja ne koostuvat pääosin erilaisista henkilöstö- ja suunnittelukuluista sekä kävely- ja pyöriteiden kunnossapidosta. Vastaavat investoinnit ovat 10,4 milj. euroa (4,4 % kaupungin investoinneista), ja merkittävimmät erät liittyvät kestävä liikunnan edistämiseen (4,1 milj. euroa), luonnonmukaisiin hulevesiratkaisuihin (2,5 milj. euroa), ulkovalaistuksen LED-vaihtoihin (1,5 milj. euroa) sekä hiilijalanjäljen pienentämiseen ja uusiutuvan energiantuotannon lisäämiseen rakentamisessa (1,6 milj. euroa). Tytäryhteisöjen osalta ilmastobudjetin investoinnit ovat vuonna 2022 noin 75,0 milj. euroa (30,9 % tytäryhteisöjen kokonaisinvestoinneista), josta merkittävä osa

koostuu Sähkölaitoksen Naistenlahti 3 -voimalaitoksesta sekä raitiotieinfrastruktura ja vaunukalustosta.

Ilmastobudjetin taloussuunnitelmaan ilmoitetuista toimenpiteistä laskettiin myös arvioita niiden aiheuttamasta pysyvästä päästövähennyksestä. Useille ilmoitetuille toimenpiteille ei voitu vielä arvioida päästövähennyksiä, joten summassa ei ole kaikki toimenpiteet mukana. Kaupunkiorganisaation investoinneista voitiin todentaa 230 tCO₂e:n päästövähennyksiä ja kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen investoinneista 530 tCO₂e:n, yhteensä 760 kt CO₂e eli noin 0,1 % kaikista nykypäästöistä.

Tietojärjestelmiin kohdistuvat uhat muodostavat merkittävän riskin kaupungin toiminnalle, joten tietoturvaan ja tietojärjestelmien jatkuvuudenhallintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kriittisen tietojärjestelmän toimintahäiriö voi heikentää huomattavasti palvelutoiminnan tehokkuutta ja pahimmillaan keskeyttää tuotannon, vaarantaa tietojen salassapidon, aiheuttaa ison maineriskin tai saattaa aiheuttaa pahimmillaan jopa vaaraa hengelle ja terveydelle. Vuosien 2020-2021 aikana on merkittävästi pienennetty isoja riskejä parantamalla hallinnon työasemien suojauksia.

Turvallisuus on vakaan ja hyvinvoivan yhteiskunnan sekä myös kunnan kivijalka. Monimutkaistuva turvallisuusympäristö ja kasvava keskinäisriippuvuus edellyttävät entistä tiiviimpää vaikuttavaa turvallisuusyhteistyötä sekä kaupunkiorganisaatiossa että eri viranomaisten ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Tampereen kaupungin turvallisuussuunnitelman tavoitteena on lisätä turvallisuuden tunnetta ja parantaa kuntalaisten turvallisuutta vähentämällä onnettomuuksien, tapaturmien, rikosten ja häiriöiden määrää. Koska suurin osa erilaisista turvallisuusongelmista on

luonteeltaan sellaisia, että niiden kokonaisvaltainen ratkaiseminen ei ole mahdollista yhden toimijan keinoin ja voimavaroin, turvallisuussuunnittelulla pyritään tuottamaan aitoa lisäarvoa paikallisten turvallisuusongelmien vähentämiseen ja ratkaisemiseen.

Kuntien sekä tulevien hyvinvointialueiden tulee turvata palvelukykyä niin normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin. Varautumisen prosessien toimivuus tulee varmistaa hyvinvointialueiden valmistelutyössä yhteistyössä kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa.

HANKINNAT

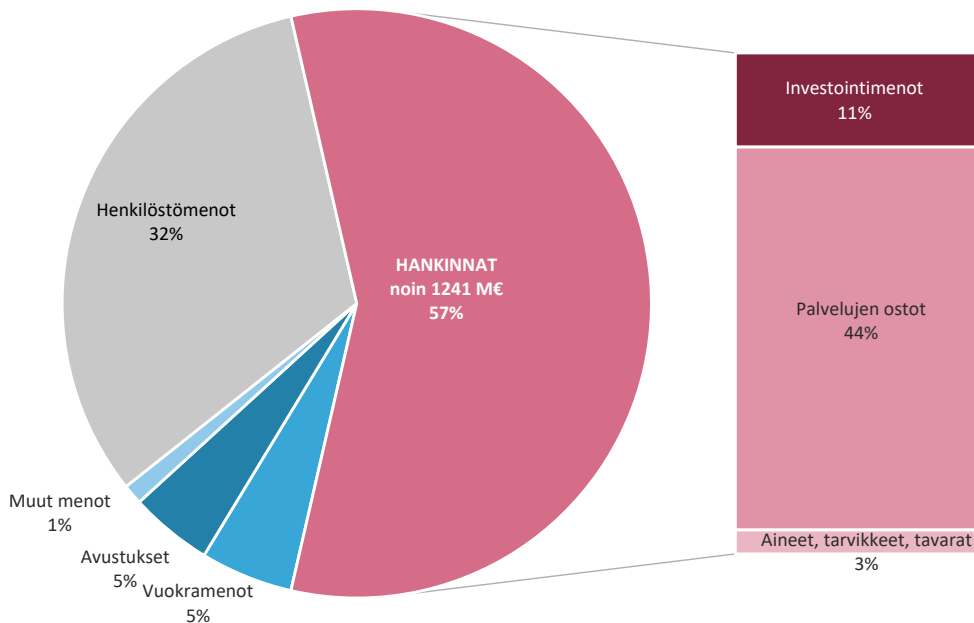
Hankintojen toiminnallinen ja taloudellinen merkitys Tampereen kaupungissa on suuri. Kaupunkilaisille järjestettävien palvelujen ohella hankitaan kaupungin palvelutuotannon tarvitsemia urakoita, tuotteita ja palveluja. Vuoden 2022 talousarviossa hankintojen osuus on 1 241 milj. euroa. Hankintojen osuus on noussut viime vuosina erityisesti kaupungin toimintojen yhtiöittämisen myötä, mikä näkyy erityisesti palvelujen ostojen nousuna. Vastaavasti henkilöstökulut ovat laskeneet. Palvelujen ostojen osuus on kasvanut myös asiakasmäärien ja palvelutarpeiden kasvun myötä erityisesti lastensuojelun sijaishuollossa, vammaispalve-

luissa ja kotihoidossa. Vuosien välisessä vertailussa tulee ottaa huomioon, että uuden ohjeistuksen mukaan palvelusetelimenot (noin 22,5 milj. e) sisältyvät vuonna 2022 palvelujen ostoihin, kun ne vielä vuoden 2021 talousarviossa sisältyivät avustuksiin, eivätkä näin ollen sisältyneet tässä esitettyyn Hankinnat-kokonaisuuteen. Koronaviruspandemia on myös omalta osaltaan vaikuttanut palvelutarpeiden kasvuun. Koronaviruspandemian vaikutukset näkyvät myös materiaalihankinnoissa, joiden osuutta kasvattaa suojarusteiden tarpeen kasvu.

Hankintojen osuus on merkittävä, joten hankintojen tehostamisella on

merkittävä rooli kaupungin talouden tasapainottamisessa. Kaupungin hankintatoimella on keskeinen rooli myös muiden kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttamisessa. Tampereen strategia ja kaupunginhallituksen hyväksymät kaupungin hankinnan periaatteet antavat suuntaviivat kaupungin hankinnoille. Kaupungin hankinnan periaatteet koskevat palvelualueita, liikelaitoksia ja konsernihallintoa, ja ne sisältävät kaupungin hankintatoimen ja hankintojen toteuttamisen keskeiset strategiset linjaukset ja tavoitteet sekä niitä edistävät toimenpiteet.

HANKINTOJEN OSUUS TALOUSARVION MENOISTA

Kaupunki järjestää palveluja kuntalaisille oman palvelutoiminnan ohella hyödyntämällä yritysten ja yhteisöjen palvelutuotantoa, myöntämällä palveluseteleitä, tukemalla toimintaa avustuksin tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa.

Kaupunkilaisille järjestettävien palvelujen ohella hankitaan kaupungin palvelutuotannon tarvitsemia urakoita, tuotteita ja palveluja. Hankintoihin liittyviä menoja voi menon pitkävaikutteisuudesta riippuen sisältyä talousarvion eri kohtiin. Käyttötalouso- sassa hankintoihin liittyviä menoja ovat palveluiden ja tavaroiden ostojen lisäksi osa vuokramenoista. Vuokramenoihin sisältyy mm. koneiden ja laitteiden leasing-vuokria. Osa hankinnoista, kuten urakat, toteutetaan investointeina.

Kaupungin hankinnan periaatteet ovat:

- Hankintojen hallinta ja tuloksellisuus: Tampereen kaupunki käyttää julkisia varoja tehokkaasti ja parantaa hankintojen vaikuttavuutta.
- Uudistumiskyky ja elinvoima: Tampereen kaupunki hyödyntää markkinoita palvelujensa uudistamiseen ja edistää hankintatoiminnallaan alueen elinvoimaa.
- Yhteiskuntavastuu ja kestävä kehitys: Tampereen kaupunki tekee hankintoja vastuullisesti ja kestävä kehityksen näkökulmat huomioiden.
- Hankintaosaamisen vahvistaminen: Tampereen kaupunki panostaa hankintaosaamisen systemaattiseen kehittämiseen.

Palvelusuunnitelmissa konkretisoidaan, miten palvelualueet toteuttavat näitä periaatteita omassa hankintatoiminnassaan.

Hankinnan periaatteiden toteutumista kaupungin hankinnoissa seurataan Tuomi Logistiikka Oy:n kanssa sovitun raportoinnin avulla ja siitä raportoidaan toiminnan ja talouden katsauksessa ja tilinpäätöksessä. Hankinnan periaatteet tullaan päivittämään uuden strategian myötä alkuvuodesta 2022.

Kaupungin hankintaohjeeseen on koottu hankintoja koskevasta lainsäädännöstä tulevat ja muut kaupungin hankinnoille asetetut reunaehdot ja menettelytavat. Kaupungin hankinnoissa on noudatettava hankintalakia ja kaupungin hankintaohjetta.

Kaupungin toimintayksiköt vastaavat hankintoihinsa liittyvästä strategisesta suunnittelusta, hankintatoimen organisoinnista ja resursoinnista sekä kaupungin hankintaprosessin mukaisista tehtävistä hankintojen toteutuksessa. Tuomi Logistiikka Oy tuottaa kaupungin hankintojen suunnittelun ja kilpailuttamisen tukipalvelut.

Konsernin strategisen hankinnan tehtävänä on arvioida hankintoja ja

hankintatoimintaa kokonaisuutena konsernin kokonaisedun kannalta ja kehittää hankintatoimintaa siten, että se tukee kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista. Kaupunki tavoittelee olevansa vuoteen 2023 edelläkävijä hankintojen tuloksellisuudessa asiakasarvo maksimoiden. Hankintojen tuloksellisuutta kehitetään hankintojen kehittämisen ja digitalisoinnin tiukarttaan tunnistettujen projektien

kautta, joiden toteuttaminen on käynnistynyt 2020. Vuonna 2022 kehitetään edelleen hankintojen johtamista sekä hankintatoimen toimintamalleja kuten hankintojen kokonaisuuden hallintaa ja tiedon hyödyntämistä sekä näitä tukevia tietojärjestelmiä. Kaupungin hankintatoimen organisoitumisen osalta valmistaudutaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tuomiin muutoksiin.

KÄYTTÖTALOUSOSA JA INVESTOINNIT YKSIKÖITTÄIN

Sivistyspalvelujen palvelualue

Sivistys- ja kulttuurilautakunta

Varhaiskasvatus ja esiopetus
Perusopetus
Kulttuuri
Liikunta ja nuoriso

Sosiaali- ja terveystalouden palvelualue

Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta

Ikäihmisten palvelut
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut
Vastaanottopalvelut
Psykososiaalisen tuen palvelut
Sairaalapalvelut

Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue

Elinvoima- ja osaamislautakunta

Ammatillinen koulutus
Lukiokoulutus
Työllisyys- ja kasvupalvelut
Vetovoima ja edunvalvonta
Elinkeinopalvelut
Kehitysohjelmat

Asunto- ja kiinteistölautekunta

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka
Talonrakennushankkeet

Kaupunkiympäristön palvelualue

Yhdyskuntalautakunta

Kaupunkiympäristön suunnittelu
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito
Kestävä kaupunki

Joukkoliikennelautakunta

Joukkoliikenne

Konsernihallinto

Konsernihallinto
Yhteiset erät

Taseyksiköt

Pirkanmaan pelastuslaitos

Rahastot

Vahinkorahasto

Liikelaitokset

Tampereen Vesi Liikelaitos
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos

SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA

Sivistys- ja kulttuurilautakunnan alainen toiminta koostuu neljästä palvelukokonaisuudesta, jotka ovat varhaiskasvatus ja esiopetus, perusopetus, kulttuuri sekä liikunta- ja nuorisopalvelut. Lautakunnan toimintaan kuuluu myös palvelualueen yhteisten toimintojen kokonaisuus.

Sivistyspalvelut ovat kunnalle lainsäädännössä määriteltyjä tehtäviä. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sekä perusopetuksen lainsäädäntö määrittelee pääasiassa palvelujen järjestämistavan. Kulttuuripalveluissa sekä liikunta- ja nuorisopalveluissa kunnalla on suuremmat mahdollisuudet itse määrittellä palvelujen sisältö ja laajuus.

Toimintaympäristön muutokset

Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on säilynyt korkeana, mutta ikäluokissa tapahtuvat muutokset heijastuvat palveluissa olevien lasten määrään. Päiväkotihoidossa oli syyskuun 2021 alussa arviolta 1,5 % eli noin 110 lasta edellisvuotta vähemmän, koska ikäluokat ovat hieman aiempaa pienempiä. Esiopetukseen osallistuvien määrä on pysynyt edellisvuoden tasolla. Perusopetuksessa oppilasmäärä kasvaa noin 350 lapsella. Vieraskielisiä lapsia on aikaisempaa enemmän johtuen

pääasiassa muuttoliikkeestä, ja heidän osuutensa syntyneistä on kasvanut. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa sekä perusopetuksessa n. 13 % lapsista on vieraskielisiä. Tampereen kasvava asukasluku ja asiakkaiden odotukset lisäävät kulttuuripalvelujen sekä nuoriso- ja liikuntapalvelujen kysyntää.

Korona-pandemiasta palautumiseen tulee laatia pitkän ajan suunnitelma sivistyspalveluissa. Huomiota kiinnitetään erityisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja mielenterveyden edistämiseen sekä kulttuuri- ja tapahtuma-alan elpymiseen. Erityisesti asiakasmaksutuottojen epävarmuus verrattuna koronaa edeltäviin vuosiin on vaikuttanut vuoden 2022 talousarvion laadintaan kulttuurin sekä liikunnan ja nuorison palveluryhmissä.

Sote-uudistuksessa palvelujen yhdyspinnat liittyen erityisesti hyvinvoinnin edistämiseen, kasvatukseen ja opetukseen, kulttuuriin ja liikuntaan sekä nuorisopalveluihin suhteessa hyvinvointialueeseen tunnistetaan. Palvelujen sujutus ja jatkuvuus yhdyspinnoilla varmistetaan vuoden 2022 aikana.

Palveluverkon muutoksissa on tavoitteena luopua pienistä, epätarkoituksenmukaista tiloista ja korjata etupainotteisesti kiinteistöjä ehkäisten kunto- ja sisäilmaongelmia. Päiväkot-

ja kouluverkko -suunnitelmalla vastataan laajentuviin ja muuntuviin palvelutarpeisiin. Liikuntapaikkoja ja liikunnan olosuhteita kehitetään päivitetyn liikunnan palveluverkkosuunnitelman mukaisesti mm. luomalla edellytyksiä omaehtoiseen liikkumiseen. Kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluiden hyväksytyt palveluverkkosuunnitelmat sisältävät mm. tilojen käytön tehostamista sekä tilojen käyttömahdollisuuksien tarjoamista kuntalaisille, järjestöille ja eri yhteisöille. Suunnittelun tueksi otetaan yhteistyössä eri palvelualueiden ja sivistyspalvelujen palveluryhmien kanssa käyttöön toimintamalli, joka edistää tulevaisuuden palvelumallityötä ja tilojen yhteiskäyttömahdollisuuksia.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2022 talousarvio ja sen sisältämät alustavat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen uuteen, valmis-teilla olevan strategian luonnokseen. Strategiaa on valmisteltu Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelman pohjalta. Sivistys- ja kulttuurilautakunnalle kohdistuu vuonna 2022 yhteensä 10 alustavaa toiminnan tavoitetta. Strategian sisällöt ja toiminnan tavoitteet tarkentuvat toimenpiteiksi lautakunnan vuosisuunnitelmassa.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2022

- 1 Vähintään 70 % 3. ja 7. -luokkalaisista lapsista kokee olonsa hyväksi koulussa
- 2 Kaupungin Lupa harrastaa -harrastusryhmien 1.-9. -luokkalaisten lasten määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna
- 4 Pienten lasten alueellisen tuen saatavuus on parantunut vuoteen 2020 verrattuna
- 17 Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelma ja siihen liittyvä mittaristo on valmistunut
- 18 Kävijämäärät keskeisissä kohteissa ovat palautuneet vuoden 2019 tasolle
- 19 Suur tapahtumien ja kongressien määrä on palautunut vuoden 2019 tasolle
- 20 Mielikuva kulttuuritarjonnan monipuolisuudesta on parantunut vuoteen 2020 verrattuna
- 34 2. ja 7. -luokkalaisten oppimistulokset ovat parantuneet edelliseen vuoteen verrattuna
- 41 Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
- 43 Asiakaskokemus on parantunut kaupungin valituissa palveluissa edelliseen vuoteen verrattuna

Tuottavuus

Tuottavuuskehityksen seuranta aloitettiin vuonna 2021 ja sitä jatketaan vuonna 2022. Tuottavuutta mitataan talouden päämittareilla, jotka on suhteutettu asukasmäärään. Täydentävät mittarit kertovat asiakaskokemuksen toteutumisesta. Selittävät mittarit kuvaavat toimintoja, joilla on vaikutusta tuottavuuteen. Tuottavuusmittareiden kehittämistä on jatkettu palveluryhmissä. Palveluryhmissä on parannettu tuottavuutta toiminnan kehittämisen avulla ja digitalisaatiota hyödyntämällä.

Tuottavuusmittarit	TP 2019	TP 2020	Enn 2021	TA 2022
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-1 582	-1 607	-1 656	-1 699
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-1 786	-1 781	-1 840	-1 894
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-850	-853	-899	-929
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-294	-280	-351	-370
Täydentävät mittarit				
Asiakaskokemus (NPS)*, Kulttuuri, Liikunta ja nuorisio	-	-	60	65
Selittävät mittarit				
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	-	59,0%	60,5	60,0
Sairauspoissaolot, %	4,2%	4,4%	4,2%	4,1%
Tilatehokkuus, htm2/asukas	2,0	1,9	2,0	2,0
Asukasmäärä	238 140	241 009	244 000	247 000

* Kulttuurin sekä Liikunta ja nuorisopalvelujen yhteinen asiakastytyväisyyden mittaus aloitettiin lokakuussa 2020. Koronapandemian aiheuttama poikkeustilanne on haitannut seurantaa. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa sekä perusopetuksessa mitataan asiakastytyväisyyttä omilla mittareilla keväisin. Jatkuvan asiakaspalautteen keräämistä ja hyödyntämistä kehitetään.

Talous

Vuoden 2022 talousarviota on laadittu vaikeassa taloustilanteessa. Perusopetuksen oppilasmäärän kasvu, varhaiskasvatuksen lakimuutokset, uusien ja peruskorjattujen tilojen valmistuminen

sekä arvioidut palkankorotukset aiheuttavat merkittäviä kustannuspaineita. Lautakunnan nettomenojen kasvu on 22,5 milj. euroa (+5,7 %) kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna.

SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Toimintatulot			
Myyntitulot	7 725	8 405	9 643
Maksutulot	17 645	21 362	19 918
Tuet ja avustukset	8 909	9 940	9 643
Vuokratulot	744	1 298	1 239
Muut toimintatulot	748	870	1 093
Toimintatulot yhteensä	35 771	41 875	41 535
Valmistus omaan käyttöön	51	0	0
Toimintamenot			
Henkilöstömenot			
Palkat ja palkkiot	-165 904	-175 752	-185 027
Henkilösivumenot			
Eläkemeno	-33 663	-35 312	-37 110
Muut henkilösivumenot	-5 759	-6 864	-6 889
Palvelujen ostot	-67 785	-83 249	-91 635
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 365	-15 110	-12 363
Avustukset	-43 450	-30 493	-30 067
Vuokramenot	-92 197	-92 238	-96 946
Muut toimintamenot	-1 089	-1 173	-1 050
Toimintamenot yhteensä	-423 161	-440 191	-461 086
Toimintakate	-387 390	-398 316	-419 551
Rahoitustulot ja -menot	58	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-5 920	-6 226	-6 854
Tilikauden tulos	-393 252	-404 542	-426 405

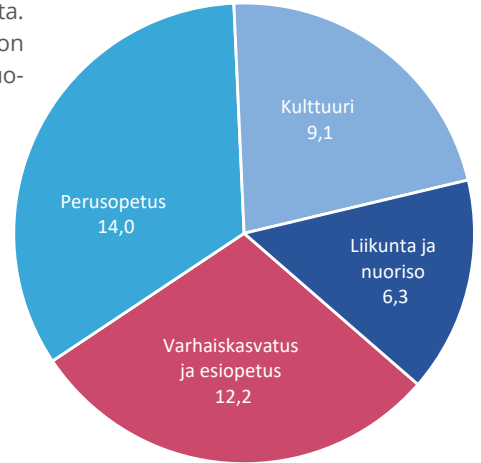
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Investointimenot	-8 483	-10 707	-9 100

SITOVAT ERÄT

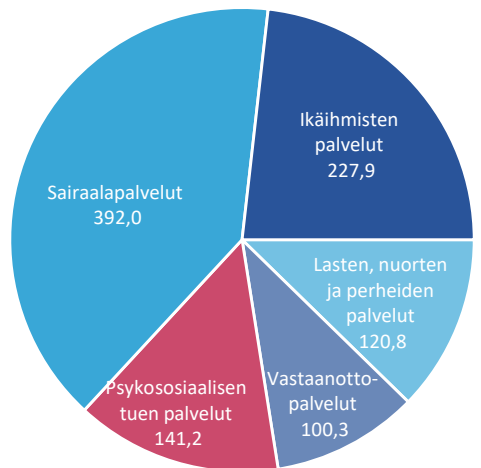
Sitovat erät, käyttötalous (1 000 euroa)	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Sivistys- ja kulttuurilautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	41 535	-461 011	-419 476
Hiedanranta		-75	-75

Sitovat erät, investoinnit (1 000 euroa)	Investointimenot	Rahoitusosuudet	Nettoinvestoinnit
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	-9 100	0	-9 100

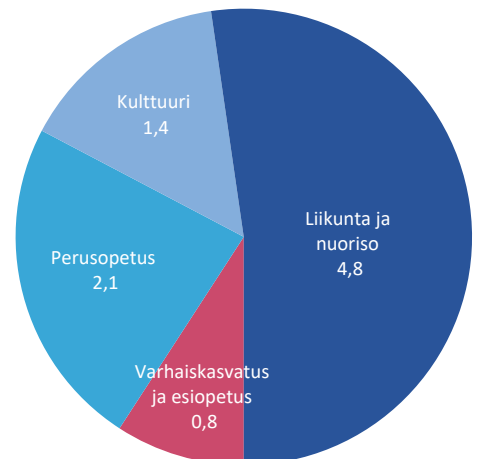
TOIMINTATULOT, 41,5 M€

TOIMINTAMENOT, 461,1 M€

INVESTOINNIT, 9,1 M€

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuuteen kuuluvat kunnallinen ja yksityinen varhaiskasvatus ja esiopetus sekä lakisääteinen kotihoidontuki. Kunnan tulee järjestää varhaiskasvatuslain mukaista varhaiskasvatusta sekä perusopetuslain mukaista esiopetusta kaikille sitä tarvitseville lapsille. Kunnallisena palveluna järjestetään päiväkotihoidon, perhepäivähoitoa, avointa varhaiskasvatusta, esiopetuksen jälkeistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta täydentävää kerhotoimintaa sekä erityistä hoitoa ja opetusta tarvitsevien lasten yksikön (ERHO) palvelua. Yksityisen varhaiskasvatuksen vaihtoehdot ovat ostopalvelu, palveluseteli sekä yksityisen hoidon tuki.

TOIMINTAKATE	-135,0 M€
NETTOINVESTOINNIT	-0,8 M€

Toiminnan keskeiset muutokset

Tasa-arvoa edistävillä toimenpiteillä vahvistetaan ja monipuolistetaan lapsiryhmille tarjottua tukea sekä vahvistetaan tuen tarjoamista lähipalveluna. Toimenpiteinä henkilöstöresurssin lisääminen huomioiden myönteisen erityiskohtelun alueelliset tarpeet.

Varhaiskasvatuslain mahdollisilla muutoksilla 1.8.2022 liittyen lapsen oikeuteen varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen, tuen toteutumiseen sekä inklusiivisten periaatteiden noudattamiseen on vaikutuksia mm päiväkotipaikkojen määrään ja henkilöstöresurssiin.

Varhaiskasvatusyksikön toimintasuunnitelmaan kirjatut painopistealueet ovat: yhteisöllinen toimintakulttuuri, kestävä tulevaisuus sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistäminen.

Esiopetuksen lukuvuosisuunnitelman painopistealueet ovat: yhteisöllinen toimintakulttuuri esi- ja alkuopetuksessa, kestävä tulevaisuus, tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistäminen, tuki kasvun- ja opinpolulla sekä tv-taitojen vahvistaminen.

Varhaiskasvatusyksiköiden arviointiprosessia vahvistetaan Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen laatutyötä hyödyntäen.

Sähköisen toiminnanohjausjärjestelmä eVaka-Tampereen käyttöönotto vaiheittain 2022. Päiky- ja Efficca-järjestelmistä luovutaan vaiheittain.

Työhyvinvointisuunnitelma varhaiskasvatuksen esimiestyön tukemiseksi.

Klaavan päiväkodista luovutaan 01/2022, Lintulammen ja lidesrannan päiväkodeista luovutaan 08/2022

Isokuusen ja Multisillan päiväkodit otetaan käyttöön 01/2022

Leinolan peruskorjaus aloitetaan 01/2022, Olkahisen päiväkodin peruskorjaus valmistuu 02/2022, Tahmelan päiväkotit väistötiloihin syksyllä 2022, Vellamon peruskorjaus valmistuu 08/2022

Perusopetus

Perusopetuksen palvelukokonaisuuteen sisältyvät perusopetus, monikielille oppilaille tarkoitettu perusopetukseen valmistava opetus, sairaalaopetus sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta.

Perusopetusta järjestetään suomen ja ruotsin kielen lisäksi englannin, ranskan ja saksan kielellä. Monikielille oppilaille tarjotaan perusopetukseen valmistavaa opetusta. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 1.-2. luokan oppilaille sekä erityisopetuksen 1.-9. luokan oppilaille.

TOIMINTAKATE	-190,7 M€
NETTOINVESTOINNIT	-2,1 M€

Toiminnan keskeiset muutokset

Reagoidaan koronan vuoksi kasvaneisiin oppimisen ja hyvinvoinnin tuen tarpeisiin vahvistamalla yhteisöllistä oppilashuoltoa ja kouluvalmentajamallia sekä lisäämällä resurssiopettajia ja tukiopetusta. Tuetaan myös vahvuuksia ja oppimista ylöspäin.

Opetussuunnitelman toteuttamisen painopisteet ovat; oppimisen arviointi, yhteisöllinen toimintakulttuuri ja oppilashuolto sekä pedagogisen tuen kehittäminen. Turvallisen ja tasa-arvoisen koulunkäynnin varmistaminen.

Kaupunkikohtaisten kehittämistehtävien (tuki ja ohjaus, globaali ja kestävä tulevaisuus, yhteisöllinen toimintakulttuuri ja oppimisympäristöt, esi- ja alkuopetuksen toimintamalli sekä harrastamisen edistäminen) kehittäminen sekä jalkauttaminen.

Valtakunnallisessa DigiOne-hankkeessa kehitetään ja digitalisoidaan perusopetuksen prosesseja sekä luodaan toimialalle uutta digitaalista palvelualustaa. Wilma -järjestelmää kehitetään edelleen erityisesti sujuvan ja tietoturvallisen asiointin näkökulmista.

Pispalan koulun peruskorjauksen valmistuminen 4/2022 ja Isokuusen pienten lasten yksikön valmistuminen 1/2022.

Vahvistetaan ehkäisevää päihdetyötä.

Kulttuuri

Palvelukokonaisuudessa vastataan lais- sa kunnille osoitettujen kulttuuri- ja kirjastopalvelujen järjestämisestä. Lisäksi järjestetään valtionosuuksiin oikeuttavia, kaupungin kulttuurielämän ja vetovoiman kannalta merkittäviä museo-, orkesteri-, taiteen perusopetus- ja vapaan sivistystyön palveluja näitä ohjaavien lakien määrittelemällä tavalla. Opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämällä museoilla ja kirjastoilla on lakisääteisiä valtakunnallisesti rahoitettuja tehtäviä, joita Tampereella toteuttavat kaupunginkirjasto sekä Tampereen museot. Tampereen seudun työväenopisto tuottaa vapaan sivistystyön palvelut myös Ylöjärvelle kaupunkien välisen sopimuksen mukaisesti.

TOIMINTAKATE	-56,0 M€
NETTOINVESTOINNIT	-1,4 M€

Toiminnan keskeiset muutokset

Kulttuuritiloja kehitetään tuomalla olemassa olevat omaehtoiset kulttuuritilat palveluryhmän vuokraus- ja avustustoiminnan piiriin, käynnistämällä Rollikkahallin kulttuuritoiminta sekä edistämällä kulttuuritilahankkeita Nekalassa, Hiedanrannassa sekä väliaikaisesti tyhjillään olevissa tiloissa.

Kulttuuripääkaupunkihauassa syntyneitä ideoita toteutetaan jatkohankkeella Pirkanmaan laajuisesti. Toiminnalle kehitetään erityisesti kulttuurin yhdenvertaista saavutettavuutta ja kulttuuritoimijoiden toimintaedellytyksiä.

Palvelujen laatua ja vetovoimaa ylläpidetään kehittämällä organisaatiota, päivittämällä palveluja sekä turvaamalla kokoelmia.

Museoiden, kirjaston, Tampere Filharmonian ja Tampereen seudun työväenopiston tulotavoitteita korotetaan. Omarahoitusosuuden kasvuun pyritään vastaamaan nykyistä tehokkaammalla markkinoinnilla, näyttelytoiminnan korkealla laadulla, oheistuotemyynnillä, uusasiakashankinnalla sekä pääsymaksuja tarkastelemalla.

Virtuaalisten museohankkeiden, kuten teatterimuseon, suunnittelua edistetään.

Liikunta ja nuoriso

Palvelukokonaisuuden tehtävä on tamperelaisten aktiivisen elämäntavan edistäminen. Palvelukokonaisuus vastaa liikunta- ja nuorisolaissa kunnalle osoitettujen liikuntapalvelujen ja nuorisotyön järjestämisestä. Sisä- ja ulkoliikunnan olosuhteilla sekä liikunnan ohjauksella mahdollistetaan asukkaiden omaehtoinen liikkuminen, seurojen yhteisöllistä harjoitus- ja kilpailutoimintaa sekä liikunnan ja kulttuurin tapahtumia. Nuorisotyön tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta, osallisuutta, vaikuttamismahdollisuuksia ja nuorten edellytyksiä toimia yhteiskunnassa sekä tuottaa matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia ja toimintaa vapaa-ajalla.

TOIMINTAKATE	-37,1 M€
NETTOINVESTOINNIT	-4,8 M€

Toiminnan keskeiset muutokset

Liikuntaolosuhteita parannetaan merkittävästi. Tammelan stadionin rakentaminen jatkuu ja valmistuu 2023, Kaupin pesäpallostadionin katsomo- ja palvelurakennus valmistuu, Hakametsän Sport Campuksen suunnittelutyö jatkuu. Vuoden 2022 merkittävimmät tapahtumat ovat voimistelun Gymnaestrada, veteraanien yleisurheilun MM-kilpailut (WMA), pesäpallon Itä-Länsi-ottelu ja konsertit. Tapahtumissa palveluryhmän vastuulla on laadukkaiden olosuhteiden luominen. Tampereella järjestetään myös jääkiekon MM-kilpailut, joihin kaupunki osallistuu yhteistyökumppanina.

Nuorten vaikuttamista, työpajatoimintaa ja sateenkaarinuorisotyötä vahvistetaan ulkopuolisella rahoituksella. Uudet nuoriso-ohjaajien vakanssit (6 htv) mahdollistavat mm. mobilisoidun nuorisotilan ja digitaalisen nuorisotilan pysyvän toiminnan sekä liikuntamotivaattorin aktivoimaan nuoria koulupäivän jälkeiseen liikunnalliseen toimintaan.

Nykyisen palvelutason ylläpitämiseksi tarvitaan maksutulojen kasvattamista, koska kustannukset ovat kasvaneet yleisen hintatason nousun johdosta. Erityisesti siivous-, ict-, aine- ja tarvikkekustannukset ovat nousseet merkittävästi. Lasten ja nuorten harrastustoiminnan olosuhdekustannukset eivät nouse.

Liikunnan harrastamisen edistämiseksi kehitetään uusia palvelumuotoja, erityisesti hinnoittelua muuttamalla. Esimerkiksi maauimalan kausikortti, erityisuimakortin laajentaminen alueelliseksi, uimahallien sisäänkäymäksun hinnoitteluperusteen uudistaminen (edullinen hinta, jonka myötä lisääntyvä kävijämäärä, sama taloudellinen tulos).

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA

Sosiaali- ja terveyslautakunnan alainen toiminta koostuu viidestä palvelukokonaisuudesta, jotka ovat ikäihmisten palvelut, lasten, nuorten ja perheiden palvelut, vastaanottopalvelut, psykososiaalisen tuen palvelut sekä sairaalapaalvelut. Lautakunnan alaiseen toimintaan kuuluvat myös sosiaali- ja terveystalouden asiakasohjaus, hallinto ja kehittäminen. Lisäksi lautakunta vastaa Tampere-Orivesi-yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämisestä.

Toimintaympäristön muutokset

Tampereen väestönkasvu on jatkunut koronapandemian aikana. Tämä yhdessä ikääntymisen kanssa lisää sosiaali- ja terveystalouden palvelujen tarvetta. Lisäksi pandemian aiheuttama hoito- ja sosiaalinen velka kuormittavat perusterveydenhuoltoa, sosiaalipalveluja ja erikoissairaanhoidon vielä tulevinakin vuosina.

Pandemian vaikutukset muun muassa työllisyyteen, toimeentuloon ja sosiaaliseen elämään ovat korostaneet

eroja väestöryhmien hyvinvoinnissa, ja koskettaneet eniten jo valmiiksi heikossa asemassa olevia ihmisiä. Sosiaali- ja terveystalouden palveluissa tämä näkyy muun muassa mielenterveys- ja päihdepalvelujen ja ylipäätään vahvemman tuen palvelujen tarpeen lisääntymisenä.

Tehostetun palveluasumisen ja vanhainkotihoidon, samoin kuin opiskeluterveydenhuollon henkilöstömitoitukset nousevat lainsäädäntömuutosten myötä. Valmisteilla on muutoksia myös lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden henkilöstömitoituksiin. Sosiaali- ja terveystalouden palveluihin on samanaikaisesti yhä haasteellisempaa saada riittävästi koulutettua henkilöstöä. Saatavuus on heikentynyt entisestään koronapandemian aikana, mikä on lisännyt nykyisen henkilöstön kuormitusta yhdessä pandemian edellyttämien toiminnallisten muutosten ja palvelutarpeiden kasvun kanssa.

Hallituksen esitys koskien hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamista hyväksyttiin eduskunnassa 23.6.2021. Pirkanmaan

hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.7.2021, ja väliaikaishallinto vastaa sen toiminnan valmistelusta, kunnes aluevaltuusto on valittu alkuvuodesta 2022. Sosiaali- ja terveystalouden toiminnallista muutosta viedään eteenpäin Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-hankkeen kautta kaikissa alueen kunnissa. Tampereen kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan alainen toiminta siirtyy Pirkanmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2022 talousarvio ja sen sisältämät alustavat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen uuteen, valmisteilla olevan strategian luonnokseen. Strategiaa on valmisteltu Anna-Kaisa Ikonen pormestariohjelman pohjalta. Sosiaali- ja terveyslautakunnalle kohdistuu vuonna 2022 yhteensä yhdeksän alustavaa toiminnan tavoitetta. Strategian sisällöt ja toiminnan tavoitteet tarkentuvat toimenpiteiksi lautakunnan vuosisuunnitelmassa.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2022

5	Ikäihmisistä noin 92 % asuu kotona, vähintään 6,0 % tehostetussa palveluasumisessa ja enintään 2,0 % pitkäaikaisessa laitoshoidossa
6	Kotihoidon asiakkaiden sairaalavuorokausien määrä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna
7	0-17-vuotiaiden lastensuojelun asiakkaiden osuus väestöstä on enintään 5,7 %
8	Asunnottomuus kokonaisuutena on vähentynyt ja pitkäaikaisasunnottomuus on kääntynyt laskuun edelliseen vuoteen verrattuna
9	Päihdepalvelujen laitostuntoutus, lääkkeetön laitostuntoutus ja korvaushoito vastaavat paremmin asiakkaiden palvelutarpeisiin edelliseen vuoteen verrattuna
10	Nuorisovastaanoton ja perheneuvolan lastenpsykiatrian avohoidon jonotusaika on lyhentynyt edelliseen vuoteen verrattuna
11	Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ja pelastustoimen luovutus hyvinvointialueelle on hallittu ja palvelujen jatkuvuus on turvattu
41	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
43	Asiakaskokemus on parantunut kaupungin valituissa palveluissa edelliseen vuoteen verrattuna

Tuottavuus

Tuottavuuskehityksen seuranta aloitettiin vuonna 2021 ja sitä jatketaan vuonna 2022. Tuottavuutta mitataan talouden päämittareilla, jotka on suhteutettu asukasmäärään. Koronapandemia vaikuttaa mittarien vertailtavuuteen. Täydentävät mittarit kertovat asiakaskokemuksen toteutumisesta. Selittävät

mittarit kuvaavat toimintoja, joilla on vaikutusta tuottavuuteen. Tuottavuusmittareiden kehittämistä jatketaan palveluryhmissä. Tuottavuutta parannetaan toiminnan kehittämisen avulla, ja palveluryhmäkohtaisia tuottavuusmittareita hyödynnetään johtamisen tukena.

Tuottavuusmittarit	TP 2019	TP 2020	Enn 2021	TA 2022
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-3 213	-3 372	-3 541	-3 547
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-3 674	-3 846	-4 050	-3 983
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-895	-939	-951	-975
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-2 370	-2 478	-2 686	-2 615
Täydentävät mittarit				
Asiakaskokemus (NPS)	-	-	69	70
Selittävät mittarit				
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	-	56,5	56,8	60,0
Sairauspoissaolot, %	5,4%	5,7%	5,1%	5,0%
Vakituisen henkilöstön lähtövaihtuvuus, %	7,4%	7,7%	7,9%	7,5%
Tilatehokkuus, htm2/asukas	0,8	0,8	0,8	0,8
Asukasmäärä	238 140	241 009	244 000	247 000

Talous

Vuoden 2022 talousarvio on laadittu vaikeassa taloustilanteessa. Palvelutarpeiden kasvu, hintojen nousu ja lakimuutokset aiheuttavat merkittäviä kustannuspaineita. Talousarviossa on korjattu talousarviopohjaa mm. lastensuojelun ylitysten vuoksi, vastattu

rajoitetusti palvelutarpeiden kasvuun ja varauduttu henkilöstömitoituksen nousuun ikäihmisten asumispalveluisa. Pienempien sote-palveluntuottajien toimintaedellytykset turvataan kohti hyvinvointialuetta. Lautakunnan nettomenojen kasvu on 44,6 milj. euroa

(+5,4 %) kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna. Merkittävimmät talousriskit liittyvät kuluvan vuoden talousarvion ylityksiin ja korona-aikana kertyneen hoitovelan purkamiseen.

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Toimintatulot			
Myyntitulot	54 784	48 827	50 485
Maksutulot	51 828	50 834	48 784
Tuet ja avustukset	4 460	6 539	5 513
Vuokratulot	134	135	104
Muut toimintatulot	1 880	1 322	1 332
Toimintatulot yhteensä	113 085	107 658	106 219
Toimintamenot			
Henkilöstömenot			
Palkat ja palkkiot	-175 064	-179 188	-188 506
Henkilösivumenot			
Eläkemenot	-41 771	-41 936	-43 749
Muut henkilösivumenot	-6 109	-7 056	-7 201
Palvelujen ostot	-600 549	-622 419	-647 402
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 243	-19 122	-22 501
Avustukset	-43 987	-37 846	-38 111
Vuokramenot	-32 176	-32 594	-34 262
Muut toimintamenot	-850	-566	-544
Toimintamenot yhteensä	-925 749	-940 726	-982 276
Toimintakate	-812 665	-833 068	-876 057
Rahoitustulot ja -menot	108	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-1 284	-1 959	-1 575
Tilikauden tulos	-813 841	-835 027	-877 632

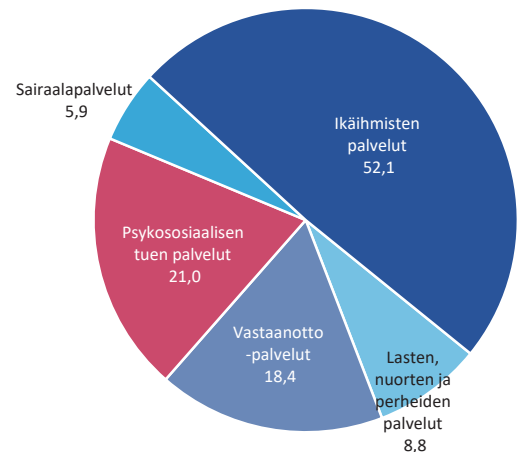
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Investointimenot	-865	-1 990	-1 535

SITOVAT ERÄT

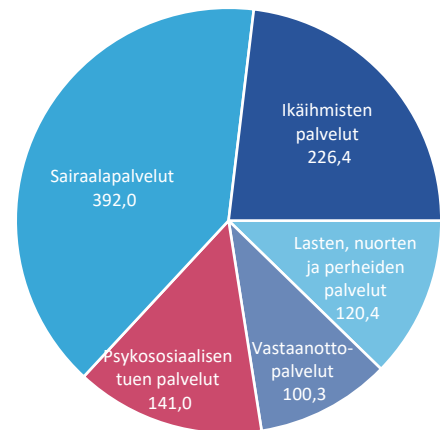
Sitovat erät, käyttötalous (1 000 euroa)	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Sosiaali- ja terveyslautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	106 029	-981 418	-875 389
Tampere Junior	191	-858	-668

Sitovat erät, investoinnit (1 000 euroa)	Investointimenot	Rahoitusosuudet	Nettoinvestoinnit
Sosiaali- ja terveyslautakunta	-1 535	0	-1 535

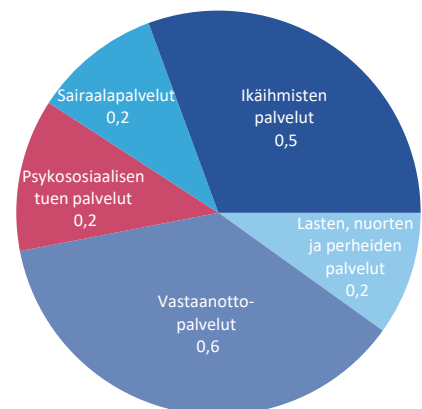
TOIMINTATULOT, 106,2 M€

TOIMINTAMENOT, 982,3 M€

INVESTOINNIT, 1,5 M€

Ikäihmisten palvelut

Ikäihmisten palvelut sisältävät ennaltaehkäisevät palvelut (lähitorit, palveluliikenne ja Kotitori), kotona asumista tukevien palvelujen kokonaisuuden sekä asumispalvelut (tehostettu palveluasuminen, palveluasuminen ja vanhainkoti). Kotona asumista tukevia palveluja ovat kotihoito tukipalveluineen, omaishoidon tuki yli 18-vuotiaille, päiväkeskustoiminta ja perhehoito. Asumispalveluihin ja kotihoitoon ohjautetaan asiakasohjauksyksiköstä yksilöllisen palvelutarpeen arvioinnin kautta.

TOIMINTAKATE	-175,8 M€
NETTOINVESTOINNIT	-0,5 M€

Toiminnan keskeiset muutokset

Asumispalvelujen kustannukset nousevat vanhuspalvelulain muutoksen myötä 1.1.2022, jolloin vähimmäishenkilöstömitoitus nousee 0,6 työntekijään asukasta kohti.

Sairaanhoido-, kuntoutus-, mielenterveys- ja päihdeosaamista vahvistetaan kotihoitossa ja ennaltaehkäisevissä palveluissa. Lisähenkilöstöllä vahvistetaan oikea-aikaista hoitoa ja ennaltaehkäiseviä palveluita sekä vähennetään Acutan ja sairaalahoidon käyttöä.

Kotihoidossa lisätään kuvapuhelimien ja lääkeautomaattien asiakasmääriä sekä laajennetaan teknologian käyttöä uusiin asiakasryhmiin ja laitteisiin kotihoidon asiakkaiden palvelutarpeen ja Pirkanmaan tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-hankkeen valmistelun mukaisesti. Kotitorin asiakkaiden laitemaksut siirtyvät yhdenvertaisesti Tampereen kaupungin maksettavaksi 1.9.2021.

Tehostetun palveluasumisen erityishoivan paikkamäärää kasvatetaan.

Tuetaan ikääntyneiden toimintakykyä lisäämällä allasjumpan tarjontaa.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Lasten, nuorten ja perheiden palveluihin sisältyvät äitiys- ja lastenneuvolapalvelut hyvinvointineuvolan toimintamallilla järjestettyinä, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, sosiaali- ja kriisipäivystys, sosiaalihuoltolain mukaiset perhepalvelut ja sosiaalityö, ehkäisyneuvolapalvelut, lasten ja nuorten poliklinikka, kasvatus- ja perheneuvonta, lastenpsykiatrinen arviointi ja avohoito, nuorisovastaanoton mielenterveys-, päihde- ja seksuaaliterveyspalvelut, puheterapiapalvelut, alle 21-vuotiaiden omaishoidon tuki, lastensuojelun avohuollon ja sijaishuollon palvelut sekä sosiaali- ja kriisipäivystys.

TOIMINTAKATE	-112,0 M€
NETTOINVESTOINNIT	-0,2 M€

Toiminnan keskeiset muutokset

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja kehitetään ja vahvistetaan sekä hoitojonoja puretaan ja niiden muodostumista ehkäistään. Syksyllä 2021 saaduilla lisäresursseilla esimerkiksi Nuorisovastaanoton Valo-työryhmän on mahdollista laajentaa ryhmätoimintaa kouluilla ja kouluterveydenhuollon vahvistaa nepsy-hoitopolkua. Perheneuvolan lisäresursseilla lastenpsykiatrinen avohoitotyötä vahvistetaan, uuden lastenpsykiatrisen tiimin toimivuutta arvioidaan ja kehitetään toimintaa edelleen. Käynnistetään nuorten terapiatakuun Tampereen malli.

Lastensuojelussa varaudutaan lainmuutoksen mukana tuomiin henkilöstömitoitustilaisuuksiin ja palvelutarpeen kasvuun. Vahvistetaan lastensuojelun aikuissosiaalityötä.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa sekä neuvolatoiminnassa vastataan asiakasmäärän kasvuun ja kansallisten henkilöstömitoitusten muutoksiin.

Lastensuojelun monialainen kehittäminen jatkuu MONNI-hankkeessa. Lapsiin kohdistuvien väkivaltaepäilyjen selvitysprosesseja sekä väkivaltaa kokeneiden lasten tukemista ja hoitoa kehitetään osana Barnahus-hanketta.

Perhekeskumallia kehitetään edelleen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa ja osana Pirkanmaan tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-hanketta.

Vastaanottopalvelut

Vastaanottopalvelut toteuttavat väestön terveydentilan seuranta, sairauksien diagnostiikkaa, terveyden edistämistä ja sen osana terveysneuvontaa ja terveystarkastuksia sekä suun terveydenhuollon, avokuntoutuksen ja avosairaanhoidon palvelut. Kokonaisuuteen kuuluu perusterveydenhuollon alueellisen vastaanotto toiminnan ja suun terveydenhuollon lisäksi perusterveydenhuollon erityisvastaanottojen palveluja. Palveluilla edistetään terveyttä ja ennaltaehkäistään sairauksien syntymistä, tunnustetaan sairastumisriskissä olevat henkilöt varhain ja vastataan sairastuneiden hoidosta ja kuntoutuksesta.

Toiminnan keskeiset muutokset

Terveysasemat pystyvät tarjoamaan mielenterveys- ja päihdepalveluita aiempaa kattavammin, kun neljä psykiatrista sairaanhoitajaa ja neljä päihdehoitajaa aloittavat työnsä.

Suun terveydenhuollon ennaltaehkäisevää roolia vahvistetaan muun muassa lisäämällä palvelujen integraatiota sekä moniammatillista yhteistyötä sosiaalipalvelujen ja muiden terveyspalvelujen kanssa. Myös paljon palveluja tarvitsevien ja pitkäaikaissairaiden asiakkaiden hoidon prosesseja kehitetään.

Terveysasematoiminnassa panostetaan yhteydensaannin, hoitoon pääsyn ja hoidon jatkuvuuden vahvistamiseen esimerkiksi yhteydenotto tapoja ja -välineitä sekä pitkäaikaissairaiden hoidon prosessia kehittämällä.

Yhteydensaantia suun terveydenhuollon palveluihin parannetaan esimerkiksi sähköisiä palveluja jatkokehittämällä.

TOIMINTAKATE	-81,9 M€
NETTOINVESTOINNIT	-0,6 M€

Psykososiaalisen tuen palvelut

Psykososiaalisen tuen palvelukokonaisuuteen kuuluvat aikuissosiaalityön palvelut, päihde- ja maahanmuuttajapalvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelujen ostopalvelut sekä vammais- ja kehitysvammaisten palvelut sekä näiden ostopalvelut. Avomielenterveyspalvelut on integroitu Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin tuottamiin palveluihin. Psykososiaalisen tuen palvelut vastaavat haavoittuvimmassa asemassa ja syrjäytymisvaarassa olevien kuntalaisten palvelutarpeisiin. Keskiössä ovat asiakkaiden toimintakyvyn ja elämänhallinnan ylläpitäminen ja vahvistaminen.

Toiminnan keskeiset muutokset

Vammaispalvelujen myöntämien apuvälineiden toimittaminen, asennus, huolto ja muut niihin liittyvät palvelut siirtyvät Pirkanmaan apuvälinekeskuksen vastuulle.

Kehitysvammaisten asumispalveluissa selkiytetään palvelutarpeen arviointia ja sen tukena käytetään muun muassa toimintakyvyn arvioinnin mittaamista (RAI). Tämän lisäksi mitataan asiakkaan tarvitseman tuen määrää.

Aikuissosiaalityössä valmistaudutaan sote-uudistukseen siirtämällä painopistettä sote-keskuksissa tehtävään sosiaalityöhön ja sosiaaliohjaukseen. Sote-keskustyössä kehitetään verkostomaista työtapa.

Päihde- ja maahanmuuttajapalveluissa selvitetään vuoden 2022 aikana päihteidenkäytön sallivan tuetun asumisen palvelujen vahvistamista omissa tuotannoissa.

Mielenterveys- ja päihdeneuvosto aloittaa toimintansa, määräaikaisena vuoden 2022 ajan.

Päihdepalvelujen tiekarttaa toteutetaan rakentamalla monialainen ja toipumisvaiheiden mukaisesti jaoteltu palvelutarjotin.

TOIMINTAKATE	-120,2 M€
NETTOINVESTOINNIT	-0,2 M€

Sairaalapalvelut

Palvelukokonaisuus sisältää sairaalaosastohoidon ja -kuntoutuksen, poliklinikatoiminnan ja saattohoidon palveluja sekä kotiin annettavia palveluja kuten mobiilihoitajat ja kotiutustiimi. Erikoissairaanhoidon palvelut, päivystystoiminta (Acuta) ja ensihoito hankitaan pääosin Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä (PSHP). Lisäksi käytössä on palveluseteleitä, ja valinnanvapauden puitteissa asiakkaat voivat myös itse valita haluamansa julkisen erikoissairaanhoidon palveluntuottajan. Sairaala- ja kuntoutuspalveluja tuotetaan sekä kaupungin omana toimintana että hankitaan ostopalveluina.

Toiminnan keskeiset muutokset

Valittuja perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välisiä hoitopolkuja kehitetään yhdessä muiden palveluryhmien ja PSHP:n kanssa palvelujen saatavuuden ja kustannusvaikuttavuuden parantamiseksi.

Kuntoutusta ja kotiuttamista tehostetaan sairaalajaksojen lyhentämiseksi ja sairaalahoidon tarpeen vähentämiseksi.

Sairaalapalveluista tehdään entistäkin innostavampi ja houkuttelevampi työpaikka. Asiakas- ja työntekijäkokemuksen mittaamisen ja johtamisen merkitys kasvaa.

Vaativan erikoissairaanhoidon osalta valmistellaan hyvinvointialueille siirtymistä.

TOIMINTAKATE	-386,2 M€
NETTOINVESTOINNIT	-0,2 M€

ELINVOIMA- JA OSAAMISLAUTAKUNTA

Elinvoima- ja osaamislautakunnan tehtävänä on järjestää osaamisen ja elinkeinojen edistämisen palvelut. Näitä palveluja ovat toisen asteen koulutus sekä osaamisen, elinkeinojen ja työllisyyden edistäminen. Lisäksi lautakunnan tehtävänä on järjestää kuntouttava työtoiminta lukuun ottamatta sosiaali- ja terveyslautakunnalle kuuluvia tehtäviä.

Lautakunta vastaa maaseutuhallinnon paikallisten viranomaistehtävien järjestämisestä ja ohjaa työllisyys- ja elinkeinopolitiikan linjauksia ja seuraa niiden toteutumista. Lautakunta vastaa kaupungin koulutuspolitiikan suunta- viivojen määrittelystä sekä koulutuspoliittisesta ohjauksesta lukuun ottamatta perusopetusta ja varhaiskasvatusta sekä hyväksyy koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmat lukiokoulutuksen osalta ja koulutuksen järjestäjän toteuttamis- ja arviointisuunnitelman ammatillisen koulutuksen osalta. Elinvoima- ja osaamislautakunta toimii ammatillisen koulutuksen yhteistoimintasopimuksen perusteella yhteistoiminta-alueen yhteislautakuntana.

Toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristön edelleen merkittävä kaupunkia koetteleva tekijä on Covid-19 pandemiasta toipuminen ja toisaalta sopeutumien elämään uusien virusmuunnosten kanssa. Epävakaa tilanne haastaa kaupungin kasvutavoitteita, työvoimapulan hoitoa sekä tapahtumatoimintaa.

Uuden yritystoiminnan houkuttelu, yritysten toimintaedellytysten vahvistaminen ja osaamisen turvaaminen ovat edellytyksiä kaupungin kasvulle. Koronapandemia on vaikuttanut merkittävästi majoitus- ravintola sekä tapahtumatoimialaan ja alan elpymien kestää vielä pitkään. Pandemia vauhditti kulttuurialan digitaalista kehitystä ja avasi uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Talouden elpymisen myötä yritysten näkymät ovat parantuneet 2021.

Työllisyyden kohtaanto-ongelman lisäksi puhutaan työvoimapulasta ja osaavan työvoiman saatavuuden haasteista. Uusien avoimien työpaikkojen määrä on vuoden aikana lähes kaksinkertaistunut ja Tampereella muutos

näkyä osaajavoimapulana useilla toimialoilla.

Oppivelvollisuuden laajentuminen edellyttää edelleen uudistuksia toisen asteen toiminnoissa ja nivelvaiheessa. Toisen asteen opiskelijoiden hyvinvointiin ja jaksamiseen tulee kohdentaa monialaista tukea. Työllisyyskokeilun käynnistyminen Pirkanmaalla luo uusia mahdollisuuksia työllisyyden hoidon ja ammatillisen koulutuksen tulokselliselle yhteistyölle.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2022 talousarvio ja sen sisältämät alustavat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen uuteen, valmis-teilla olevan strategian luonnokseen. Strategiaa on valmisteltu Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelman pohjalta. Elinvoima- ja osaamislautakunnalle kohdistuu vuonna 2022 yhteensä 15 alustavaa toiminnan tavoitetta. Strategian sisällöt ja toiminnan tavoitteet tarkentuvat toimenpiteiksi lautakunnan vuosisuunnitelmassa.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2022

3	Oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden, negatiiviset eroamiset ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna
12	Laajan työttömyysasteen kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla
13	Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työmarkkinatukea saa Tampereella keskimäärin vähintään 4900 henkilöä kuukaudessa ¹
18	Kävijämäärät keskeisissä kohteissa ovat palautuneet vuoden 2019 tasolle
19	Suurtapahtumien ja kongressien määrä on palautunut vuoden 2019 tasolle
21	Alueen startup-yritysten määrä on kasvanut 5 % edelliseen vuoteen verrattuna
22	Mielikuva Tampereen onnistumisesta innovaatioiden tukemisessa on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
28	Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna
29	Työllisyyskokeilun aikana työllistyneiden kokonaismäärä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna
30	Ammatillisista perustutkinnoista on valmistunut vähintään 2700 opiskelijaa
32	Kansainvälisten opiskelijoiden hakijamäärä Tampereen korkeakoulu-yhteisön tutkinto-ohjelmiin on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna
33	Tampere on Suomen suosituin opiskelukaupunki
35	Tavoite nivelvaiheeseen ja lukioihin pääsyyn liittyen valmistelussa ²
41	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
43	Asiakaskokemus on parantunut kaupungin valituissa palveluissa edelliseen vuoteen verrattuna

¹ Työmarkkinatukea voi saada työttömyyden tai työllistymistä edistävän palvelun (mm. työnhaun tuki, osaamisen kehittäminen ja kuntoutus) perusteella. Kunta ei maksa työmarkkinatuen kuntaosuutta siltä ajalta, jolloin työmarkkinatukea saava henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

² Tavoite valmistuu talousarvion hyväksymiskäsittelyyn 15.11.2021.

Tuottavuus

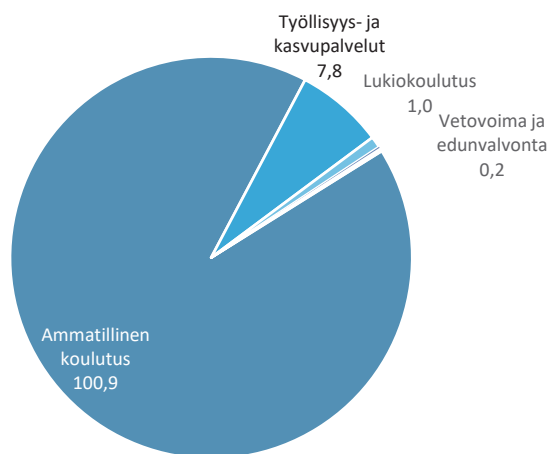
Tuottavuuskehityksen seuranta aloitettiin vuonna 2021 ja sitä jatketaan vuonna 2022. Tuottavuutta mitataan talouden päämittareilla, jotka on suhteutettu asukasmäärään. Selittävät mittarit kuvaavat toimintoja, joilla on vaikutusta tuottavuuteen. Tuottavuusmittareiden kehittämistä jatketaan.

Tuottavuusmittarit	TP 2019	TP 2020	Enn 2021	TA 2022
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-357	-353	-384	-409
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-770	-770	-814	-861
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-373	-379	-412	-450
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-142	-131	-148	-164
Sairauspoissaolot, %	2,9 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %
Tilatehokkuus, htm2/asukas	0,72	0,7	0,67	0,66

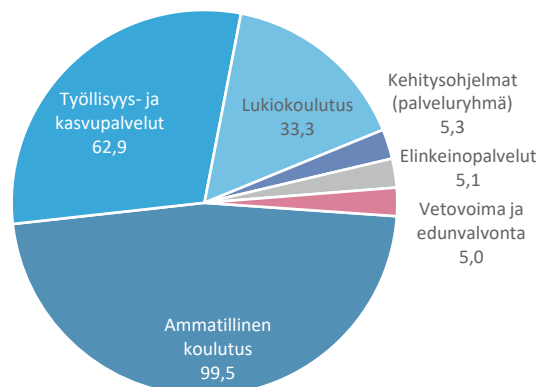
Talous

Elinvoima- ja osaamislautakunnan talous muodostuu kuudesta palveluryhmästä: Ammatillinen koulutus, Lukiokoulutus, Työllisyys- ja kasvupalvelut, Elinkeinopalvelut, Vetovoima ja edunvalvonta sekä Kehitysohjelmat. Toimintatulot muodostuvat pääosin Ammatillisen koulutuksen valtionosuustuloista sekä Työllisyys- ja kasvupalveluihin kohdistuvista palkka- ja työllistämistuista. Ammatillisen koulutuksen vuoden 2022 valtionosuudeksi on arvioitu 87,0 milj. euroa. Vuodelle 2022 kohdennetaan lisäksi aiempien vuosien lisäsuoritepäätöksillä myönnettyä rahoitusta 3,8 milj. euroa ja vuoden 2022 arvioitua lisärahoitusta 1,0 milj. euroa. Tulo- ja menoarviot oikaistaan loppuvuonna saatavan vuoden 2022 suoritepäätöksen mukaisesti. Maksettaviin avustuksiin sisältyy työmarkkinatuen kuntaosuus (-24,5 milj. euroa), ehkäisevänä toimeentulotukena maksettavat kuntoutettavan työtoiminnan asiakkaiden matkakorvaukset sekä palvelu- ja vuosisuunnitelman yhteydessä päätettävät lautakunnan myöntämät kumppanusavustukset. Investointimenot (-3,7 milj. euroa) kohdistuvat kokonaisuudessaan Ammatilliseen koulutuksen toimintaan.

TOIMINTATULOT, 110,2 M€

TOIMINTAMENOT, 211,2 M€

ELINVOIMA- JA OSAAMISLAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Toimintatulot			
Myyntitulot	88 896	92 955	96 754
Maksutulot	895	468	343
Tuet ja avustukset	8 652	11 809	12 541
Vuokratulot	403	910	488
Muut toimintatulot	493	40	35
Toimintatulot yhteensä	99 340	106 182	110 161
Toimintamenot			
Henkilöstömenot			
Palkat ja palkkiot	-74 514	-84 743	-90 505
Henkilösivumenot			
Eläkemenot	-14 210	-15 930	-17 267
Muut henkilösivumenot	-2 563	-3 283	-3 420
Palvelujen ostot	-31 457	-35 729	-40 591
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 395	-6 023	-5 587
Avustukset	-30 949	-27 950	-27 252
Vuokramenot	-24 026	-25 197	-25 719
Muut toimintamenot	-398	-872	-823
Toimintamenot yhteensä	-184 512	-199 726	-211 164
Toimintakate	-85 172	-93 544	-101 003
Rahoitustulot ja -menot	1	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-1 093	-1 082	-1 412
Tilikauden tulos	-86 264	-94 626	-102 415

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Nettoinvestoinnit	-1 361	-2 204	-3 700
Pysyvien vastaavien luovutustulot	67	0	0

Sitovat erät, käyttötalous (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate	Poistot	Tilikauden tulos
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	9 006	-104 303	-95 297	-12	-95 309
Ammatillinen koulutus	100 933	-99 533	1 400	-1 400	0
Elämystalouden kehitysohjelma	0	-790	-790	0	-790
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma	0	-1 279	-1 279	0	-1 279
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	204	-4 812	-4 608	0	-4 608
Hiedanranta-kehitysohjelma	18	-447	-429	0	-429
Sitovat erät, investoinnit (1 000 euroa)	Investointi- menot	Rahoitus- osuudet	Netto- investoinnit		
Ammatillinen koulutus	-3 700	0	-3 700		

Ammatillinen koulutus

Tampereen kaupunki järjestää ammatillista koulutusta ammatillisen koulutuksen yhteistoimintasopimuksen perusteella Tampereen seudun ammattiopistossa (Tredun). Opetusta tarjotaan seuraavilla koulutusaloilla: humanistiset ja taidealat, kauppa ja hallinto, luonnontieteet, tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT), tekniikan alat, maa- ja metsätalousalat, terveys- ja hyvinvointialat sekä palvelualat. Lisäksi annetaan ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta sekä toteutetaan muita koulutuspalveluita, esimerkiksi henkilö- ja työelämäpalvelut, perusopetuksen lisäopetus, aikuisten perusopetus, pakolaisten kotouttamiskoulutukset ja maahanmuuttajien osaamiskeskustoiminta.

TOIMINTAKATE	1,4 M€
NETTOINVESTOINNIT	-3,7 M€

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen palveluryhmä käsittelee nuorten ja aikuisten lukiokoulutuksen, lukioon valmentavan koulutuksen sekä toisen asteen opiskelijoille tarjottavat opiskeluhoitolain mukaiset opiskeluhoiton palvelut. Vuonna 2022 lukio-opetusta järjestetään kuudessa päivälukiossa ja aikuislukiossa. Tampereen kaupungin lukioilla on viisi valtakunnallista erityistehtävää: kuvataide ja design, urheilu, luonnontieteet, musiikki ja musiikkiteatteri sekä englanninkielinen IB-opetus. Omina opetussuunnitelmallisina painoituksina ovat matematiikka-tekniikka, Eurooppa-linja ja viestintäkasvatus. Sammon keskuslukion skeittilinjan on käynnistynyt syksyllä 2021.

TOIMINTAKATE	-32,3 M€

Toiminnan keskeiset muutokset

Oppivelvollisuuslaki tuli voimaan 1.8.2021 ja oppivelvollisuus laajenee ikäluokka kerrallaan vuosittain. Oppivelvollisuuden laajenemisen myötä toisen asteen opinnoista tuli maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville nuorille.

Tutkintokoulutukseen valmentava TUVA-koulutus alkaa 1.8.2022. Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettiin vuonna 2020 (1215/2020). TUVA-koulutuksessa yhdistetään perusopetuksen lisäopetus, lukiokoulutukseen valmistava koulutus ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA). Näiden koulutusten järjestäminen päättyi 31.7.2022.

Laki Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta on annettu 29.6.2021. Palvelukeskus toimii Opetushallituksen erillisyyksikkönä ja sen tarkoituksena on edistää työikäisen väestön osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Tredun varautuu palvelukeskuksen käynnistymiseen ja maakunnalliseen organisoitumiseen sekä Tredun jatkuvan oppimisen palveluiden kehittämiseen osana uudistusta.

Palveluverkon merkittävin muutos on uudisrakennuksen rakentaminen Nokian Kankaantaankadulla sijaitsevalle tontille. Uusi rakennus korvaa syksyllä 2022 Tredun Kivimiehenkadun ja Kankaantaankadun nykyiset toimipisteet. Uuteen kiinteistöön sijoittuvat Tredun Nokian toimipiste ja Nokian lukio. Uudisrakennus mitoitetaan yhteensä noin 1000 opiskelijalle. Palveluverkkosuunnitelma päivitetään ja Tredulle laaditaan tilastrategia, jossa huomioidaan pitkän tähtäimen saneeraustarpeiden ratkaisut vuokraaikatukseen.

Vuonna 2022 toteutetaan Tredun uuden strategiakauden valmistelu vuosille 2023-2026.

Etä- ja hybridityötä kehitetään muun muassa Entry-suunnitelmalla, jonka osa-alueet ovat opetuksen uusi normaali, työn muutos, henkilöstön kuormitus sekä turvallisuus ja tilat.

Digitalisaatio etenee digitaalisten oppimisympäristöjen ja ohjauksen välineiden kehittämisellä sekä henkilöstön digiosaamisen vahvistamisella.

Toiminnan keskeiset muutokset

Oppivelvollisuuden laajentuminen edelleen n. 1200 opiskelijalla syksyllä 2022. Oppivelvollisuuden laajentumisen arvioidaan vaikuttavan myös kokonaisopiskelijamäärän kasvuun, jonka arviota tarkennetaan keväällä 2021 peruskoulunsa päättäneiden, ilman opiskelupaikkaa olevien määrän selvitystä.

Lukion uudistuneen opetussuunnitelman käyttöönotto 1.8.2021 eli kahden rinnakkaisen opetussuunnitelman aika jatkuu vuonna 2022.

Ylioppilastutkinnon rakenne uudistuu keväällä 2022.

Sammon keskuslukiossa 1.8.2021 käynnistynyt skeittilinja laajenee vuonna 2022.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) uudistuminen 1.8.2022. Lukioon suuntaavien opiskelijoiden osalta asiaa valmistellaan yhteistyössä ammatillisen koulutuksen (Tredun) kanssa. TUVAn järjestämislupa sisältyy Tredun järjestämislupaun.

Opiskelijahuoltohenkilöstön resurssilisäykset ja valmistautuminen koko toiminnon siirtymiseen hyvinvointialueelle vuonna 2023 on huomioitu vuoden 2022 talousarvion valmistelussa.

Tamperelaisten nuorten pääsyä lukioon helpotetaan esim. kasvattamalla jokaisen lukion paikkamäärää viidellä. Lisäksi laaditaan lähivuosille suunnitelma lukiopaikkojen vähittäisestä kasvattamisesta.

Työllisyys- ja kasvupalvelut

Työllisyys- ja kasvupalvelujen palveluryhmä sisältää työllisyyden edistämisen palvelut ja työllisyydenhoidon, kaupungin yritys- ja työnantajapalvelujen järjestämisen, Ohjaamon ja nuorisotakuun koordinoinnin sekä kansainvälisen osaamisen palvelujen järjestämisen ja koordinoinnin. Pirkanmaan työllisyyden kuntakokeilun kautta valmistaudutaan TE-palvelujen järjestämisvastuun siirtoon kuntiin (2024). Vuosina 2022-2023 toimeenpannaan jo osa uudistukseen liittyvistä toimista. Kuntakokeilun avulla ratkaistaan työvoiman saatavuuteen liittyviä haasteita ja edistetään työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista sekä maahanmuuttajien kotoutumista.

TOIMINTAKATE

-55,1 M€

Toiminnan keskeiset muutokset

Työllisyys- ja kasvupalvelujen toiminnan ydin on kohtaannon varmistaminen uudistuvien työllisyyspalvelujen, kansainvälisten osaajien houkuttelun, joustavien koulutusmallien ja tiiviin elinkeinoelämäyhteistyön avulla digitalisaatiota hyödyntäen.

Työllisyyskokeilun aikana otetaan asteittain haltuun TE-palvelu-uudistukseen liittyvät lainsäädännölliset muutokset (esim. pohjoismainen työvoimapalvelumalli).

Tampere houkuttelee lisää kansainvälisiä osaajia ja opiskelijoita. Vahvistetaan International House -toimintaa, joka tarjoaa yhden luukun palveluita maahanmuuttajille ja kv. rekrytoinnista kiinnostuneille yrityksille. Työ jatkuu osana kansallista Talent Boost -kokonaisuutta. Maassa olevien maahanmuuttajien työllisyyden ja kotoutumisen edistäminen Pirkanmaan laajuisesti.

Kehitetään alkavan yrittäjän neuvontapalveluja ja edistetään startup-yrittäjyyttä sekä Platform6 -talon toimintaa. Kasvupalveluissa käynnistetään työ- ja elinkeinoministeriön kanssa solmitun ekosysteemisopimuksen mukaiset kärkitoimenpiteet sekä vastataan yritysten osaavan työvoiman saatavuuden palvelutarpeisiin.

Työllisyyspalvelujen ja kotouttamisen edistämisen osalta rakennetaan yhdyspinta hyvinvointialueen ja kaupungin välillä vuoteen 2023 mennessä huomioiden TE-palvelut 2024 -uudistus. Yksikkö toimii myös siirtyvien tehtävien luovuttajana hyvinvointialueelle.

Vetovoima ja edunvalvonta

Palveluryhmä sisältää elinvoima- ja osaamislautakunnan alaiset matkailu- ja tapahtumapalvelut. Palveluryhmän tavoitteena on edistää Tampereen alueen kansallista ja kansainvälistä tunnettuutta ja vetovoimaisuutta. Palveluryhmän vastaa korkeakoulu-yhteistyön strategisesta kehittämisestä, edunvalvonnan kehittämisestä ja koordinoinnista sekä suurtapahtumien ja tapahtumien hausta. Brysselissä toimiva EU-toimisto vastaa kaupungin ja koko maakunnan yhteisestä edunvalvonnasta, tukee sidosryhmien verkostoitumista ja edistää EU-rahoituksen hyödyntämistä kehittämistoiminnassa. Palveluryhmä vastaa myös Tampereen matkailun edistämistä ja markkinointia toteuttavan Visit Tampere Oy:n palvelulauksesta.

TOIMINTAKATE

-4,8 M€

Toiminnan keskeiset muutokset

Tampere ja Pirkanmaa ei tullut valituksi kulttuuripääkaupungiksi vuodelle 2026. Tampereen kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti 10 % suunnitellusta budjetista osoitetaan kulttuuripääkaupunkihauun jatkohankkeelle kertyneiden ideoiden ja ohjelmiston toteuttamiseksi. Jatkohanke toteutetaan kolmevuotisena hankkeena ja se aloitetaan 1.1.2022 yhdessä Pirkanmaan muiden kuntien kanssa. Hallinnollisesti hanke siirtyy sivistyspalveluihin, mutta kokonaisuus toteutetaan yhteistyössä elinvoima- ja kilpailukyvyyn palvelualueen kanssa.

Tampereen tapahtumakaupungin kehittäminen ja koronasta elpyminen jatkuu. Digitaalinen tapahtumakaupunki -kokonaisuutta viedään eteenpäin. Vuoden 2022 lukuisten suurtapahtumien yhteydessä pilotoidaan joukkoliikennelippua ja erityisesti Tampereen keskustan tapahtumallisuutta kehitetään edelleen.

Elämystalouden liiketoimintakehitystä vahvistetaan yhteistyössä Visit Tampere Oy:n ja Business Tampere Oy:n kanssa. Lisäpanostuksia AV-alan kehittämiseen jatketaan. Järvi- ja luontomatkailun kaupunkitasoista kehittämistä ohjaa kehitystoimenpiteet kokoava tiekartta vuosille 2022-2026.

Tampereen kaupungin ja korkeakoulu-yhteisön välistä kumppanuustyötä syvennetään. Painopisteinä ovat erityisesti vetovoimaisen opiskelijakaupungin kehittäminen, kansainvälisten osaajien houkuttelu ja TKI-toiminnan kehittäminen. Yhteistyössä korostuu myös kansallisen ja kansainvälisen rahoituksen saanti alueelle eri rahoitusinstrumentteja tehokkaasti hyödyntäen.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelujen palveluryhmä sisältää elinvoima- ja osaamislautakunnan alaiset elinkeinopalvelut, sekä elinvoiman, osaamisen ja elinkeinojen kehittämisen tuet ja avustukset. Lautakunnan palvelukokonaisuus sisältää myös maataloushallinnon viranomaispalvelut, jotka Oriveden kaupunki tuottaa yhteistoiminta-aluesopimuksen perusteella. Palveluryhmän tavoitteena on edistää Tampereen alueen elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä edesauttamalla yritysten syntyä ja kasvua sekä kaupungin kansallista ja kansainvälistä tunnettuutta ja vetovoimaisuutta. Palveluryhmä panostaa myös älykaupunkialustakehitykseen.

Toiminnan keskeiset muutokset

Smart Tampere -ohjelma päättyy vuoden 2021 lopussa. Ohjelmaan kuuluva elinkeino-ohjelmallinen älykaupunkikehitys jatkuu kuitenkin myös vuonna 2022.

TOIMINTAKATE

-5,2 M€

Kehitysohjelmat

Kehitysohjelmat-palveluryhmän kokonaisuus muodostuu Viiden tähden keskustan ja Hiedanrannan kehitysohjelmien elinvoima- ja osaamislautakunnan alaisesta toiminnasta. Kehitysohjelmat ovat valtuustoon nähden ohjelmittain sitovia. Kehitysohjelmat perustuvat kaupunkistrategiaan ja ne toteutetaan kaupunginhallituksen ohjauksessa. Kehitysohjelmista esitetään tarkemmat ohjelmakohtaiset kuvaukset talousarviokirjassa.

TOIMINTAKATE

-5,0 M€

ASUNTO- JA KIINTEISTÖLAUTAKUNTA

Lautakunta vastaa asunto- ja maapolitiikan valmistelusta ja toteutuksesta sekä kaupungin tilaomaisuuden hallinnasta kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti. Asuntopolitiikan osalta lautakunta vastaa lisäksi edunvalvonnasta ja asumisen kehittämisestä. Lautakunta huolehtii asuntolainsäädännön ja siihen liittyvien säännösten mukaisista viranomaistehtävistä ja käyttää näissä asioissa viranomaiselle kuuluvaa ratkaisuvalltaa. Maapolitiikan osalta lautakunta vastaa lisäksi kaupungin maaomaisuuden kehittämisestä, maanomistajan tavoitteiden asettamisesta ja kaupungin maa- ja vesialueiden edunvalvonnasta.

Toimintaympäristön muutokset

Tamperelaisia oli heinäkuun 2021 lopussa 242 457 ja kasvua edelliseen vuoteen on ollut 1448 asukasta. Rakennuslupia myönnettiin vuoden 2021 ensimmäisen puoliskon aikana yli 4400 asunnolle.

Heinäkuuhun 2021 mennessä käynnistyi noin 3433 uuden asunnon rakentaminen. Tämä on 1623 asuntoa enemmän kuin edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Heinäkuun loppuun mennessä on valmistunut noin 1230 asuntoa, mikä on noin 89 asuntoa edellisvuotta vähemmän. Kasvanut asuntoaloitusten määrä ennakoii valmistuvien asuntojen merkittävää kasvua vuonna 2022. Heinäkuun 2021 loppuun mennessä oli aloitettu 584 kohtuuhintaisen vuokra-asunnon ja 109 asumisoikeusasunnon rakentaminen. Heinäkuun loppuun mennessä oli valmistunut 322 kohtuuhintaista vuokra-asuntoa ja 95 asumisoikeusasuntoa.

Vuonna 2021 hyväksytty lakiesitys sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen siirtymisestä hyvinvointialueille on käynnistänyt muutoksen myös palvelutilojen osalta. Elokuussa 2021 kaupunki myi ensimmäisen 7 kiinteistön kokonaisuuden ja käynnistää uusien sosiaali- ja terveystalouden rakennusten myynnin syksyn 2021 aikana. Palveluverkos-

sa tarpeelliset tilat vuokrataan uusilta omistajilta kaupungille ja edelleen vuokrasopimukset tullaan siirtämään hyvinvointialueelle. Kaupunki myös valmistautuu vuokraamaan omistukseensa jääviä tiloja tulevalle hyvinvointialueelle.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2022 talousarvio ja sen sisältämät alustavat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen uuteen, valmis-teilla olevan strategian luonnokseen. Strategiaa on valmisteltu Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelman pohjalta. Asunto- ja kiinteistölautakunnalle kohdistuu vuonna 2022 yhteensä neljä alustavaa toiminnan tavoitetta. Strategian sisällöt ja toiminnan tavoitteet tarkentuvat toimenpiteiksi lautakunnan vuosisuunnitelmassa.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2022

14	MAL4-sopimuksen mukainen asuntotuotantotavoite 573 asuntoa/vuosi toteutuu ja kaupungin asuntopolitiittiseksi tavoitteeksi on asetettu keskimäärin 716 kohtuuhintaista asuntoa vuosittain
15	Yhtiömuotoiseen asumiseen on asetettu haettavaksi avoimessa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä tontteja 100.000 kem ²
16	Tavoite pientalotonteista valmistelussa ¹
41	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna

¹ Tavoite valmistuu talousarvion hyväksymiskäsittelyyn 15.11.2021.

Tuottavuus

Tuottavuuden tavoitteet ja tuottavuuskehityksen seuranta aloitettiin vuonna 2021 ja sitä jatketaan vuonna 2022. Tuottavuutta mitataan talouden päämittareilla, jotka on suhteutettu asukasmäärään. Selittävät mittarit kuvaavat toimintoja, joilla on vaikutusta tuottavuuteen. Tuottavuusmittareiden kehittämistä jatketaan.

Tuottavuusmittarit	TP 2019	TP 2020	Enn 2021	TA 2022
Päämittarit				
Tilikauden tulos, euroa/asukas	430	431	492	418
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-627	-571	-611	-614
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-14	-16	-17	-20
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-252	-220	-223	-212
Selittävät mittarit				
Tilatehokkuus (m ² /htv)	8,6	11,6	10,6	9,1

ASUNTO- JA KIINTEISTÖLAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Toimintatulot			
Myyntitulot	1 156	910	1 090
Maksutulot	17 886	12 197	1 518
Tuet ja avustukset	311	88	123
Vuokratulot	205 658	209 507	219 138
Muut toimintatulot	18 932	49 689	53 796
Toimintatulot yhteensä	243 943	272 391	275 664
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-3 780	-4 266	-4 880
Palkat ja palkkiot	-2 152	-2 570	-3 069
Henkilösivumenot	-1 628	-1 696	-1 811
Eläkemeno	-1 554	-1 598	-1 696
Muut henkilösivumenot	-74	-98	-115
Palvelujen ostot	-52 976	-53 018	-52 741
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-215	-414	-388
Avustukset	-23	-408	-410
Vuokramenot	-39 690	-49 133	-52 185
Muut toimintamenot	-1 138	-283	-1 115
Toimintamenot yhteensä	-97 822	-107 521	-111 718
Toimintakate	146 121	164 870	163 946
Rahoitustulot ja -menot	-2 266	-17 558	-18 740
Vuosikate	143 854	147 312	145 207
Poistot ja arvonalentumiset	-39 862	-42 211	-41 218
Tilikauden tulos	103 993	105 101	103 989

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Investointimenot	-90 473	-156 723	-118 666
Rahoitusosuudet	3 230	500	293
Nettoinvestoinnit	-87 243	-156 223	-118 373
Pysyvien vastaavien luovutustulot	41 068	76 388	68 300

SITOVAT ERÄT

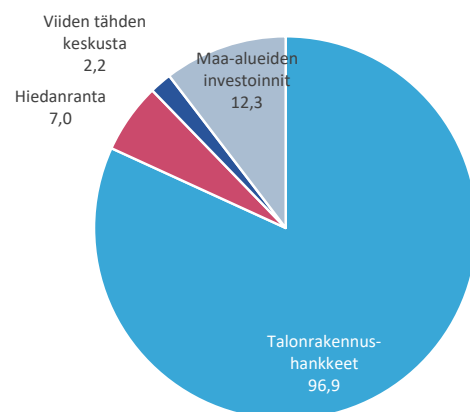
Sitovat erät, käyttötalous (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate	Rahoitus- tuotot ja -kulut	Poistot ja arvonalen- tumiset	Tilikauden tulos
Asunto- ja kiinteistölahtakunta, toimintakate (pl. erikseen sitovat erät)	275 664	-111 418	164 246	-18 740	-41 218	104 289
Hiedanranta-kehitysohjelma, toimintakate	0	-300	-300	0	0	-300

Sitovat erät, investoinnit (1 000 euroa)	Investointi- menot	Rahoitus- osuudet	Netto- investoinnit
Asunto- ja kiinteistölahtakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-12 310	0	-12 310
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)	-97 156	293	-96 863
Viiden tähden keskusta-kehitysohjelma	-2 200	0	-2 200
Hiedanranta-kehitysohjelma	-7 000	0	-7 000

Talous

Asunto- ja kiinteistölahtakunnan toimintakate on 163,9 milj. euroa. Toimintatulot 275,7 milj. euroa muodostuvat pääosin tilaomaisuuden vuokratuotoista, maa-alueiden vuokratuotoista sekä maa-alueiden ja rakennusten pysyvien vastaavien myyntivoitoista. Pysyvien vastaavien myyntivoitot yhteensä 53,8 milj. euroa kasvavat kuluvan vuoden vuosisuunnitelmaan nähden 4,1 milj. euroa. Maksutuloihin kirjautuvat maankäyttösopimuskorvaukset. Toimintamenot ovat 111,7 milj. euroa, joihin sisältyvät mm. Tampereen Tilapalvelut Oy:ltä ostettavat tilojen ja kiinteistöjen hankejohtamis-, ylläpito- ja kunnossapitopalvelut.

INVESTOINNIT, YHTEENSÄ 118,4 M€

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmä toteuttaa osaltaan kaupungin väestönkasvun, asuinrakentamisen ja elinkeinoelämän sijoittumisen edellytyksiä. Lisäksi edistetään asuntotuotannon kilpailun syntymistä ja asumisen kohtuuhintaisuutta. Yhdessä muiden palvelualueiden kanssa laaditaan ja toteutetaan palveluiden, asumisen, liikenteen ja maankäytön toteuttamisen ja investointien pitkän aikavälin suunnitelman (PALM) -ohjelmaa.

TOIMINTAKATE	163,9 M€
NETTOINVESTOINNIT	-118,4 M€

Toiminnan keskeiset muutokset

Retkeilyalueiden hallinnoinnin ja kehittäminen kokonaisuuden budjetointi on toista vuotta kokonaisuutena palveluryhmässä. Retkeilyalueiden rakennusten hallinnointi siirtyi palveluryhmään Liikuntapalveluilta, rakennusten varaaminen ja maksaminen digitalisoitiin. Tulevaa kehityspolkua selvitetään syksyn 2021 aikana laadittavalla järvi- ja luontomatkaillen tiekartalla, joka yhteensovitetaan jo aiemmin hyväksytyyn retkeilyn kehitysohjelman toimeenpanon kanssa.

Tontteja luovutetaan pientalorakentamiseen (1-3 asuntoa), sekä yhtiö-, osuuskunta- ja ryhmärakentamismuotoiseen asuntorakentamiseen huomioiden kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon tavoitteet, sekä yritys- ja palvelutilatuotantoon. Tontteja luovutetaan asunto- ja maapolitiikan linjausten mukaisesti. Kaupunki asettaa haettavaksi vuonna 2022 yhtiömuotoisia tontteja vapaarahoitteiseen asumiseen sekä MAL 4-sopimuksen mukaiseen kohtuuhintaiseen asumiseen muun muassa Ojalasta, Vuoreksesta ja Niemenrannasta. Asemakaavaohjelman pohjalta laadittavassa tonttihakujen ohjelmoinnissa määritetään erillistavoitteet tontinluovutuksen osalta mm. hiilijalanjäljen laskenta, puurakentaminen.

Kaupungin tilankäytön tehostamista jatketaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä sivistys- ja kulttuuripalveluiden, sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä konsernihallinnon kanssa. Tilojen tehokas käyttö, uudenlainen palveluiden ja tilojen käytön muotoilu sekä kaupunkiympäristön hyödyntäminen oppimisympäristönä ovat lähtökohtana palvelutilojen uudisrakentamisen, perusparannusten ja väistötilojen suunnittelussa. Palveluverkossa tarpeettomien ja valittujen sote-kohteiden realisointia jatketaan joko suoraan myyden tai rakennettua kiinteistöomaisuutta kehittäen.

Vuonna 2022 lasketaan kaupungin palvelukiinteistöjen vuonna 2021 toteutuneen energiakulutuksen ja valmistuneiden talonrakennusinvestointien perusteella kiinteistökannan hiilijalanjälki jatkuvan seurannan ylläpitämiseksi. Vuonna 2022 on käynnissä noin 35 ison tilainvestoinnin tarveselvitys-, hankesuunnitelma- ja toteutussuunnitelmavaihetta. Niiden suunnittelun yhteydessä lasketaan hankkeen hiilijalanjälki, hiilikädenjälki, elinkaarikustannukset ja investointikustannukset. Puurakentamisen edistäminen huomioidaan kaupungin omien talonrakennushankkeissa.

Maaomaisuuden investoinnit kohdentuvat vahvistuneiden asemakaavojen ja kaupungin sitoumusten mukaisiin johtosiirtoihin ja pilaantuneiden maiden puhdistamiseen sekä maan esirakentamisen kustannuksiin valikoiduilla alueilla. Johtosiirtoja toteutetaan vuonna 2022 mm. Hipposkylässä ja Hervannan pohjoisakselin alueella. Pilaantuneita maa-alueita puhdistetaan muun muassa Lakalaivan Sulkavuoressa, Takojankadulla sekä raitiotien rakentamisen alueella.

Vuonna 2022 jatketaan valmistautumista sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuun siirtymiseen tulevalle hyvinvointialueelle. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa edistää kaupunkilaisten hyvinvointia ja kaupunki osaltaan mahdollistaa järjestämisvastuun joustavan siirtymän. Yhteistyötä hyvinvointialueen valmistelijoiden kanssa tehdään sosiaali- ja terveyspalveluiden käytössä olevien tilojen myyntiin ja vuokraukseen sekä palvelutilojen tarvitsemien tonttien luovutukseen ja erityisryhmien asumispalveluiden ARA-rahoitukseen liittyen

Peltolammin ja Multisillan lähiöohjelma jatkuu vuoden 2022 loppuun. Projektin koordinointi, asukkaiden osallisuus, viestintä ja monialainen yhteiskehittäminen etenee laadittujen suunnitelmien mukaisesti. Palveluryhmä huolehtii siitä, että lähiöohjelmassa kehitetyt kokonaisvaltaisen ja poikkihallinnollisen lähiökehittämisen ja osallisuuden hyvät käytännöt hyödynnetään laajasti mm. asuinalueiden negatiivisen eriytymisen ehkäisemiseksi. Alueellisen erilaistumisen tietoaineisto päivitetään koko kaupungin osalta vuonna 2021 saatavilla olevalla Tilastokeskuksen aineistolla ja sitä hyödynnetään mm. asemakaavoitettavien alueiden tavoiteasetannassa ja tontinluovutuksessa asuntorakentamiseen.

TALONRAKENNUSHANKKEET VUOSINA 2022-2025 (1 000 EUROA)

Hankkeen nimi	Kust. arvio	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Valmistumisvuosi
UUDIS- JA LISÄRAKENNUKSET						
VARHAISKASVATUS JA PERUSOPETUS						
Etelä-Hervannan koulun, päiväkodin ja suun terveydenhuollon uudisrakennus	33 960	13 000	10 600			2023
Sammon koulun laajennus ja päiväkotia (ent. Liisanpuiston koulu ja päiväkotia)	28 000	13 900				2022
Ikurin päiväkotia ja koulu (puurakenteinen)	9 945	4 590	5 155			2023
Messukylän (uusi) päiväkotia	7 538	700	6 638			2023
Eteläpuiston päiväkotia ja koulu ja PMO sali	10 049	500	8 000	1 549		2024
Ahvenisjärven (ent. Pohjois-Hervannan) koulun uudisrakennus	28 305	300	7 757	12 306	7 941	2025
Lamminpään koulun rakennus 2 uudisrakennus	10 454	150	3 200	6 954		2024
Tasanteen uusi päiväkotia (puurakenteinen)	7 300	200	5 800	1 300		2024
Kalkun päiväkotia ja koulu	5 400				200	2027
Takahuhti B koulu, v11-4 perusparannus ja päiväkodin laajennus	19 800			300	5 000	2027
Kanjonin päiväkotia ja koulu	11 000				1 400	2027
Kaukajärven koulu, päiväkotia, nuorisotilat ja kirjasto perusparannus ja laajennus	29 795				400	2028
Viinikanlahden päiväkotia ja koulu	9 000				300	2027
Järvensivun koulu ja päiväkotia perusparannus ja laajennus	6 000				100	2027
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT						
Vapaa-aikapalvelut						
Tammelan stadion	28 400	11 220	9 180			2023
Kaupin urheilupuisto (huoltorakennus, stadion, jalkapallokatsojama)	13 800	7 501				2022
Kalevan liikuntapuiston huoltorakennus	1 500			1 500		2024
Kulttuuripalvelut						
Tampereen Taidemuseon laajennus	22 830	200	300	1 000	7 300	2027
KONSERNIHALLINTO						
Kaupunginarkisto	7 335	6 135				2023
MUUT KIINTEISTÖT						
TKL-Varikko - itäinen tukikohta	3 000			200	2 800	2025
KORJAUSHANKKEET						
VARHAISKASVATUS JA PERUSOPETUS						
Pyynikintie 2 perusparannus	23 960	13 000	6 700			2023
Hyhkyn koulun rakennusten 1 ja 2 perusparannus	6 350	3 750				2022
Messukylän koulu / puurakennukset 2 ja 1 ja kivirakennus perusparannus	7 975	1 410	3 735			2023
Tammelan koulun, rakennus 2 uuden osan sisäilmaperusparannus	16 160	300	600	6 900	8 360	2025
Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos kulttuurin tiloiksi	8 000	300	3 200	4 500		2024
Härmälän koulun perusparannus	11 500	200	5 650	5 650		2024
Kissanmaan koulun perusparannus	11 250	200	7 350	3 700		2024
Hatanpään Jukolan perusparannus ja muutostyöt	6 880		200	4 240	2 440	2025
Lamminpään koulun rakennus 1 perusparannus	5 234			300	3 500	2026
Tammelan koulun perusparannus (rakennus 1)	8 000				200	2027
Hatanpään koulun perusparannus	19 000			200	9 400	2026
Harjun koulun rakennusten A, B ja C perusparannus	3 600			100	2 800	2026
Aleksanterin koulun (ruokalarakennus, puurakennus) perusparannus	12 200				200	2029
Kämmenniemen koulun perusparannus	12 500			200	6 000	2026
Päiväkotien ja koulurakennusten pienet hankkeet	17 500	3 500	3 500	5 000	5 000	
Päiväkotien perusparannukset	14 000	3 500	3 500	3 500	3 500	

Hankkeen nimi	Kust. arvio	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Valmistumisvuosi
LUKIOKOULUTUS						
Lyseon Lukion perusparannus ja laajennus	17 868	400	5 000	10 000	2 468	2025
Lukioiden pienet hankkeet	1 500	300	400	400	400	
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT						
Vapaa-aikapalvelut						
Hervannan vapaa-aikakeskuksen V-rakennuksen perusparannus	11 440	200	2 500	8 540		2024
Pyynikin palloiluhallin perusparannus	6 008		3 008	3 000		2023
Hervannan jäähalli, pukuhuoneet	1 314	100	1 214			2023
Hakametsän Sport-Campuksen kehittäminen	15 400	100		100	7 600	2026
Tesoman uimahallin perusparannus	4 200				200	2027
Liikunta ja nuoriso pienet hankkeet	3 400	700	900	900	900	
Liikuntapaikkojen perusparannukset	7 600	1 000	2 200	2 200	2 200	
Kulttuuripalvelut						
Tullikamari peruskorjaus	9 530	200	6 230	3 000		2024
Tampereen Taidemuseon perusparannus	8 115	100		200	1 900	2027
Kokoelmakeskus, perusparannus	6 000	100		2 800	2 700	2026
De Gamlas Hem ja Kurila (PMO), perusparannus	5 500			100	3 500	2026
Tampere-talon korjaustyöt	1 600	400	400	400	400	
Kulttuuri ja taide pienet hankkeet	5 900	900	1 000	2 000	2 000	
Kirjastot ja kansalaisopistoyksikkö pienet hankkeet	1 800	300	500	500	500	
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT						
Sosiaali- ja terveystalokorjausten pienet hankkeet	650	650				
Koukkuniemi, Iltala suunnittelu		300				
KONSERNIHALLINTO						
Kauppahalli	11 000			300	4 000	2027
MUUT INVESTOINNIT						
Valmistuneiden kohteiden jälkityöt	1 300	100	400	400	400	
Sisäilmaolosuhdeinvestoinnit	14 000	3 500	3 500	3 500	3 500	
Muiden rakennusten sekä kaupunkikuvallisten kohteiden investoinnit	14 000	3 200	3 600	3 600	3 600	
Ensikertainen kalustaminen välivuokrauksessa		50	50	50	50	
Hiedanrannan Kartano					200	
TALONRAKENNUKSET YHT.		97 156	121 967	101 389	103 359	
Rahoitusosuudet		293	1 375	150	0	
TALONRAKENNUSHANKKEIDEN NETTOINVESTOINNIT		96 863	120 592	101 239	103 359	
TALONRAKENNUSHANKKEIDEN NETTOINVESTOINNIT, PL. HIEDANRANTA (sitova erä)		96 863	120 592	101 239	103 159	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		33 900	3 000	3 000	3 000	
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ		62 963	117 592	98 239	100 359	

Hankkeen nimi	Kust. arvio	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Valmistumisvuosi
VUOKRAUKSELLE TAI MUULLA RAHOITUSMALLILLA TOTEUTETTAVAT HANKKEET						
TKL-Varikko - läntinen tukikohta		200	6 800			2023
Kisapuiston uusi päiväkotiki (vanhan Kisapuiston koulun ja päiväkodin paikalle)	9 657		9 657			2023
Lamminrahkan yhtenäiskoulu 1.vaihe (yhteishanke Kangasala)	10 405		10 405			2023
Ojalan päiväkotiki ja koulu (puurakenteinen)	8 000			8 000		2024
Peltolammin hyvinvointikeskus	20 200				20 200	2025
Virastotalon laajennus ja peruserparannus	50 235				50 235	2025
Hiedanrannan hyvinvointikeskus (koulu, päiväkotiki, nuorisotila, kirjasto, liikuntasali) 1 ja 2 vaihe (elinkaarihanke)	31 000			500	15 000	2026
Lamminrahkan yhtenäiskoulu 2.vaihe (yhteishanke Kangasala)	3 634					2027
*Soten ja pelastuslaitoksen hankkeet hyvinvointialueiden valmistelun aikana						
Vaativien kehitysvammaisten asumisyksikkö	4 545	100				2024
Hatanpään sosiaali- ja terveyskeskus			5 400	13 000	10 930	2025
Koukkuniemen alueen kehittäminen				760	5 000	2025
Koukkuniemi, Havula					200	2027
Koukkuniemi, Iltala ja Juhlatalo (Iltala ensin)	15 988		10 000	5 688		2024
Koukkuniemi, Tammisto ent. Kanta-Rausa						2029
Koukkuniemi, Varpula				400	8 100	2025
Kaupin yliopistollinen sosiaali- ja terveyskeskus (ent. Kaupin hyvinvointikeskus)		100				
Tammelakeskus	10 361				10 361	2025
Paloasema Etelä	13 377	100	7 117	6 060		2024
Paloasema Länsi	3 269			3 269		2024
Paloasema Hiedanranta	3 000					2026
Keskuspaloaseman vanhan osan peruserparannus	11 300			200	5 450	2026

*Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisen myötä syntyvät hyvinvointialueet vastaavat palveluiden järjestämisestä 1.1.2023 alkaen.

Vuoden 2022 hankkeiden perustelut

KASVATUS JA OPETUS

Messukylän uusi päiväkot

Messukylän päiväkodin uudisrakennus rakennetaan Messukylän koulun välitömmään läheisyyteen. Päiväkotitoimitetaan 160 lapselle. Lisäksi viereinen Messukylän koulu voi käyttää tiloja, mikäli alueen palveluntarve sitä vaatii. Hankkeelle oli suunnittelurahaa vuodelle 2021. Esitetään rakentamisrahaa vuosille 2022–2023.

Sammon koulun laajennus ja päiväkotitoimitus (ent. Liisanpuiston koulu ja päiväkotitoimitus)

Liisanpuiston koulu - ja terveysasemarakennukset kärsivät vakavista sisäilmaongelmista ja ne purettiin kesällä 2019. Koulu- ja terveysasemarakennus korvataan uudella isommalla koulu- ja päiväkotirakennuksella.

Koulun oppilasmäärä on 750 oppilasta (luokat 0–9) ja päiväkodin 120 lasta. Hankkeelle oli rakentamisrahaa vuodelle 2021 ja esitetään vuodelle 2022.

Etelä-Hervannan koulun, päiväkodin ja suun terveydenhuollon uudisrakennus

Koulu kärsi sisäilmaongelmista ja koulu purettiin vuonna 2020. Koulurakennus korvataan uudella 1300 oppilaan (luokat 0–9) koulun ja 160 lapsen päiväkodin rakennuksella ja lisäksi rakennukseen keskitetään eteläisen alueen hammashoidon tilat. Hankkeelle oli rakentamisrahaa vuodelle 2021 ja esitetään vuosille 2022–2023.

Ikurin päiväkotitoimitus ja koulu

Vanha Ikurin koulu ja samalla tontilla oleva Myllärin päiväkotitoimitus korvataan uudella päiväkotitoimitus- ja koulurakennuksella. Päiväkotitoimitus mitoitetaan kahdeksalle ryhmälle eli noin 160 lapselle ja koulu noin 150 oppilaalle (luokat 0–2 kaksisarjaisena). Hankkeelle on osoitettu suunnittelurahaa vuodelle 2021 ja rakentamisrahaa vuosille 2022–2023.

Pyynikintie 2 perusparannus

Rakennus peruskorjataan koulujen väistötilakäyttöön, lukiokoulutuksen käyttöön sekä esittävän taiteen iltakäyttötiloiksi. Perusparannushankkeelle oli suunnittelurahaa ja rakentamisrahaa vuodelle 2021 ja esitetään rakentamisrahaa vuosille 2022–2023.

Hyhkyn koulun rakennusten 1 ja 2 perusparannus

Rakennukset kärsivät sisäilmaongelmasta ja tarvitsevat perusparannuksen. Samassa yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen ja palveluverkkopäätösten edellyttämät muutostyöt. Päiväkotitoimitus kiinteistössä päättyy. Jatkossa rakennuksissa tulee toimimaan luokkien 0–4 koulu. Väistötilat sijaitsevat koulun viereisellä kentällä, koulu siirtyi etupainotteisesti tiloihin elokuussa 2020. Perusparannushankkeelle oli suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2020–2021 ja rakentamisrahaa esitetään vuodelle 2022.

Messukylän koulu / puurakennukset 2 ja 1 ja kivirakennus perusparannus

Koulurakennukset tarvitsevat perusparannuksen. Samassa yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen ja palveluverkkopäätösten edellyttämät muutostyöt. Koulussa on noin 350 oppilasta (luokat 0–6 kaksisarjaisena). Toteutus edellyttää vireillä olevan asemakaavan vahvistumista. Perusparannushankkeelle oli suunnittelurahaa vuosille 2020–2021. Rakentamisrahaa esitetään vuosille 2022–2023.

Lamminpään koulun rakennus 2

Vuonna 2020 hyväksytyssä tarveselvityksessä esitettiin vanhan heikkokuntoisen rakennuksen korvaamista uudisrakennuksella. Rakennuksen 2 hankkeelle oli suunnittelurahaa vuodelle 2021. Esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2022 ja rakentamisrahaa vuosille 2023–2024.

Kissanmaan koulun perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen ja palveluverkkopäätösten edellyttämät muutostyöt. Koulun nykyinen oppilasmäärä on noin 350 (luokat 0–6 kaksisarjaisena). Perusparannuksen jälkeen rakennuksen kokonaiskapasiteetti tulee olemaan noin 550 oppilasta. Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2022 ja rakentamisrahaa vuosille 2023–2024.

Tammelan koulun, rakennus 2 uuden osan sisäilma- ja perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämiä tilamuutoksia. Esiselvitysvaiheessa tutkitaan myös vanhan rakennuksen korvaamista uudisrakennuksella. Toteutus edellyttää vireillä olevan asemakaavan vahvistumista. Suunnitteluraha on esitetty siirrettäväksi vuodelle 2022 (aikaisemmin 2020) sekä suunnittelu- ja rakentamisraha vuosille 2023–2025 (aikaisemmin 2021–2023).

Eteläpuiston päiväkotitoimitus ja koulu ja PMO sali

Eteläpuiston päiväkotitoimitus mitoitetaan 120 lapselle sekä koulun esi- ja alkuopetuksen (luokat 0–2) kaksisarjaisena 150 lapselle. Päiväkodin sali mitoitetaan ja suunnitellaan siten, että sitä voi käyttää myös Pirkanmaan musiikkiopisto (PMO) harjoitustilanaan ilta-aikaan. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuodelle 2022 ja rakentamisrahaa vuosille 2023–2024.

Ahvenisjärven (ent. Pohjois-Hervannan) koulun uudisrakennus

Vanha koulu on huonokuntoinen ja vaatisi perusparannuksen. Koulurakennus korvataan uudella 1100 oppilaan (luokat 0–9) koululla. Toteutuksen edellyttämä asemakaavamuutos on vireillä.

Hankkeelle esitetään suunnittelu ja rakentamisrahaa vuosille 2022–2025.

Tasanteen päiväkotiki (puurakenteinen)

Suunnitelman mukaan päiväkotiki siirtyy sisäilmaongelmien vuoksi väistötiloihin vuonna 2021 Olkahisen koulun tontilla sijaitsevaan siirtokelpoiseen päiväkotiki-rakennukseen. Uusi Tasanteen päiväkotiki-rakennus toteutetaan puurakenteisena. Päiväkotiki mitoitetaan 140 lapselle. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2022 ja rakentamisrahaa vuosille 2023–2024.

Härmälän koulun perusparannus

Koulurakennus on suljettu sisäilmaongelmien vuoksi. Koulussa on tilat noin 450 oppilaalle (luokat 0–6). Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2022 ja rakentamisrahaa vuosille 2023–2024.

Päiväkotien perusparannus

Päiväkotitiloissa uudistetaan vanhaa tekniikkaa ja parannetaan olosuhteita. Vuodelle 2022 on suunniteltu toteutettavaksi Vellamon, Ikurin ja Leinolan päiväkodit. Vuonna 2021 on käynnistetty Raholan ja Helapuiston päiväkotien esiselvitystyö. Hankkeiden toteutus pyritään ajoittamaan siten, että päiväkotien toiminta siirtyisi pääosin olemassa oleviin vapaisiin väistötiloihin. Lisäksi määrärahaa käytetään tulevien perusparannuksien suunnitteluun.

Päiväkotien ja koulurakennusten pienet hankkeet

Määräraha käytetään kasvatuksen ja opetuksen tilojen käyttäjälähtöisiin ja rakennuksen sisäilman ja kunnon parantamiseen tähtääviin hankkeisiin. Tällaisia voivat olla esimerkiksi tilamuutokset, osittaiset perusparannukset (esimerkiksi pihat, rakenteet, tekniset järjestelmät), turvallisuutta ja sisäilmaolosuhteita parantavat hankkeet.

LUKIOKOULUTUS

Lyseon Lukion perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään asemakaavan ja suojeluarvojen mahdollistamissa rajoissa tarpeellisia tilamuutoksia. Tilat suunnitellaan nyky-muotoisen lukio-opetuksen tarpeisiin ja niiden käytettävyyttä sekä esteettömyyttä parannetaan. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2022–2025.

Lukioiden pienet hankkeet

Määräraha käytetään lukioiden tilojen pieniin perusparannus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

Kaupin urheilupuiston katsomot

Kaupin pesäpallo- ja hiihtostadionin rakentaminen aloitetaan syksyllä 2021 ja se otetaan käyttöön kesällä 2022. Jalakapallokentälle rakennetaan uusi katsomorakennus, johon sijoittuvat myös pukuhuoneet ja aputilat. Liikenne- ja pysäköintiratkaisut toteutetaan uuden asemakaavan mukaisesti vuosina 2021–2022.

Tullikamari

Tullikamari on laajan peruskorjauksen tarpeessa. Vesikatko edellyttää uusimista ja samassa yhteydessä tulee tehtäväksi useita rakennuksen toiminnan kannalta välttämättömiä korjauksia. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2022 ja rakentamisrahaa vuosille 2023–2024.

Kokoelmakeskus

Tampereen museoiden kokoelmien säilytys on keskitetty Ruskossa sijaitsevaan Kokoelmakeskukseen. Perusparannuksessa korjataan toimimattomat rakenteet ja uusitaan talotekniset järjestelmät niiltä osin kuin niitä ei ole uusittu edellisessä peruskorjauksessa.

Tarveselvityksessä selvitetään Tampereen museoiden tarvitsema olosuhtesäädellön varastotilan määrä. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2022 ja rakentamisrahaa vuosille 2024–2026.

Tampere-talon korjaukset

Tampere-talon toiminnan kannalta välttämättömiin korvausinvestointeihin sekä pieniin toiminnallisiin muutoksiin varataan vuosittain 400 000 euroa. Rakennuksen eri osat kuten julkisivut ja talotekniikka ovat elinkaarensa perusteella lähitulevaisuudessa peruskorjaustarpeessa. Kun rakennusta koskeva tutkimus valmistuu, korjaukset suunnitellaan ja toteutus ajoitetaan sen perusteella.

Tammelan stadion

Tammelan stadion suunnitellaan siten, että se täyttää kansainvälisten jalkapallo-otteluiden vaatimukset olosuhteiltaan ja varustukseltaan. Asemakaavassa olevien asuntorakentamiseen tarkoitettujen tonttien luovutus edellyttää stadionin toteuttamista samanaikaisesti. Toteutussuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa 2021. Hankkeelle oli suunnitteluraha vuodelle 2020 ja rakentamisraha vuodelle 2021. Esitetään rakentamisrahaa vuosille 2022–2023.

Tampereen taidemuseon laajennus

Tampereen kaupunki järjesti vuonna 2018 Tampereen taidemuseon laajentamisen suunnittelusta sekä Pyynikintorin ja museota ympäröivän alueen kehittämisestä yleisen kansainvälisen kilpailun. Museon lisärakentamisen kustannuksia on tarkoitus kattaa alueelle kaavoitettavan rakennusoikeuden myynnillä. Alueella on käynnistynyt asemakaavamuutos, jolla mahdollistetaan museon laajennuksen toteuttaminen voittaneen kilpailuehdotuksen pohjalta sekä alueen tuleva täydennysrakentaminen. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuosille 2022–2024 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2027.

Tampereen taidemuseon perusparannus

Tampereen taidemuseon arkkitehtuurikilpailun voittaneessa suunnitelmassa on suunniteltu laajennusosa (uudisrakennusosa) ja taidemuseon olemassa olevat sekä perusparannuksen tarpeessa olevat tilat kokonaisuutena. Perusparannuksen toteutussuunnittelu toteutetaan samanaikaisesti uudisosien toteutussuunnittelun kanssa vuosina 2022–2024, perusparannusten osalta rakentamisaika vv. 2025–2027.

Hervannan vapaa-aikakeskuksen perusparannus (V-rakennus)

Perusparannuksen lisäksi rakennuksiin on tarpeen tehdä toiminnallisia parannuksia tehostamaan tilankäyttöä. Suunnittelurahaa esitetään vuoden 2021 lisäksi vuodelle 2022 ja rakentamiskorjaus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

Pyynikin palloiluhallin perusparannus

Rakennus on tullut perusparannuskäynnin. Lisäksi rakennukseen on tarpeen tehdä toiminnallisia parannuksia. Rakentamiskorjaus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

Hervannan jäähalli, pukuhuoneet

Pukuhuone- ja varastotilat ovat huonokuntoiset. Lisäksi nykyinen jääkoneen säilytyspaikka on todettu turvallisuusriskiksi. Hankkeessa tilat rakennetaan uudelleen ja jääkoneen sijoituspaikka muutetaan. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2022 ja rakentamiskorjaus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

Hakametsän Sport-campuksen kehittäminen

Hakametsän alueen täydennysrakentamista ja toimintoja kehitetään Sport Campus-konseptikilpailun pohjalta laadittavalla asemakaavamuutoksella. Hakametsän jäähalli säilyy jääurheilukäytössä, mutta hallin toimivuuden kehittämiseksi on tarpeen tehdä muu-

tos- ja korjaustöitä. Kansi- ja Areena-hankkeen valmistuttua toimintoja siirryy uuteen jäähalliin. Hakametsän hallin suunnitteluun ja rakentamiseen on budjetoitu määrärahaa vuosille 2024–2026.

Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos kulttuurin tiloiksi

Rakennus kärsii sisäilmaongelmista. Keväällä 2021 valmistuneessa kulttuuritilaselvityksessä on linjattu, että rakennus muutetaan erilaisten kulttuurin toimijoiden tiloiksi. Samalla toteutetaan tarvittavat sisäilmakorjaukset. Suunnittelurahaa esitetään vuodelle 2022 ja rakentamiskorjaus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

Kulttuuri- ja taide pienet hankkeet

Määräraha käytetään kulttuuri- ja taiderakennusten sekä kansalaisopiston perusparannus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

Kirjastot ja kansalaisopistoyksikkö pienet hankkeet

Määräraha käytetään kirjastojen ja kansalaisopistoyksikköiden tilojen pieniin perusparannus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

Liikuntapaikkojen perusparannus

Määrärahaa käytetään kaupungin omistuksessa olevien liikuntatilojen perusparannuksiin ja korjauksiin. Vuosien 2022–2025 aikana toteutetaan ainakin Pyynikin uimarannan huoltorakennus, Nääshallin korjaus- ja muutostöitä, Tampereen stadionin katsomoiden ja wc-rakennusten korjaustöitä, Koulukadun kentän katsomon korjauksia ja kentän valaistuksen saneeraus sekä muita uimarantojen huoltorakennuksia.

Liikunta ja nuoriso pienet hankkeet

Määräraha käytetään liikunta- ja vapaa-aikarakennusten ja nuorisotoimen

käytössä olevien rakennusten pieniin perusparannus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan. Määrärahaa kohdistetaan 0,2 milj. euroa erityisesti uimarantojen rakennusten uusimiseen ja perusparannukseen erillisen suunnitelman mukaan.

KONSERNIHALLINTO

Kaupunginarkisto

Tampereen kaupungin arkistotilat sijaitsevat nykyisin Virastotalossa, Frenckellin ja Sarviksen kiinteistöissä. Virastotalon tulevan perusparannuksen ja laajennuksen sekä Frenckellin myynnin vuoksi näissä kiinteistöissä sijaitsevat arkistot yhdistetään Hervannan Saavutustenkadulle rakennettavaan uudisrakennukseen. Sarviksella oleva arkistotila säilyy nykyisessä sijainnissaan. Suunnittelu- ja rakentamiskorjaus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

Tampereen kaupunkiliikenteen Varikko

Varikon tiloille on esitetty ratkaisua kahdesta tai yhdestä sijoituksesta. Varikon sijainnin ja toteutusmallin tutkiminen on kesken. Esitetään vuodelle 2022 suunnittelurahaa ja rakentamiskorjaus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

Sisäilmaolosuhdeinvestoinnit

Määräraha käytetään rakennusten sisäilmaongelmia aiheuttavien teknisten ja rakenteellisten ongelmien korjaamiseen kohteissa, joissa ei tehdä muita perusparannustöitä. Määräraha mahdollistaa toiminnan edellyttämien sisäilmaolosuhteiden parantamisen ja kiinteistöjen teknisten ja rakenteellisten ongelmien hoitamisen.

Valmistuneiden kohteiden jälkityöt

Määrärahalla hoidetaan edellisinä vuosina valmistuneiden kohteiden jälkityöt, kuten pihatytöt ja valmistuneissa kohteissa todettuja käyttöä haittaavia puutteita.

MUUT KIINTEISTÖT

Muiden rakennusten kiinteistö- ja laiteinvestoinnit sekä kaupunkikuvallisten kohteiden investoinnit

Määrärahaa käytetään kaupungin omistuksessa olevien ja kaupunkikonsernin ulkopuolelle vuokrattujen tilojen investointeihin vuokrauksen ja vuokratuottojen mahdollistamiseksi sekä kaupunkikuvallisesti tärkeiden kohteiden investointeihin (piiput ja muut maamerkit).

Määrärahalla toteutetaan liikelaitosten pieniä perusparannus- ja korjausinvestointeja ja toiminnan edellyttämiä muutoksia sekä palvelukäyttöön vuokrattujen kohteiden yhteiskäytössä olevien tilojen kalustamista silloin, kun niitä ei ole sisällytetty muihin määrärahoihin.

Lisäksi määrärahaa käytetään kehitettävien ja realisoitavien kiinteistöjen kehityskustannuksiin.

ENSIKERTAINEN KALUSTAMINEN VUOKRAUKSELLA TAI MUULLA RAHOITUSMALLILLA TOTEUTETTAVISSA HANKKEISSA

Määrärahaa käytetään ulkopuoliselta kiinteistönomistajalta vuokrattujen tai muulla kuin investointimäärä-rahalla toteutettujen hankkeiden käyttäjälähtöisiin investointeihin, joita ei sisällytetä vuokra- tai rahoitussopimukseen.

TULOT

Talonrakennushankkeiden tulot muodostuvat Tammelan Stadionille budjetoidusta opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä valtionavustuksesta ja Uefan HatTrick investointiavustuksesta sekä kiinteistöomaisuuden myynneistä.

Taloussuunnitelmakauden 2023–2025 hankkeiden perustelut

KASVATUS JA OPETUS

Kalkun päiväkoti ja koulu

Kalkun heikkokuntoinen koulurakennus on päätetty korvata uudella päiväkoti- ja koulurakennuksella. Päiväkoti mitoitetaan neljälle ryhmälle eli noin 80 lapselle ja koulu noin 75 oppilaalle (luokat 0–2 yksisarjaisena). Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2027.

Lamminpään koulun rakennus 1 perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Tulevaisuudessa koulu (rakennus 1 ja 2) tulee olemaan kolmesarjainen luokkien 0–6 koulu, jossa oppilasmäärä on noin 525 oppilasta. Rakennus mitoitetaan noin 300 oppilaalle. Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2024–2026.

Tammelan koulun rakennus 1 perusparannus

Koulurakennuksen perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Hankkeen asemakaava on vireillä. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2027.

Harjun koulun rakennusten A, B ja C perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Perusparannettavissa koulurakennuksissa on tilat noin 200 oppilaalle (luokat 0–6). Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuosille 2024–2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2027.

Hatanpään koulun perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Perusparannettavassa koulurakennuksessa on tilat noin 570 oppilaalle (luokat 0–9). Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2026.

Aleksanterin koulun (ruokalarakennus, puurakennus ja kivirakennus) perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2029.

Kaukajärven koulu, päiväkotiki, nuorisotilat ja kirjasto perusparannus ja laajennus

Kaukajärven koulu perusparannetaan ja laajennetaan. Koululuun suunnitellaan tilat 1300 oppilaalle ja päiväkotiki mitoitetaan 160 lapselle, lisäksi rakennukseen sijoittuvat uusi alueen kirjasto ja nuorisotilat. Valmistumisen jälkeen luovutaan vanhasta Annalan koulusta, Juvan päiväkodista ja Kaukajärven kirjastosta. Hanke edellyttää asemakaavamuutosta. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2028.

Takahuhti B koulu, vl1-4 perusparannus ja päiväkodin laajennus

Koulurakennus tarvitsee perusparannuksen. Koulurakennuksen yhteyteen rakennetaan uusi 300 lapsen päiväkotiki koulun laajennusosana. Hankkeen valmistumisen jälkeen luovutaan Pappilan, Takahuhtin ja Ankkarin päiväkodeista. Hankkeen toteutus vaiheistetaan. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2027.

Viinikanlahden päiväkotiki ja koulu

Viinikanlahden päiväkodin ja koulun uudisrakennus rakennetaan uudelle asemakaavoitettavalle alueelle. Päiväkotiki mitoitetaan 160 lapselle ja koulun esi- ja alkuopetuksen (luokat 0–2) tilat toteutetaan kaksisarjaisena. Suunnitteluvaiheessa tutkitaan myös mahdollisuutta toteuttaa alueen yhteiskäyttöiset liikuntatilat rakennuksen yhteyteen tai läheisyyteen. Suunnittelu- ja rakentamisrahaa esitetään vuosille 2025–2027.

Järvensivun koulu ja päiväkotiki perusparannus ja laajennus

Koulu on suljettu sisäilmaongelmien vuoksi. Palveluverkkosuunnitelman mukaan koulu muutetaan 120 lapsen päiväkodiksi ja koulu 1-sarjaisena, eli

noin 75 oppilasta. Valmisteluvaiheessa tutkitaan ensisijaisesti ratkaisua, jossa osa tiloista sijoitetaan uudisrakennukseen ja osa nykyisistä rakennuksista perusparannetaan. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2027.

Kanjonin päiväkotiki ja koulu

Palveluverkkosuunnitelman mukaan huonokuntoiset rakennukset korvataan uudisrakennuksella. Uusi päiväkotiki mitoitetaan 160 lapselle ja koulun esi- ja alkuopetuksen (luokat 0–2) tilat toteutetaan kaksisarjaisena eli noin 150 oppilaalle. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2027.

Kämmenniemen koulun perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Perusparannettavassa koulurakennuksessa on oppilaita noin 405 (luokat 0–9), kirjasto ja nuorisotilat. Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2026.

Hatanpään Jukolan perusparannus ja muutostyöt

Palveluverkkosuunnitelman mukaan alueella on tarve 120 lapsen päiväkodille. Jukolan rakennukseen suunnitellaan lisäksi tiloja eri toimijoille. Asemakaavalla suojellun rakennuksen käyttöönotto edellyttää kohteen perusparannusta. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2023–2025.

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

De Gamlas Hem ja Kurila (PMO), perusparannus

Rakennukset tarvitsevat perusparannuksen. Perusparannuksen yhteydessä

tehdään asemakaavan ja suojeluarvojen mahdollistamissa rajoissa tarpeellisia tilamuutoksia sekä lisätään tilojen käytettävyyttä ja parannetaan esteettömyyttä. Suunnitelman mukaan musiikkiopisto hyödyntää samalle tontille rakennettavaa uutta Eteläpuiston päiväkotiki ja koulua väistötiloina rakennustöiden ajan. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2024–2026.

Kalevan liikuntapuiston huoltorakennus

Kalevan liikuntapuistoon valmistui tekojäärata luistelukäyttöön vuonna 2020. Nykyinen huonokuntoinen huoltorakennus on purettu. Uusi huoltorakennus on suunniteltu toteutettavan vuonna 2024. Hankkeelle esitetään rakentamisrahaa vuosille 2024.

Tesoman uimahallin perusparannus

Rakennus on perusparannuksen tarpeessa. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2027.

KONSERNIHALLINTO

Kauppahalli

Rakennus on huonokuntoinen ja vaatii perusparannuksen. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2027.

Hiedanrannan Kartano

Rakennus on huonokuntoinen ja vaatii perusparannuksen. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2027. Ennen perusparannusta selvitetään rakennuksen käyttömahdollisuudet palveluverkossa.

Vuokrauksella tai muulla rahoitusmallilla toteutettavat hankkeet

Seuraavat tilajärjestelyt toteutetaan vuokraamalla tai muulla rahoitusmallilla. Muilla rahoitusmallilla toteutettavien kohteiden investointisuunnitelmissa kuvataan hankkeen suuruutta ja ajoitusta. Hankkeiden käyttötalousvaihtokukset voidaan arvioida sopimusneuvottelujen tarkentuessa.

Virastotalon laajennus ja perusparannus

Kaupungin virastot keskitetään laajennuksen ja perusparannuksen jälkeen Virastotaloon ja luovutaan Frenckellistä. Virastotalon laajennuksen ja perusparannuksen toteuttaa KKoy Tampereen Virastotalo. Rakennustyö on suunniteltu toteutettavaksi kahdessa vaiheessa, jotta ei tarvita erillisiä väistötiloja. Hanke suunnitellaan niin, että se mahdollistaa jatkossa myös lisärakentamista tontille. Tämä edellyttää lisää rakennusoikeutta ja asemakaavamuutosta.

Hervannan toimintakeskuksen perusparannus (K-rakennus)

Kaupunki on myynyt rakennuksen Palvelukiinteistöt Oy:lle ja 1.9.2021 jälkeen vuokraa tilat kaupungin käyttöön. Rakennus on tulossa perusparannusikään. K-rakennuksessa sijaitsevat kirjaston ja nuorisokeskuksen tilat. Nuorisokeskus siirtyy vuoden 2024 jälkeen Hervannan Vapaa-aikakeskukseen, jonka jälkeen rakennuksesta vapautuu tilaa muuhun, esimerkiksi sote-palveluiden käyttöön.

Hiedanrannan hyvinvointikeskus (koulu, päiväkotiki, nuorisotila, kirjasto, liikuntasali) 1 vaihe

Palveluverkkosuunnitelman mukaisesti toteutetaan aluetta palveleva hyvinvointikeskus. Hyvinvointikeskukseen sijoittuu alueen uusi 1500 oppilaan koulu ja 200 lapsen päiväkotiki, nuorisotilat, liikuntatilat, kirjasto. Hankkeeseen liitetään mahdollisesti sosiaali- ja terveyskeskuksen tarvitsemat tilat (äitiys- ja lastenneuvola, perhekeskuspalvelut, terveyskeskus, suun terveydenhuolto, sosiaalityö, ikäihmisten

päivä- ja palvelukeskus ja kotihoito). Hanke vaiheistetaan. Hanke edellyttää asemakaavamuutosta. Hanke edellyttää asemakaavamuutosta ja esitetään toteutettavaksi alusta-van suunnitelman mukaisesti elinkaarihankkeena.

Lamminrahkan yhtenäiskoulu

Kangasala ja Tampere toteuttavat yhdessä Lamminrahkaan 3.–9.-vuosiluokkien yhtenäiskoulun. Yhtenäiskoulu rakennetaan kahdessa vaiheessa. Vuonna 2023 valmistuu kaupunkien yhdessä toteuttama 1. rakennusvaihe. Tilat rakennetaan 500:lle 3.–6. luokkien oppilaalle. Rakentamiskustannukset ja ylläpitokulut on sovittu jaettavan kaupunkien kesken oppilasmääräarvion perusteella eli Kangasalan osuus on 62,37 % (580:930) ja Tampereen 37,63 % (350:930). Hankkeen 1.vaiheen valmistumisvuodeksi on arvioitu 2023, toisen vaiheen valmistumisvuodeksi 2027.

Kisapuiston uusi päiväkotiki

Kisapuiston koulu on suljettu sisäilmaongelmien vuoksi vuonna 2017. Samalla tontilla sijaitseva noin 100 lapsen Kisapuiston päiväkotiki kärsii sisäilmaongelmista ja se suljettiin vuonna 2019. Ensisijaisesti tutkitaan mahdollisuutta rakentaa molemmat nykyiset rakennukset korvaava yksi iso noin 240 lapsen päiväkotikiyksikkö. Samassa yhteydessä luovutaan pienistä ja epätarkoituksenmukaisista päiväkodeista. Hankkeen valmistumisvuodeksi on arvioitu 2023

Ojalan päiväkotiki ja koulu

Ojalan uusi päiväkotiki mitoitetaan 160 lapselle ja koulun esi- ja alkuopetuksen (luokat 0–2) tilat toteutetaan kaksisarjaisena. Hankkeen valmistumisvuodeksi on arvioitu 2024.

Sara Hildénin taidemuseo Finlaysonin alueelle

Alueella on käynnistynyt asemakaavamuutos, jolla mahdollistetaan Sara Hildénin taidemuseon laajennuksen toteuttaminen arkkitehtuurikilpailun voittaneen ehdotuksen pohjalta. Tam-

pereen kaupunki, Keskinäinen työeläkevakautusyhtiö Varma ja Sara Hildénin Säätiö perustavat museorakennusta toteuttamaan ja omistamaan keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön, joka vuokraa tilat Tampereen kaupungille Sara Hildénin taidemuseon käyttöön. Taidemuseon on tarkoitus valmistua vuonna 2026. Investoinnin käynnistyttyä kaupunki lyhentää pääomalinana vuosittain noin 200.000 eurolla. Vanhasta museorakennuksesta luovutaan uuden valmistuessa.

Peltolammin hyvinvointikeskus

Alueen yleissuunnitelman ja palveluverkkosuunnitelman mukaisesti toteutetaan uusi Peltolammin ja Multisillan aluetta palveleva hyvinvointikeskus. Hyvinvointikeskukseen sijoittuu alueen uusi koulu ja päiväkotiki, nuorisotilat, äitiys- ja lastenneuvola, liikuntatilat, suun terveydenhuollon tilat, kirjasto ja kirjastoauton tilat, kotihoidon tilat, perhekeskuspalveluiden tilat, tiloja jalkautuille työntekijöille sekä perhetyöntekijöille ja ikäihmisille. Hankkeen edellyttämä kaavamuutos on vireillä. Nykyinen Peltolammin koulutontti tullaan kaavoittamaan uudelleen asuinkäyttöön. Hankkeen valmistumisvuodeksi on arvioitu 2025.

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN JA PELASTUSLAITOKSEN HANKKEET HYVINVOINTIALUEIDEN VALMISTELUN AIKANA

Sosiaali- ja terveyspalveluiden rakennushankkeita edistetään hallitusti hyvinvointialueiden valmistelun aikana. Hyvinvointialueet vastaavat palveluiden järjestämisestä 1.1.2023 alkaen. Kaupunki edistää palveluiden järjestämisen sujuvaa siirtymistä jatkamalla laadittujen palveluverkkosuunnitelmien mukaisten investointihankkeiden suunnittelua.

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

Vaativien kehitysvammaisten asumisyksikkö

Laitosasumisen purkamisen seurauksena on tarpeen toteuttaa asumisyksikkö, jossa olisi tuettua asumispalvelua ja tehostettua palveluasumista. Yksikön läheisyyteen on tavoitteena sijoittaa satelliittiasuntoja. Sijaintina tutkitaan Lääkärikallionkatu 10 tontin käyttömahdollisuutta, jonka vieressä sijaitsee Tuomikallion toimintakeskus. Erityistarpeiden vuoksi asumispalvelu on katsottu tarkoituksenmukaiseksi toteuttaa omana palveluna. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2022.

Kaupin yliopistollinen sosiaali- ja terveyskeskus (ent. Kaupin hyvinvointikeskus)

Hanke suunniteltiin alun perin toteutettavaksi vuokraamalla palvelutoimintaan tarvittavat tilat Suomen Yliopistokiinteistöt Oy:ltä. Rakennukseen on suunniteltu sijoitettavaksi mm. itäisen keskustan alueen 40 000 asukkaan terveysasema- ja sosiaalipalvelut sekä fysioterapiapalvelut. Lisäksi Kaupin sosiaali- ja terveyskeskukseen on tulossa suun terveydenhuollon palveluita, äitiys- ja lastenneuvola ja liikunnanohjaajien työtila. Myös lapsiperheiden sekä aikuisten sosiaalipalvelut sijoittuvat kokonaisuuteen. Esitetään suunnitelmien päivittämistä uutta tilannetta vastaavaksi kaupungin toimesta. Valmistelun yhteydessä selvitetään mahdollisuus sijoittaa rakennus kaupungin omistamalle maalle osoitteeseen Kuntokatu 4.

Hatanpään sosiaali- ja terveyskeskus (ja kuvantaminen)

Tarveselvitys on hyväksytty. Hatanpään uuteen sosiaali- ja terveyskeskukseen (uudisrakennus) sijoittuu terveysaseman vastaanottotilat, hammashoitola, neuvola, sosiaalityö ja TAYS:n kuvantamispalvelut kahteen alimpaan kerrokseen. Hankesuunnitelma tehdään vuonna 2021. Toteutusvaihe siirtyy Sote-valmistelun alle. Rakentaminen on suunniteltu vuosille 2023–2025, josta Sote-hyvinvointialue vastaa.

Selviämishoitoasema ja sosiaali- ja kriisipäivystys (osana Nekalan uutta poliisiasemaa)

Selviämisasema ja sosiaalipäivystys toimii nykyisen pääpoliisiaseman kiinteässä yhteydessä. Suunnitelman mukaan poliisiasema tulee siirtymään uusiin tiloihin nykyisen Nekalan varikkoalueen paikalle. Vastaavasti uudet selviämisaseman ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen tilat toteutetaan poliisiaseman yhteyteen siten, että ne mahdollistavat toiminnan jatkumisen. Hankkeet ajoitetaan siten, että ne valmistuvat ja otetaan käyttöön samanaikaisesti. Asemakaavamuutos on vireillä. Arvioitu poliisiaseman valmistumisvuosi on 2025.

Tammelakeskus

Tammelakeskuksen nykyisistä toiminoista terveysasema, kuntoutus ja terapia siirtyvät Kaupin yliopistolliseen sosiaali- ja terveyskeskukseen sen valmistuttua. Tammelakeskuksen perusparannuksen arvioitu valmistumisvuosi on 2025. Nykyisistä toiminoista kiinteistöön jäävät Perheiden talo, Perhepiste Nopea sekä Lähtötori. Vapautuviin tiloihin sijoitetaan perhekeskuspalveluiden, lapsiperheiden palveluiden ja nuorisovastaanoton tiloja. Korjaukset toteuttaa omistaja. Kaupunki on vuokralainen. Korjauskustannukset sisällytetään pääomavuokraan erikseen sovitavassa laajuudessa.

Sosiaali- ja terveystalokorjausten pienet hankkeet

Määräraha käytetään sosiaali- ja terveystoimen toimitilojen pieniin perusparannus- ja muutostöihin sekä toiminnan edellyttämiin toiminnallisiin muutoksiin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

KOUKKUNIEMEN HANKKEET

Koukkuniemen kehittäminen

Tehostetun palveluasumisen tarve lisääntyy ikäihmisten määrän kasvun myötä. Koukkuniemen Iltala, Varpula ja Havula ovat samankaltaisia raken-

nuksia ja tämä 1950-luvun rakennuskanta on toiminnallisesti ja teknisesti perusparannusvaiheessa. Samalla toteutetaan rakennemuutosta laitoshoidosta avohoitoon ja tehostettuun palveluasumiseen. Koukkuniemen kehittämistä on toteutettu Valtion asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) myöntämien investointiavustusten avulla. Tulevia rakennushankkeita suunnitellaan vaiheistettavaksi peräkkäin kahden vuoden välein. Tavoitteena on ylläpitää Koivulaa väestökäytössä hankkeiden ajan, jonka jälkeen Lehtelän ja Koivulan käyttämä tontinosa voidaan luovuttaa asemakaavassa osoitettuun asuinrakentamiseen.

Koukkuniemi Iltala ja Juhlatalo

Iltalan ja Juhlatalon rakennuskokonaisuus on tarpeen perusparantaa ensin, sitten seuraavat Varpulan ja Havulan rakennukset. Kuhunkin rakennukseen sijoittuu 60 paikkaa palveluasuntoja. Juhlatalo mahdollistaa tilat alueen yhteisölliselle toiminnalle. Iltalan rakennuksen korjaamiseen esitetään toteutussuunnittelurahaa vuodelle 2022. Juhlatalo mahdollistaa tilat alueen yhteisölliselle toiminnalle. Iltalan ja Juhlatalon rakennuksen korjaamiseen esitetään rakentamisrahaa vuosille 2023–2024.

Varpula

Varpulan toiminta muutetaan vanhainkotikäytöstä tehostettuun palveluasumiseen ja rakennuksen perusparantamiseen esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2026.

Koukkuniemi Havula

Havulan toiminta muutetaan tehostettuun palveluasumiseen ja rakennuksen perusparantamiseen esitetään toteutussuunnittelurahaa vuodelle 2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2027.

Koukkuniemi Hallintorakennus

Hallintorakennus on huonokuntoinen ja vaatii perusparannuksen. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2024–2025. Ennen perusparannuksen suunnittelua selvitetään

rakennuksen tarve kaupungin tai hyvinvointialueen palveluverkossa. Myös mahdollista kiinteistön realisointia selvitetään.

PELASTUSLAITOKSEN HANKKEET

Paloasema länsi

Tampereen kaupunkialueen pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteet eivät nykyisellä paloasemaverkostolla kaikilta osin toteudu kaupungin Läntisellä ja Eteläisellä alueella. Rakennushankkeiden aikataulutusta on tarkoituksenmukaista painottaa siten, että läntinen tukikohta etenee toteutukseen

ensin ja eteläinen tukikohta valtion kanssa tehtyjen selvitysten jälkeen. Pelastuslaitoksen mukaan rakennus tulee olla käyttöönotettavissa vuonna 2024. Hanke edellyttää asemakaavamuutosta, joka on vireillä.

Paloasema etelä

Uusien tukikohtien rakentamisjärjestys riippuu mahdollisuuksista yhteiseen rakentamishankkeeseen Poliisin kanssa Nekalassa, Läntisen alueen kaavamuutosten aikataulusta, sekä Keskuspaloaseman vanhan puolen peruskorjauksen ja uuden puolen rakennusosan ja tontin tulevaisuuden hyödyntämismahdollisuuksista. Hanke edellyttää

asemakaavamuutosta, joka on vireillä. Suunnittelurahaa esitetään vuodelle 2022, jolla toteutetaan kohteen hankesuunnittelu.

Keskuspaloaseman vanhan osan perusparannus

Rakennus on huonokuntoinen ja vaatii perusparannuksen. Perusparannus toteutetaan uuden etelän paloaseman valmistumisen jälkeen. Paloasema käyttää keskuspaloaseman uutta osaa väistötilana rakennustöiden ajan. Perusparannuksen jälkeen uudesta osasta luovutaan ja kehitetään muuhun käyttöön.

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

Yhdyskuntalautakunnan tehtävänä on järjestää kaupunkirakenteen kehittämistä kokonaisuutena, kaupunkisuunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa koskevat palvelut sekä viranomaispalvelut. Lautakunta vastaa kestävän kaupunkikehityksen ja ympäristöpolitiikan linjausten ja sitoumusten koordinaatiosta, toimeenpanosta, projektoinnista ja seurannasta. Lautakunnalle kuuluu liikenteen hallinta paitsi ympäristö- ja rakennusjaostolle sekä Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle kuuluvat tehtävät.

Jätehuoltolautakunnan 0,461 milj. euron toimintamenot sisältyvät yhdyskuntalautakunnan talousarvioon.

Toimintaympäristön muutokset

Tamperelaisten ilmastojalanjälki on puolittunut vuodesta 1990. Asukas-kohtaiset kasvihuonekasvupäästöt putosivat vuonna 2019 3,8 CO₂-ekvivalenttiin. Kasvihuonekaasupäästöjen väheneminen on kuitenkin viime vuosina hidastunut huolestuttavasti.

Ilman merkittäviä toimia ja kaupungin ilmasto-ohjelman määrätietoista toteuttamista tavoitteena olevaa hiilineutraaliutta ei saavuteta vuoteen 2030 mennessä.

Tampereen hiilineutraaliutta edistetään yhdyskuntasuunnittelun ja rakentamisen keinoin. Tampereen raitiotieliikenne käynnistyi elokuussa 2021 linjoilla 1 ja 3. Siirtyminen ratikka-aikaan on merkittävä muutos kaupungin liikennejärjestelmässä ja yhdyskuntarakenteessa. Maankäyttöä kehitetään tulevina vuosina erityisesti nykyisellä ja tulevilla raitiotielinjoilla ja muilla joukkoliikennekäytävillä. Raitiotien rakentaminen kohti Lentävänniemeä jatkuu vuoteen 2024 ja linjan 1 jatkamisesta Koilliskeskukseen ja Härmälään on määrä päättää myöhemmin alkaneella valtuustokaudella.

Joukkoliikennejärjestelmän kehittäminen kytkeytyy tiiviisti kaupungin kasvun hallintaan. Tampereen väkiluku kasvoi alkuvuonna 2021 nopeasti. Heinäkuun lopussa tamperelaisia oli 242 457. Kasvua vuoden takaiseen oli yli 1

400 asukasta eli jonkin verran enemmän kuin edellisinä vuosina. Voimakas kasvu heijastuu myös rakentamisen volyymeihin. Rakennuslupia myönnettiin vuoden 2021 ensimmäisen puoliskon aikana 3 300 asunnolle, kasvua edellisvuodesta oli 50 prosenttia. Alkuvuoden aikana käynnistyi 2 800 uuden asunnon rakentaminen, mikä on yli 2 kertaa enemmän kuin edellisvuonna. Uusia asuntoja valmistui 1 000.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2022 talousarvio ja sen sisältämät alustavat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen uuteen, valmis-teilla olevan strategian luonnokseen. Strategiaa on valmisteltu Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelman pohjalta. Yhdyskuntalautakunnalle kohdistuu vuonna 2022 yhteensä seitsemän alustavaa toiminnan tavoitetta. Strategian sisällöt ja toiminnan tavoitteet tarkentuvat toimenpiteiksi lautakunnan vuosisuunnitelmassa.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2022

23	80 % asemakaavoitetusta asuin-kerrosalasta sijoittuu joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin
25	Liikkuminen kestäville kulkutavoilla on lisääntynyt x % ¹ edelliseen vuoteen verrattuna
26	Raitiotien osan 2 rakentaminen on edennyt tavoitellun aikataulun mukaisesti
27	Luonnon monimuotoisuusohjelman toimeenpano on käynnistynyt
31	Tavoite keskustan saavutettavuudesta kaikilla kulkumuodoilla on valmistelussa ²
41	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
43	Asiakaskokemus on parantunut kaupungin valituissa palveluissa edelliseen vuoteen verrattuna

¹ Tavoitteen tavoitetaso valmistuu talousarvion hyväksymiskäsittelyyn 15.11.2021.

² Tavoite valmistuu talousarvion hyväksymiskäsittelyyn 15.11.2021.

Tuottavuus

Tuottavuuden tavoitteet ja kehityksen seuranta laajennettiin vuonna 2021 lautakuntien alaiseen toimintaan. Tuottavuutta mitataan talouden päämittareilla, jotka on suhteutettu asukasmäärään. Selittävät mittarit kuvaavat toimintoja, joilla on vaikutusta tuottavuuteen. Tuottavuuden parantamiseksi palvelualueella on ollut käynnissä tuot-

tavuus- ja tuloksellisuuspilotti, jossa kehitetään tuottavuuden mittaamista, johtamista ja seuranta. Tavoitteena on saada aikaan mittareilla todennettavaa tuottavuusmuutosta. Koronapandemian aikana toteutettuja uusia toimintatapoja hyödynnetään digitalisaation edistämässä.

Tuottavuusmittarit	TP 2019	TP 2020	Enn 2021	TA 2022
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-113	-109	-149	-167
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-413	-401	-430	-456
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-73	-73	-77	-78
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-136	-132	-133	-139
Selittävät mittarit				
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	-		63,5	63,5
Sairauspoissaolot, %	3,6 %	2,6 %	1,5 %	1,5 %
Tilatehokkuus, htm2/henkilötyövuosi	14,4	14,8	13,2	13,4

Talous

Talousarvioesityksessä on huomioitu tulojen lisäyksiä yhteensä 1,8 milj. euroa ja menojen lisäyksiä yhteensä 7,4 milj. euroa. Tuloja lisää rakennusvalvonnan sekä asukaspysäköinti- ja pysäköintivirhemaksutulojen lisäys sekä saadut kaapeliverkkotulot. Menojen lisäyksistä merkittävimpänä ovat raitio-

tien vastikkeen maksamiseen varattu lisäys sekä kaupungin kasvusta johtuvat lisäykset. Menojen vähennyksistä merkittävimmät ovat Raitiotie kehitysohjelman henkilöstön siirtyminen Tampereen Raitiotie Oy:n palvelukseen sekä kaupungin laajennetun johtoryhmän asettamat säästötavoitteet.

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Toimintatulot			
Myyntitulot	8 693	9 055	9 900
Maksutulot	14 472	12 998	13 698
Tuet ja avustukset	1 659	2 608	2 813
Vuokratulot	1 070	648	648
Muut toimintatulot	3 502	3 531	3 937
Toimintatulot yhteensä	29 395	28 840	30 996
Valmistus omaan käyttöön	2 205	1 530	1 610
Toimintamenot			
Henkilöstömenot			
Palkat ja palkkiot	-13 784	-14 990	-15 397
Henkilösivumenot			
Eläkemeno	-3 254	-3 232	-3 333
Muut henkilösivumenot	-488	-517	-541
Palvelujen ostot	-33 993	-34 128	-35 846
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 469	-1 997	-1 991
Avustukset	-334	-237	-237
Vuokramenot	-4 226	-10 573	-16 011
Muut toimintamenot	-427	-477	-597
Toimintamenot yhteensä	-55 770	-64 621	-72 343
Toimintakate	-26 375	-35 781	-41 347
Rahoitustulot ja -menot	-3	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-40 769	-44 000	-40 360
Tilikauden tulos	-67 146	-79 781	-81 707

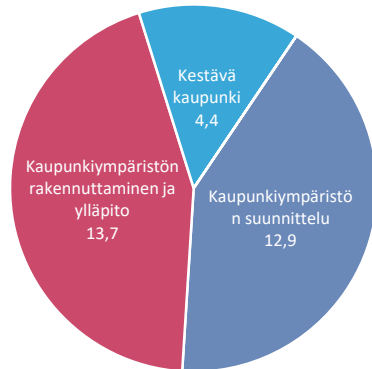
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Investointimenot	-64 214	-69 900	-68 200
Rahoitusosuudet	2 348		
Nettoinvestoinnit	-61 866	-69 900	-68 200

SITOVAT ERÄT

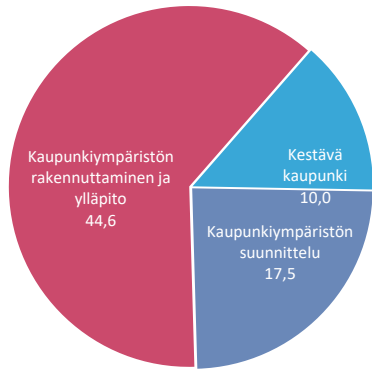
Sitovat erät, käyttötalous (1 000 euroa)	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Yhdyskuntalautakunta, toimintakate (pl. erikseen sitovat erät)	30 996	-71 228	-40 232
Viiden tähden keskusta	0	-330	-330
Hiedanranta	0	-400	-400
Hiilineutraaleja tekoja	0	-385	-385

Sitovat erät, investoinnit (1 000 euroa)	Investointimenot	Rahoitusosuudet	Nettoinvestoinnit
Yhdyskuntalautakunta, nettoinvestoinnit (pl. erikseen sitovat erät)	-60 000	0	-60 000
Viiden tähden keskusta, nettoinvestoinnit	-8 200	0	-8 200

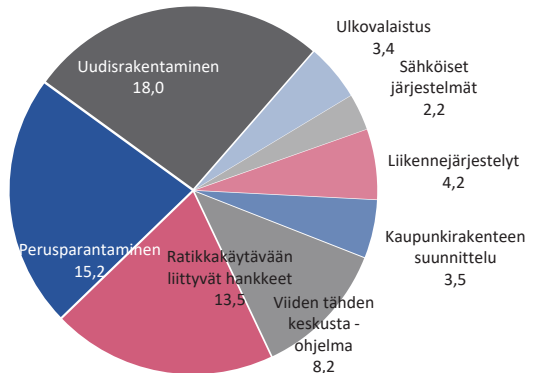
TOIMINTATULOT, 31,0 M€

TOIMINTAMENOT, 72,1 M€

INVESTOINNIT, 68,2 M€

Kaupunkiympäristön suunnittelu

Palvelukokonaisuuteen kuuluvat yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennejärjestelmän suunnittelu, viheralueet ja hulevedet, rakennusvalvonta ja kiinteistönmuodostus.

Kaupunkisuunnittelussa luodaan fyysisen ympäristön osalta edellytykset palveluiden, asumisen ja elinkeinoelämän rakentamiselle sekä näitä palvelevan yhdyskuntatekniikan, liikennejärjestelmän ja viheralueiden toteuttamiselle tasapainoisen ja kestäväen yhdyskuntarakenteen tavoitteiden mukaisesti.

TOIMINTAKATE	-4,6 M€
NETTOINVESTOINNIT	-1,7 M€

Toiminnan keskeiset muutokset

Kaupungin kasvun jatkuessa vahvana kaupunkisuunnittelun avulla pitää varmistaa yhdyskuntarakenteen laadukas, tasapainoinen ja kestävä kehitys kaupungissa.

- Kaavoituksen painopisteitä ja resurssien suuntaamista tarkistetaan uuden strategian ja pormestariohjelman perusteella.
- Kaupunkiympäristön laatu korostuu erityisesti ihmisten hyvinvoinnin ja kaupungin pitovoiman kehittämisessä.
- Ilmastonmuutokseen varautuminen ja luonnon monimuotoisuuden lisääminen kaupunkiympäristössä edellyttää kokeiluja ja uusia ratkaisuja, joilla on vaikutusta suunnitteluun, rakentamiseen ja kunnossapitoon.
- Edistetään kestäväen kaupunkiliikkumisen suunnitelmassa (SUMP) määriteltyjä toimenpiteitä.

Läntisen Tampereen aluekeskusten kehittämisedellytysten turvaaminen

- Tesoman seisakkeen maankäytön yleissuunnittelun käynnistäminen.
- Lielahden yleissuunnittelu ja tarkempi yhteensovittaminen Hiedanrannan suunnitteluun.

Maankäytön hallinnan kokonaisprosessin digitalisaatio ja asiakaspalvelun laadun kehittäminen.

- Valmistaudutaan kaavoitus- ja rakentamislain (maankäyttö- ja rakentamislain kokonaisuudistus) voimaantuloon ja siihen liittyvään tietomallipohjaiseen kaavoituksen ja rakennuslupakäsittelyyn.
- Asiakaspalvelun ja kaupunkilaisten kanssa käytävän vuoropuhelun laadun kehittäminen digitalisaatiota hyödyntämällä.

Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito

Palvelukokonaisuuteen kuuluvat katu- ja yleisten alueiden toteutussuunnittelu ja rakennuttaminen, kunnossapidon järjestäminen ja satamapalvelut. Kadut, aukiot, viheralueet ja satamat rakennetaan vuosisuunnitelman investointiohjelman mukaisesti. Tehtävänä on rakennuttaa kaava- ja viheralueohjelmia sekä peruskorjauksia toteuttavan investointiohjelman kohteet mahdollisimman edullisesti ja laadukkaasti hyödyntämällä tehokkaasti sekä kaupungin omia että yksityisiä palveluntuottajia. Yleisten alueiden rakentamisinvestoinnit teetetään hankekohtaisilla urakkasopimuksilla. Palveluryhmän rakennuttaminen palvelee myös muiden palvelualueiden infrastruktuurin johtamista. Palvelukokonaisuuteen kuuluvat lisäksi katutila- ja valvonta, pysäköinnin valvonta, eräät ajoneuvoihin liittyvät viranomaistehtävät sekä joukkoliikenteen lipuntarkastus.

Toiminnan keskeiset muutokset

Raitiotien rakentaminen siirtyy Lielahden suuntaan

Raitiotie on tärkeä osa Tampereen liikennejärjestelmää, mikä vaikuttaa kaikkiin kadunpidon tehtäviin

Kustannustaso on monissa rakentamisen ja ylläpidon tehtävissä noussut merkittävästi, mikä heikentää edellytyksiä laadun ja toiminnan volyymin säilyttämisessä. Arvioidaan voidaanko hankkeita siirtää parempaan suhdanneajankohtaan tai hankkeiden toteutusaikataulua muuten järjestellä.

Toimintaperiaatteina ovat olleet toiminnan turvallisuus, palvelun laatu, liikenteen sujuvuus sekä taloudellisuus. Toimintatapoja on kehitetty digitaalisten työmenetelmien avulla useissa palveluissa. Talousarviovuoden tavoitteena on luoda maarakentamisessa syntyvien materiaalien logistiikkaan toimiva malli. Se on keino tehostaa kiertotaloutta ja vähentää rakentamisessa syntyviä haitallisia päästöjä.

Rakentamisen volyymi jatkuu suuren, vaikka monissa hankkeissa onkin toteutusaikataulussa epävarmuutta.

TOIMINTAKATE	-30,9 M€
NETTOINVESTOINNIT	-66,5 M€

Kestävä kaupunki

Kestävä kaupunki -palvelukokonaisuus vastaa Tampereen kaupungin ympäristö- ja ilmastopolitiikan linjausten valmistelusta, toteutuksesta ja johtamisesta sekä niihin liittyvien toimintatapojen kehittamisestä, päätösvalmistelusta ja seurannasta. Ryhmä vastaa ympäristönsuojelun, jätehuollon ja ympäristöterveyden viranomaistehtävistä. Palveluryhmään kuuluvat ilmastoto- ja ympäristöpolitiikan, jätehuollon, ympäristönsuojelun ja ympäristöterveyden yksiköt.

TOIMINTAKATE	-5,6 M€
NETTOINVESTOINNIT	0 M€

Toiminnan keskeiset muutokset

Laaja jätelain uudistus astui voimaan 19.7.2021. Sen lisäksi kaikki jätealan asetukset ja kunnalliset jätehuoltomääräykset uudistuvat. Näiden toimeenpano on lähivuosien keskeisin tehtävä.

Elintarvikelain muutoksen myötä alkaa valvonnan vuosittainen perusmaksu (150 €/vuosi) ja hallinnollinen sanktiomahdollisuus. Myös terveydensuojelulain ja eläinlääkintähuoltolain muutokset ovat tulossa.

Luonnon monimuotoisuusohjelman toteutus alkaa. Yhtenä keskeisenä toimena on vieraslajien torjunta aiempaa systemaattisemmin ja laajemmin. Vuonna 2022 toteutetaan lakisääteinen, viisivuotiskausittain toteutettava kantakaupungin meluselvitys.

Smart Tampereen Kestävä Tampere 2030 -osaohjelma loppuu 2021 lopussa. Projektit ja muu toiminta siirtyy Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikköön. Kaupungin hiilineutraalisuustyön toteutuksen uudelleenjärjestely.

Ilmastonmuutoksen hillintään ja varautumiseen tähtäävää työtä laajennetaan erityisesti asukkaiden ja kuntalaisten kanssa. Ekosysteempipalveluiden arvotusta ja ekosysteemitilinpitoa kehitetään.

JOUKKOLIIKENNELAUTAKUNTA

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelausunto toimii Tampereen, Nokian, Oriveden ja Ylöjärven kaupunkien sekä Kangasalan, Lempäälän, Pirkkalan ja Vesilahden kuntien yhteisenä seudullisena joukkoliikenteen viranomaisena Tampereen kaupunginvaltuuston ja -hallituksen alaisuudessa. Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelausunnan tehtävänä on järjestää joukkoliikenne Tampereen kaupunkiseudulla yhteistoimintana kaupunkiseudun kuntien kanssa. Yhteistoiminnan tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä sekä kehittää ja koordinoita seudullista joukkoliikennettä niin, että palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti.

Toimintaympäristön muutokset

Ratikkaliikenne osana historiallisen suurta joukkoliikenteen linjastomuu-

tosta käynnistyi suunnitellusti 9.8.2021 alkaen. Linjasto 2021 suunniteltiin vuorovaikutteisesti asukkaiden kanssa vuosina 2018-2019 ja sen ansiosta käyttöönotto on sujunut pääosin hyvin. Hienosäätönä on toteutettu pienehköjä aikataulu- ja reittimuutoksia heti liikenteen käynnistyessä kuten aiemminkin. Uudessa linjastorakenteessa vain ratikka ja bussien runkolinjat liikennöivät Hämeenkadulle, minkä johdosta joukkoliikennepalvelut ovat lisääntyneet ydinkeskustan muilla kaduilla, kuten Hämeenpuistossa, Satakunnankadulla ja Tampereen valtatiellä. Lisäksi linjastoa on rakennettu aiempaa enemmän solmupisteisiin perustuvaksi. Solmupisteissä yhdistyvät useista suunnista tulevat linjat mahdollistaen näin hyvät vaihtoyhteydet aiempaa useimmille matkatarpeille. Lisäksi Tesoman seisake otettiin käyttöön 16.8.2021.

Talousarviossa on lähtökohtana, että koronapandemia vähentää vuonna 2022 joukkoliikenteen tuloja vain 2 pro-

senttia. Vuosina 2020-2021 koronapandemian vaikutus lipputuloihin on ollut noin 15-16 miljoonaa euroa per vuosi. Joukkoliikenteen talousarvio ei sisällä lipunhintojen korotuksia mutta talousneutraalit hinnoittelumuutokset ovat mahdollisia.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2022 talousarvio ja sen sisältämät alustavat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen uuteen, valmis-teilla olevan strategian luonnokseen. Strategiaa on valmisteltu Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelman pohjalta. Joukkoliikennelausunnalle kohdistuu vuonna 2022 yhteensä kolme alustavaa toiminnan tavoitetta. Strategian sisällöt ja toiminnan tavoitteet tarkentuvat toimenpiteiksi lausunnan vuosisuunnitelmassa.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2022

24	Joukkoliikenteen matkustajamäärä on palautunut vuoden 2019 tasolle
41	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
43	Asiakaskokemus on parantunut kaupungin valituissa palveluissa edelliseen vuoteen verrattuna

Tuottavuusmittarit	TP 2019	TP 2020	Enn 2021	TA 2022
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-58	-74	-101	-97
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-285	-285	-325	-348
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-4	-5	-5	-5
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-276	-271	-283	-288
Selittävät mittarit				
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	-	71,5	79,1	79,1
Sairauspoissaolot, %	2,4 %	4,3 %	1,9 %	1,9 %
Tilatehokkuus, htm2/henkilötyövuosi	34,0	32,4	30,4	23,4

Tuottavuus

Tuottavuuden kehityksen seuranta laajennetaan vuoden 2021 loppupuolella lautakunnan alaiseen toimintaan. Tavoitteet ja mittarit esitetään palvelu- ja vuosisuunnitelmassa 2022. Vuoden 2022 tuottavuuden näkökulmasta tärkeimpänä teemana on koronapandemian jälkeen lisätä myyntiä eli lippituloja. Erityistä huomiota kiinnitetään tapahtumiin liittyvään joukkoliikenne-matkustukseen.

Talous

Joukkoliikenteen toimintakate heikenee talousarvioesityksessä 5,3 miljoonaa euroa. Linjasto 2021 parantaa bussiliikenteen palvelutasoa Ratikan vaikutusalueen ulkopuolella lisäten nettokustannuksia 0,9 miljoonaa euroa. Bussiliikenteen sopimuksiin sisältyvä kustannustason nousu vuonna 2022 on noin 1,9 miljoonaa euroa. Ratikan vuokrat ja vastikkeet sekä liikennöintikustannukset lisääntyvät yhteensä 5,7 miljoonalla eurolla ja ratikan kanssa päällekkäisen bussiliikenteen vähentämisen jälkeen nettokustannukset kasvavat Ratikan vaikutuksesta talousarvioesityksessä 1,5 miljoonaa euroa. Koronapandemian johdosta lipputulot laskevat normaalista tasosta 1,0 miljoonaa euroa.

JOUKKOLIIKENNELAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Toimintatulot			
Myyntitulot	37 512	54 074	55 374
Maksutuotot	0	450	450
Tuet ja avustukset	12 614	5 048	5 048
Muut toimintatulot	544	900	900
Toimintatulot yhteensä	50 669	60 472	61 772
Valmistus omaan käyttöön	141		
Toimintamenot			
Henkilöstömenot			
Palkat ja palkkiot	-923	-1 028	-1 090
Henkilösivumenot			
Eläkemenot	-159	-163	-177
Muut henkilösivumenot	-32	-33	-36
Palvelujen ostot	-65 305	-69 038	-71 128
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-164	-11	-11
Vuokramenot	-1 963	-8 533	-12 949
Muut toimintamenot	-49	-294	-294
Toimintamenot yhteensä	-68 455	-79 100	-85 685
Toimintakate	-17 787	-18 628	-23 913
Poistot ja arvonalentumiset	-39	0	-150
Tilikauden tulos	-17 826	-18 628	-24 063

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Investointimenot	429	-500	-500

SITOVAT ERÄT

Sitovat erät, käyttötalous (1 000 euroa)	Toimintatulot	Toimintamenot *)	Toimintakate
Joukkoliikennelautakunta, toimintakate	61 772	-86 002	-24 230

*) Sisältyy vyörytysosuudet (Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)

Sitovat erät, investoinnit (1 000 euroa)	Investointimenot	Rahoitusosuudet	Nettoinvestoinnit
Joukkoliikennelautakunta, nettoinvestoinnit	-500	0	-500

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen palveluryhmä vastaa Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta. Joukkoliikenteen palveluryhmässä suunnitellaan joukkoliikenteen linjasto ja liikennöinti koko kaupunkiseudulla. Joukkoliikenne hankkii liikennepalvelut kilpailuttamalla tai omalta tuotannolta tilaamalla. Palveluryhmä vastaa joukkoliikennettä tukevien järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä tietohallinnon kanssa. Palveluryhmä vastaa tarifesuunnittelusta, lippujen myynnistä ja myyntiverkoista sekä joukkoliikenteen tiedotuksesta ja markkinoinnista.

TOIMINTAKATE	-24,2 M€
NETTOINVESTOINNIT	-0,5 M€

Toiminnan keskeiset muutokset

Ratikkaliikenteen liikennöintiäallianssin palveluvaiheen käynnistyminen

- tehokkaan toiminnan vakiinnuttaminen
- palveluintegraattorin (Tampereen Raitiotie Oy) roolin vahvistaminen

Linjasto 2021 käynnistyminen 9.8.

- analyysiin perustuva linjaston hienosäätö
- linjastorakenteen vakiinnuttaminen

Koronan vaikutus

- vaikuttaa kysyntää vähentäen noin 2 %

KONSERNIHALLINTO

Konsernihallinto ohjaa, valvoo ja tukee koko kaupunkikonsernin toimintaa. Konsernihallinnon tehtävänä on varmistaa, että kaupunkikonsernin yksiköt toteuttavat kaupunkistrategiaa ja toimivat koko konsernin kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Konsernihallinnon tehtävä ulottuu kaupungin perusorganisaation lisäksi yhteisöihin ja säätiöihin, joissa kaupunki on omistajana tai joissa kaupungilla on määräysvalta.

Konsernihallinnossa toimivat pormestarin suorassa alaisuudessa konsernijohtaja, apulaispormestarit ja pormestarin esikunta sekä konsernijohtajan suorassa alaisuudessa palvelualueiden johtajat esikuntineen ja seitsemän koko kaupungin toimintaa ja sen kehittämistä ohjaavaa ja tukevaa konserniyksikköä: hallinto, henkilöstö, strategia ja kehittäminen, tietohallinto, omistajaohjaus, talous ja sisäinen tarkastus.

Lisäksi konsernihallinnon talousarvio sisältää tarkastuslautakunnan ja päätöksentekoon liittyvät toimitukset eli kaupunginvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakunnat. Tarkastuslautakunta, tarkastustoimi ja tilintarkastaja muodostavat yhdessä ulkoisen tarkastuksen, joka on riippumaton kaupungin johdosta ja muusta organisaatiosta.

Sote-uudistus

Kaupunki on päättänyt projektoida sote-uudistuksen siirtoon liittyvät teh-

tävät ja näin varmistaa luovutuksen sujuvuus. Projekti toteutetaan ajalla 20.9.2021-31.1.2023 ja se jaetaan laajuutensa vuoksi osaprojekteihin. Projektin omistaja on konsernijohtaja Juha Yli-Rajala ja projekti sijoittuu hallinnollisesti konsernihallinnon talousyksikköön. Projektikonaisuus koostuu varsinaisesta siirtotehtävien kokonaisuudesta ja yhdyspintoihin liittyvistä tehtävistä.

Konsernihallinnossa on sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä pienessä määrin pelastustoimintaan liittyviä hallinnon tukitehtäviä. Voimaannpanolain (616/2021) mukaan Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelutuotantoon liittyvissä tukipalvelutehtävissä toimivat henkilöt siirtyvät hyvinvointialueen palvelukseen, jos henkilön tosiasiallisista työtehtävistä vähintään puolet on kunnan sosiaali- tai terveydenhuollon tai pelastustoimen tukitehtäviä. Henkilöstö siirtyy 1.1.2023 liikkeenluovutuksella. Kaupunki antaa helmikuun 2022 loppuun mennessä hyvinvointialueelle arvion siirtyvästä henkilöstöstä.

ICT-kehittäminen

ICT-kehittämiseen käytetään vuonna 2022 yhteensä 11,5 milj. euroa. Käyttötalouden osuus on 5,5 milj. euroa, investointien 6,0 milj. euroa. Sitovuus-taso on käyttötalouden ja investointien yhteismäärä.

ICT-kehittämismäärärahalla uudistetaan ICT-toimintaympäristöä vas-

taamaan sitä hyödyntävien yksiköiden tarpeita edistään kaupungin toiminnan digitalisointia. ICT-kehittäminen pohjautuu tietohallinnon, palvelualueiden ja muiden sidosryhmien kolmelle seuraavalle vuodelle laatimaan digi-tiekarttaan. Kehittäminen on luokiteltu kolmeen kokonaisuuteen: jatkuva, hyötyperusteinen, organisaatio- ja lain-säädännön muutoksista aiheutuva digi-kehittäminen. Käytännön kehittämis-toimenpiteet toteutetaan projekteina, pienkehittämisenä tai kokeiluina kau-pungin kehittämismallin mukaisesti.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2022 talousarvio ja sen sisältämät alustavat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen uuteen, valmis-teilla olevan strategian luonnokseen. Strategiaa on valmisteltu Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelman pohjalta. Konsernihallinnolle kohdistuu vuonna 2022 yhteensä 10 alustavaa toiminnan tavoitetta. Strategian sisällöt ja toimin-nan tavoitteet tarkentuvat toimenpi-teiksi konsernihallinnon vuosisuunnitelmassa.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2022

11	Sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen luovutus hyvinvointialueelle on hallittu ja palvelujen jatkuvuus on turvattu
36	Tilikauden tulos on enintään 26,6 milj. euroa alijäämäinen
37	Investointien tulorahoitusprosentti on 36
38	Talouden tasapainotus- ja tuottavuusohjelma on laadittu ja toteutus on käynnistetty
39	Esimiesarvioinnin kaupunkitasoinen keskiarvo on vähintään 3
40	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
41	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
42	Tampereen houkuttelevuus työntajana on vahvistunut
44	Asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 30 prosentissa kaupungin palveluja
45	Hankintojen innovaatio- ja yhteistyökyky on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna

Talous

Vuonna 2022 varaudutaan hyvinvointialuevaaleihin sekä muihin sote-uudistuksen aiheuttamiin valmisteluihin.

Vuonna 2022 investoinneissa on varauduttu uuden arkistorakennuksen ensikertaiseen kalustamiseen (0,09 milj. euroa).

KONSERNIHALLINTO

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Toimintatulot			
Myyntitulot	21 250	26 680	28 894
Tuet ja avustukset	329	644	541
Muut toimintatulot	39	56	476
Toimintatulot yhteensä	21 618	27 380	29 911
Valmistus omaan käyttöön	550	1 647	0
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-20 522	-23 329	-25 310
Palkat ja palkkiot	-17 180	-19 001	-20 642
Henkilösivumenot	-3 343	-4 328	-4 668
Eläkemeno	-2 786	-3 616	-3 916
Muut henkilösivumenot	-557	-712	-752
Palvelujen ostot	-26 555	-35 768	-32 944
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-401	-438	-431
Avustukset	-622	-321	-298
Vuokramenot	-3 111	-2 826	-2 887
Muut toimintamenot	-261	-908	-879
Toimintamenot yhteensä	-50 923	-61 943	-62 749
Toimintakate	-29 305	-34 563	-32 839
Rahoitustulot ja -menot	-2	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-606	-1 000	-1 000
Tilikauden tulos	-29 913	-35 563	-33 839

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Investointimenot	0	-146	-93

Sitovat erät (1 000 euroa)	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate	Investointimenot	Nettoinvestoinnit	Toimintakate ja nettoinvestoinnit
ICT-kehittäminen, toimintakate + nettoinvestoinnit	502	-6 002	-5 500	-6 000	-6 000	-11 500
Tarkastuslautakunta, toimintakate ja nettoinvestoinnit	0	-447	-447	0	0	
Keskusvaalilautakunta, toimintakate ja nettoinvestoinnit	420	-1 012	-592	0	0	
Konsernihallinto, toimintakate ja nettoinvestoinnit	28 989	-55 289	-26 300	-93	-93	

Tuottavuuden parantaminen

Tuottavuuden parantamisen toimenpidekokonaisuudet konsernihallinnossa vuodelle 2022 ovat:

- Toiminnan ja palveluprosessien uudistaminen, sisältäen mm. Pirkanmaan hyvinvointialueen perustamiseen valmistautumisen, tiedonhallintalain toimeenpanon kaupunkiorganisaatiossa ja siihen liittyen tietovaraston käyttöönoton sekä useita muita järjestelmien uusia ja käyttöönottoja.
- Hankintojen tehostaminen toteuttamalla hankintojen kehittämisen ja digitalisoinnin kehittämissuunnitelmaa (2020-2023) yhteistyössä palvelualueiden kanssa.
- Toimintatapojen uudistaminen digitalisaation avulla sekä muut toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi.

YHTEISET ERÄT

Kaupungin yhteisiin eriin on koottu kaupunkitasoisia yhteistoimintaosuuksia, kuten Kuntaliiton, Pirkanmaan liiton ja Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän maksuosuudet sekä varaukset erinäisiin avustuksiin ja jäsenmaksuihin. Osuus verotuskustannuksista sekä esimerkiksi yhtiöitettyjen toimintojen eläkemenoperusteiset eläkemaksut maksetaan täältä.

Yhteisissä erissä on myös varaukset kaupungin työntekijöiden työmatkaliikenteen tukeen sekä liikunta- ja kulttuurietuudesta aiheutuviin kustannuksiin.

Suur tapahtuma-avustuksiin ja järjestelykustannuksiin on varattu 2,6 milj. euroa (2021: 2,4 milj. e). Merkittävimmät suunnitellut suur tapahtumat vuonna 2022 ovat jääkiekon MM-kisat sekä Voimistelun Suomi Gymnaestrada- ja World Masters Athletics Championships -tapahtumat. Lisäksi vuoden 2022 talousarvio sisältää vuonna 2023 järjestettävien European Masters Gamesin kustannuksia.

Osallistuvan budjetoinnin kokeiluun on varattu talousarviossa 0,5 milj. euron määräraha.

Yhteisiin eriin sisältyy myös Pirkanmaan pelastuslaitoksen Tampereen maksuosuus 19,0 milj. euroa (kasvu noin 0,8 milj. e), poikkeusolon johtotilojen kustannukset ja pelastustoimen vanhat eläkemenoperusteiset maksut.

Ammatillisen koulutuksen yksikköhintarahoitusta (valtionosuus) osoitetaan täysimääräisenä koulutuksen järjestäjä Tredulle. Lisäksi toisen asteen koulutukselle osoitetaan rahoitusta nuorten hyvinvoinnin tukemiseen (0,377 milj. e). Talousarvioon arvioitu rahoituksen suuruus on yhteensä 93,5 milj. euroa.

Osakkeisiin ja osuuksiin on varattu yhteensä 2,0 milj. euroa kaupungin hallituksen käyttöön erillisten päätösten mukaan. Yhteisissä erissä on lisäksi 0,2 milj. euron varaus sijoitukseen Suomirata Oy:öön sekä 1,5 milj. euron varaus sijoituksesta Sara Hildénin taidemu-

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Toimintatulot			
Myyntitulot	473	550	550
Tuet ja avustukset	19	0	0
Vuokratulot	3	0	0
Muut toimintatulot	1 039	844	841
Toimintatulot yhteensä	1 534	1 394	1 391
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-3 970	-3 393	-3 443
Palkat ja palkkiot	-147	-156	-156
Henkilösivumenot	-3 823	-3 237	-3 287
Eläkemenot	-3 820	-3 202	-3 252
Muut henkilösivumenot	-4	-35	-35
Palvelujen ostot	-28 395	-121 138	-124 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-120	-28	-28
Avustukset	-87 237	-1 980	-2 507
Vuokramenot	-147	-173	-173
Muut toimintamenot	-1 106	-158	-154
Toimintamenot yhteensä	-120 976	-126 870	-131 105
Toimintakate	-119 442	-125 476	-129 714
Poistot ja arvonalentumiset	0	-1 131	0
Tilikauden tulos	-119 404	-126 564	-129 714

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022
Investointimenot	-36 491	-20 200	-3 700
Nettoinvestoinnit	-36 491	-20 200	-3 700
Pysyvien vastaavien luovutustulot	2 906	0	500

Sitovat erät, käyttötalous (1 000 euroa)	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Yhteiset erät	1 391	-131 105	-129 714

Sitovat erät, investoinnit (1 000 euroa)	Investointimenot	Rahoitusosuudet	Nettoinvestoinnit
Yhteiset erät	-3 200	0	-3 200

seon kiinteistöyhtiöön. Pysyvien vastaavien luovutustulot sisältävät arvion Finnparkin 0,5 milj. euron pääoman palautuksesta (svop).

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pirkanmaan pelastuslaitos huolehtii Pirkanmaan alueen 23 kunnan pelastustoimesta. Pelastuslaitoksen keskeiset tehtäväalueet ovat toimialaa koskevan lainsäädännön mukaan onnettomuuksien ennaltaehkäisy, ihmisten ja omaisuuden pelastaminen, ympäristön suojaaminen sekä normaaliajan häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautuminen. Pelastuslaitos tuottaa myös ensihoitopalveluita yhteistoiminnassa Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa kahdeksan kunnan alueella sekä vastaa osaltaan ensivastetoiminnasta koko Pirkanmaalla.

ensihoitopalveluita yhteistoiminnassa Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa kahdeksan kunnan alueella sekä vastaa osaltaan ensivastetoiminnasta koko Pirkanmaalla.

ensihoitopalveluita yhteistoiminnassa Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa kahdeksan kunnan alueella sekä vastaa osaltaan ensivastetoiminnasta koko Pirkanmaalla.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOKSEN TOIMINNAN TAVOITTEET

Toiminnan tavoite 2022

Pelastustoimen valvontatehtävät ovat toteutuneet valvontasuunnitelman mukaisesti

Pelastustoimen toimintavalmiusaikaavaatimus on saavutettu pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen mukaisesti

Työhyvinvointi on parantunut työyhteisötaitoja kehittämällä vuoteen 2021 verrattuna.

Mittari

Määräaikaisen valvonnan vaikuttavuuden toteutuminen.

Keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite kaikissa kiireellisissä tehtävissä riskiluokista riippumatta.

1. yksikön keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite

Pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite

Työhyvinvoinnin matriisin tulokset.

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Pelastustoiminta

Voimassa olevan palvelutasopäätöksen (2020-2021) huomioitavana on pelastustoiminnan osalta edelleen toimintaympäristön muutos ja erityisesti Tampereen ja muun kaupunkiseudun pelastustoiminnan toimintavalmius.

Jo aloitetulla paloasemaverkoston kehittämällä (Eteläinen asema Nekala, Läntinen asema Tesomalla sekä Urjala) turvataan toimintavalmiuden toteutumista sekä myös tehostetaan henkilöstöresurssien käyttöä. Tampereen itäisen alueen toimintavalmiuden tarkastamista jatketaan asemapaikan määrittelyllä. Tässä hyödynnetään ns. Satelliittipelastusyksikköä, jota voidaan hyödyntää painopisteaikoina sekä suurten tapahtumien aikaan.

Suunnittelussa huomioidaan myös ensihoidon palvelutasopäätöksen aiheuttamat muutokset ja mahdollinen kiireellisen ensihoidon vastuualueen laajeneminen tulevaisuudessa. Tähän liittyvät osaltaan tilatarvehanke Länsi-, Etelä- ja Itä-Tampereen alueille. Toiminta-analyysin ja riskiarvion perusteella

paloasemasuunnittelua jatketaan koskien Tampereen itäistä aluetta.

Koulutuspaloaseman (Kangasala) käyttöä tehostetaan edelleen ja mahdollistetaan osaamisen kehittäminen ja ylläpito koko pelastuslaitoksen henkilöstön osalta palvelutasopäätöksen mukaisesti. Koulutusaseman osalta tehdään suunnitelma mahdollisen alueellisen koulutuksen aloittaminen varmistamaan tulevaisuuden resurssitarve pelastajien osalta.

Pelastustoimessa on meneillään laajoja kansallisia ICT-hankkeita, jotka toteutuessaan tulevat korvaamaan pääosin nykyiset ydintoiminnan tietojärjestelmät sekä pelastustoimessa ja ensihoidossa. Hankkeista aiheutuu kustannuksia taloussuunnitelmakaudella. Tietojärjestelmähankkeiden on tarkoitus parantaa viranomaisten yhteistoimintaa ja yhteistä tilannekuvaa sekä nostaa sisäistä tuottavuutta. Hanke on edelleen kesken, mutta siihen varaudutaan talouden ja henkilöstöresurssin näkökulmasta.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisy

Pelastuslaitoksen valvontatoiminnassa otetaan käyttöön valtakunnallisesti yhtenäinen valvonnan prosessi, jonka tarkoituksena on vaikuttavuuden parantaminen sekä hyvän hallinnon periaatteiden parempi huomioiminen valvontaprosessissa. Valvonnan perusteet määritellään edelleen valvontasuunnitelmassa, mutta seurannan mittaristoa muutetaan siten, että se kuvaa aiempaa paremmin valvonnan vaikuttavuutta.

Ensihoito

Pirkanmaan pelastuslaitoksella on yhteistoimintasopimus Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa ensihoitopalvelun toteuttamisesta. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ensihoidon palvelutasopäätöksen (2021) mukaisesti pelastuslaitos toteuttaa ensihoitopalveluja seuraavissa kunnissa ja taajamissa: Nokia, Pirkkala, Tampere, Valkeakoski, Lempäälä, Akaa, Vesilahti, Urjala sekä Ylöjärven keskusta-alue. Urjalassa ambulanssivalmius toteutetaan pilottiluonteisesti moniviranomaisyyksikkönä (ns. hybridiyksikkö).

TUOTTAVUUDEN PARANTAMINEN

Tuottavuuspotentiaalia sisältävä kohde: tuottavuutta parantava toimenpide, palvelun tai prosessin uudistaminen	Sanallinen vaikutusarvio tuottavuuspotentiaalista
Digitalisaation hyödyntäminen	SV210-sähköistäminen vähentää laskuttajien työmäärä 50 % (2htv) --> eläköityvien työntekijöiden tehtäviä ei täytetä. Numeron-työvuorosunnittelujärjestelmä tehostaa työvuoro- ja lomasuunnittelua sekä henkilöstöraportointia. Tehtävien automatisointi parantaa tiedon laatua ja oikeellisuutta sekä vähentää käsin tehtävää tarkastustyötä.
Hallinnon työskentelytapojen muuttaminen	Työtapojen monimuotoistuminen huomioidaan tilasuunnittelussa mm. tulevissa investoinneissa.
Ylitöiden määrän vähentäminen	Projekti ylitöiden määrien vähentämiseen erilaisin toimenpitein (mm. tarkoituksenmukaiset työaikamuodot, palaverikäytäntöjen kehittäminen).

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Liikevaihto	52 744	53 817	55 722	0	0	0
Liiketoiminnan muut tuotot	271	400	300	0	0	0
Materiaalit ja palvelut						
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-3 496	-2 980	-3 050	0	0	0
Palvelujen ostot	-6 065	-5 983	-6 308	0	0	0
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-30 238	-30 920	-31 584	0	0	0
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-5 296	-5 404	-5 519	0	0	0
Muut henkilösivukulut	-1 259	-1 451	-1 282	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-1 665	-1 900	-1 750	0	0	0
Liiketoiminnan muut kulut	-4 704	-5 580	-6 529	0	0	0
Liikelylijäämä (-alijäämä)	293	-1	-1	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut						
Muut rahoitustuotot	4	1	1	0	0	0
Muut rahoituskulut	-296	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0	0	0	0

Rahoituslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Liikelylijäämä (-alijäämä)	293	-1	-1	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	1 665	1 900	1 750	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	-292	1	1	0	0	0
Muut tulorahoituksen korjauserät	1 072	-50	-50	0	0	0
Toiminnan rahavirta yhteensä	2 738	1 850	1 700	0	0	0
Investointimenot	-2 377	-2 400	-2 000	0	0	0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	194	137	62	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	7	50	50	0	0	0
Investointien rahavirta yhteensä	-2 176	-2 213	-1 888	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	562	-363	-188	0	0	0
Rahoituksen rahavirta						
Vaikutus maksuvalmiuteen	562	-363	-188	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-562	363	188	0	0	0
Vaikutus rahavaroihin	-0	0	0	0	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Investointimenot	-2 377	-2 400	-2 000			
Rahoitusosuudet	194	137	62			
Nettoinvestoinnit	-2 183	-2 263	-1 938	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	7	50	50			
Investointien rahavirta	-2 176	-2 213	-1 888	0	0	0

VAHINKORAHASTO

Vahinkorahasto on Tampereen kaupungin perustama riskirahasto. Rahastoa käsitellään erillisenä taseyksikkönä ja siitä tehdään vuosittain tilinpäätös.

Rahastosta korvataan kaupungille aiheutuneita kertaluonteisia vahinkoja ja vastuita, joita ei vakuutuksin ole katettu. Rahastosta voidaan korvata myös vakuutuksesta korvattavien vahinkojen omavastuuosan ja kaupungin toimintayksikön omavastuuosan välinen kustannus sekä vakuutuskorvauksen ylittävä vahinko-osa. Korvauspiiriin kuuluu myös leasing-rahoituksella hankittu erikseen vakuuttamaton omaisuus.

Rahastosta voidaan erityisistä syistä korvata myös kaupungin työntekijöiden ja luottamushenkilöiden omaisuudelle aiheutuneita ilkivaltaan tai varkauteen liittyviä vahinkoja silloin, kun vahinko on tapahtunut kaupungin työ- tai luottamustehtävien hoidon yhteydessä eikä muu vakuutus korvaa vahinkoa. Tällöin korvauksenhakijan on

kyetä osoittamaan vahingon ja työtehtävien välinen yhteys.

Tuloslaskelmassa on menoina esitetty arvio korvausten määrästä vuonna 2022. Vahinkorahaston pääoma karttuu erillisestä esityksestä vain kaupungin tuloksen niin salliessa. Vahinkorahaston pääoma 31.12.2020 oli 19 591 748,72 euroa ja taseen loppusumma 20 590 141,67 euroa.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Liiketoiminnan muut tuotot	24	0	0	0	0	0
Materiaalit ja palvelut						
Palvelujen ostot	-5	0	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut kulut	-279	-475	-475	-475	-475	-475
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä ja varauksia	-260	-475	-475	-475	-475	-475
Rahastojen vähennys (+)	260	475	475	475	475	475
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0	0	0	0

Rahoituslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-260	-475	-475	-475	-475	-475
Tulosrahoituksen korjaukset	-60	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-320	-475	-475	-475	-475	-475
Rahoituksen rahavirta						
Vaikutus maksuvalmiuteen	-320	-475	-475	-475	-475	-475
Muut maksuvalmiuden muutokset	320	475	475	475	475	475
Vaikutus rahavaroihin	0	0	0	0	0	0

LIKELAITOKSET

Kaupunginvaltuusto asettaa liikelaitoksille strategiaan perustuvat toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteet esitetään liikelaitoskohtaisissa tarkasteluissa. Liikelaitoksen johtokunta päättää toiminnan kehittämisestä asetettujen tavoitteiden rajoissa sekä seuraa ja raportoi tavoitteiden saavuttamista. Liikelaitoksille asetettujen toiminnan tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan Tampereen toiminnan ja talou-

den katsauksissa, tilinpäätöksessä ja konsernin toimintakertomuksessa.

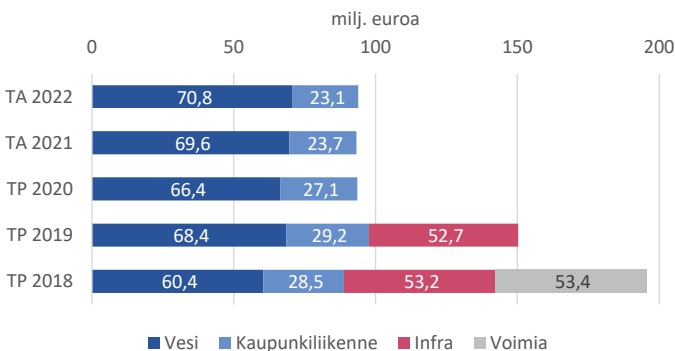
Liikelaitosten tulee strategiassaan ja käytännön toiminnassaan huomioida kaupungin kokonaisuus ja toimia osaltaan strategiassa esitettyjen strategisten painopisteiden toteuttamisen edellyttämin tavoin.

Tampereen kaupungin liikelaitoksia vuonna 2022 ovat Tampereen Vesi Liikelaitos ja Tampereen Kaupunkiliiken-

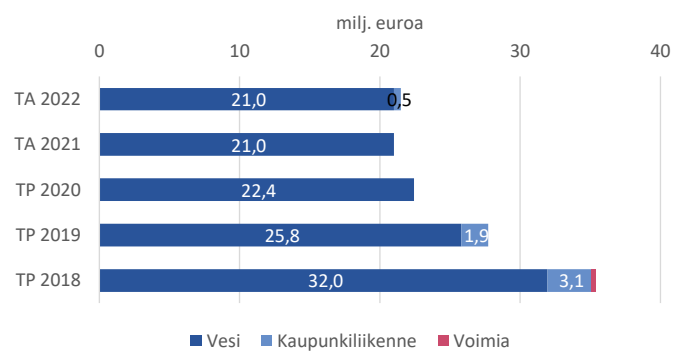
ne Liikelaitos. Liikelaitokset toimivat kuntalain 9 luvussa säädetyn mukaisesti ja noudattavat kaupungin hallinto- ja johtosääntöjä.

Tampereen kaupungin kahden liikelaitoksen budjetoitu liikeylijäämä on yhteensä noin 27,5 miljoonaa euroa, josta Tampereen Vesi Liikelaitoksen osuus on noin 27,4 miljoonaa euroa.

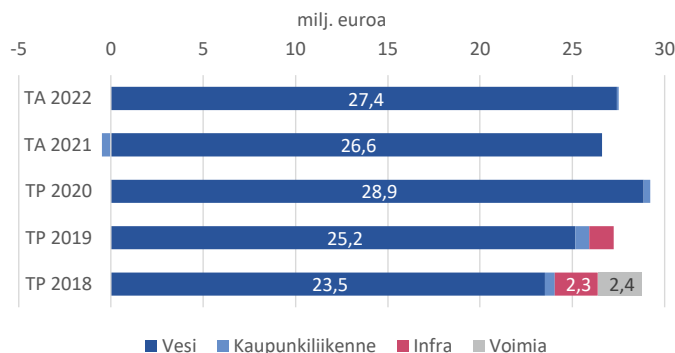
LIIKEVAIHTO

INVESTOINTIMENOT

LIIKEYLIJÄÄMÄ

Tampereen Vesi Liikelaitos

Tampereen Vesi Liikelaitos tuottaa toiminta-alueensa vesihuoltopalvelut liiketaloudellisin periaattein kaupunkistrategian ja johtokunnan vuosille 2020–2024 hyväksymän Tampereen Veden strategian mukaisesti.

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Vesijohtoveden laatu ja toimitusvarmuus säilytetään korkealla tasolla jatkamalla vesihuoltoverkostojen järjestelmällistä saneerausta, tehostamalla vedenkäsittelylaitosten puhdistusprosesseja sekä lisäämällä ja päivittämällä automaatiota. Kaupinon ja Ruskon vedenpuhdistuslaitosten toisiaan tukeva käyttö optimoidaan.

Vuoden 2022 aikana laaditaan vesijohto- ja viemäriverkostojen kuntoarviot ja niihin sekä uudisrakentamiseen perustuva investointisuunnitelma vuoteen 2030 saakka. Verkoston suunnitteluun laaditaan Tampereen Veden omat suunnitteluohjeet (malliasiakirjat ja -piirustukset). Näillä toimin pystytään paremmin vastaamaan kaupungin kasvun edellyttämään verkostojen laajentamiseen.

Henkilöstön sairauspoissaolojen vähentämiseen tähdätään työhyvinvoinnin ja työsuojelun johtamista parantamalla. Esimerkiksi työhyvinvoinnin ja työsuojelun johtamisen osaamista kehitetään koulutuksella ja ohjeistuksilla. Henkilöstön työhyvinvointia pidetään yllä koulutuksella, aktiivisella työtoiminnalla ja avoimella työyhteisöviestinnällä sekä osallistumista lisäämällä. Vuonna 2022 jatketaan esimiesten valmentavan johtamisen koulutusta.

Säännöllisesti toteutettavien asiakastytytyväisyystutkimusten avulla saadaan tietoa asiakaspalvelun laatuun vaikuttavista tekijöistä ja voidaan suunnitella toimenpiteitä kohdentavasti. Tavoitteena on pitää asiakaspalvelun laatu korkealla vertaamalla muihin vesilaitoksiin.

Tampereen Veden liikeyliäämä-tavoite vuodelle 2022 on 27,421 miljoonaa euroa. Menokehitys pidetään maltillisena. Menokehityksen kasvu katetaan tuottavuutta parantamalla ja liikevaihtoa kasvattamalla. Suunnitellut investoinnit talousarviovuonna ovat 21 miljoonaa euroa. Suurin osa investointivaroista käytetään vesijohto- ja viemäriverkostojen rakentamiseen.

Tuottavuuden parantaminen

Tuottavuuden parantamiseksi jatketaan jätevesiverkoston analytiikkapalveluiden hyödyntämistä vuotovesimäärien selvittämisessä eri pumppaamoalueilla ja verkostosaneerauksen kohdistamisessa. Energiatohokkuuden parantaminen Tampereen Vedellä on jatkuvaa toimintaa, joka huomioidaan laitteiden uusinnan yhteydessä ja laitteiden ajotapaa optimoimalla. Korvaamalla nykyinen työajanseurantajärjestelmä ja käsin täytettävät lomakkeet uudella järjestelmällä pyritään vähentämään manuaalivaihtoa. Nykyinen tuntipalkkaisten työajanseurantajärjestelmä ja kuukausipalkkaisten varallaolo- ja ylityötuntien ilmoittaminen palkanlaskentaan edellyttää paljon manuaalivaihtoa.

TAMPEREEN VESI LIIKELAITOKSEN TOIMINNAN TAVOITTEET

Toiminnan tavoite 2022	Mittari
Sairauspoissaolo-% ei nouse v. 2019 tasosta (4,5%) ja vakavien tapaturmien määrä laskee.	Sairauspoissaolojen ja 3pv tai enemmän työkyvyttömyyttä aiheuttaneiden tapaturmien määrän kehitys vuoteen 2019 verrattuna.
Vesijohtoveden laatu ja toimitusvarmuus säilyvät korkealla tasolla	Häiriötilanteiden määrän kehitys/verkoston pituus. Häiriömäärän tulee laskea suhteessa verkoston pituuteen.
Vesijohtoverkoston pitkän tähtäimen toimintavarmuudesta huolehditaan	Verkoston keskimääräinen uusiutumisaika on alle 95 v.
Verkostojen kuntoarvio ja pitkän aikavälin investointiohjelma on valmistunut.	Toimenpiteet ja toteutustilanne
Asiakastytytyväisyys: Palveluun liittyvien tekijöiden mittari on nousut verrattuna edellisen asiakastytytyväisyystutkimuksen mittaukseen.	Palvelun wacsi-indeksi (=water customer satisfaction index).

TAMPEREEN VESI LIIKELAITOS

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Liikevaihto	66 429	69 574	70 757	77 833	85 616	94 178
Valmistus omaan käyttöön	3 101	2 000	2 000	2 014	2 022	1 700
Liiketoiminnan muut tuotot	40	32	32	32	32	32
Materiaalit ja palvelut						
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-7 738	-9 359	-8 710	-10 406	-12 133	-18 058
Palvelujen ostot	-9 778	-11 464	-11 268	-13 687	-15 926	-23 596
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-6 813	-7 270	-7 409	-7 557	-7 708	-7 429
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-1 600	-1 708	-1 741	-1 776	-1 812	-1 746
Muut henkilösivukulut	-236	-283	-280	-286	-291	-281
Poistot ja arvonalentumiset	-12 810	-13 000	-14 000	-14 700	-15 300	-15 800
Liiketoiminnan muut kulut	-1 727	-1 906	-1 960	-1 967	-2 000	-2 000
Liikelylijäämä (-alijäämä)	28 867	26 617	27 421	29 500	32 500	27 000
Rahoitustuotot ja -kulut						
Muut rahoitustuotot	4	0	0	0	0	0
Korvaus peruspääomasta	-10 500	-10 500	-14 700	-14 700	-14 700	-14 700
Muut rahoituskulut	-2	0	0	0	0	0
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	18 370	16 117	12 721	14 800	17 800	12 300
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	896	896	896	896	896	896
Tuloverot	3	-85	-85	-85	-85	-85
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	19 268	16 928	13 532	15 611	18 611	13 111

Rahoituslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Liikelylijäämä (-alijäämä)	28 867	26 617	27 421	29 500	32 500	27 000
Poistot ja arvonalentumiset	12 810	13 000	14 000	14 700	15 300	15 800
Rahoitustuotot ja -kulut	-10 497	-10 500	-14 700	-14 700	-14 700	-14 700
Tuloverot	3	-85	-85	-85	-85	-85
Muut tulorahoituksen korjaukset	-3	0	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta yhteensä	31 180	29 032	26 636	29 415	33 015	28 015
Investointimenot	-22 426	-21 000	-21 000	-22 000	-22 000	-24 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	150	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta yhteensä	-22 276	-21 000	-21 000	-22 000	-22 000	-24 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	8 903	8 032	5 636	7 415	11 015	4 015
Rahoituksen rahavirta						
Vaikutus maksuvalmiuteen	8 903	8 032	5 636	7 415	11 015	4 015
Muut maksuvalmiuden muutokset	-8 903	-8 032	-5 636	-7 415	-11 015	-4 015
Vaikutus rahavaroihin	0	0	0	0	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Investointimenot	-22 426	-21 000	-21 000	-22 000	-22 000	-24 000
Rahoitusosuudet	150	0	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-22 276	-21 000	-21 000	-22 000	-22 000	-24 000

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen toiminta-ajatuksena on yhteistyössä joukkoliikenteen tilaajan kanssa tuottaa korkealuokkaisia paikallisia joukkoliikennepalveluja kestävän kehityksen mukaisesti, joustavasti, taloudellisesti ja turvallisesti.

TKL toteuttaa toiminta-ajatustaan Tampereen kaupungin joukkoliikenneyksikön kanssa solmitun, vuodesta 2021 toistaiseksi voimassa olevan, tuotantosopimuksen mukaisesti. Joukkoliikenteen tilaajana toimiva joukkoliikenneyksikkö määrittelee ajettavat linjat, niiden aikataulut ja autokierrot. Tuottajana toimiva TKL suunnittelee kuljettajien työvuorot ja vastaa siltä tilatun liikenteen hoidosta. Tilaaja järjestää lipunmyynti- ja neuvontapalvelut sekä joukkoliikenteen tiedotuksen ja markki-

noinnin. Joukkoliikenneyksikkö maksaa TKL:lle korvauksen ajettujen linjakilometrien, linjatuntien ja autopäivien perusteella. Vuoden 2021 alusta voimaan astunut uudistettu tuotantosopimus pohjautuu allianssimallin mukaiselle yhteistyölle, tavoitteenaan tuotettavien joukkoliikenteen palvelujen kehittämisen ja edistäminen kaupunkikonsernin etujen mukaisesti.

Toiminnan ja talouden tavoitteet

Toiminnallisina tavoitteina on TKL:lle vuodelle 2022 esitetty sairauspoissaolojen ja vakavien tapaturmien määrän laskuun liittyvä tavoite, sekä tavoite puhtaan energian käyttövaatimukset huomioivan TKL:n varikkotoimintojen suunnittelu- ja toteutusratkaisun edis-

tymisestä yhteistyössä kaupunkikonsernin eri toimijoiden kanssa aina päätöksentekovaiheeseen. Kolmantena tavoitteena esitetään toimintaa allianssimallin mukaisesti siten, että toiminnassa korostuvat asiakastytyväisyys sekä kokonaistaloudellisuus.

Talouden tavoitteet konkretisoituvat toiminnan tulosta koskevassa tulostavoitteessa, joka vuoden 2022 osalta on 0,1 miljoonaa ylijäämäinen.

Vuoden 2022 talousarviossa on varauduttu kehysneuvottelun mukaiseen 0,5 miljoonan euron korvausinvestointeihin kalustopuolelle. Investointien mahdolliseen toteutumiseen vaikuttavat merkittävästi kaluston huolto- ja korjaustoimintojen kehittyminen sekä mahdollista erikoiskalustoa vaativat uudet liikennöintikohteet.

TAMPEREEN KAUPUNKILIIKENNE LIIKELAITOKSEN TOIMINNAN TAVOITTEET

Toiminnan tavoite 2022	Mittari
Sairauspoissaolojen määrä laskee vähintään 3 % ja vakavien tapaturmien määrä laskee	Sairauspoissaolojen ja 3pv tai enemmän työkyvyttömyyttä aiheuttaneiden tapaturmien määrän kehitys vuoteen 2021 verrattuna.
Puhtaan energian käyttövaatimukset huomioiva TKL:n varikkotoimintojen suunnittelu- ja toteutusratkaisu on edennyt yhteistyössä kaupunkikonsernin eri toimijoiden kanssa päätöksentekovaiheeseen.	Toteutustilanne ja toimenpiteet
Liikelaitos toimii allianssimallin mukaisesti siten, että toiminnassa korostuvat asiakastytyväisyys sekä kokonaistaloudellisuus.	Asiakastytyväisyyden kehittyminen ja allianssimallin kautta saavutetut taloudelliset hyödyt (euromääräinen arvio).

Toimenpiteet toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamiseksi

Vuoden 2020 keväästä lähtien myös joukkoliikenne on kärsinyt merkittävästi korona-epidemian aiheuttamasta ihmisten liikkuvuuden vähentymisestä. Tilaajatahon sopeutustoimet ovat tässä kohden suurelta osin kohdistuneet oman tuotannon operoiman liikenteen osuuteen. Näiden leikkausten ohella oman tuotannon suoritemäärä laski jälleen elokuussa 2021 merkittävästi Ratikan aloitettua liikenteen. Näköpiirissä on suoritetilauksen edelleen jatkuva vähentyminen kahden seuraavan vuoden aikana.

Vuonna 2022 on suunniteltu operoitavaksi noin 7,2 milj. linjakilometriä, mikä on noin 10 % kuluvan vuoden 2021 ennustetta vähemmän. Kilometrisuorituksen ohella tilaajan tilaus laskee vastaavalla tavalla sekä tilattavien linjatuntien että autopäivien osalta.

Viime vuodenvaihteesta voimaan astunut tuotantosopimus lähtee kustannusneutraliteetista. Oman tuotannon tavoitteena ei ole tuottaa voittoa ja toisaalta tilaajan maksamien tuotantohintojen tulee kattaa tuotannosta aiheutuvat kustannukset. Aiempina vuosina TKL on kyennyt tehostamistoimien ansiosta jopa alentamaan tuotantosopimuksessa määriteltyjä tuotantohintoja, saavuttaen samalla sille asetetut tulos-

tavoitteet. Laskenut ja edelleen laskeva tilausmäärä tulee kuitenkin kasvattamaan kuhunkin suoriteyksikköön kohdistuvaa kustannusta ja hinnoittelua joudutaan arvioimaan uudelleen.

Edellisvuosien aikana saavutettu sairauspoissaolojen vähentyminen vaikuttaa suoraa myös taloudelliseen tulokseen. Haasteena liikennealalla ovat edelleen useat työperäiset pitkäaikaisairaudet. Tiivis yhteistyö työterveyden kanssa ja tarvittaessa toteutettavat uudelleensijoitusprosessit tai työsuhteen edellytysten uudelleenarvioinnit ovat merkittävässä asemassa kustannusten hallinnassa.

Korjaamotoimintojen kehittämiseksi teetettiin vuonna 2020 erillinen selvitys, jonka mukaisesti toimintaa on järjestetty vuonna 2021. Toimintojen vetovastuuseen on rekrytoitu huoltopäällikkö. Kaluston ulkopuoliset huolto- ja korjauspalvelut on niin ikään kilpailutettu vuonna 2021. Yhdistämällä oman korjaamon ja kaupunkikorjaamojen palveluita joustavalla ja kustannustehokkaalla tavalla huolto- ja kalustopäällikkö vastaavat kaluston kunnosta ja riittävydestä. Kilpailutus on aloitettu myös merkittävän kustannuserän muodostavasta linja-autojen vakuuttamisesta ja uusi vakuutus sopimus on tarkoitus saattaa voimaan vuonna 2022.

Investointien osalta TKL on seurannut tarkasti suoritelausten määrää ja sopeuttanut kalustonsa sen mukaisesti. Laskevassa suoritevolyymissa ei uusia kalustoinvestointeja ole vuoden 2019 jälkeen toteutettu. Panostaminen ympäristöystävälliseen liikenteeseen, kaupunkikonsernin yhteiset ympäristötavoitteet ja EU-direktiivien asettamat vaatimukset ohjaavatkin tulevia investointeja uusiutuvaa energiaa hyödyntävään kalustoon. Tämä kalusto vaatii kuitenkin varikkotilat, joista käsin voidaan operoida paitsi liikennekentän sijoittuminen myös tekniset valmiudet

tehokkaina ja taloudellisina huomioiden. Konsernin eri yksiköiden yhteistyönä onkin erillinen varikkotyöryhmä aloittanut asiaa koskevan suunnittelun. Tavoitteena on liikennöinnin aloittaminen vuoden 2023 lopulla seuraavan sukupolven sähköisellä kalustolla ja uudelta varikolta käsin.

Kymmenen vuotta sitten kaupunginvaltuustossa hyväksyttiin työryhmän esitys TKL:n toiminnan organisointitavan selvittämiseksi. TKL:n keskeisinä tavoitteina ovat edelleen tämän esityksen mukaiset keskeiset tavoitteet; pyrkimys kustannustehokkuuden lisäämiseksi, matkustajapalvelun laadun sekä palvelutarjonnan luotettavuuden jatkuva kehittäminen, sairauspoissaolojen hallinta sekä työssä jaksamisen edistäminen. Kehitystä on tukenut toiminnan tehostamisen ohella säännönmukainen henkilöstön koulutus. Näiden avulla on tuotetun palvelun tason ja kustannusrakenteen osalta saavutettu myönteisiä tuloksia ja oma tuotanto on saatu tuotajana yksityisen sektorin tasolle.

Tuottavuuden parantaminen

Laskevan suoritevolyymin ohella taloudellisia haasteita luovat TKL:n toimitiloihin liittyvät kysymykset ja konsernin sisäisten palveluiden alati kohoava kustannustaso. Tuottavuuden parantamiseen tähdätään uuden allianssityyppisen tuotantosopimuksen mahdollistaman tehokkaamman suunnittelyyhteistyön ohella myös kaluston huoltotoimintoihin tehtyjen uudelleen järjestelyjen ja toteutettujen palvelujen kilpailutusten avulla. Uutena liiketoimintaan kuuluvana palvelumuotona TKL tuottaa joukkoliikenteen tilaajalle koko seudun kattavan joukkoliikenteen ohjauskeskuksen palvelut.

TKL:n tuotannon kehittämistyön painopistealueina ovat liikennesuunnittelun ohella korjaamotoimintojen edelleen kehittäminen ja sen voimavaroressurssien parempi hyödyntäminen, sekä toimitiloihin liittyvät kysymykset. Yhteistyössä joukkoliikenteen tilaajan kanssa tullaan vastaisuudessa etsimään Tampereen joukkoliikenteeseen parhaiten soveltuvia kalusto- ja muita teknisiä ratkaisuja, painottaen taloudellisten seikkojen ohella ympäristöystävällisyyttä, esteettömyyttä ja käyttömukavuutta.

TAMPEREEN KAUPUNKILIIKENNE LIIKELAITOS

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Liikevaihto	27 068	23 700	23 100	21 500	22 000	22 000
Liiketoiminnan muut tuotot	360	300	300	200	200	200
Materiaalit ja palvelut						
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-4 502	-4 216	-4 366	-3 950	-3 900	-3 700
Palvelujen ostot	-1 832	-1 635	-1 585	-1 400	-1 400	-1 500
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-12 519	-11 100	-10 495	-9 800	-10 000	-10 200
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-4 179	-4 020	-3 920	-3 800	-3 800	-3 800
Muut henkilösivukulut	-434	-411	-416	-400	-440	-440
Poistot ja arvonalentumiset	-2 585	-2 200	-1 950	-1 770	-1 560	-1 260
Liiketoiminnan muut kulut	-1 006	-918	-568	-580	-1 100	-1 300
Liikeylijäämä (-alijäämä)	371	-500	100	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	371	-500	100	0	0	0

Rahoituslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Liikeylijäämä (-alijäämä)	371	-500	100	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	2 585	2 200	1 950	1 770	1 560	1 260
Muut tulo- ja rahoituksen korjaukset	-93	-20	-100	0	0	0
Toiminnan rahavirta yhteensä	2 863	1 680	1 950	1 770	1 560	1 260
Investointimenot	0	0	-500	-2 000	0	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	69	20	100	0	0	0
Investointien rahavirta yhteensä	69	20	-400	-2 000	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 932	1 700	1 550	-230	1 560	1 260
Rahoituksen rahavirta						
Vaikutus maksuvalmiuteen	2 932	1 700	1 550	-230	1 560	1 260
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 931	-1 700	-1 550	230	-1 560	-1 260
Vaikutus rahavaroihin	1	0	0	0	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Investointimenot	0	0	-500	-2 000	0	0
Nettoinvestoinnit	0	0	-500	-2 000	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	69	20	100	0	0	0

LASKELMAT

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma
Verotulot
Valtionosuudet
Korkotulot ja -menot
Muut rahoitustulot ja -menot

Investointiosa

Rahoituslaskelmaosa

Rahoituslaskelma
Antolainauksen muutokset
Korollisten velkojen muutokset

TULOSLASKELMA

Talousarvion laskelmaosan tuloslaskelmassa osoitetaan, kuinka kunnan tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja muihin rahoitusmenoihin sekä taloudellisen käyttöön mukaisiin suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmassa lasketaan yhteen talousarvion käyttötalousosan toimintatulot ja -menot.

Tuloslaskelmaosan välituloksina esitetään seuraavat tiedot:

- Toimintakate kertoo, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuloilla.
- Vuosikate ilmoittaa paljonko tulorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen.
- Tilikauden tulos kertoo tilikauden tulojen ja menojen erotuksen.
- Tilikauden yli- tai alijäämä sisältää niin sanotut tuloksenkäsittelyerät eli poistoeron, varausten ja rahastojen muutokset. Tilikauden yli- tai alijäämä lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Talousarvion 2022 tuloslaskelma

Vuoden 2022 talousarvion toimintatulojen ja -menojen erotuksena muodostuva toimintakate on 1,41 miljardia euroa negatiivinen. Toimintakate kasvaa vuoden 2021 elokuun ennusteeseen

verrattuna 4,5 % (noin 60,6 milj. euroa). Maankäyttösopimuskorvauksia ja pysyvien vastaavien luovutusvoittoja arvioidaan kertyvän 20,9 milj. euroa vuotta 2021 vähemmän.

Toimintakatteen jälkeen tuloslaskelmassa esitetään verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustulot ja -menot. Verorahoitus (verotulot+valtionosuudet) kasvaa vuoden 2021 elokuun ennusteeseen verrattuna 22,0 milj. euroa eli 1,5 %. Verotulojen arvioidaan kasvavan 14,8 milj. eurolla ja valtionosuuksien 7,2 milj. eurolla vuodesta 2021.

Edellä mainittujen erien jälkeen muodostuva vuosikate on 86,3 milj. euroa.

Vuoden 2022 poistojen määräksi arvioidaan 110,3 milj. euroa. Korkean investointitason vuoksi poistojen määrä on kasvamassa vuosittain. Vuosikate kattaa poistoista 76 prosenttia.

Tilikauden tulos on 26,6 milj. euroa alijäämäinen.

Taloussuunnitelmakauden tuloslaskelma

Taloussuunnitelmakauden tavoitteena on kääntää alijäämäinen talous ylijäämäiseksi ja mitoittaa menojen kasvu verorahoituksen kasvua pienemmäksi. Sote-uudistuksen toteutuminen vuodesta 2023 alkaen vaikuttaa erittäin paljon taloussuunnitelmavuosien tu-

loslaskelmiin. Uudistuksen taloudelliset vaikutukset ovat syksyllä 2021 vielä hyvin epäselvät, mikä vaikeuttaa taloussuunnitelman laadintaa.

Nettomenot putoavat vuonna 2023 arviolta noin 63 prosenttia. Seuraavina vuosina toimintakatteen arvioidaan kasvavan noin 5,0 prosenttia, sillä maankäyttösopimuskorvausten ja myyntivoittojen tason arvioidaan olennaisesti pienenevän vuodesta 2023. Koska kyseisellä toimintakatteen kasvulla ja arvioidulla verorahoituksen kehityksellä tilikauden tulos jää raskaasti alijäämäiseksi, laaditaan ja käynnistetään vuoden 2022 aikana talouden tasapainotus- ja tuottavuusohjelma. Ohjelman avulla tavoitellaan kaupungin talouteen tasapainoa sote-uudistuksen käynnistymisen jälkeiseen tilanteeseen.

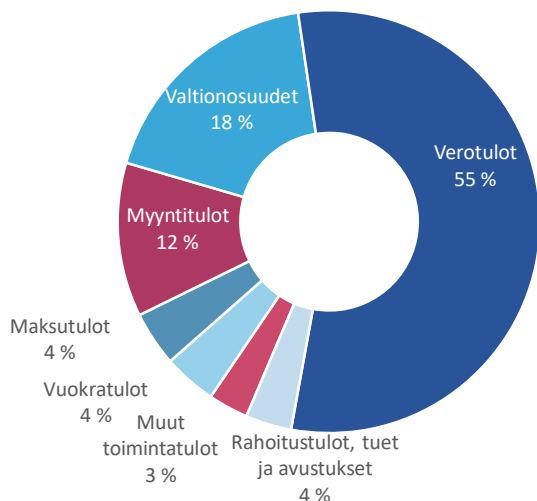
Taloussuunnittelukaudella keskitytään erityisesti arvioimaan palvelujen määrää ja laatua kaikissa kaupungin palveluissa. Talouden tasapaino edellyttää myös, että verorahoitus toteutuu arvioiden mukaisesti eikä taloutta kuormiteta laajentamalla kaupungin omilla päätöksillä palvelutarjontaa. Taloussuunnitelmakauden tavoitteena on myös parantaa tulorahoituksen tasoa suhteessa investointeihin.

TILIKAUDEN TULOS	VUOSIKATE/ POISTOT	VERORAHOITUS	NETTOMENOT
- 26,6 milj. €	76 %	+1,5 %	+4,5 %
TA 2022	TA 2022	TA 2022/Enn 2021	TA 2022/Enn 2021

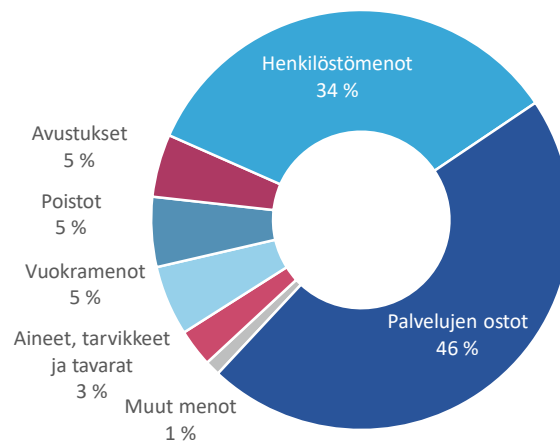
TULOSLASKELMA 2022

1 000 euroa	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liikelaitokset ja rahastot	Yhteensä, sisäiset erät mukana	Yhteensä, sisäiset erät vähennetty
Toimintatulot				
Myyntitulot	308 412	93 857	402 269	238 121
Maksutulot	84 710	0	84 710	84 510
Tuet ja avustukset	36 342	117	36 459	36 362
Vuokratulot	221 616	10	221 626	82 315
Muut toimintatulot	62 591	205	62 796	61 956
Toimintatulot yhteensä	713 671	94 189	807 860	503 265
Valmistus omaan käyttöön	1 610	2 000	3 610	3 610
Toimintamenot				
Henkilöstömenot				
Palkat ja palkkiot	-535 976	-17 904	-553 880	-553 880
Henkilösivumenot				
Eläkemeno	-116 019	-5 661	-121 680	-121 680
Muut henkilösivumenot	-20 271	-696	-20 967	-20 967
Palvelujen ostot	-1 103 395	-12 853	-1 116 248	-951 135
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-46 349	-13 076	-59 425	-59 225
Avustukset	-98 886	0	-98 886	-98 886
Vuokramenot	-247 357	-2 314	-249 671	-110 389
Muut toimintamenot	-5 755	-775	-6 530	-6 530
Toimintamenot yhteensä	-2 174 010	-53 278	-2 227 288	-1 922 693
Toimintakate	-1 458 729	42 911	-1 415 818	-1 415 818
Verotulot	1 115 800	0	1 115 800	1 115 800
Valtionosuudet	366 636	0	366 636	366 636
Rahoitustulot ja -menot				
Korkotulot	8 407	0	8 407	5 907
Muut rahoitustulot	59 472	0	59 472	28 532
Korkomenot	-19 809	0	-19 809	-17 309
Korvaus peruspääomasta	0	-14 700	-14 700	0
Muut rahoitusmenot	-16 356	0	-16 356	-116
Vuosikate	55 421	28 211	83 632	83 632
Poistot ja arvonalentumiset	-94 319	-15 950	-110 269	-110 269
Tilikauden tulos	-38 898	12 261	-26 637	-26 637

TULOT

MENOT

TULOSLASKELMA 2020-2025

1 000 euroa	TP 2020	Alkup. TA 2021	TP 2021 Enn	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot							
Myyntitulot	212 986	226 769	217 472	238 121	86 812	91 054	95 606
Maksutulot	100 134	97 466	95 062	84 510	30 810	32 316	33 931
Tuet ja avustukset	36 540	32 225	54 584	36 362	13 257	13 904	14 599
Vuokratulot	75 373	79 623	79 919	82 315	30 010	31 476	33 050
Muut toimintatulot	26 290	56 779	70 841	61 956	22 587	23 691	24 875
Toimintatulot yhteensä	451 323	492 862	517 878	503 265	183 476	192 441	202 061
Valmistus omaan käyttöön	6 039	3 080	5 177	3 610	1 316	1 380	1 449
Toimintamenot							
Henkilöstömenot							
Palkat ja palkkiot	-499 238	-517 431	-526 524	-553 880	-201 929	-211 796	-222 384
Henkilösivumenot							
Eläkemeno	-112 292	-114 484	-116 824	-121 680	-44 361	-46 529	-48 855
Muut henkilösivumenot	-17 514	-19 474	-20 770	-20 967	-7 644	-8 017	-8 418
Palvelujen ostot	-853 926	-887 680	-944 702	-951 135	-346 756	-363 700	-381 882
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-63 078	-59 163	-63 845	-59 225	-21 592	-22 647	-23 779
Avustukset	-120 142	-119 316	-103 690	-98 886	-36 051	-37 813	-39 703
Vuokramenot	-71 859	-94 302	-93 777	-110 389	-40 245	-42 211	-44 321
Muut toimintamenot	-5 223	-8 285	-8 171	-6 530	-2 381	-2 497	-2 622
Toimintamenot yhteensä	-1 743 273	-1 820 134	-1 878 303	-1 922 693	-700 958	-735 210	-771 963
Toimintakate	-1 285 911	-1 324 192	-1 355 247	-1 415 818	-516 166	-541 388	-568 452
Verotulot	1 035 323	1 053 700	1 101 000	1 115 800	597 200	582 500	599 100
Valtionosuudet	394 568	351 919	359 422	366 636	8 069	11 987	16 906
Rahoitustulot ja -menot							
Korkotulot	6 238	6 255	6 255	5 907	5 842	5 881	5 918
Muut rahoitustulot	35 859	27 100	27 913	28 532	26 770	26 797	26 803
Korkomenot	-15 341	-16 811	-16 811	-17 309	-17 853	-17 487	-17 077
Muut rahoitusmenot	-1 294	-125	-126	-116	-116	-116	-116
Vuosikate	169 442	97 846	122 406	83 632	103 745	68 173	63 080
Poistot ja arvonalentumiset	-105 867	-114 740	-109 239	-110 269	-113 594	-118 005	-116 847
Satunnaiset erät	264	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	63 839	-16 894	13 167	-26 637	-9 849	-49 831	-53 766
Poistoeron muutos	1 711	1 596	1 596	1 596			
Varausten muutos	0	0	0	0			
Rahastojen muutos	260	475	475	475			
Tilikauden yli- tai alijäämä	65 809	-14 823	15 238	-24 566			

Huom. Taloussuunnitelmavuosien 2023-2025 toimintatulojen ja -menojen tiliryhmätasoiset arviot ovat laskennallisia. Karkeat arviot hyvinvointialueelle siirtävistä eristä sekä muista merkittävistä muutoksista on laadittu toimintakatetasolla. Suunnitelmat tarkentuvat vuoden 2022 aikana.

TE-palvelujen siirtoa kunnille vuonna 2024 ei ole huomioitu laskelmissa valmistelun keskeneräisyydestä johtuen.

VEROTULOT

Kuntalain 111 §:n mukaan viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista. Kunnalle suoritettavat verot muodostuvat kunnan tuloverosta, osuudesta yhteisöveron tuottoon ja kiinteistöverosta.

Kuntien verotulot

2020

Kuntien tilinpäätösten mukaiset verotulot olivat noin 23,9 mrd. euroa vuonna 2020. Kuntien verotulot kasvoivat noin 920 milj. euroa mrd. euroa (4,0 %) edellisestä vuodesta. Kunnallisverotulot kasvoivat 985 milj. euroa (5,1 %). Kuntien yhteisöverotilitykset kasvoivat 58 milj. euroa (3,0 %). Kiinteistöverotulot vähenivät verohallinnon uuden kiinteistöveron joustavan valmistumisen myötä 123 milj. euroa (-6,6 %). Yhteensä kunnallisveroja kertyi 20,22 mrd. euroa, yhteisöveroja 1,97 mrd. euroa ja kiinteistöveroja 1,75 mrd. euroa.

2021

Kuntien arvioidaan saavan verotuloja kuluvana vuonna yhteensä noin 25,3 mrd. euroa. Kunnallisveron tilitysten arvioidaan kasvavan 2,1 %. Kuntien saamien yhteisöverotilitysten arvioidaan kasvavan 34,7 %, sillä osana kuntatalouden koronatukipakettia kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta on korotettu määräaikaisesti vuosille 2021 ja 2022. Kiinteistöveron tilitykset nousevat 15,0 %. Kaikkiaan kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan noin 1365 milj. euroa.

Vuonna 2021 arvioidaan kunnallisveroja kertyvän 20,64 mrd. euroa, yhteisöveroja 2,65 mrd. euroa ja kiinteistöveroja 2,01 mrd. euroa. Kunnallisveron tilitysten yhteismäärä on kasvanut kuluvan vuoden tammi-syyskuussa 5,1 %,

yhteisöverotilitykset 36,6 % ja kiinteistöverotilitykset 14,0 %.

Koronapandemialla on ollut erityisen suuri vaikutus yhteisöverotilityksiin. Kuntaryhmän osuutta yhteisöverosta on korotettu 10 prosenttiyksiköllä vuosille 2021 ja 2022. Toimenpiteen vaikutukseksi valtiovarainministeriö arvioi noin 570 milj. euroa.

2022

Kuntien verotulojen ripeä kasvu pysähtyy. Kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan ensi vuonna vain 0,8 prosenttia. Kuntien verotulojen kokonaismääräksi arvioidaan 25,50 mrd. euroa. Kunnallisverotuloja arvioidaan kertyvän 21,49 mrd. euroa, yhteisöveroja 1,97 mrd. euroa ja kiinteistöveroja noin 2,04 mrd. euroa. Yhteisöverotilitykset vähenevät 680 milj. eurolla, kun kuntaryhmän määräaikainen korotettu yhteisöverosuus poistuu.

Tampereen verotulot

Kunnan tulovero

Vuoden 2022 talousarvio on laadittu nykyisen 20,25 tuloveroprosentin mukaan. Vuoden 2022 verotuloarviota tehtäessä käytettävissä on ollut ennakkotieto vuoden 2020 veroista, jonka mukaan verotettavat tulot kasvovat koko maassa 2,1 % ja Tampereella 3,0 %. Tampereen verotettavien tulojen arvioidaan kasvavan 4,1 % vuonna 2021 ja 4,2 % vuonna 2022.

Vuonna 2021 kunnallisverotilitysten kumulatiivinen muutos Tampereella on syyskuun tilityksen jälkeen 5,8 % ja koko maassa 5,1 %. Tampereen kunnallisverotilitysten arvioidaan kasvavan vuonna 2021 noin 3,1 %. Vuonna 2022 kunnallisveroja arvioidaan kertyvän 933,8 milj. euroa, jossa on kasvua 4,5 %.

Osuus yhteisöveron tuotosta

Yhteisövero on kertymässä vuonna 2021 noin 116 milj. euroa. Kaupungin yhteisöveron jako-osuus vuodelle 2022 määräytyy verovuosien 2020 ja 2019 perusteella ja tieto osuudesta saadaan tammikuussa 2022. Talousarviovaiheessa on arvioitu kaupungin yhteisöverosuuden pysyvän ennallaan. Kuntien määräaikainen yhteisöverosuuden korotus päättyy vuoden 2021 lopussa, mikä pienentää Tampereen vuoden 2022 yhteisöverokertymää 30 milj. eurolla. Tampereen nykyisellä jako-osuudella yhteisöverotuloja arvioidaan tilittävän 87 milj. euroa vuonna 2022.

VEROTULOT

+14,8 MILJ. €

TA 2022/ENN. 2021

+1,3%

TA 2022/ENN. 2021

Verotulot (1 000 euroa)	TP 2020	Alkup. TA 2021	TP Enn 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Kunnallisvero	866 872	869 700	893 800	933 800	440 100	424 000	439 200
- veroprosentti	20,25	20,25	20,25	20,25	7,86	7,86	7,86
Osuus yhteisöveron tuotosta	85 333	92 000	116 200	95 000	93 500	94 000	94 500
Kiinteistövero	83 117	92 000	91 000	87 000	63 600	64 500	65 400
Yhteensä	1 035 323	1 053 700	1 101 000	1 115 800	597 200	582 500	599 100

Kiinteistövero

Kiinteistövero on kiinteistöveroprosentin mukainen osuus kiinteistön arvosta. Kiinteistöverolain 11 §:n mukaan kunnanvaltuusto määrittää kunnan kiinteistöveroprosenttien suuruuden laissa säädettyjen vaihteluvälien rajoissa vuosittain etukäteen samalla, kun se vahvistaa varainhoitovuoden tuloveroprosentin. Kiinteistöveroprosentit määrätään prosentin sadasosan tarkkuudella.

Kiinteistöveron tuotto on vuonna 2021 noin 91 milj. euroa ja kiinteistöveron tuotoksi arvioidaan 95 milj. euroa vuonna 2022. Kiinteistöveroprosentteihin ei tule muutoksia vuodelle 2022.

Valtiovarainministeriön johdolla on valmisteltu kiinteistöverouudistusta, jonka pitäisi hallitusohjelman mukaisesti pääosin tulla voimaan vuoden 2023 verotuksessa. Uudistus on siirtynyt aiemmin suunnitellusta vuodelle. Kiinteistöverotusta on tarkoitus uudistaa niin, että verotusarvot vastaisivat paremmin alueen hintatasoa ja rakentamiskustannuksia. Koska kiinteistöjen

verotusarvot valtaosin nousisivat, kuntien kiinteistöveroprosenttien ala- ja ylärajaa on vastaavasti tarkoitettu alentamaan.

Uudistuksen tavoitteena ei ole nostaa tai laskea kiinteistöveroa, mutta verorasitus jakautuisi osin uudella tavalla eri kiinteistöjen kesken.

Taloussuunnitelma 2022–2025

Tampereen verotulokehityksessä tahtuu suuria heilahteluja taloussuunnitelmakaudella sote-uudistuksen vaikutuksesta. Vuonna 2022 verotulojen arvioidaan kasvavan 1,3 % ja vuonna 2023 verotulojen arvioidaan vähenevän 4,5 %. Vuonna 2024 verotulot ovat laskemassa 2,5 % ja vuonna 2025 verotulojen arvioidaan kasvavan 2,8 %, jos yleinen talouskehitys toteutuu arvioidusti ja työllisyysaste paranee odotetusti. Vuonna 2021 verotulot ovat kasvavassa 4,5 %.

Kunnallisveron ja yhteisöveron kehitys heilahtelee merkittävästi sote-uudistuksen vaikutuksesta ja taloussuunnitelmakauden verotulojen arviointi

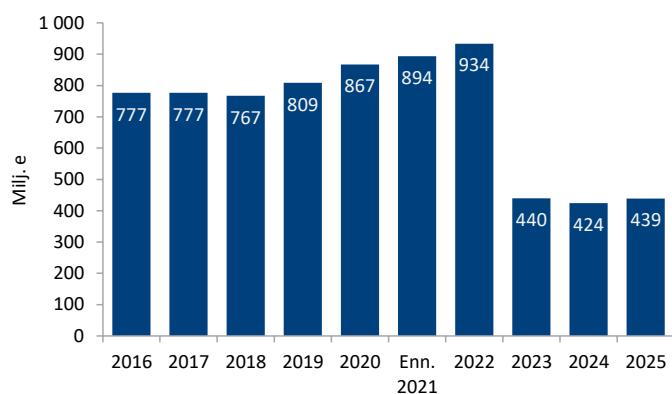
onkin erittäin ongelmallista. Kaikilta kunnilta siirretään kunnallisveroa yhtä monta prosenttiyksikköä hyvinvointialueille sote-tehtävien rahoitukseen ns. sote-valtionosuuksien lisäksi. Valtiovarainministeriön keväällä 2021 tekemän laskelman mukaan tämä olisi 12,39 %-yksikköä; luku tulee päivittämään vuonna 2022. Kunnallisverosta leikatava osuus määräytyy siirtolaskennan lopputulemana ja muuttuu siirtyvien kustannusten, valtionosuuksien, veromenetysten kompensaaion ja yhteisöveron muuttuessa. Näiden laskelmien mukainen kaupungin ns. uusi kunnallisvero-% olisi 7,86 %.

Vuonna 2022 kunnallisveron tuoton arvioidaan kasvavan 4,7 %. Yhteisöverotulot ovat laskemassa noin 24 % vuonna 2022, kun kuntaryhmän määräaikainen yhteisöveron jako-osuuden korotus on päättymässä ja pysyvän sen jälkeen ennallaan suunnittelukauden loppuvuodet. Kiinteistöveron arvioidaan suunnitelmakaudella kasvavan vuosittain 0,5 %.

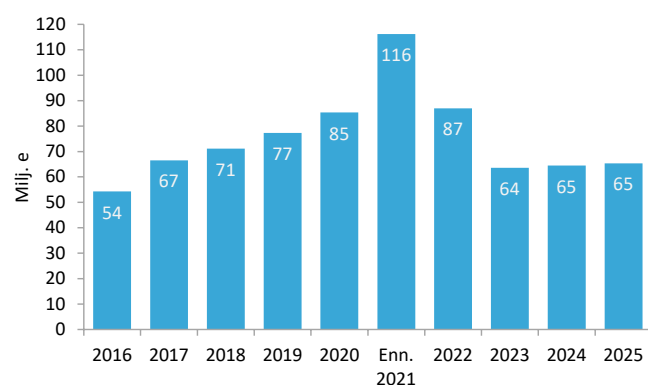
KIINTEISTÖVEROPROSENTIT

	Vaihteluvälit (Kiinteistö- verol)	TAMPERE	
		2021	2022
Yleinen	0,93–2,00	1,25	1,25
Vakituiset asuinrakennukset	0,41–0,90	0,65	0,65
Muut kuin vakituiset asuinrakennukset	0,93–2,00	1,10	1,10
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00–1,80	0,40	0,40
Voimalaitokset	enint. 3,10	3,00	3,00
Rakentamattomat rakennuspaikat	2,00–6,00	5,00	5,00

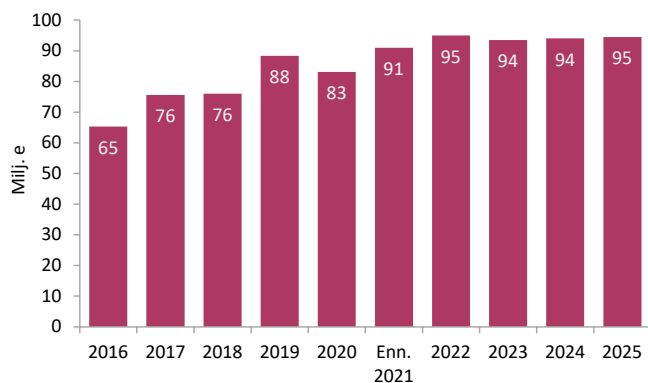
KUNNALLISVERON KEHITYS

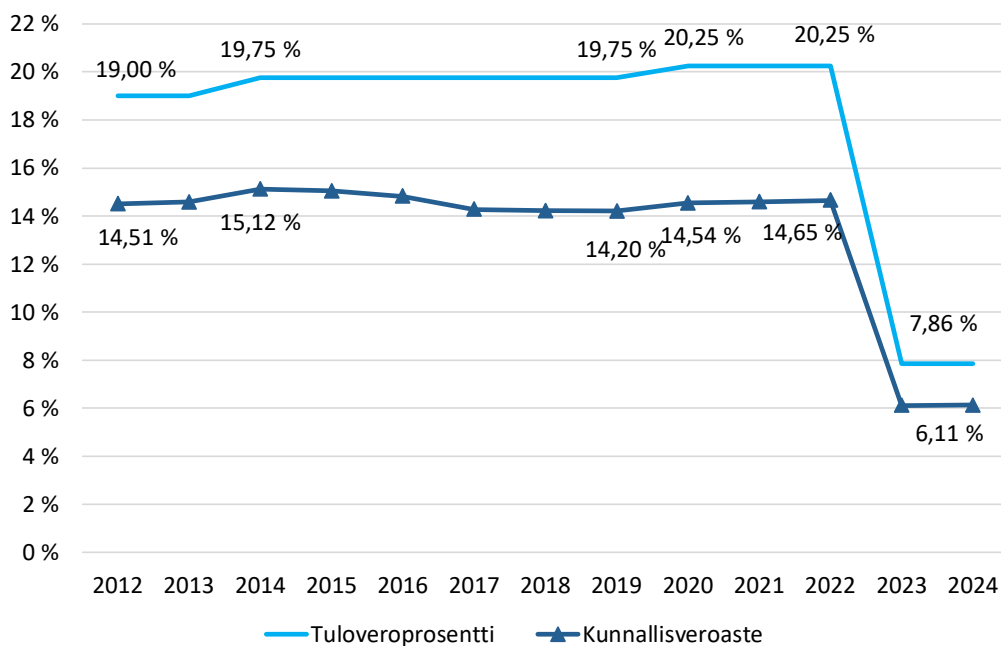
YHTEISÖVERON KEHITYS

KIINTEISTÖVERON KEHITYS

TAMPEREEN TULOVEROPROSENTTI JA EFEKTIIVINEN VEROASTE

VALTIONOSUUDET

Valtionosuusjärjestelmä uudistettiin vuoden 2015 alusta. Valtionosuudet määräytyvät pitkälti kunnan väestön ikärakenteen ja sairastavuuden perusteella. Sote-uudistuksen toteutuessa myös valtionosuusjärjestelmä uudistetaan. Nykyisen järjestelmän keskeiset määräytymisperiaatteet on kuitenkin tarkoitus säilyttää.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuudet vähenevät 1,1 mrd. euroa vuodesta 2021. Alenema aiheutuu pääsääntöisesti siitä, ettei vuodelle 2022 ole budjetoitu vastaavia määräaikaista korotuksia kuin vuodelle 2021. Laskennalliset valtionavut vuonna 2022 ovat kuitenkin 270 milj. euroa (3,9 %) suuremmat kuin valtion vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa.

Kuntien laskennalliset valtionosuudet ovat vuonna 2021 yhteensä 7,985 miljardia euroa ja veromenetysten korvaukset ovat 2,652 miljardia euroa. Kuntien valtionosuuksien kasvua vuonna 2022 selittävät ennen kaikkea hallituksen kevään 2021 kehysriihessä päättämä 246 milj. euron valtionosuiden korotus sekä vuoden 2022 indeksikorotus.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 25,67 prosentista 23,59 prosenttiin vuonna 2022. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus on 564 milj. euroa, mutta summa leikataan kunnilta. Lisäksi kilpailukyky sopimukseen liittyvä 233,6 milj. euron leikkaus kuntien valtionosuuksiin tehdään pysyväksi.

Kaiken kaikkiaan valtion toimenpiteet heikentävät kuntataloutta yli miljardilla

eurolla vuonna 2022, mutta muutosta selittää pääosin koronatukien poistuminen. Lopulliset päätökset vuoden 2022 valtionosuudesta tehdään aivan vuoden 2021 lopussa.

Tampereen valtionosuudet vuonna 2022 ovat kokonaisuudessaan kasvussa 7,2 milj. eurolla (2,0 %) veromenetysten kompensaaion ja opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien kasvun vuoksi. Peruspalvelujen valtionosuus pienenee 7,0 milj. eurolla vuodesta 2021.

Taloussuunnitelma 2022–2025

Vuoden 2022 talousarviossa valtionosuuksien kokonaismäärä kasvaa noin 7,2 milj. euroa vuodesta 2021.

Vuonna 2022 valtionosuuksia arvioidaan kertyvän 366,6 milj. euroa. Sote-uudistuksen myötä valtionosuudet romahtavat noin 8 milj. euroon vuonna 2023. Taloussuunnitelmakaudella 2023–2025 valtionosuuksien arvioi-

VALTIONOSUUDET

+7,2 MILJ. €

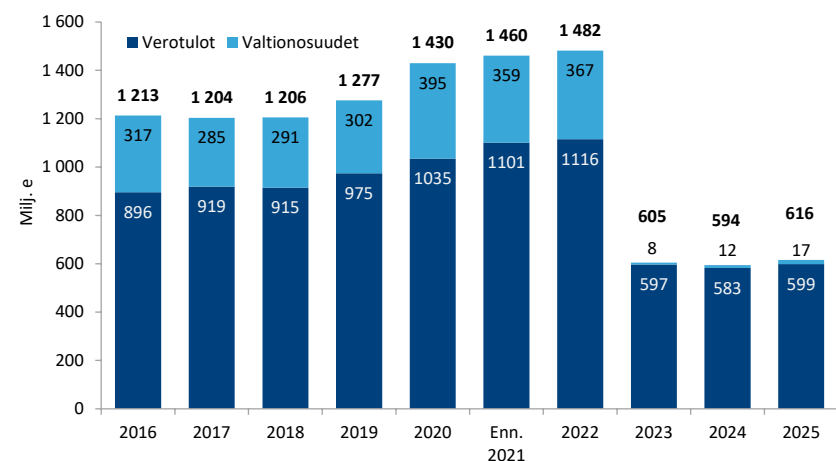
TA 2022/ENN. 2021

+2,0 %

TA 2022/ENN. 2021

daan hieman kasvavan vuosittain vuoden 2023 jälkeen. Vuosien 2023 – 2025 valtionosuuksien arviointiin vaikuttavat useat sellaiset tekijät, joiden vaikutusta ei ole luotettavasti arvioitavissa syksyllä 2021. Vuonna 2023 valtionosuuksia arvioidaan kertyvän noin 8 milj. euroa, vuonna 2023 noin 12 milj. euroa ja vuonna 2024 noin 17 milj. euroa.

VERORAHOITUKSEN KEHITYS

Valtionosuudet (1 000 euroa)	TP 2020	Alkup. TA 2021	TP Enn 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	223 418	184 721	186 308	179 284	22 500	22 725	22 952
Veromenetysten kompensaaio	100 811	98 741	100 498	112 024	32 600	32 926	33 255
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	70 340	68 457	72 616	75 328	74 000	74 740	75 487
Muutosrajoitin	-	-	-	-	-83 441	-83 441	-83 441
Siirtymätasaus	-	-	-	-	-37 590	-34 963	-31 348
Yhteensä	394 568	351 919	359 422	366 636	8 069	11 987	16 906

KORKOTULOT JA -MENOT

Talouden globaalit näkymät vuodelle 2022 osoittavat vahvaa kasvua pandemiasta toipumisen jälkeen. Kuluvana vuonna alkanut toipuminen on erinomaisessa vauhdissa ja kasvukauden aikaisia pulmia, kuten komponenttipulaa sekä kuljetus- ja energiakustannusten nousua on ilmennyt.

Keskuspankkien rahapolitiikka ja julkisen sektorin finanssipolitiikka ovat tukeneet taloutta huikeilla summilla. Tämän seurauksena velan määrä ympäri maailman on kasvanut voimakkaasti. Keskuspankkien arvopaperiostojen määrän vähentäminen näyttää ensi vuodelle selvältä ja tällä tulee olemaan vaikutuksia erityisesti pitkien korkojen tasoon. Pankkien toimintaa ohjaavaan talletuskorkoonkin saattaa Euroopan Keskuspankki tehdä nostoja ensi vuonna, mutta ohjauskoron nostaminen ei vielä vaikuta todennäköiseltä. Rahapolitiikan suuri kysymys on, miten ultra-kevyestä markkinasta ja valtavasta likviditeetin lisäyksestä palataan hallitusti normaaliin ympäristöön.

Ensi vuoden talousarvio on laadittu matalalla pysyvälle korkotasolle. Lyhyiden markkinakorkojen arvioidaan olevan negatiiviset koko ensi vuoden.

Lyhyillä euribor-koroilla on vaikutusta erityisesti kaupungin korkomenojen puolella, sillä suuri osa kaupungin korkotuloista perustuu kiinteäkorkoisiin saamisiin.

Korkotulot

Ulkoisten korkotulojen arvioidaan olevan ensi vuonna noin 5,9 milj. euroa ja ne koostuvat käytännössä kokonaan antolainoista saatavista koroista. Näistä merkittävimmät ovat Tampereen Sähkölaitos Oy:n vaihtovelkakirjalainastaan maksama noin 4,3 miljoonan euron korko, KOY Tampereen Monitoimiareenan lainastaan maksama noin 1,0 milj. euron korko sekä konsernin vuokra-asuntoyhteisöjen lainoistaan maksama noin 0,6 miljoonan euron suuruinen korko.

Sisäiset korkotulot koostuvat asunto- ja kiinteistölautakunnalta perittävistä kiinteistörahoituksen korkosuojauskuuluista.

Korkosijoitusten määrä on laskenut ja korkotaso alhainen, joten niiden tuottojen arvellaan jäävän mataliksi. Muita korkotuottoja on aiemmin saatu lähinnä konsernitalidolle maksetusta korosta, mutta vuonna 2021 tehdyn

kilpailutuksen jälkeen pankit eivät enää maksa mitään korkoa tilivaroille.

Korkomenot

Kaupungin ulkoiset korkomenot tulevat ensi vuonna kasvamaan hieman lainamäärän nousun vuoksi. Korollisen vieraan pääoman keskihinta on alhaisen korkotason ansiosta edelleen kohtuullinen; arvion mukaan noin 1,5 % keskimääräiselle laina- ja leasingpääomalle laskettuna.

Kaupunki käyttää vaihtuvakorkoisten lainojen korkoriskien hallintaan erilaisia koronvaihtosopimuksia, joilla tyypillisesti osa korkomenoista on vaihdettu kiinteiksi. Tällä valtuuston hyväksymien rahoitusperiaatteiden ja lainanotto-suunnitelmien mukaisella toimintatavalla tavoitellaan korkomenojen pienempää vaihtelua ja parempaa ennustettavuutta. Koronvaihtosopimusten kiinteiden korkojen vaihteluväli on 0,0 – 3,8 % ja niiden keskiarvo on tällä hetkellä noin 2,2 %. Sopimukset ovat pitkäaikaisia ja kaupunki hyötyy niistä, mikäli markkinakorot tulevaisuudessa nousevat sopimuskoron yläpuolelle. Lainojen suojausaste on 60 %, minkä johdosta tulevien vuosien

Korkotulojen erittely (1 000 euroa)	TP2020	TA 2021	TP Enn 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Sisäiset korkotulot	2 367	2 408	2 434	2 321	2 173	2 015	1 847
Sisäiset erät yhteensä	2 367	2 408	2 434	2 321	2 173	2 015	1 847
Antolainat	5 518	5 865	5 807	5 817	5 842	5 881	5 918
Sijoitukset	221	90	142	90	0	0	0
Muut korkotulot	515	300	400	0	0	0	0
Ulkoiset erät yhteensä	6 255	6 255	6 349	5 907	5 842	5 881	5 918
Yhteensä	8 622	8 663	8 783	8 228	8 015	7 896	7 766

Korkomenojen erittely (1 000 euroa)	TP2020	TA 2021	TP Enn 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Sisäiset korkomenot	-2 301	-2 408	-2 434	-2 321	-2 173	-2 015	-1 847
Sisäiset erät yhteensä	-2 301	-2 408	-2 434	-2 321	-2 173	-2 015	-1 847
Rahalaitokset	-15 046	-16 411	-16 812	-17 209	-17 753	-17 387	-16 977
Lahjoitusrahastot	-96	-100	-96	-100	-100	-100	-100
Muut korkomenot	-283	-300	-278	0	0	0	0
Ulkoiset erät yhteensä	-15 425	-16 811	-17 186	-17 309	-17 853	-17 487	-17 077
Yhteensä	-17 725	-19 219	-19 620	-19 630	-20 025	-19 502	-18 925

mahdolliset koronnousut vaikuttavat kaupungin korkomenoihin vain 40 %:n painolla.

Muihin korkomenoihin kirjataan konsernitiliin liittyneille tytäryhteisöille maksettava euribor-sidonnainen talletuskorko. Negatiivisten euribor-korkojen myötä näiden korkojen

maksaminen päättyi uuden pankki-palvelusopimuksen kilpailuttamisen myötä voimaanastuneiden uusien ehtojen johdosta.

Suunnitelmajaksolla vuosina 2023 - 25 korkomenojen arvioidaan pysyvän melko vakaina kasvavasta lainamäärästä huolimatta. Näkemys perustuu kor-

komarkkinoiden tämän hetkiseen hinnoitteluun tulevaisuudesta ja tarkoittaa sitä, että kaupungin koko vieraan pääoman suhteellinen kokonaiskustannus alenee vuosi vuodelta hieman.

MUUT RAHOITUSTULOT JA -MENOT

Rahoitustulot

Muiden rahoitustulojen sisäiset erät koostuvat liikelaitosten maksamista peruspääomakorvauksista. Ensi vuonna Tampereen Vesi liikelaitoksen maksama korvaus nousee 14,7 milj. euroon. Tampereen Kaupunkiliikenne liikelaitoksen peruspääomakorvaus on edelleen nolla. Lisäksi asunto- ja kiinteistö-lautakunnalle kohdistetaan vuodesta 2021 alkaen pääomakustannuksena rahoituskulu, joka on 2,7 % talonrakennusinvestointien tasearvosta. Vuonna 2022 tämä sisäinen rahoitustuotto on yhteensä arviolta 16,2 milj. euroa.

Ulkoisten rahoitustulojen arvioidaan kasvavan noin puolella miljoonalla eu-

rolla kuluvan vuoden ennusteeseen nähden. Osinkotulojen ennakoidaan kasvavan noin 1,6 milj. eurolla, mikä selittää rahoitustulojen kasvun. Merkittävimmät osinkotulot kaupunki odottaa saavansa Tampereen Sähkölaitos Oy:ltä, Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä sekä Finnpark Oy:ltä. Osinkotulot ovat kuitenkin riippuvaisia yhtiöiden liiketoiminnan menestyksestä ja osin ulkoisista olosuhteista, siten osinkojen määrään sisältyy aina epävarmuutta.

Ulkoiset rahoitustulot sisältävät myös Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin 1,4 milj. euron suuruisen korvauksen peruspääomasta, mikä sote-uudistuksen poistuu

vuonna 2023.

Muihin rahoitustuloihin kirjataan kaupungin myöntämistä takauksista saatava provisiotulo. Muihin rahoitustuloihin kirjataan myös mahdolliset sijoitusten arvonalennusten oikaisut.

Rahoitusmenot

Muihin rahoitusmenoihin kirjataan mm. sijoitusomaisuuden myyntitappiot ja arvonalennukset sekä lainojen ja omaisuuden hoidosta aiheutuneet menot.

Merkittäviä myyntitappioita tai arvonalennuksia ei odoteta tuleville vuosille.

Muiden rahoitustulojen erittely (1 000 euroa)	TP2020	TA 2021	TP Enn 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Liikelaitosten peruspääomakorvaukset							
Tampereen Vesi Liikelaitos	10 500	10 500	10 500	14 700	14 700	14 700	14 700
Muut sisäiset rahoitustulot	0	15 150	15 150	16 240	16 240	16 240	16 240
Sisäiset erät yhteensä	10 500	25 650	25 650	30 940	30 940	30 940	30 940
Kuntayhtymien peruspääomakorot ja ylijäämänpalautus	1 445	1 445	1 445	1 445	0	0	0
Rahoitusarvopapereiden myyntivoitot	2 086	0	940	0	0	0	0
Verotilityskorot	3	0	0	0	0	0	0
Osinkotulot	30 526	24 777	24 734	26 326	26 100	26 100	26 100
Muut rahoitustulot	1 799	878	839	761	670	697	703
Ulkoiset erät yhteensä	35 859	27 100	27 957	28 532	26 770	26 797	26 803
Yhteensä	46 359	52 750	53 607	59 472	57 710	57 737	57 743
Muiden rahoitusmenojen erittely (1 000 euroa)	TP2020	TA 2021	TP Enn 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Korvaus peruspääomasta	-10 500	-10 500	-10 500	-14 700	-14 700	-14 700	-14 700
Muut sisäiset rahoitusmenot	0	-15 150	-15 150	-16 240	-16 240	-16 240	-16 240
Sisäiset erät yhteensä	-10 500	-25 650	-25 650	-30 940	-30 940	-30 940	-30 940
Verotilitysten korkomenot	-0	0	0	0	0	0	0
Viivästyskorkomenot	-316	0	-23	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	-978	-125	-148	-116	-116	-116	-116
Ulkoiset erät yhteensä	-1 294	-125	-172	-116	-116	-116	-116
Yhteensä	-11 794	-25 775	-25 822	-31 056	-31 056	-31 056	-31 056

Vuonna 2022 kolmanneksi suurin investointikokonaisuus on Tampereen Vedellä, jonka investointibudjetti on 21,0 milj. euroa ja se jakaantuu perusparantamiseen (9,7 milj. euroa) ja uudistuotantoon (11,3 milj. euroa). Muita isoja investointeja tekeviä toimijoita ovat asunto- ja kiinteistöalutakunnan maan esirakentaminen ja tonttimaan hankinta 12,3 milj. eurolla, konsernihallinto 9,8 milj. eurolla sekä sivistys- ja kulttuurilautakunta 9,1 milj. eurolla. Konsernihallinnon investoinneista 1,5 milj. euroa on varattu sijoitettavaksi Sara Hildénin taidemuseon kiinteistöyhtiöön, ICT-kehittämiseen 6,0 milj. euroa sekä 2,2 milj. euroa osakkeisiin ja osuuksiin sekä sijoituksiin ja 0,09 milj. euroa ensikertaiseen kalustamiseen.

Kehitysohjelmat

Kehitysohjelmien investointibudjetti vuonna 2022 on yhteensä 17,4 milj. euroa. Budjetti jakautuu 10,4 milj. euron Viiden tähden keskustan kehitysohjelmaan ja 7,0 milj. euron Hiedanrannan kehitysohjelmaan. Kehitysohjelmien investointirahat käytetään maan esirakentamiseen ja kaupunkiympäristön rakentamiseen. Investoinneissa ei ole mukana 0-kuitua, koska se kuuluu käyttötalouteen.

Taloussuunnitelmavuodet

Vuosina 2023-2025 investointibudjetti pysyy suurena. Vuonna 2022 nettoinvestointien arvioidaan olevan noin 235 milj. euroa, ja investointitaso nousee taloussuunnitelmavuotena 2023 yli 255 milj. euroon ja vuonna 2023 laskee alle 240 milj. euron. Vuonna 2024 investointitaso nousee yli 240 milj. euron.

Investointeja tulee arvioida suhteessa vuosikatteeseen ja investointien tulorahoitusprosenttiin, joka vaihtelee 26 % ja 41 % välillä talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosien aikana.

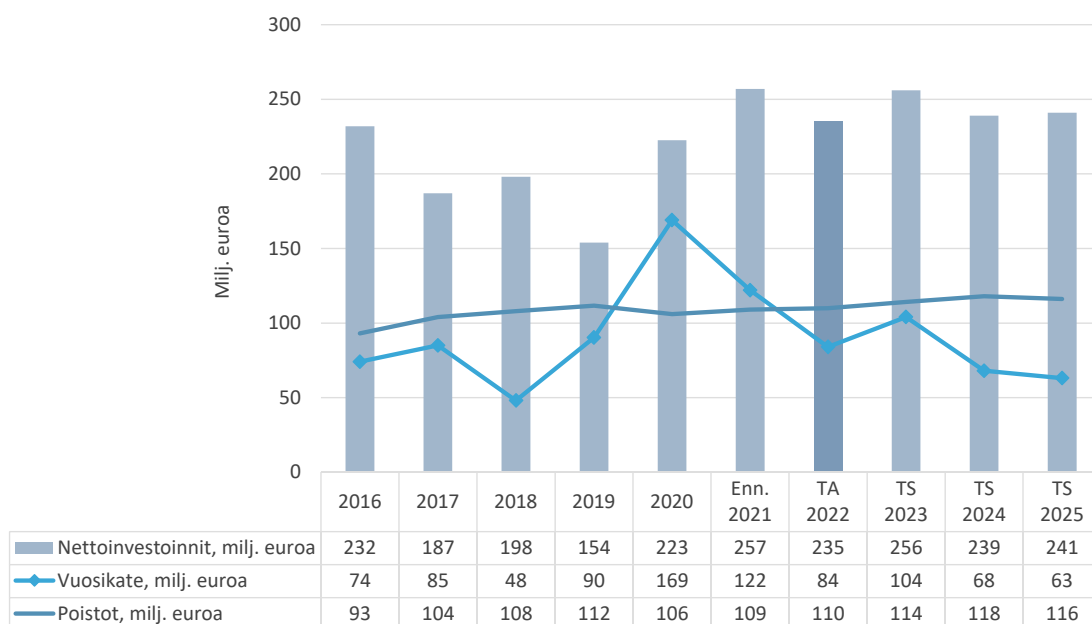
Suurimmat investointitoimijat säilyvät taloussuunnitelmakaudella samoina. Talonrakennushankkeiden budjetti nousee kuitenkin merkittävästi vuoden 2022 tasosta ja kaupunkiympäristön rakentaminen vaihtelee suunnitelman mukaan taloussuunnitelmavuosina ja laskee vuonna 2025. Kehitysohjelmien investointien kokonaistaso nousee merkittävästi taloussuunnitelmavuosina, kun Viiden tähden -kehitysohjelman investointitaso nousee ja Hiedanranta -kehitysohjelman investointitaso laskee. Konsernihallinnon ICT-kehittämiseen varattu investointitaso nousee taloussuunnitelmavuosilla. ICT-investointien sitovuustaso on käyttötalou-

den ja investointien yhteismäärä. Muut toimijat tavoittelevat samanlaista investointitasoa kuin talousarviovuonna 2022. Pirkanmaan pelastuslaitoksella ja sosiaali- ja terveystalutakunnalla ei ole investointeja taloussuunnitelmavuosina toimintojen siirtyessä hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta.

Omaisuuksien myynti ja rahoitusosuudet

Investointien rahavirtaan vaikuttavia myyntituloja saadaan omaisuutta myymällä. Vuonna 2022 omaisuutta arvioidaan myytävän noin 68,9 milj. eurolla. Summa sisältää 34,4 milj. euroa maanmyyntituloja ja 33,9 milj. euroa yksittäisten rakennuskohteiden myyntiä sekä kaluston myyntiä. Summaan lasketaan myös Finnpark Oy:n maksama SVOP-rahaston palautus 0,5 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuosille arvioidaan merkittävää laskua sekä kiinteän omaisuuden maanmyyntituloissa että rakennusten myyntituloissa verrattuna vuoden 2022 tasoon. Vuonna 2022 rahoitusosuudeksi arvioidaan 0,3 milj. euroa useampiin Asunto- ja kiinteistöalutakunnan talonrakennushankkeiden kohteisiin sekä 0,06 milj. euroa Pirkanmaan pelastuslaitokselle.

NETTOINVESTOINNIT, VUOSIKATE JA POISTOT

1 000 euroa	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Bruttoinvestoinnit (investointimenot)	234 994	257 237	239 489	240 609
Nettoinvestoinnit (investoinnit - rahoitusosuudet)	234 639	255 862	239 339	240 609
Investointien rahavirta (nettoinvestoinnit - om.myynti)	165 689	229 578	228 779	236 209
Vuosikate	83 632	103 746	68 174	63 081
Investointien tulorahoitusprosentti	36%	41%	28%	26%

INVESTOINNIT (1 000 euroa)	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Sivistyspalvelujen palvelualue				
Sivistys- ja kulttuurilautakunta				
Nettoinvestoinnit	9 100	10 100	9 900	10 000
Sosiaali- ja terveystalouden palvelualue				
Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta				
Nettoinvestoinnit	1 535	0	0	0
Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue				
Elinvoima- ja osaamislautakunta				
Toisen asteen koulutus				
Nettoinvestoinnit	3 700	4 400	2 000	3 800
Asunto- ja kiinteistölautekunta				
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)				
Nettoinvestoinnit	96 863	120 592	101 239	103 159
Maa- ja vesialueet				
Nettoinvestoinnit	12 310	7 970	8 200	7 900
Viiden tähden keskusta				
Nettoinvestoinnit	2 200	4 800	4 500	6 000
Hiedanranta				
Nettoinvestoinnit	7 000	2 000	3 500	200
Kaupunkiympäristön palvelualue				
Yhdyskuntalautakunta				
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)				
Nettoinvestoinnit	60 000	59 000	58 500	54 000
Viiden tähden keskusta				
Nettoinvestoinnit	8 200	11 200	19 500	18 000
Hiedanranta				
Nettoinvestoinnit		500	200	1 200
Joukkoliikennelautakunta				
Nettoinvestoinnit	500	500	500	500
Konsernihallinto				
Yhteiset erät				
Nettoinvestoinnit	3 700	3 800	2 300	2 850
Muut				
Nettoinvestoinnit	93			
ICT-kehittäminen				
Nettoinvestoinnit	6 000	7 000	7 000	9 000
Taseyksiköt				
Pirkanmaan pelastuslaitos				
Nettoinvestoinnit	1 938	0	0	0
Liikelaitokset				
Tampereen Vesi Liikelaitos				
Nettoinvestoinnit	21 000	22 000	22 000	24 000
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos				
Nettoinvestoinnit	500	2 000		
Nettoinvestoinnit yhteensä	234 639	255 862	239 339	240 609

RAHOITUSLASKELMA

Talousarvion laskelmaosan rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous-, tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoitusosaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja mahdolliset oman pääoman muutokset sekä arvio merkittävistä muutoksista muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta).

Rahoituslaskelma on rahavirtalaskelman luonteinen, sen lopussa esitetään toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen vaikutus kaupungin rahavaroihin eli sitä, miten kaupungin rahavarat muuttuvat toiminnan johdosta tilikauden aikana. Välituloksena esitetään Vaikutus maksuvalmiuteen.

Talousarvion 2022 rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmassa varsinaisen toiminnan tuloista ja menoista kertyvä tulorahoitus on talousarviovuonna 29,7 milj. euroa. Investointien aiheuttama rahoitustarve eli investoinnit vähennettynä niihin saaduilla rahoitusosuuksilla ja myyntituloilla on 165,7 milj. euroa. Tulorahoitus ei riitä investointien kattamiseen, ja toiminnan ja investointien rahavirta muodostuu yhteensä 136,0 milj. euroa negatiiviseksi.

Antolainojen määrän arvioidaan laskevan ohjelman mukaisten lyhennysten johdosta 0,5 milj. euroa. Antolainojen lisäykset ovat 1,7 milj. euroa.

Uutta lainaa arvioidaan nostettavan 140 milj. euroa. Kaupungin lainoja lyhennetään maksuohjelmien mukaisesti 25,7 milj. eurolla. Lainamäärän nettokasvuksi arvioidaan 114,3 milj. euroa.

Asukaskohtaisen lainamäärän arvioidaan nousevan vuoden 2022 lopussa 4 363 euroon.

Kaikkiaan talousarvion vaikutus kaupungin rahavaroihin on 22,9 milj. euroa negatiivinen. Talousarvion toteutuessa kaikilta osiltaan kaupungin rahavarat ja erät muut maksuvalmiuteen vaikuttavat erät pienenevät kyseisellä summalla.

Taloussuunnitelmakauden rahoituslaskelma

Kaupungin strategian mukainen kasvutavoite edellyttää isoja investointeja sekä palvelutiloihin että kaupungin infrastruktuuriin. Vuosien 2022–2025 investointisuunnitelma on yhteensä noin 972 milj. euroa, josta talonrakennushankkeiden osuus on 424 milj. euroa. Investointien valmistelussa on painotettu sisäilmaongelmaisten rakennusten peruskorjausta ja uudisrakentamista sekä kaupungin kasvuun vastaamista. Erilisiin perusparannushankkeisiin osoitetaan yli 400 milj. euroa. Kaupungin kasvuun ja olemassa olevan infran kunnossapitoon esitetään neljän vuoden aikana kohdistettavan 231 milj. euroa. Viiden tähden keskustan kehitysohjelmaan hankkeisiin arvioidaan kohdistuvan 74 milj. euron investoinnit. Maan esirakentamiseen ja rakentamiskelpoiseksi saattamiseen esitetään 36 milj. euroa.

Suurten investointitarpeiden vuoksi kaupungin lainamäärä nousee nopeasti, jos kaikki investoinnit toteutuvat suunnitellussa aikataulussa ja investoinnit tehdään kaupungin taseeseen ja toimintakate sekä tulorahoitus kertyvät arvioidusti. Jos investointien toteuttamisessa käytetään muita rahoitusmalleja,

kaupungin lainamäärä kasvaa hitaammin.

Kaupungin lainamäärä on kasvamassa taloussuunnitelmakaudella noin 1,5 miljardiin euroon. Lainamäärän kasvu tulee kuitenkin todennäköisyydellä jäämään pienemmäksi, sillä investoinnit eivät toteudu suunnitellussa aikataulussa, joitain omistuksia järjestellään uudelleen investointien rahoittamiseksi ja jotain omaisuutta voidaan myydä sekä investointeja toteutetaan vaihtoehtoisilla rahoitusmalleilla. Lisäksi arvioitua vuosikatetavoitetta pyritään nostamaan vuonna 2022 käynnistettävällä talouden tasapainotus- ja tuottavuusohjelmalla. Vuoden 2024 lopussa asukaskohtaisen lainamäärä olisi nousemassa ilman talouden tasapainotus- ja tuottavuusohjelmaa noin 5 800 euroon, mutta ohjelman avulla lainamäärän kasvua hidastetaan.

Investointien tulorahoitustavoite pyritään taloussuunnitelmakaudella nostamaan noin 60 prosenttiin taloussuunnitelman keskimääräisestä 33 prosentin tasosta. Taloussuunnitelmakaudelle suunniteltu vuotuinen noin 240 milj. euron keskimääräinen investointitaso edellyttäisi noin 145 milj. euron vuosikatetta. Vuoden 2022 talousarviossa vuosikate on 83,6 milj. euroa.

Tulevien vuosien investointien aiheuttamaa suurta lisärahoitustarvetta voidaan kattaa osittain myös omistuksien uudelleenjärjestelyillä ja omaisuuden myynnillä sekä vaihtoehtoisilla rahoitusmalleilla. Omaisuuden myynnistä saattavia tuloja tulee ensisijaisesti kohdistaa suunniteltujen investointien omarahoitusosuuden vahvistamiseen ja velanototarpeen vähentämiseen.

NETTOINVESTOINNIT	INVESTOINTIEN TULORAHOITUS	LAINAKANTA	LAINAMÄÄRÄ/AS.
234,6 milj. €	36 %	1 077,7 milj. €	4 363 €
TA 2022	TA 2022	(enn. 31.12.2022)	(enn. 31.12.2022)

RAHOITUSLASKELMA 2022

1 000 euroa	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liikelaitokset ja rahastot	Yhteensä, sisäiset erät mukana	Yhteensä, sisäiset erät vähennetty
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	55 421	28 211	83 632	83 632
Tulorahoituksen korjauserät	-53 846	-100	-53 946	-53 946
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-213 494	-21 500	-234 994	-234 994
Rahoitusosuudet investointimenoihin	355	0	355	355
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	68 850	100	68 950	68 950
Toiminnan ja investointien rahavirta	-142 714	6 711	-136 003	-136 003
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-1 700	0	-1 700	-1 700
Antolainasaamisten vähennykset	507	0	507	507
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	140 000	0	140 000	140 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-25 734	0	-25 734	-25 734
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-3	0	-3	-3
Vaikutus maksuvalmiuteen	-29 644	6 711	-22 933	-22 933
Muut maksuvalmiuden muutokset	6 711	-6 711	0	0
Vaikutus rahavaroihin	-22 933	0	-22 933	-22 933

RAHOITUSLASKELMA 2020-2025

1 000 euroa	TP 2020	Alkup. TA 2021	TP 2021 Enn*	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	169 442	97 846	122 406	83 632	103 746	68 174	63 081
Satunnaiset erät	264	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-17 371	-49 759	-63 204	-53 946	-21 696	-9 210	-3 300
	152 335	48 087	59 202	29 686	82 050	58 964	59 781
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-229 872	-271 617	-260 886	-234 994	-257 237	-239 489	-240 609
Rahoitusosuudet investointimenoihin	7 264	637	4 158	355	1 375	150	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	45 381	76 958	99 205	68 950	26 284	10 560	4 400
	-177 227	-194 022	-157 522	-165 689	-229 578	-228 779	-236 209
Toiminnan ja investointien rahavirta	-24 892	-145 935	-98 320	-136 003	-147 528	-169 815	-176 428
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-16 992	-3 700	-2 020	-1 700	-100	-100	-100
Antolainasaamisten vähennykset	2 296	2 903	2 894	507	169	130	125
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	120 000	145 000	70 000	140 000	190 000	205 000	177 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-16 185	-18 622	-21 289	-25 734	-68 832	-63 308	-35 381
Lyhytaikaisten lainojen muutos	16 083	0	0	-3	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	80 309	-20 354	-48 734	-22 933	-26 291	-28 093	-34 784
Muut maksuvalmiuden muutokset	41 874	0	0	0	0	0	0
Vaikutus rahavaroihin	122 183	-20 354	-48 734	-22 933	-26 291	-28 093	-34 784
Rahavarat 31.12.	312 958	153 353	264 223	241 290	214 999	186 906	152 122
Rahavarat 1.1.	190 774	173 707	312 958	264 223	241 290	214 999	186 906

*Ennuste 8/2021 lukuunottamatta rahoituksen rahavirran eriä, joiden ennuste on päivitetty tämän jälkeen

ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET

Antolainojen nettomäärän arvioidaan kasvavan vuonna 2022 noin 1,2 milj. eurolla verrattuna vuoden 2021 toteumaennusteeseen. Tämä on vahvasti sidoksissa siihen, tuleeko KOY Tampereen Monitoimiareena vielä käyttämään sille vuokralaisista tai odottamattomista kustannuksista aiheutuvaa lainavarausta. Muutoin antolainasaamiset pienenevät lyhennysten myötä ensi vuonna.

Antolainojen muita lisäyksiä on budjetoitu 0,1 milj. euroa Sivistys- ja kult-

tuurilautakunnan myöntämiin lainoihin Tampere Filharmonian muusikoiden soitinhankintoihin sekä kuvataiteilijoille myönnettäviin lainoihin. Lisäksi varaudutaan sosiaalisen luototuksen uusiin lainoihin 0,25 milj. eurolla.

Antolainojen lyhennykset kohdistuvat lähinnä konsernin asuntoyhteisöjen lainoihin sekä jäljellä oleviin asuntolainoihin. Merkittävimmät antolainasaamiset kaupungilla on Tampereen Sähkölaitos Oy:ltä 70,0 milj. euroa, KOY Tampereen Monitoimiareenalta noin

24,0 milj. euroa sekä Tampereen Vuokralatosäätiöltä noin 10,6 milj. euroa.

Tytärtyhteisöjen pitkäaikainen lainarahoitus otetaan pääsääntöisesti suoraan rahalaitoksilta ja kaupunki takaa lainoja valtuuston tapauskohtaisilla päätöksillä. Taulukon antolainoihin eivät sisälly myöskään tytäryhtiöille konsernitilin kautta myönnetty lyhytaikaiset luotot.

Antolainat (1 000 euroa)	TP2020	TA 2021	TP Enn 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Konserniyhteisöt ja muut	108 931	113 419	108 128	109 356	109 322	109 324	109 320
Vähennykset	-2 248	-2 860	-2 823	-472	-134	-98	-103
Lisäykset	16 992	3 700	2 020	1 700	100	100	100
Asuntolainat	244	204	173	138	103	71	49
Vähennykset	-48	-43	-71	-35	-35	-32	-22
Antolainat yhteensä	109 175	113 623	108 301	109 494	109 425	109 395	109 369
Sosiaalinen luototus	353	609	483	613	763	913	1 063
Vähennykset	-96	-120	-120	-120	-150	-150	-150
Lisäykset	236	350	250	250	300	300	300

KOROLLISTEN VELKOJEN MUUTOKSET

Ensi vuonna kaupungin korollisen velan arvioidaan kasvavan 114,3 milj. eurolla. Tämä on selvästi enemmän kuin kuluvalle vuodelle ennakoitujen lainojen nostot, jotka ovat sekä kaupungin kehittyneen talouden että tilivarojen pienentämisen johdosta jäämässä oleellisesti alkuperäistä vuoden 2021 talousarviota alhaisemmiksi.

Rahalaitoksilta olevat pitkäaikaiset lainat lyhenevät vuonna 2022 maksuohjelmien mukaisesti 25,7 milj. eurolla ja uutta velkaa tarvitaan siten bruttona 140,0 milj. euroa. Konsernitilin kautta tytäryhteisöille olevan lyhytaikaisen velan arvioidaan säilyvän en-

nallaan. Pitkäaikaista velkaa edustavat rahalaitoslainat ovat talousarviossa sitovia.

Taloussuunnitelmakaudella 2023-25 velkaantumisen arvioidaan jatkuvan haarukassa noin 120-140 milj. euroa vuosittain. Investointipaineet säilyvät edelleen korkealla, mutta vuosikatteen odotetaan paranevan, mikä auttaa velan kasvun hillitsemisessä. Silti jakson lopulla korollista velkaa arvioidaan olevan jo lähes 1,5 miljardia euroa ja asukaskohtainen lainamäärä nousee 5 790 euroon.

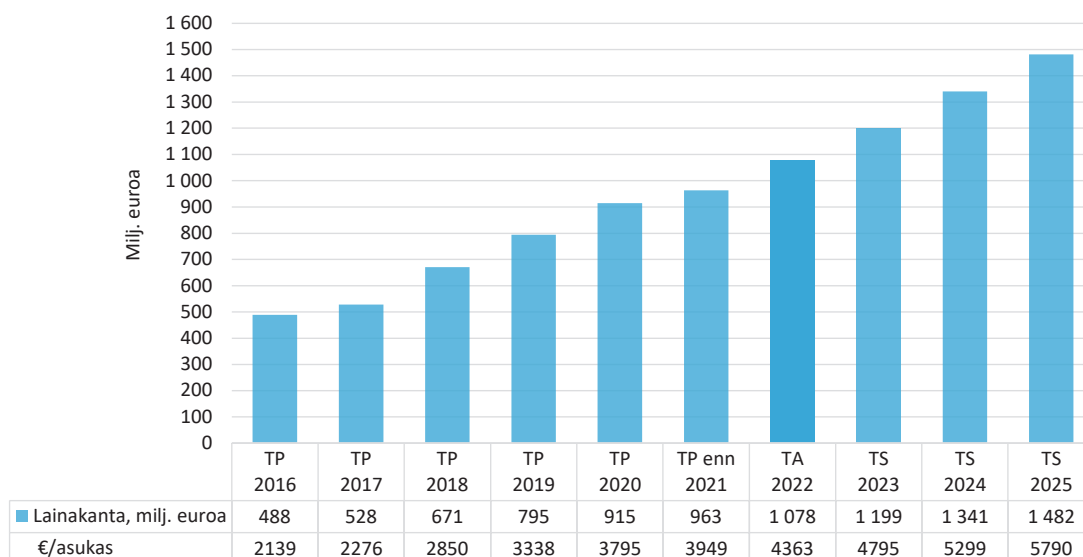
Korollisen tasevelan lisäksi kaupungilla on velkaa vastaavia rahoituslea-

sing-sopimuksia, jotka esitetään vain taseen liitetiedoissa. Näiden määrä oli vuoden 2020 tilinpäätöksessä 103 milj. euroa.

Parhaillaan rakennetaan raitiotieverkoston kakkosvaihetta länteen Tampereen Raitiotie Oy:n toimesta. Yhtiö omistaa sekä raideinfran että kaluston ja yhtiö myös rahoittaa hankkeen. Tästä syystä raitiotiehanke ei näy kaupungin luvuissa. Samalla konseptilla toimii myös Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy, jonka seudullinen puhdistamoinvestointi ja sen rahoittamiseksi otetut lainat näkyvät ko. yhtiön taseessa.

Korolliset velat (1 000 euroa)	TP2020	TA 2021	TP Enn 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Pitkäaikaiset korolliset velat							
Rahalaitoksille	693 659	840 037	742 371	856 637	977 805	1 119 497	1 261 116
Lyhennykset	-16 185	-18 622	-21 289	-25 734	-68 832	-63 308	-35 381
Nostot	120 000	145 000	70 000	140 000	190 000	205 000	177 000
Lyhytaikaiset korolliset velat							
Henkilöstökassalle	3	0	3	0	0	0	0
Tytäryhteisöille	221 068	210 000	221 068	221 068	221 068	221 068	221 068
Korolliset velat yhteensä	914 729	1 050 037	963 441	1 077 704	1 198 872	1 340 564	1 482 183
Lainat euroa/asukas	3 795	4 295	3 949	4 363	4 795	5 299	5 790
Asukasmäärä	241 009	244 500	244 000	247 000	250 000	253 000	256 000

LAINAMÄÄRÄN KEHITYS

LIITTEET

Konsernin toiminta ja talous
Investoinnit kohteittain 2022-2031
Täydentäviä tietoja

KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Valtuuston asettamat tavoitteet ohjaavat kunnan edustajia tytäryhteisöjen toimielimissä, mutta eivät kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Tavoiteasettelu on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdonilmaisu.

Talousarviossa asetetaan merkittäville tytäryhtiöille vuoden 2022 toiminnan ja talouden tavoitteet. Yhtiöiden toiminnasta raportoidaan Tampereen toiminnan ja talouden katsauksissa, tilinpäätöksissä sekä tytäryhtiöitä käsittelevässä vuosiraportissa.

Tampereen kaupungin omistajapolitiikan päämäärän mukaan Tampere on aktiivinen, vaativa ja selkeä omistaja, joka varmistaa omien omistustensa tehokkaan hyödyntämisen kaupunkilais-

ten hyväksi. Konsernin toimintaa ohjaavat omistajaohjauksen periaatteet sekä tytäryhteisöjä koskevat Tampereen kaupungin konserniohje ja Hyvä hallinto- ja johtamistapa -ohje.

Vastuu konserniohjauksesta

Kunta tytäryhtiöineen muodostaa kuntakonsernin, jonka ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaa konsernijohto. Tampereen kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, konsernijaosto, pormestari ja konsernijohtaja. Kaupunginhallituksen konsernijaosto vastaa omistajaohjauksen täytäntöönpanosta ja mm. yhtiökohtaisista omistajastrategioista ja hallitusten jäsenten valinnasta. Viranhaltijaorganisaatiossa omistajaohjaus kuuluu konsernijohtajan alaisuudessa toimivalle omistajaohjausyksikölle.

Ohessa on kuvattu Tampere-konserni omistajaohjauksen näkökulmasta. Konserniin kuuluvat peruskaupunki pitäen sisällään liikelaitokset, tytäryhtiöt ja säätiöt, osakkuusyhteisöt ja kuntayhtymät.

Konsernirakenteen muutokset

Konsernirakenne on ollut hyvin vakaa viime aikoina. Mainittavin viimeaikainen muutos oli Suomen Hopealinjat Oy:n muuttuminen kaupungin tytäryhtiöksi vuoden 2020 lopulla toteutetun osakeannin myötä. Vuoden 2021 puolella rakenteessa ei ole tapahtunut muutoksia. Omistajaohjaus valmistelee parhaillaan Tampereen Vesi Liikelaitoksen kanssa sen yhtiöittämisselvitystä.

TAMPEREEN KAUPUNKI	
	Tytäryhtiöt ja -yhteisöt
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	- Tampereen Sähkölaitos -konserni 100 % - Pirkanmaan Jätehuolto Oy 65,33 % - Ekokumppanit Oy 90,57 % - Tampereen kaupunkiseudun elinkeino- ja kehitysyhtiöBusiness Tampere Oy 60,47 % - Pirkanmaan Voimia Oy, 82 % - Tampereen Sarka Oy 100 % - Tampere-talo Oy 100 % - Tampereen Särkänniemi Oy 100 % - Oy Runoilijan Tie 72,58 % - Tampereen Messu- ja Urheilukeskus Oy 66 % - Finnpark Oy 100 % - Vilusen Rinne Oy 100 % - Tampereen Vuokra-asunnot Oy 100 % - Pirkan Opiskelija-asunnot Oy 100 % - Tampereen Palvelukiinteistöt Oy 100 % - Tredu-Kiinteistöt Oy 66,46 % - Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy 71,2 % - Tuomi Logistiikka Oy 50,9 % - Tullinkulman Työterveys Oy 75,2 % - Tampereen Raitiotie Oy 100 % - Tampereen Tilapalvelut Oy 100 % - Tampereen Infra Oy 100 % - Hiedanrannan Kehitys Oy 100 % - Suomen Hopealinja Oy 99,92 %
Tampereen Vesi Liikelaitos	
Pirkanmaan pelastuslaitos	
Kuntayhtymät:	
- Pirkanmaan Liitto 45,58 % - Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä 38,18 % - Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä 62,45 %	
Merkittävimmät osakkuusyhteisöt:	
- Tuotekehitys Oy Tamlink 24,00 % - YH Kodit Oy 21,86% - Monetra Oy 21,00 % - Monetra Pirkanmaa Oy 20,89 % - Vuores Palvelu Oy 13,25 % - KOY Tampereen Monitoimiareena 40,00 %	
Säätiöt:	
- Tampereen Työvalmennussäätiö Syke - Tammenlehväsäätiö - Tampereen Kotilinnasäätiö - Tampereen Vuokratalosäätiö	

Konsernin talous

Tytäryhtiöistä valtaosa selvisi koronapandemian taloudellisista vaikutuksista hyvin pienellä. Hankalin tilanne oli matkailuun ja vapaa-aikaan liittyviä palveluita tarjoavilla yhtiöillä, jotka nekin ovat vuoden 2021 aikana toipumassa hyvää vauhtia.

Talousraportoinnissa mukana olevat 12 merkittävää tytäryhtiötä ovat laatineet alustavan arvionsa ensi vuoden avainlukuistaan. Näitä ei välttämättä ole käsitelty vielä yhtiöiden hallituksissa, sillä yhtiöiden budjetoitiprosessi tapahtuu tyyppillisesti kaupunkia myöhemmin.

Taulukossa mainittujen yhtiöiden kasvunäkymät vuoteen 2022 ovat positiiviset; yhteenlaskettu liikevaihto kasvaa runsaalla kahdella prosentilla huolimatta muutaman yhtiön arviomasta myynnin laskusta. Sen sijaan konserniyhtiöiden yhteenlasketun nettotuloksen odotetaan laskevan selvästi. Arvioitu nettotulos 26,6 milj. euroa on runsaat 13 milj. euroa vähemmän kuin vuotta aiemmassa talousarviossa. Merkittävin tuloksen lasku on tulossa Tampereen Sähkölaitos -konsernilla, sillä Naistenlahti 3:n investoinnin toteutuksen yhteydessä lämpöä joudutaan hetkellisesti tuottamaan kalliimmilla polttoaineilla ja sen arvioidaan yhdessä

muiden tekijöiden kanssa pudottavan tulosta jopa 8 milj. euroa.

Yhteenlaskettu lainamäärä on kasvussa vain hieman, koska lähes kaikki yhtiöt Tampereen Raitiotie Oy:tä lukuun ottamatta ovat lyhentämässä lainojaan. Edellä mainittu Tampereen Sähkölaitos -konsernin voimalaitosinvestointi toteutetaan leasing-rahoituksella, joten se ei siksi näy taselainojen kasvuna.

TULOSTAULU 12 MERKITTÄVIMMÄN TYTÄRYHTEISÖN TALOUSARVIOIDEN TUNNUSLUVUISTA VUONNA 2022

Yhteisön nimi (1 000 euroa)	Omistusosuus %	Liikevaihto	Liikevaihdon muutos	Liikevoitto	Nettotulos	Korollinen vieras pääoma	Lainojen muutos	Henkilöstö
Tampereen Sähkölaitos -konserni	100,0	300 655	2 431	30 411	15 400	239 000	-7 000	420
Tampereen Tilapalvelut Oy	100,0	158 465	999	1 000	800	0	-300	245
Tuomi Logistiikka Oy	50,4	126 000	-2 702	2 500	1 800	817	-163	320
Pirkanmaan Voimia Oy	82,0	66 300	4 700	350	280	0	0	750
Tampereen Infra Oy	100,0	47 485	-4 312	156	85	0	0	360
Tampereen Raitiotie Oy	100,0	27 550	9 851	6 212	0	323 199	23 912	18
Pirkanmaan Jätehuolto Oy	49,7	47 110	4 060	1 669	1 364	0	0	108
Finnpark Oy	100,0	25 669	1 052	5 389	4 312	61 194	-4 923	67
Tampereen Vuokra-asunnot Oy	100,0	22 000	-380	2 395	1 360	56 405	-3 882	19
Tullinkulman Työterveys Oy	75,2	21 531	-1 969	200	150	85	-116	225
Tampereen Särkänniemi Oy	100,0	20 000	14	1 000	1 000	14 915	-2 080	300
Tampere-talo Oy	100,0	14 000	0	0	0	0	0	50

Omistusosuus = kaupungin suora tai välillinen omistusosuus 31.8.2021

Nettotulos = liiketulos + rahoitustuotot - rahoituskulut - välittömät verot

Konserniyhteisöjen investoinnit vuonna 2022

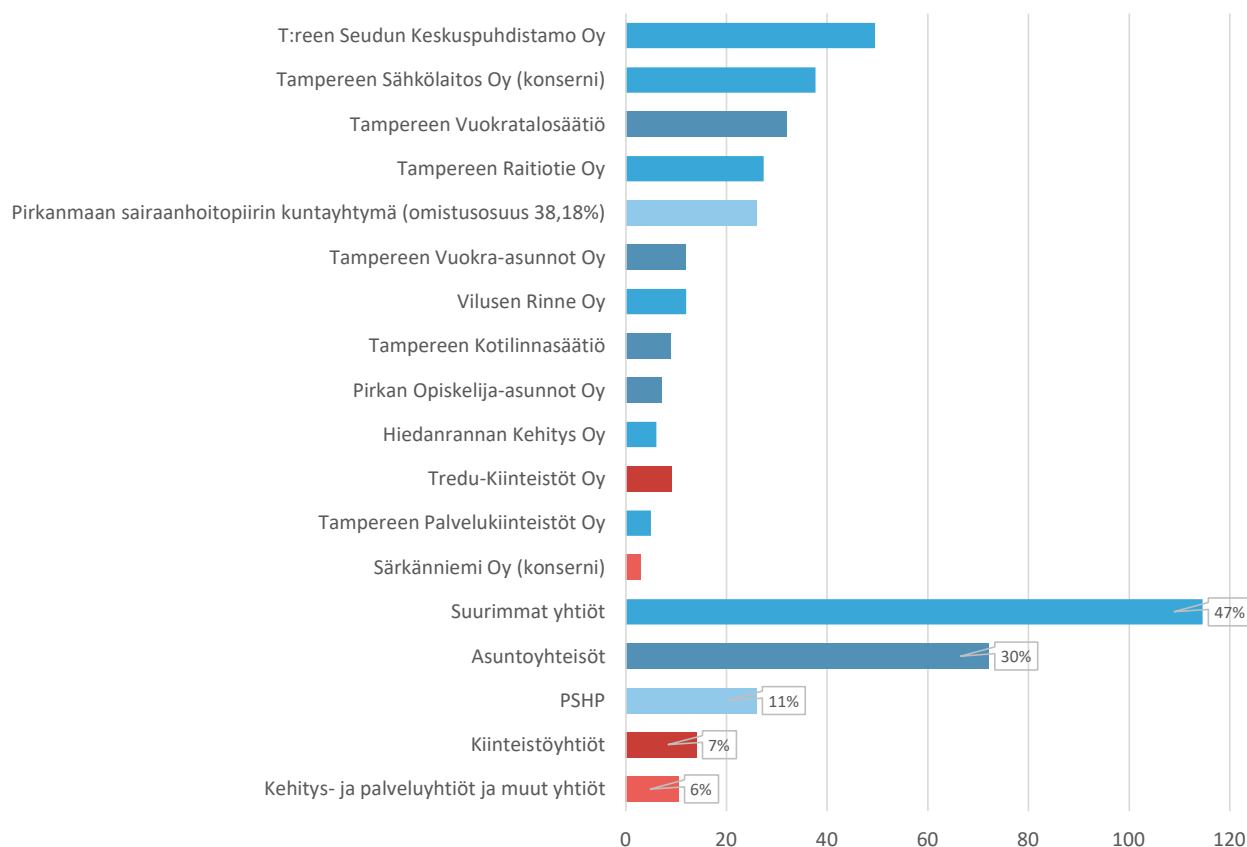
Tampereen kaupunkikonserni investoi merkittävästi myös konserniyhteisöjen kautta. Oheisessa kuvaajassa on esitetty vuoden 2022 yhteensä yli 1,0 milj. euron investoinnit merkittävimmiltä yhteisöiltä kerättyjen tietojen perusteella. Ne on esitetty täysimääräisinä huomioiden Tampere-konsernin suhteellista osuutta investoinneista ja luvuista ei ole eliminoitu konsernin sisäisiä investointeja lukuun ottamatta Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymää, jonka investointien osuudessa on huomioita omistussosuus.

Merkittävimpien konserniyhteisöjen investoinnit ovat vuonna 2022 noin 244 milj. euroa ja kaupungin noin 235 milj. euroa. Koko konsernin investointitaso on noin 479 milj. euroa. Tarkat investointibudjetit yhtiöiden osalta pääteään toimijoiden omissa päätöksenteoelimityksissä vasta loppuvuonna 2021.

Konserniyhteisöjen investoinneista suurin osa (47 %) kohdistuu kaupunkiympäristön kehittämiseen ja energiaan erikoistuneisiin yhtiöihin sekä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymään. Konsernin asuntoyhteisöjen osuus investoinneista on 30 %. Merkittävimpiä investointeja tekevät Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän

lisäksi Tampereen Raitiotie Oy, Tampereen Sähkölaitos -konserni sekä Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy. Suurimpia yksittäisiä investointeja ovat Tampereen yliopistollisen sairaalan alueen uudistamisohjelma, Tampereen Raitiotie Oy:n raitiotiejärjestelmän investoinnit, Tampereen Sähkölaitos -konsernin Naistenlahti 3 -voimalaitosprojekti ja Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n Sulkavuoren keskuspuhdistamo.

MERKITTÄVIMPIEN KONSERNIYHTEISOJEN INVESTOINNIT 2022 (MILJ. EUROA) JA JAKAUTUMINEN

Tytäryhtiöiden tavoitteet 2022

Tampereen kaupungin omistajaohjausyksikkö ja kaupungin palvelualueiden johto valmistelevat yhdessä tytäryhtiöiden omistajatavoitteet. Konsernijaosto hyväksyi tytäryhtiöiden omistajatavoitteet 28.9.2021. Valtuuston päättämät tavoitteet ohjaavat kunnan edustajia tytäryhtiöiden toimielimissä. Tavoitteet eivät kuitenkaan oikeudellisesti sido tytäryhtiöitä, vaan tavoiteasettelu on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Tytäryhtiöiden tavoitteet koskevat koko taloussuunnittelukauden mittaista ajanjaksoa. Tällä tavoitellaan pitkäaikaisempaa ohjausta ja mittaristoa,

joka suuntaa paremmin tytäryhtiöiden strategisia valintoja. Tytäryhtiöille on asetettu sekä talouden että toiminnan tavoitteita. Vuodelle 2022 tavoitteita ei ole asetettu täysin samoilta yhtiöille kuin aiemmin, yhtiökohtaisten tavoitteiden määrää on tarkennettu ja tavoitteista on pyritty tekemään entistä konkreettisempia ja mitattavampia. Tytäryhtiötavoitteita asetetaan 14 suurimmalle yhtiölle tai muutoin omistajaintressin kannalta merkittävälle yhtiölle. Tavoitteita ei aseteta yhtiöille, jotka saavat käytännössä koko liikevaihtonsa kaupungin kanssa solmitusta palvelusopimuksesta. Näissä tapauksissa ta-

voitteet tulevat palvelusopimuksista.

Kaupunkiympäristön palvelualueelle sijoittuva kestävä kaupunki -yksikkö vastaa kaupungin kestäväan kehitykseen ja ympäristövastuuseen liittyvistä asioista. Kaikille kaupungin tytäryhtiöille (ja säätiöille) on asetettu kaupunkistrategian tavoitteita tukeva yhteinen kestävä kehityksen tavoite: yhtiöt asettavat itselleen hiilineutraalisuustiekarttansa välitavoitteen vuodelle 2025 ja listaavat ne toimenpiteet, jotka yhtiö tekee sen saavuttamiseksi. Tämä tavoite raportoidaan osana kaupungin Kestävä Tampere 2030 -ohjelman tiekarttaa.

Kaupunkiympäristön palvelualueelle liittyvät yhtiöt

Tampereen Sähkölaitos -konserni

- Toimiala: energialiiketoiminta

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2020	Ennuste 2021	Mittarin tavoitetaso			
				2022	2023	2024	2025
Maksettu osinko 50 % konsernin nettotuloksesta tai vähintään 20 milj. euroa	%	24,5	20,0	20,8	20,0	20,0	20,0
Omistaja-arvo kehittyä positiivisesti	Osakekannan arvo lisättyä maksetuilla osingoilla (kasvu-%)	-5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Toiminnan tavoitteet:							
Uusiutuva energia koko energiatuotannosta % (vesivoima, tuulivoima, bioenergia, jäte-energia)	%	45	>40	>41	>40	>55	>60

Finnpark-konserni

- Toimiala: maksullisen pysäköinnin järjestäminen sekä pysäköinti- ja liikekiinteistöjen rakennuttaminen, kehittäminen, hallinta ja vuokraus

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2020	Ennuste 2021	Mittarin tavoitetaso			
				2022	2023	2024	2025
Maksettu osinko on 50 % konsernin nettotuloksesta tai vähintään 1,2 milj. euroa	%	0	0	1,2	1,2	1,2	1,2
Omistaja-arvo kehittyä positiivisesti	Osakekannan arvo lisättyä maksetulla voitonjaolla (kasvu-%)	5,0	1,0	5,0	5,0	5,0	5,0

Pirkanmaan Jätehuolto Oy

- Toimiala: jätteenkäsittely, muu jäte- ja ympäristöhuoltotoiminta sekä tähän liittyvien tuotteiden kauppa

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2020	Ennuste 2021	Mittarin tavoitetaso			
				2022	2023	2024	2025
Kuntavastuullisen palvelun hinnat ovat edullisimmassa kolmanneksessa suurista kaupungeista.	sijoitus 12 suurimman kaupungissa joukossa, min	1/12	1/12	4/12	4/12	4/12	4/12
Yhtiön maksama osinko	Maksettu osinko milj. euroa	3,0	1,7	1,7	1,2	0,7	0,7
Vieraan pääoman osuuden lisääminen investoinneissa.	Vieraan pääoman osuus -%	50	50	60	60	70	70

Tuomi Logistiikka Oy

- Toimiala: logististen toimintojen (esim. hankintapalvelut, materiaalihuolto ja kuljetustenohjaus) hoitaminen ja siihen liittyvän toiminnan edistäminen, kehittäminen ja toteuttaminen

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso 2020	Ennuste 2021	Mittarin tavoitetaso			
				2022	2023	2024	2025
Toiminnan tehokkuus kanavoidaan asiakashintoihin ja yhtiö tuottaa voittoa vain sen verran, että jatkuvuus ja kehittäminen voidaan turvata.	Liikevoitto %	0%	0%	2%	2%	2%	2%
Toiminnan tavoitteet:							
Hankintapalvelujen saatavuuden parantaminen tukee asiakkaan tuloksellista hankintatoimintaa.	NPS, Tuomen hankintapalvelun suositeltavuus	Ei NPS mittausta	Ei NPS mittausta	Lähtötaso	NPS kasvaa	NPS kasvaa	NPS kasvaa
Toimitusvarmuus ja kustannustehokkuus kehittyvät materiaali- ja henkilöliikennepalveluissa.	- Tarvikkeiden toimitusvarmuus % - Ajamatta jääneiden kyytien osuus %	- 0,06 %	- 0,06 %	94% 0,06 %	94,5% 0,05 %	95% 0,05 %	95% 0,05 %
Yhtiö kehittää hankintojen hiilijalanjälkeä neutraaliin suuntaan	Yhtiön hiilijalanjälki/liikevaihto	1,66tCO ₂ -ekv/M€	1,4tCO ₂ -ekv/M€	1,4tCO ₂ -ekv/M€	1,3tCO ₂ -ekv/M€	1,2tCO ₂ -ekv/M€	1,1tCO ₂ -ekv/M€

Tampereen Infra Oy

- Toimiala: Yhtiön toimialana on rakennusala, sisältäen yhdyskuntatekniikan paikkatietopalvelut, kunnossapito- ja rakentamispalvelut sekä kuljetus- ja korjaamopalvelut.

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2020	Ennuste 2021	Mittarin tavoitetaso			
				2022	2023	2024	2025
Toiminnan tavoitteet:							
Liikevoitto-%	Liikevoitto-%	2,40%	0,30%	0-2 %	0-2 %	0-2 %	0-2 %
Asiakkaiden kokemus kustannustehokkuus	skaala 1-5 (1 erittäin hyvä, 5 erittäin huono)		2,2	< 2,2	< 2,3	< 2,4	< 2,5
Asiakkaiden nettosuositeluindeksi	skaala -100 - 100		45	> 45	> 45	> 45	> 45
Kunnossapidon kustannustehokkuus kasvaa 1 %/v	Kaupungin kunnossapitokustannuksen vuosimuutos	indeksi- muutos +1,6 %, laajuus- muutos + 2 % kun- nossapito- kustannus -9 % toteu- tunut	indeksi- muutos +3,5 % laajuus- muutos +2 % kun- nossapito- kustan- nus	indek- simuu- tos% + laajuus- muu- tos% - 1%	indek- simuu- tos% + laajuus- muu- tos% - 1%	indek- simuu- tos% + laajuus- muu- tos% - 1%	indek- simuu- tos% + laajuus- muu- tos% - 1%

Tampereen Raitiotie Oy

- Toimiala: paikallisliikenne.

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2020	Ennuste 2021	Mittarin tavoitetaso			
				2022	2023	2024	2025
Toiminnan tavoitteet:							
Raitioliikenteen luotettavuus vähintään 99,8% (ajetut lähdöt vs. suunnitellut lähdöt) => tarkoittaa noin yhtä ajamatonta lähtöä per päivä. Päivässä keskimäärin 530 lähtöä.	Järjestelmästä johtuvat ajamattomat vuorot -%.			99,8 %	99,8 %	99,8 %	99,8 %
Asiakastytyväisyyden keskiarvo parempi kuin 4,26	Nyssen asiakastytyväisyyskysely			>4,26	>4,26	>4,26	>4,26
Kunnossapitoallianssin kehitysvaihe viedään loppuun vuoden 2022 aikana ja allianssille on asetettu sitova tavoite-kustannus vuodelle 2023	kyllä/ei			kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei

Elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualueeseen liittyvät yhtiöt

Tampereen Särkänniemi Oy

- Toimiala: matkailun edistäminen Tampereella ja siihen liittyvä liiketoiminta sisältäen huvipuisto- ja ravitsemustoiminnan; lisäksi kokonaisuuteen kuuluu Tampereen kaupungin hallinnoima Sara Hildénin taidemuseo.

Mittarin tavoitetaso

Tavoite	Mittari	Lähtötaso / toteuma 2020	E 2021	2022	2023	2024	2025
Maksettu osinko on vähintään vuositavoitteen mukainen (maksetaan tavoitevuonna)	Maksetun osingon määrä, m€	0,0	0,0	0,1	0,3	0,5	0,7
Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti	Osakekannan arvo + maksetut osingot, %	ei	kyllä	kyllä	yli 5 % vrt. vuosi 2022	yli 5 % vrt. vuosi 2023	yli 5 % vrt. vuosi 2024
Särkänniemen alueen kehittäminen luo positiivisia talousvaikutuksia Tampereen seutukunnalle	Särkänniemen alueen taloudellisten vaikutusten toteuman kasvu, € ja % vrt. ed. vuosi	n.a.	n.a.	Läh- töta- son arvi- ointi	X € ja X % vrt. vuosi 2022	X € ja X % vrt. vuosi 2023	X € ja X % vrt. vuosi 2024

Tampere-talo Oy

- Toimiala: Tampere-talon hallinta ja vuokraus musiikki-, kongressi-, juhla- ja näyttelytapahtumille ja niihin liittyvän palvelun ja laitteiden vuokraus, sekä ohjelma- ja ravintolatoiminta.

Mittarin tavoitetaso

Tavoite	Mittari	Lähtötaso / toteuma 2020	E 2021	2022	2023	2024	2025
Yhtiön nettotulos on positiivinen	Tilikauden nettotulos, €	-677977,0	-782660,0	+	+	+	+
Myyntitulojen osuus kokonaistulosta kasvaa	Liikevaihto / liiketoiminnan muut tuotot (vertailuvuosi 2019)	Lähtötasona vuoden 2019 toteuma	n.a.	Myyntitulojen kasvu-% > 0,1	Myyntitulojen kasvu-% > 2,0	Myyntitulojen kasvu-% > 2,0	Myyntitulojen kasvu-% > 2,0

Toiminnan tavoitteet:

Kävijämäärä palautuu ja ylittää vuoden 2019 tason (674 317). Vuonna 2022 muodostetaan lähtötaso kokonaiskävijämäärän osalta	Toteutunut kävijämäärä (päiväkävijät yhteensä)	204 701	n.a.	675 000	675000 + talon ulkop. kävijät	700000 + talon ulkop. Kävijät	700000 + talon ulkop. Kävijät
Tampere-talo Oy:n liiketoiminnan kehittämisessä hyödynnetään Tampereen keskustan vahvan ja kehittyvän tapahtumapaikka- ja elämysinfrastruktuurin mahdollisuuksia sekä Kannen ja Tullin alueiden vahvaa kehitystä osaksi Tampereen ydinkeskustaa.	Tehdyt toimenpiteet	n.a.	n.a.	Lähtötason arviointi	Tavoitteen mukainen liiketoiminnan kehittyminen on edellistä vuotta korkeammalla tasolla	Tavoitteen mukainen liiketoiminnan kehittyminen on edellistä vuotta korkeammalla tasolla	Tavoitteen mukainen liiketoiminnan kehittyminen on edellistä vuotta korkeammalla tasolla

Pirkan Opiskelija-asunnot Oy

- Toimiala: asuntojen rakennuttaminen, hallinta ja vuokraus opiskelijoille

Tavoite	Mittari	Lähtötaso / toteuma 2020	E 2021	Mittarin tavoitetaso			
				2022	2023	2024	2025
Asuntojen taloudellinen käyttöaste on korkea, tavoite vähintään 95%	Toteutunut käyttöaste, %	94,3	n.a.	95	95,5	95,5	95,5
Toiminta on kannattavaa	Sipo-%	1,3	n.a.	1,4	3	4	4
Vakavaraisuus kasvaa vuosittain	Omavaraisuusaste-%	6,1	11,1	10	11	12	13
Kiinteistöjen korjausvelan määrä on hallinnassa	Korjausvelan määrä / rakennuskannan arvo, enintään %	1,2	n.a.	1,3	1,4	1,4	1,4
Toiminnan tavoitteet:							
Asuntokannan kasvattaminen MAL-sopimuksen mukaisesti	Valmistuneet uudet asunnot keskimäärin, kpl	199	55	0	60	60	90

Tampereen Vuokra-asunnot Oy

- Toimiala: asuntojen vuokraus ja hallinta Tampereen kaupungissa

Tavoite	Mittari	Lähtötaso / toteuma 2020	E 2021	Mittarin tavoitetaso			
				2022	2023	2024	2025
Asuntojen taloudellinen käyttöaste on korkea	Käyttöaste, %	99,3	99	98,5	98,5	98,5	98,5
Toiminta on kannattavaa	Sipo-%	4,4	4,0	4,5	4,7	4,9	5,1
Maksettu osinko on Ara-säännösten mahdollistama enimmäismäärä	Maksetun osingon määrä, m€	0,6	0,6	0,57	0,57	0,57	0,57
Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti	Vapaiden kiinteistöjen markkina-arvo laskettuna nettotuottomenetelmällä (vuokratulot-kiinteistöjen kustannukset)/ tuottovaateella (5 %)	128,9 milj. €	127,8 milj. €	138,4 milj. €	149,0 milj. €	159,6 milj. €	170,2 milj. €
Toiminnan tavoitteet:							
Asuntokannan kasvattaminen MAL-sopimuksen mukaisesti	Valmistuneet uudet asunnot keskimäärin, kpl	2019: 75, 2020: 0	138	100	100	100	100

Hyvinvoinnin palvelualueelle liittyvät yhtiöt

Tullinkulman Työterveys Oy

- Toimiala: työterveyshuoltopalvelut

Tavoite	Tavoitteen mittari	Lähtötaso/ toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso				
			E 2021	2022	2023	2023	2025
Toiminta on kannattavaa.	Tilikauden tulos, euroa	569 340	-200 000	200 000	300 000	300 000	300 000
Yhtiön toiminta on organisoitu vastaamaan hankintalakia.	Toimitaan in ja out house -yhtiöinä.			Toteutus-tilanne			
Toiminnan tavoitteet:							
Kaupungin ostamien työterveyspalveluiden painopiste siirtyy ennaltaehkäisevään työterveyshuoltoon (osuus kasvaa ja on yli 55 %)	Ennaltaehkäisevän osuus, %	Kela1=40% ja Kela2=60%. Ilman koronatestejä Kela1=51% ja Kela2=49%	45	Yli 55%	Yli 55%	Yli 55%	Yli 55%
Etäpalvelut ovat helppokäyttöisiä ja saavutettavia. Etäpalveluiden osuus on vähintään 40 % kaikista palveluista.	Toteutuneiden etäpalveluiden osuus on vähintään 40% kaikista palveluista.	Viisi uutta sähköistä palvelua käyttöön. Etävastaanottoja käytettiin paljon.	Toteuma 1-7/21 48% etäpalveluita.	Vähintään 40 %	Vähintään 40 %	Vähintään 40 %	Vähintään 40 %
Tampereen kaupungin työterveyshuollon kustannukset ovat kilpailukykyiset ja kela 0-luokan kokonaiskustannukset ovat alle 500 000 €.	Bruttokustannus €/hlö (kelakorvattaviin henkilöstömääriin suhteutettu kustannus ennen Kelan korvauksia)	746 €/hlö ja ilman koronatestejä 562 €/hlö (Kela 0: 704 000 ja ilman k-testejä 479 000)	Ilman koronaa 586 €/hlö, koronan kanssa 748 €/hlö (Kela 0: 943 000 ja ilman koronaa 174 534)	Max 560 €/hlö	Max 560 €/hlö	Max 560 €/hlö	Max 560 €/hlö

Pirkanmaan Voimia Oy

- Toimiala: yhtiö tuottaa ja järjestää omistajilleen Tampereen kaupungille ja Pirkanmaan sairaanhoitopiirille ateria- ja puhtauspalveluita sekä näihin palveluihin liittyviä muita tukipalveluja ja asiantuntijapalveluja.

Tavoite	Tavoitteen mittari	Lähtötaso/ toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso				
			E 2021	2022	2023	2024	2025
Toiminta on kannattavaa. Toiminnan tehokkuus kanavoidaan asiakashintoihin ja yhtiö tuottaa voittoa vain sen verran, että jatkuvuus ja kehittäminen voidaan turvata.	Tilikauden voitto, % liikevaihdosta	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Toiminnan tavoitteet:							
Hinnat ovat kilpailukykyisiä. Hinnan kehittyvät alle yleisen kustannuskehityksen.	Voimian hintakorimittari, indeksiarvot	Aleneva hintakehitys yleiseen hintakehitykseen verrattuna toteutui.	Yhtiö korotti asiakashintoja 1%. Hintakehitys yleiseen hintakehitykseen verrattuna päivitetään toteumatiedoilla myöhemmin.	Aleneva hintakehitys yleiseen hintakehitykseen verrattuna.	Aleneva hintakehitys yleiseen hintakehitykseen verrattuna.	Aleneva hintakehitys yleiseen hintakehitykseen verrattuna.	Aleneva hintakehitys yleiseen hintakehitykseen verrattuna.
Asiakasvaikuttavuus kasvaa ateria ja puhtauspalveluissa: Asiakastyytyväisyys paranee palveluntuotajasta huolimatta.	Asiakastyytyväisyysmittauksen tulokset (mitataan joka vuosi), tilaaja-asiakkaan suositteluhaluus NPS = net promotion score (tilaajakumppanikysely toteutetaan joka toinen vuosi, seuraava 2022). Voimia toteuttaa kyselyt ostopalveluna.	Tyytyväiset: Ateriapalvelut 72% (tavoite >70), puhtauspalvelut 39% (tavoite >50). Tyytymättömät: Ateriapalvelut 8% (tavoite <10) ja puhtauspalvelut 39% (tavoite <10).	Mittaus syksyllä.	Parempi kuin edellisenä vuotena.	Parempi kuin edellisenä vuotena.	Parempi kuin edellisenä vuotena.	Parempi kuin edellisenä vuotena.

Tampereen Tilapalvelut Oy

- Toimiala: yhtiö tuottaa omistajalleen Tampereen kaupungille rakennusten ja tilojen rakennuttamispalveluja, isännöinti-, huolto- ja kunnossapitotoimintaa sekä niihin liittyvää suunnittelua, konsultointia ja palvelujen myyntiä.

Mittarin tavoitetaso:

Tavoite	Mittari	Lähtötaso / toteuma 2020	E 2021	2022	2023	2024	2025
Liiketoiminnan tehokkuus kasvaa vuosittain 2018-2022.	Volyyymiin suhteutettu palveluiden tehokkuus kasvaa ja hintojen kehitys on 2% alle alan kustannusindeksin. Kustannusindeksi=palkkatasoindeksi 50, talonrakennusindeksi 25, ylläpitoindeksi 25.	Hinnanalennus 1,0 Me. Lisäksi yhtiön laskutus alitti palveluryhmän vuosisuunnitelman n. 2,56 Me ja vuonna 2020 vastaanotettujen suurien hankkeiden toteutussuunnitelma alittui n. 1,13 Me.	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.2	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.3	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.4	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.5
Toiminta on kannattavaa.	Yhtiön tulos vähintään 450 000 euroa (vastaa 25 %:n sipoa poistojen jälkeen)	1,26 Me (sipo 38,8)	1,0 Me	Yli 0,45 Me	Yli 0,45 Me	Yli 0,45 Me	Yli 0,45 Me
Korkea asiakastyytyväisyys.	Asiakastyytyväisyys-indeksi yli 4,0 (asteikko 1-5)	4,0	4,0	Yli 4,0	Yli 4,0	Yli 4,0	Yli 4,0

Tampereen Palvelukiinteistöt Oy

- Toimiala: kiinteistöjen vuokraus, kehittäminen ja hallinta

Mittarin tavoitetaso

Tavoite	Mittari	Lähtötaso / toteuma 2020	E 2021	2022	2023	2024	2025
Maksettu osinko on 50 % kiinteistörealisointien myyntivoitoista.	Osingon osuus myyntivoitosta, %	Maksettu 0,5 Me.	Osinko 0,19 Me.	50%	50%	50%	50%
Operatiivisen toiminnan SIPO -%	Sipo-%	2,1	1,3	1,5	1,5	1,5	1,5
Yhtiön omavaraisuusaste	Omavaraisuus-%	27	21,3	22	23	24	25
Toiminnan tavoitteet:							
Pääoman kiertoa tehostetaan kiinteistösalkutuksen mukaisesti.	Toteutuneet myynnit, kpl	2	2	2	2	1	1

INVESTOINNIT KOHTEITTAIN 2022-2031

Investoinnit kohdeselitys	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Arv. 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	YHTEENSÄ 2022-2031
BRUTTOINVESTOINNIT (investoinnit täytenä)	234 994	257 237	239 489	240 609	250 424	251 185	239 915	221 610	162 860	141 260	2 239 583
UUDISRAKENTAMINEN	106 106	104 100	86 009	83 741	109 250	117 900	83 695	77 300	37 600	29 800	835 501
PERUSPARANNUSHANKKEET	80 710	103 287	109 730	106 668	88 434	79 245	106 230	92 920	74 070	62 770	904 064
MUUT	48 178	49 850	43 750	50 200	52 740	54 040	49 990	51 390	51 190	48 690	500 018
NETTOINVESTOINNIT (investoinnit - rahoitusosuudet)	234 639	255 862	239 339	240 609	250 424	251 185	239 915	221 610	162 860	141 260	2 237 703
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA (nettoinvestoinnit - om.myynti)	165 689	229 578	228 779	236 209	231 924	232 685	221 415	203 110	144 360	122 760	2 016 509
Rahoitusosuudet	355	1 375	150								1 880
Pirkanmaan pelastuslaitos	62										62
Asunto- ja kiinteistölautakunta, talonrakentaminen	293	1 375	150								1 818
Omaisuuksien myynti (luovutustulo)	68 950	26 284	10 560	4 400	18 500	18 500	18 500	18 500	18 500	18 500	221 194
Asunto- ja kiinteistölautakunta, maaomaisuus	34 400	22 784	7 060	900	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	155 144
Asunto- ja kiinteistölautakunta, talonrakentaminen	33 900	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	60 900
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	100										100
Pirkanmaan pelastuslaitos	50										50
SVOP-palautus Finnpark	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
INVESTOINNIT (BRUTTO)											
KIINTEÄ MAAOMAISUUS	12 310	7 970	8 200	7 900	9 400	9 400	9 400	9 400	9 400	9 400	92 780
Tonttimaan hankinta	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	35 000
Maanhankinta	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
Asemakaava-alueet	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	30 000
Maan esirakentaminen, täyttötöyt, rakentamiskelpoiseksi saattaminen	8 810	4 470	4 700	4 400	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	57 780
Maan esirakentaminen PALM	8 310	3 970	4 200	3 900	3 900	3 900	3 900	3 900	3 900	3 900	43 780
Purkukustannukset	500	500	500	500	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	14 000

Investoinnit kohdeselitys	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Arv. 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Kustannusarvio
RAKENNUKSET	97 156	121 967	101 389	103 159	101 914	92 995	85 175	75 470	47 120	35 920	866 265
Uudis- ja lisärakennukset	58 396	56 630	25 109	25 441	40 930	40 700	5 895	9 500	0	100	
Etelä-Hervannan koulun, päiväkodin ja suun terveydenhuollon uudisrakennus	13 000	10 600									33 960
Sammon koulun laajennus ja päiväkoti (ent. Liisanpuiston koulu ja päiväkoti)	13 900										28 000
Tammelan stadion	11 220	9 180									28 400
Kaupunginarkisto	6 135										7 335
Ikurin päiväkoti ja koulu (puurakenteinen)	4 590	5 155									9 945
Kaupin urheilupuisto (huoltorakennus, stadion, jalkapallokatsomo)	7 501										13 800
Messukylän (uusi) päiväkoti	700	6 638									7 538
Eteläpuiston päiväkoti ja koulu ja PMO sali	500	8 000	1 549								10 049
Ahvenisjärven (ent. Pohjois-Hervannan) koulun uudisrakennus	300	7 757	12 306	7 941							28 305
Lamminpään koulun rakennus 2 uudisrakennus	150	3 200	6 954								10 454
Tampereen Taidemuseon laajennus	200	300	1 000	7 300	7 430	6 300					22 830
Tasanteen uusi päiväkoti (puurakenteinen)	200	5 800	1 300								7 300
Kalkun päiväkoti ja koulu				200	2 600	2 600					5 400
TKL Varikko - itäinen tukikohta			200	2 800							3 000
Kalevan liikuntapuiston huoltorakennus			1 500								1 500
Takahuhti B koulu, v11-4 perusparannus ja päiväkodin laajennus			300	5 000	5 500	9 000					19 800
Kanjonin päiväkoti ja koulu				1 400	6 300	3 300					11 000
Kaukajärven koulu, päiväkoti, nuorisotilat ja kirjasto perusparannus ja laajennus				400	12 000	12 000	5 395				29 795
Viinikanlahden päiväkoti ja koulu				300	4 200	4 500					9 000
Järvensivun koulu ja päiväkoti perusparannus ja laajennus				100	2 900	3 000					6 000
Hiedanrannan päiväkoti ja koulu							500	9 500			10 000
Kaupin päiväkoti (Kaupin entisen sairaalan alue)										100	6 000

Investoinnit kohdeselitys	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Arv. 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Kustan- nusarvio
Korjaushankkeet	38 710	65 287	76 230	77 668	60 934	52 245	79 230	65 920	47 070	35 770	
Pyynikintie 2 perusparannus	13 000	6 700									23 960
Hervannan vapaa-aikakeskuksen V-rakennuksen perusparannus	200	2 500	8 540								11 440
Kokoelmakeskus, perusparannus	100	0	2 800	2 700	300						6 000
Pyynikin palloiluhallin perusparannus		3 008	3 000								6 008
Hyhkyn koulun rakennusten 1 ja 2 perusparannus	3 750										6 350
Messukylän koulu / puurakennukset 2 ja 1 ja kivirakennus perusparannus	1 410	3 735									7 975
Koukkuniemi Iltala, suunnittelu	300										300
Tammelan koulun rakennus 2 uuden osan sisäilmaperustarvonnus	300	600	6 900	8 360							16 160
Lyseon Lukion perusparannus	400	5 000	10 000	2 468							17 868
Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos kulttuurin tiloiksi	300	3 200	4 500								8 000
Tullikamari perusparannus	200	6 230	3 000								9 530
Hakametsän Sport-Campuksen kehittäminen	100	0	100	7 600	7 600						15 400
Härmälän koulun perusparannus	200	5 650	5 650								11 500
Kissanmaan koulun perusparannus	200	7 350	3 700								11 250
Hervannan jäähalli, pukuhuoneet	100	1 214									1 314
Tampereen Taidemuseon perusparannus	100	0	200	1 900	3 500	2 415					8 115
Hatanpään Jukolan perusparannus ja muutostyöt		200	4 240	2 440							6 880
De Gamlas Hem ja Kurila (PMO), perusparannus			100	3 500	1 900						5 500
Kauppahalli			300	4 000	5 000	1 700					11 000
Lamminpään koulun rakennus 1 perusparannus			300	3 500	1 434						5 234
Hatanpään koulun perusparannus			200	9 400	9 400						19 000
Harjun koulun rakennusten A, B ja C perusparannus			100	2 800	700						3 600
Kämmenniemen koulun perusparannus			200	6 000	6 300						12 500
Aleksanterin koulun perusparannus				200	2 000	1 100	4 450	4 450			12 200
Tammelan koulun rakennus 1 perusparannus				200	3 900	3 900					8 000
Tesoman uimahallin perusparannus				200	2 000	2 000					4 200
Kaukajärven soutu- ja melontastadion					2 000	2 000					4 000
Rollikkahalli					300	4 700	5 000				10 000
Hatanpään huvila					200	2 800	1 000				4 000
Juhannuskylän koulu, Johanneksen koulutalon perusparannus					200	3 530	3 530	680			7 940
Pyynikin koulun perusparannus					200	4 600	4 600				9 400
Koiviston koulun perusparannus (kivikoulu+tiilikoulu)					200	8 000	3 600				11 800
Saukonpuiston päiväkotij ja koulu perusparannus ja laajennus						100	4 900	5 000			10 000
Taidekeskus Mältinranta						100	1 400				1 500
Kaupin johtokeskus						200	4 300				4 500

Investoinnit kohdeselitys	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Arv. 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Kustan- nuservio
Juhannuskylän koulu, Tammerkosken koulutalon perusparannus						200	7 550	7 550			15 300
Takahuhti A koulu (vanha Ristinarkku) vl.5-9 perusparannus						400	8 200	8 200			16 800
Linnainmaan koulun perusparannus ja laajennus						400	8 400	8 400	7 900	4 000	31 600
Kämmenniemen koulu, Terälähdän koulutalon perusparannus						100	2 800				2 900
Raholan koulun perusparannus						200	5 300	5 300			10 800
Kaarilan koulun perusparannus							200	3 300	5 000	5 000	13 500
Lentävänniemen koulun muutos pienten lasten yksiköksi							100	5 900	6 000		12 000
Hyhkyn koulu lisärakennus perusparannus							100	2 200			2 300
Leinolan koulun perusparannus								740	4 120	4 120	8 980
Atalan koulun perusparannus								200	3 850	3 850	7 900
Messukylän koulun lisärakennus perusparannus								100	2 800		2 900
Harjun koulun lisärakennus perusparannus								100	3 400		3 500
Olkahisten koulu, Sorilan koulutalon perusparannus									200	4 500	4 700
Ahvenisjärven koulu, Hallilan koulutalon perusparannus										100	4 250
Tampereen klassillinen lukio (Rongan siipi)										200	6 200
Tampereen uintikeskus, laajennusosan perusparannus										200	3 000
Sosiaali- ja terveystalokorjausten pienet hankkeet	650										
Tampere-talon korjaustyöt	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	
Päiväkotien perusparannukset	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	
Päiväkotien ja koulurakennusten pienet hankkeet	3 500	3 500	5 000	5 000							
Lukioiden pienet hankkeet	300	400	400	400	400	400	400	400	400	400	
Liikuntapaikkojen perusparannukset	1 000	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	
Liikunta ja nuoriso pienet hankkeet	700	900	900	900	900	900	900	900	900	900	
Kirjastot ja kansalaisopistoyksikkö pienet hankkeet	300	500	500	500	500	500	500	500	500	500	
Kulttuuri ja taide pienet hankkeet	900	1 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	
Valmistuneiden kohteiden jälkityöt	100	400	400	400	400	400	400	400	400	400	
Muiden rakennusten sekä kaupunkikuvallisten kohteiden investoinnit	3 200	3 600	3 600	3 600							
Sisäilmaolosuhdeinvestoinnit	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	
Muut	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	
Ensikäytävien kalustaminen välivuokrauksessa	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	

Investoinnit kohdeselitys	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Arv. 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Yhteensä
KADUT, LIIKENNEVÄYLÄT, PUISTOT	60 000	59 000	58 500	54 000	53 500	43 000	45 000	37 000	34 000	33 000	477 000
Uudisrakentaminen yhteensä	18 000	21 000	25 000	25 000	26 000	16 000	18 000	10 000	7 000	6 000	172 000
Uudet alueet	18 000	21 000	25 000	25 000	26 000	16 000	18 000	10 000	7 000	6 000	172 000
Asuin- ja yritysalueiden rakentaminen (PALM)	18 000	21 000	25 000	25 000	26 000	16 000	18 000	10 000	7 000	6 000	172 000
Perusparantaminen yhteensä	42 000	38 000	33 500	29 000	27 500	27 000	27 000	27 000	27 000	27 000	305 000
Ratikkakäytävään liittyvät hankkeet	13 500	9 500	5 000	2 000	500						30 500
Ratikkakäytävän rinnakkaishankkeet, osa 1	5 400	500									5 900
Ratikkakäytävän rinnakkaishankkeet, osa 2A ja 2B	8 100	9 000	5 000	2 000	500						24 600
Perusparantaminen ja järjestelmän toimivuus	14 160	14 160	14 160	14 160	14 160	14 160	14 160	14 160	14 160	14 160	141 600
Katujen perusparantaminen											
Liikenteen toimivuus	4 530	4 530	4 530	4 530	4 530	4 530	4 530	4 530	4 530	4 530	45 300
Tekninen perusparantaminen	3 430	3 430	3 430	3 430	3 430	3 430	3 430	3 430	3 430	3 430	34 300
Viheralueiden perusparantaminen	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100	21 000
Hulevesijärjestelmien perusparantaminen	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	25 000
Siltojen perusparantaminen	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	16 000
Kestävän liikunnan edistäminen	4 740	4 740	4 740	4 740	4 740	4 740	4 740	4 740	4 740	4 740	47 400
Kävely, pyöräily ja esteettömyys	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	33 400
Liikenteen rauhoittaminen ja 30 km/h:ssa aluenupeusalueet	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900	9 000
Joukkoliikenne (liityntäpysäköinti)	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
Erikoisrakenteet	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600	46 000
Satamat	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
Ulkovalaistuksen perusparantaminen (katu + ulkoliikunta)	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	19 000
Muut sähköiset järjestelmät	600	600	600	600	600	600	600	600	600	600	6 000
Liikennetelematiikka	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	16 000
Muut	5 000	5 000	5 000	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	39 500
Suunnittelu (uudisrakentaminen ja perusparantaminen)	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	35 000
Ulkovalaistuksen LED-vaihdot	1 500	1 500	1 500								4 500

Investoinnit kohdeselitys	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Arv. 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Yhteensä
KEHITYSOHJELMAT	17 400	18 500	27 700	25 400	32 920	51 800	50 400	48 400	21 200	14 300	308 020
Viiden tähden keskusta	10 400	16 000	24 000	24 000	26 120	45 400	40 400	41 200	14 000	13 000	254 520
Särkänniemi, Mustalahti, Onkiniemi	1 150	4 430	5 030	2 900	5 400	5 400	5 400	5 400			35 110
Keskustan kehittämissuunnitelman toimenpiteet	1 700	1 700	1 700	1 700	2 050	2 000	2 000	2 000	3 200	8 200	26 250
Tulli, tullikamarinaukio			1 500	2 500							4 000
Viinikanlahti	2 200	1 000	7 000	7 000	5 700	8 000	500				31 400
Ranta-Tampella	700	400	300	300							1 700
Kansi ja Areena: yleiset alueet (käyttöoikeusurakka)	500	1 000	560								2 060
Asemakeskus: Itsenäisyydenkadun AKS ja Ratapihankadun silta	4 150	2 770	2 610	2 890	4 470						16 890
Asemakeskus: P-Hämpin laajennus, asemakeskuksen huoltotila		2 500	2 000	2 000							6 500
Asemakeskus I				3 210	6 000	6 000	6 500	2 500			24 210
Asemakeskus II								5 300	6 800	1 800	13 900
Tammerkosken rannat, sillat ja rantaraitit		2 000	1 300	500	500						4 300
Tammelan torin alue		200	700								900
Amuri			800								800
Veturitalli			500								500
Eteläpuisto						6 000	4 000	4 000	4 000	3 000	21 000
Keskustori				1 000	1 000	5 000					7 000
Näsikallion eritasoliittymä ja Amuritunneli						10 000	20 000	20 000			50 000
Ratinan suvanto					1 000	3 000	2 000	2 000			8 000
Hiedanranta	7 000	2 500	3 700	1 400	6 800	6 400	10 000	7 200	7 200	1 300	53 500

Investoinnit kohdeselitys	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Arv. 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Yhteensä
Leasing-hankkeet, vuokraus tai muu rahoitusmalli, kokonaisarvo yli 50 000 € sekä sote:n ja pelastuslaitoksen hankkeet yhteensä	500	43 979	24 877	114 546	17 500	3 634					205 036
Leasinghankkeet, vuokraus tai muu rahoitusmalli; kokonaisarvo yli 50 000€	200	26 862	8 500	85 435	17 500	3 634					Valmistu- misvuosi
TKL-Varikko - läntinen tukikohta	200	6 800									2023
Kisapuiston uusi päiväkotiki (vanhan Kisapuiston koulun ja päiväkodin paikalle)		9 657									2023
Lamminrahkan yhtenäiskoulu 1.vaihe (yhteishanke Kangasala)		10 405									2023
Ojalan päiväkotiki ja koulu (puurakenteinen)				8 000							2024
Hiedanrannan hyvinvointikeskus (koulu,päiväkotiki,nuorisotila, kirjasto, liikuntasali) 1 ja 2 vaihe (elinkaarihanke)				500	15 000	15 500					2026
Peltolammin hyvinvointikeskus					20 200						2025
Virastotalon laajennus ja perusparannus				50 235							2025
Sara Hildénin taidemuseo					2 000						2026
Lamminrahkan yhtenäiskoulu 2.vaihe (yhteishanke Kangasala)						3 634					2027
Soten ja pelastuslaitoksen hankkeet hyvinvointialueiden valmistelun aikana*	300	17 117	16 377	29 111							Valmistu- misvuosi
Vaativien kehitysvammaisten asumisyksikkö, suunnittelu	100										2024
Kaupin yliopistollinen sosiaali- ja terveyskeskus (ent. Kaupin hyvinvointikeskus), suunnittelu	100										
Koukkuniemen alueen kehittäminen											
Koukkuniemi, Hallintorakennus				760	5 000						2025
Koukkuniemi, Havula					200						2027
Koukkuniemi, Iltala ja Juhlatalo (Iltala ensin)		10 000	5 688								2024
Koukkuniemi, Tammisto ent. Kanta-Rausa											2029
Koukkuniemi, Varpula				400	8 100						2025
Tammelakeskus					10 361						2025
Paloasema Etelä	100	7 117	6 060								2024
Paloasema Länsi			3 269								2024
Paloasema Hiedanranta											2026
Keskuspaloaseman vanhan osan perusparannus				200	5 450						2026

*Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisen myötä syntyvät hyvinvointialueet vastaavat palveluiden järjestämisestä 1.1.2023 alkaen.

TÄYDENTÄVIÄ TIETOJA

Kaupunki ja liikelaitokset	2016	2017	2018	2019	2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Asukasmäärä 31.12.	228 274	231 853	235 239	238 140	241 009	244 500	247 000	250 000	253 000	256 000
Tuloveroprosentti	19,75	19,75	19,75	19,75	20,25	20,25	20,25	7,86	7,86	7,86
Kiinteistöveroprosentit										
- yleinen	1,05	1,15	1,15	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
- vakituinen asuinrakennus	0,50	0,55	0,55	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65
- muut kuin vakituinen asuinrakennus	0,90	1,00	1,00	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10
- yleishyödyllinen yhteisö	0,25	0,30	0,30	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
- rakentamaton rakennuspaikka	3,00	4,00	4,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
- voimalaitokset	ei mää- rätty	1,40	1,40	1,50	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Koiravero, euroa/koira	34	34	ei mää- rätty	-	-	-	-	-	-	-
Toimintakate, milj. euroa	-1 144,9	-1 137,7	-1 179,9	-1 211,9	-1 285,9	-1 324,2	-1 415,8	-516,2	-541,4	-568,5
Verotulot, milj. euroa	896,2	919,0	941,5	974,6	1 035,3	1 053,7	1 115,8	597,2	582,5	599,1
Valtionosuudet, milj. euroa	317,2	285,1	291,1	302,0	394,6	351,9	366,6	8,1	12,0	16,9
Vuosikate, milj. euroa	74,4	85,1	48,0	90,4	169,4	97,8	83,6	103,7	68,2	63,1
Poistot, milj. euroa	-93,0	-103,9	-108,3	-111,5	-105,9	-114,7	-110,3	-113,6	-118,0	-116,8
Vuosikate, % poistoista	80	82	44	81	160	85	76	91	58	54
Tulos, milj. euroa	-21,3	-10,7	-58,8	-20,1	63,8	-16,9	-26,6	-9,8	-49,8	-53,8
Nettoinvestoinnit, milj. euroa	218,5	195,0	183,5	153,9	222,6	271,0	234,6	255,9	239,3	240,6
Investointien tulorahoitus, %	34	44	26	59	76	36	36	41	28	26
Lainakanta 31.12., milj. euroa	488,3	527,7	670,5	794,8	914,7	1 050,0	1 077,7	1 198,9	1 340,6	1 482,2
Lainat, euroa/asukas	2 139	2 276	2 850	3 338	3 795	4 295	4 363	4 795	5 299	5 790
Nettomenot, euroa/asukas	5 016	4 907	5 016	5 089	5 335	5 416	5 732	2 065	2 140	2 221
Verotulot, euroa/asukas	3 926	3 964	4 002	4 092	4 296	4 310	4 517	2 389	2 302	2 340
Valtionosuudet, euroa/asukas	1 390	1 230	1 237	1 268	1 637	1 439	1 484	32	47	66
Vuosikate, euroa/asukas	326	367	204	379	703	400	339	415	269	246
Työnantajamaksut										
KuEL-maksu (palkkaperusteinen), %	17,10	17,05	16,75	16,91	17,15	17,15	17,43			
Sairausvakuutusmaksu, %	2,12	1,08	0,86	0,77	1,34	1,53	1,42			
Työttömyysvakuutusmaksu, %	3,9	3,30	2,60	2,05	1,7	1,70	1,90			
Tapaturmavakuutusmaksu, %	0,35	0,35	0,35	0,35	0,30	0,30	0,30			
Taloudellinen tuki, %	0,050	0,050	0,050	0,035	0,035	0,035	0,035			
Vakuutuskassan kannatusmaksu, %	0,150	0,150	0,150	0,125	0,125	0,125	0,125			